MURIEL BARBERY

VIAŢA ELFILOR

Traducere din limba franceză
Adrian Pătrușcă

NEMIRA 2015

MICUŢA DIN SPANIA

Cea mai mare parte a timpului de joacă micuţa şi-l petrecea printre crengi. Când nu o găseau, se duceau la copaci, mai întâi la fagul mare, care domina magazia de la miazănoapte şi unde îi plăcea să viseze iscodind tot ce mişcă în fermă, apoi la teiul cel bătrân din grădina popii, de după zidul cu pietre jilave, şi în fine, iar asta se întâmpla cel mai des iarna, la stejarii din văioaga aflată la răsărit de câmpul învecinat, o râpă plantată cu trei exemplare cum nu se găseau mai frumoase în tot ţinutul. Micuţa îşi făcea veacul prin pomi tot timpul pe care îl îngăduia o viaţă la ţară făcută din învăţătură, masă şi liturghii; uneori se întâmpla să invite sus şi tovarăşi de-ai săi, care se minunau de podinile uşoare pe care ea le înjghebase şi petreceau acolo zile minunate de taifas şi de râs.

Într-o seară, pe când stătea pe creanga joasă a stejarului din mijloc, iar văioaga începea să fie cuprinsă de umbre, deşi ştia că e vremea să vină după ea, să o cheme acasă, s-a hotărât s-o taie peste câmp ca să salute oile vecinului. A pornit prin ceaţa care începuse să se lase. Cunoştea fiecare smoc de iarbă pe toată întinderea dintre contraforţii fermei tatălui său, până la hotarul cu alde Marcelot; ar fi putut să închidă ochii şi, ca şi cum s-ar fi călăuzit după stele, să dibuiască toate dâmburile câmpului, trestiile pârâului, pietrele drumurilor şi pantele line; în loc să facă asta, dintr-un motiv foarte întemeiat i-a deschis larg. Cineva păşea prin negură, la numai câţiva centimetri de ea, iar prezenţa această îi producea o ciudată strângere de inimă, ca şi cum mădularul s-ar fi răsfrânt asupra lui însuşi, stârnind în copilă imagini curioase. A văzut un cal alb într-un crâng arămiu şi un drum pavat cu pietre negre care luceau sub frunzişul înalt.

Trebuie spus ce fel de copil era ea când s-au petrecut evenimentele din acea zi de pomină. Cei şase adulţi care trăiau

la fermă – tata, mama, două surori ale bunicii şi cele două fete ale lor – o adorau. Avea un alt fel de farmec decât cel întâlnit la copiii cu care viaţa se arătase îngăduitoare, adică acel soi de drăgălăşenie născută din amestecul inocenţei cu fericirea; la ea era vorba mai degrabă de o aură irizată, care o înconjura când se mişca şi pe care duhurile păşunilor şi ale pădurilor o asemuiau cu vibraţiile marilor arbori. Doar tuşica cea mai bătrână, în virtutea unei mai mari înclinaţii pentru tot ce nu poate fi explicat, gândea în sinea ei că trebuie să fie ceva vrăjit înlăuntrul micuţei, însă ce se ştia sigur era că avea un fel de a se mişca neobişnuit la o copilă de o vârstă atât de fragedă, purtând cu ea un strop din invizibilitatea şi din tremurul aerului, aşa cum se întâmplă cu libelulele sau cu rămurelele în vânt. Altminteri, foarte negricioasă şi foarte vioaie, cam prea slăbuţă, dar cu multă graţie; ochii, ca două obsidiane strălucitoare; pielea, mată, aproape măslinie; câte un rotocol rumen în partea de sus a pometţilor uşor boltiţi; în fine, buzele, puternic conturate şi de culoarea sângelui proaspăt. O splendoare. Şi ce fire! Mereu gata s-o ia la fugă peste câmp, să se arunce în iarbă şi de-acolo să privească cerul întins, să treacă în picioarele goale prin pâraie, chiar şi iarna, căutând răcoarea sau muşcătura lor îngheţată, şi să le povestească tuturor, sfătoasă ca un protopop, peripeţiile mari şi mărunte ale zilelor petrecute pe-afară. Peste toate, o uşoară tristeţe, cum au sufletele a căror inteligenţă covârşeşte simţirea şi care, după câteva semne care se găsesc pretutindeni, chiar şi în locurile ocrotite, fie ele şi tare sărace, unde au crescut, presimt deja durerile lumii. Ei bine, această copilă năvalnică şi ciudată a simţit lângă ea, în ceaţa de la ora cinci, prezenţa unei făpturi nevăzute, despre care ştia, mai sigur decât bunul părinte când propovăduia despre existenţa lui Dumnezeu, că era deopotrivă prietenoasă şi supranaturală. Aşa că nu i-a fost frică. În schimb, s-a abătut de la calea pe care o apucase, cea către oile vecinului.

Ceva a luat-o de mână. Era ca şi cum un pumn mare ar fi fost înfăşurat într-un scul de lână călduţ, care făcea un căuş moale, în care mânuţa ei se pierdea. Dar această strângere de palmă căreia, prin ghemotocul mătăsos, îi simţea adâncituri şi forme asemănătoare unei copite de mistreţ uriaş nu putea aparţine niciunui om de pe pământ. La un moment dat, au

apucat pieziş spre stânga şi ea a înţeles că se îndreptau spre crâng, ocolind oile şi ferma lui alde Marcelot. Era acolo o pârloagă plină cu iarbă deasă şi umedă, care acoperea o pantă blândă de unde, pe un drumeag şerpuit, ajungeai în vârful unui colnic, într-o încântătoare pădurice de plopi cu un covor de fragi şi merişoare, şi unde, nu cu multă vreme în urmă, fiecare familie avea dreptul la o cotă de lemne, pe care o tăiau înaintea primei zăpezi; vai, acele timpuri au trecut şi nu o să vorbim acum despre ele, din cauza amărăciunii şi a uitării şi din cauză că la ora această micuţa aleargă în întâmpinarea destinului ei, ţinând în mână strâns o copită uriaşă de mistreţ. Era o seară de toamnă blândă cum nu se mai văzuse de mult. Pusul merelor şi perelor la uscat pe rafturile de lemn din cămară întârziase, şi o ploaie de gâze îmbătate de recoltă livezilor cădea din cer cât era ziua de lungă. Şi mai plutea în aer ca o melancolie blândă, ca un suspin leneş, o încredere tihnită că lucrurile nu se vor termina niciodată, iar oamenii munceau aşa cum erau obişnuiţi, fără răgaz şi fără să se plângă, şi se bucurau tainic de această toamnă nesfârşită, care le spunea să nu uite să iubească.

Iată că, pe când micuţa se îndrepta către luminişul din pădurea dinspre răsărit, s-a întâmplat iarăşi ceva neaşteptat. A început să ningă. Să ningă dintr-odată, şi nu cu fulgi mici şi sfioşi, care scămoşează amurgul mohorât şi abia de ajung să se aştearnă pe pământ, nu, a început să ningă des, cu fulgi mari ca nişte boboci de magnolie, care se îngrămădeau închipuind un ecran lăptos. În sat, spre ceasurile şase, toată lumea a fost luată prin surprindere: tata, care spărgea lemne doar în cămaşă de dril, alde Marcelot, care îşi scosese câinii de vânătoare să se dezmorţească pe lângă heleşteu, alde Jeannette, care frământa pâinea rotundă, şi câţi alţii care în acest sfârşit de toamnă trebăluiau prin atelier, prin magazie ori prin hambar; da, toţi fuseseră luaţi pe nepregătite şi acum trăgeau la iuţeală zăvoarele la porţile grajdurilor, strângeau oile şi câinii şi se pregăteau pentru ceea ce este aproape la fel de plăcut ca încântătoarele trude ale toamnei: prima seară la gura focului, în timp ce afară ninge de parcă ar fi sfârşitul lumii.

Se pregăteau şi se gândeau.

Îşi aminteau de un sfârşit de zi de toamnă de acum zece ani, când ninsese pe neaşteptate, ca şi cum deodată cerul ar fi

plesnit şi s-ar fi transformat în firimituri imaculate. Se gândeau mai ales cei de la ferma micuţei, unde i se descoperise absenţa, iar tatăl îşi pusese căciula de blană şi îşi trăsese un surtuc de vânătoare care mirosea de la o poştă a levănţică.

— De n-ar veni să ne-o ia înapoi, a mormăit el înainte să dispară în noapte.

A bătut la porţile caselor din sat, unde se aflau alţi fermieri, meşterul curelar, primarul (care era şi şeful cantonierilor), pădurarul şi încă alţi câţiva. Peste tot nu trebuia să zică decât atât: puştoaica a dispărut, după care să treacă la poarta următoare, că bărbatul striga după scurteica lui de vânătoare sau paltonul pentru geruri mari, se echipa şi se adâncea în furtună până la următoarea casă. Aşa au ajuns să se strângă cincisprezece la alde Marcelot, a cărui nevastă pregătise deja o tigaie de slănină prăjită şi un urcior cu vin fiert. Au ras totul în zece minute, întrerupte de ordinele de bătaie, care nu se deosebeau prea mult de cele pe care şi le împărţeau în dimineţile când se pregăteau de vânătoare, cu diferenţa că potecile mistreţilor nu mai aveau niciun secret pentru ei, în schimb, micuţa era mai imprevizibilă ca un spiriduş. Pur şi simplu, tatăl, ca şi ceilalţi, de altfel, îşi făcuse socotelile lui, pentru că pe aceste meleaguri, unde Dumnezeu drăguţul face casă bună cu eresul, nimeni nu crede în coincidenţe, iar oamenii de aici încă ştiu taine pe care orăşenii le-au uitat de mult. Pentru că, vedeţi voi, prin părţile noastre, când e să cauţi vreun suflet pierdut, rareori te bizui pe judecată, ci mai degrabă te încrezi în ochi, în picior, în intuiţie şi în răbdare. Aşa şi ei, pomeneau de o noapte asemănătoare de-acum zece ani, când au urcat pe drumul spre munte, căutând pe cineva ale cărui urme duceau drept spre luminişul din pădurea de răsărit. Iar tatăl se temea că, odată ajunşi acolo sus, ortacii nu vor mai putea decât să caşte ochii mari, să se crucească şi să dea din cap, exact cum făcuseră când urmele au dispărut brusc în centrul cercului şi când s-au pomenit holbându-se la o zăpadă netedă ca pielea de bebeluş şi la un loc neatins şi mut unde, şi asta ar fi putut jura toţi vânătorii, nu călcase nimeni de două zile.

Să-i lăsăm să urce prin viforniţă.

Cât despre micuţă, ea ajunsese în poiană. Ninge. Nu-i este

frig. Cel care a adus-o aici îi vorbeşte. Este o splendoare de cal mare şi alb, al cărui păr scoate aburi în amurg şi răspândeşte o ceaţă albicioasă în toate direcţiile lumii – spre apus, unde noaptea se lasă peste Morvan[1], spre răsărit, unde recolta nu avusese parte de nicio picătură de ploaie, spre miazănoapte, unde se întinde câmpia, şi spre miazăzi, unde bărbaţii se chinuie să urce cu zăpada până la jumătatea coapselor şi cu inima strânsă de grijă. Da, o splendoare de cal mare şi alb, cu braţe şi picioare, ba şi cu pinteni, şi care nu este nici cal, nici om, nici mistreţ, ci un amestec din cele trei, fără să le poţi deosebi părţile – capul de cal devine la răstimpuri unul de om, iar corpul se lungeşte şi se împodobeşte cu copite, care se strâng şi se preschimbă în picioare de godac, apoi cresc până devin cele ale unui mistreţ şi aşa continuă la nesfârşit, iar micuţa s-a obişnuit cu acest dans al alcătuirilor care se cheamă şi se amestecă într-un caleidoscop al cunoaşterii şi credinţei. Îi vorbeşte domol şi ceaţa se risipeşte. Acum ea vede. Nu ştie ce-i spune, dar vede o seară cu ninsoare ca aceasta, în acelaşi sat unde este ferma ei, şi pe prag se află o mogâldeaţă albă, aşezată pe albeaţa zăpezii. Şi această mogâldeaţă este ea însăşi.

Nu există niciun suflet care să nu-şi amintească, atunci când se întâlneşte cu fătuca ăsta plina de viaţă, ca un puişor de găină căruia stă să-i sară mereu inima din piept. Tuşica Angèle a fost cea care a găsit-o, când se ducea să bage păsările în coteţ: sărmana micuţă o fixa atât de stăruitor cu ochii ei mari şi negri, înconjuraţi de o mutriţă leneşă, încât a rămas aşa o vreme, cu un picior în aer, până şi-a revenit şi a început să ţipe *un copil în noapte!,* după care a luat-o în braţe şi a băgat-o în casă pe micuţa pe care fulgii o feriseră cu grijă, deşi afară ningea de parcă toată zăpada de pe lume îşi găsise să cadă acolo, în seara aceea. Ceva mai târziu, tuşica a încercat să se destăinuie: *parcă am simţit cum bunul Dumnezeu îmi vorbea,* apoi a tăcut încurcată, pentru că nu-şi putea găsi vorbele care să spună tot zbuciumul din sufletul ei când a descoperit bebeluşul în scutecele albe, explozia de lumină şi căile necunoscute care se presimţeau în noapte, în vreme ce spaţiile şi timpul se contractau – dar ea ştia ce simţise şi i-a lăsat bunului Dumnezeu grija de a înţelege.

La un ceas după ce Angèle o găsise pe micuţă, ferma se

umpluse de săteni care ţineau sfat, iar câmpul, de bărbaţi care luaseră o urmă. Nişte paşi solitari plecau de la fermă şi urcau spre pădurea de la răsărit, abia afundându-se în zăpada în care oamenii intrau pană la şold. Urmarea se ştie: ajunşi în luminiş, vânătorii au renunţat la urmărire şi s-au întors în sat cu sufletele grele.

— Măcar dacă, a spus tata.

Nimeni nu a mai rostit vreo vorbă, însă toţi s-au gândit la nefericita care poate... Şi şi-au făcut crucea

Micuţa observa totul din scutecele ei de batist fin, garnisite cu nişte dantele cum nu se mai pomeniseră prin partea locului, pe care erau brodate o cruce, care a încălzit inimile mătuşilor, şi două cuvinte într-o limbă necunoscută, care le-au speriat foarte. Două cuvinte asupra cărora s-a concentrat zadarnic atenţia tuturor, până la sosirea lui Jeannot, factorul poştal; în războiul care făcuse ca douăzeci şi unu de bărbaţi din sat să nu se mai întoarcă acasă şi pentru care se ridicase un monument în piaţa din faţa primăriei şi bisericii, Jeannot ajunsese pe vremuri foarte departe pe tărâmul căruia i se spunea Europa – şi care în mintea salvatorilor nu reprezenta altceva decât nişte pete roz, albastre, verzi şi roşii, cum se vedeau ele pe harta din sala comunală, căci ce altceva este Europa, când prin partea locului graniţele severe despart sate care nu sunt mai aproape de trei leghe unele de altele?

Când a sosit plin de zăpadă, după ce mama l-a tratat cu o cafea şi un pahar plin ochi cu rachiu, alde Jeannot a privit la inscripţia brodată cu bumbac satinat şi a zis:

— Drace, asta-i spaniolească!

— Eşti sigur? A întrebat tata.

Vajnicul bărbat şi-a clătinat cu putere nasul înroşit de rachiu.

— Şi ce înseamnă? A întrebat din nou tata.

— Cine poa’ să ştie? A răspuns alde Jeannot, care nu pricepea nicio limbă străină.

Au clătinat cu toţii din cap şi au dat pe gât încă o duşcă de rachiu ca să mistuie vestea mai bine. Aşa, deci, o micuţa care venea din Spania? Ei, drăcie!

În timpul ăsta, femeile au trimis după alde Lucette, care abia născuse şi îşi împărţea laptele celor doi plozi cuibăriţi la

pieptul ei alb ca zăpada de afară; se uitau fără nicio umbră de zeflemea ori invidie la cei doi sâni frumoşi ca nişte căpăţâni de zahăr şi care, aşijderea, îţi făceau poftă să-i lingi, şi de la pruncii îndesându-se la ţâţele hrănitoare parcă izvora un fel de pace care se lăsa peste lume. După ce a înfulecat bine, micuţa a scos un râgâit simpatic, limpede şi gălăgios, încât toată lumea a izbucnit în râs şi şi-a dat amuzată ghionţi complici. Atmosfera s-a destins, Lucette şi-a aranjat aranjat corbul, femeile au adus pateu de iepure întins pe bucăţi mari de pâine prăjită în untură de gâscă, pentru că ştiau ca acestea erau marele păcat al domnului părinte, şi îşi puseseră în cap sa o păstreze pe domnişorică aşa cum se cuvine într-o casă de buni creştini. Altminteri, nu şi-au făcut prea multe probleme cum s-ar fi întâmplat poate prin alte părţi, dacă un boţ de carne din Spania ar fi răsărit din senin pe pragul cuiva.

— Boon, a făcut tatăl, cre' că micuţa e aca' la ea, si s-a uitat la mama care i-a zâmbit, i-a privit pe fiecare dintre comesenii sătui, ai căror ochi se înduioşau de bebeluşii aşezaţi pe o pătură lângă vatră, şi în sfârşit a ajuns cu privirea la domnul preot, a cărui faţă radia după pateul de iepure şi untura de gâscă şi care în sfârşit s-a ridicat şi s-a apropiat de sobă.

S-au ridicat cu toţii.

Nu o să repetăm aici binecuvântarea unui preot de tară; toată latina aia, în timp ce noi ne-am dori să ştim o brumă de spaniolă, ne-ar zăpăci de tot. Dar s-au sculat în picioare, părintele s-a rugat pentru micuţă, si fiecare dintre cei prezenţi a ştiut că noaptea aceea cu zăpezi este o noapte binecuvântată. Se gândeau la povestea unui moş care le spusese de un ger cumplit pe vremea războiului, înaintea ultimei lupte, cea care le va aduce izbânda şi blestemul veşnic al amintirii morţilor pe care ei îi uciseseră – ultima lupta, în timp ce coloanele înaintau în lumina slabă a lunii şi el însuşi nu mai ştia daca potecile copilăriei sale existaseră cu adevărat, si alunul de la cotitura, şi alaiul de Sântion, nu mai ştia nimic si ceilalţi camarazi la fel, pentru că era atât de frig, atât de frig... nimeni nu-şi poate face măcar o idee despre acea soartă blestemată. Însă în zori, după o noapte de coşmar, în care frigul nimicise oamenii pe care duşmanul nu reuşise să-i doboare, a început dintr-odată să ningă şi zăpada aceea... zăpada aceea era mântuirea lumii, căci niciun ger nu se va mai abate asupra vreunui regiment şi pe

frunţi se va lăsa binecuvântarea călduţă şi minunată a fulgilor de moină.

Micuţa nu mai simţea frigul, la fel ca soldaţii din ultima bătălie, la fel ca sătenii care ajunseseră în poiană şi, încremeniţi ca nişte copoi în aret, contemplau scena. Mai târziu, nu-şi vor mai aminti aşa de clar ce acum văd ca ziua, şi la toate întrebările vor răspunde pe tonul nesigur al celui care caută în sinea lui o amintire înceţoşată. De cele mai multe ori, vor zice doar atât:

— Fătuca era în mijlocu' viforniţei, da' ei îi era cald şi bine şi şedea la vorbă cu o dihanie care p-ormă a plecat.

— Ce dihanie? vor întreba femeile.

— A, o dihanie, vor face ei.

Şi, cum ne găsim pe meleagurile unde Dumnezeu drăguţul face casă bună cu eresul etc., se vor mulţumi cu răspunsul ăsta şi vor continua să vegheze asupra fetiţei ca asupra Sfântului Mormânt însuşi.

O dihanie ciudat de umană, aşa cum simţea fiecare privind undele la fel de vizibile ca materia care se învârtejeau în jurul micuţei, şi era un spectacol nemaivăzut care le dădea frisoane ciudate, ca şi cum viaţa s-ar fi crăpat deodată în două şi puteai în sfârşit privi înăuntru. Dar ce se poate vedea în interiorul vieţii? Se văd copaci, pădure, zăpadă, poate şi o punte, şi privelişti care se perindă fără ca ochiul să apuce să le reţină. Se văd munca şi zefirul, anotimpurile şi necazurile, iar fiecare vede imaginile care sunt doar ale inimii lui, o curea de piele într-o cutie de tinichea, un petic de câmp înţesat cu măceşi, faţa brăzdată de riduri a unei femei dragi şi zâmbetul micuţei care spune o istorioară cu brotaci. Bărbaţii îşi vor aminti că brusc lumea s-a prăbuşit la loc în rosturile ei cu o bubuitură care i-a lăsat pe toţi năuci – după care au văzut că luminişul era lăptos din cauza ceţii, că ningea din greu şi că micuţa stătea singură în centrul cercului, unde nu existau alte urme în afară de ale sale. Apoi au coborât cu toţii la fermă şi au aşezat copilul în faţa unei ulcele cu lapte fierbinte, iar bărbaţii au dat la iuţeală puştile jos de pe umăr, pentru că îi aştepta o tocăniţă de hribi cu pateu din căpăţână de porc şi zece sticle cu vin vechi.

Iată povestea fetiţei care strângea în mânuţa ei o copită uriaşă de mistreţ. Ar mai fi ceva de spus: cele două cuvinte

brodate pe spatele scutecului din batist alb într-o spaniolă frumoasă, fără complement, nici logică, şi pe care micuţa le va afla abia după ce va fi părăsit satul şi va fi declanşat mecanismele destinului. Înainte de asta mai trebuie zis şi altceva: orice om are dreptul să cunoască taina naşterii sale. Aşa ne rugăm în bisericile şi în pădurile noastre şi tot aşa ne luăm lumea în cap, pentru că ne-am născut în noaptea în care ningea de parcă ar fi fost sfârşitul lumii şi am moştenit două cuvinte care veneau din Spania.

Mantendré siempre.[2]

MICUŢA DIN ITALIA

Cei care nu ştiu să citească printre rândurile vieţii vor reţine doar că micuţa crescuse într-un sătuc pierdut din Abruzzo[3] între un preot de ţară şi o doică bătrână şi neştiutoare de carte.

Locuinţa părintelui Centi era o casă înaltă, cu beciuri, o grădină cu pruni unde se întindeau rufele în zori, ca să aibă timp să se usuce în vântul ce bătea dinspre munte. Se găsea la jumătatea satului care urca pieptiş spre cer, cu străduţele înfăşurându-se în jurul colinei ca firele strânse într-un ghem, în care fuseseră aşezate o biserică, un han şi tot ce mai era nevoie din piatră ca să adăpostească şaizeci de suflete. După ce se zbenguia toată ziua pe-afară, Clara nu se întorcea niciodată acasă fără să treacă prin livadă, unde invoca duhurile locului şi le ruga să o pregătească de intrarea în casă. Apoi mergea la bucătărie, o sală lungă şi joasă, căreia i se adăuga o cămară unde mirosea a prune, a dulceţuri şi a praf nobil de beci vechi.

Aici îşi depăna bătrâna doică poveştile din zori şi până-n seară. Părintelui ii spusese că le ştia de la bunica ei, însă Clarei îi zisese că duhurile din Sasso[4] i le suflau în timp ce dormea, iar micuţa credea că trebuie să fie adevărat, de vreme ce la Paolo auzise poveşti pe care le culesese el însuşi de la duhurile păşunilor din Alpi. Însă nu după eroii şi peripeţiile lor se dădea în vânt fetiţa, ci după catifeaua şi cântul din vocea povestitoarei, căci această femeie simplă pe care numai două cuvinte o despărţeau de analfabetism – ştia să-şi scrie numele şi pe cel al sătucului, iar la liturghie nu citea rugăciunile, ci le spunea pe de rost – avea o dicţie care contrasta cu modestia acelei parohii pierdute de la poalele masivului Sasso, şi pentru asta trebuie să vă imaginaţi ce era Abruzzo pe-atunci, în partea sa muntoasă, unde locuiau protectorii Clarei: opt luni cu zăpadă şi viscol pe crestele prinse între două mări, unde nu rareori se întâmpla ca fulgii să apară şi vara. Pe deasupra, o sărăcie lucie, cea a

ţinuturilor unde oamenii trăiesc doar din munca pământului şi din creşterea animalelor, care în anotimpul călduros erau suite pe costişele cele mai înalte. Prin urmare, puţine suflete sălăşluiau aici şi încă mai puţine rămâneau când dădea zăpada şi când lumea pleca împreună cu vitele spre meleagurile însorite ale Apuliei[5]. Rămân în sat doar ţăranii căliţi de munci, cultivatori de linte, care nu creşte decât în pământurile sărace, şi femeile vrednice, care în iernile viforoase se îngrijesc de copii, de rugăciune şi de gospodărie. Însă, dacă vântul şi zăpada strujesc în oamenii acestor meleaguri trăsături de cremene, ele sunt cizelate de farmecul priveliştilor, care îi face pe ciobani să împerecheze rimele în negurile îngheţate ale păşunilor şi care iscă furtuni în cătunele atârnate de pânza cerului.

Aşa şi bătrânei, căreia viaţa i se trecuse între zidurile unui sătuc nevoiaş, vraja acelor peisaje îi pusese în voce o moliciune mângâietoare. Micuţa era sigură: fusese trezită la viaţă de timbrul acestei voci, deşi toată lumea îi spusese că pe atunci nu era decât un prunc înfometat, părăsit pe pragul bisericii. Însă Clarei nimic nu-i putea schimba convingerea. Fusese mai întâi un mare gol de senzaţii, un nimic uriaş, tivit cu albeaţă şi cu vânt; apoi o cascadă melodioasă care a străpuns neantul şi pe care o auzea în fiecare dimineaţă când bătrâna doică îi dădea bineţe. De fapt, micuţa învăţase italiana uimitor de repede, ceea ce crease în jurul ei un fel de aură de mister, însă Paolo, păstorul, simţise altceva şi într-o seară de şezătoare îi murmurase blând: *asta e muzica, micuţo, tu auzi muzica, nu-i aşa?* La care ea a ridicat spre el ochii ei la fel de albaştri ca pâraiele îngheţate şi i-a răspuns cu o privire în care cântau îngerii tuturor tainelor. Iar viaţa se scurgea pe coastele din Sasso cu încetineala şi încordarea tărâmurilor unde totul cere trudă egală şi timp egal în cursul acestui vis împlinit, în care oamenii au cunoscut deopotrivă melancolia şi asprimea întreţesute ale lumii. Munceau mult, se rugau aşijderea şi ocroteau o micuţă a cărei vorbă era ca un cânt şi care stătea la sfat cu duhurile stâncilor şi ale văilor.

Într-o după-amiază de iunie s-au auzit bătăi în uşa casei parohiale şi doi bărbaţi au intrat în bucătărie, ştergându-şi frunţile. Unul era fratele mai mic al părintelui, celălalt era căruţaşul care mânase din L'Aquila hărăbaia cu doi cai în care se vedea o matahală înfăşurată în pături şi prinsă zdravăn în

chingi. După prânz, Clara urmărise din priviri transportul cum înainta pe drumul dinspre miazănoapte în timp ce ea stătea pe tăpşanul de deasupra satului, de unde puteai să cuprinzi cu ochii cele două văi în acelaşi timp, iar în zilele fără ceaţă zăreai chiar Pescara şi marea. Când caii au început al doilea urcuş, a coborât ca o vijelie coasta şi a ajuns la casa parohială cu faţa îmbujorată de bucurie. Cei doi bărbaţi lăsaseră căruţa în faţa intrării în biserică şi urcaseră până la grădina de pruni, unde au fost întâmpinaţi cu sărutări şi şi-au spălat gâtlejul cu câte un pahar de vin alb, rece şi dulce, care era servit în zilele călduroase, şi lângă care fuseseră aşezate şi oarece gustări pentru întremarea călătorilor – apoi, lăsând cina pe mai târziu, s-au şters la gură cu dosul mânecii şi au mers la biserică, unde aştepta părintele Centi. A fost nevoie de întăriri din partea altor doi bărbaţi pentru a instala colosul din căruţă în naos şi a începe să îl elibereze de legături, în vreme ce sătenii începuseră să umple băncile bisericuţei şi în aer se simţea o seninătate care coincidea cu sosirea acestui dar neaşteptat de la oraş. Clara se retrăsese, nemişcată şi tăcută, în umbra unei coloane. Acesta era ceasul ei, o ştia din clipa în care descoperise punctul mişcător pe drumul dinspre miazănoapte, iar dacă bătrâna doică văzuse cum i se ivise pe faţă o exaltare de mireasă, aceasta era pentru că se simţea în pragul unei cununii deopotrivă familiare şi străine. Când ultima chingă a căzut şi s-a putut în sfârşit vedea obiectul, s-a auzit un murmur de încântare, urmat de o salvă de aplauze, căci era un minunat pian negru, neted ca o piatră de râu şi aproape fără nicio zgârietură, deşi trăise şi fusese plimbat mult.

Iată care-i era povestea. Părintele Centi se trăgea dintr-o familie înstărită din L’Aquila, a cărei descendenţă se stingea odată ce el se făcuse preot, doi dintre fraţi muriseră, iar celui de-al treilea, Alessandro, care ispăşea la o mătuşă rătăcirile unei vieţi destrăbălate, nici prin cap nu-i trecuse să-şi ia nevastă. Tatăl celor doi fraţi murise înainte de război, lăsându-i văduvei sale o neaşteptată colecţie de datorii şi o casă prea luxoasă pentru femeia sărmană care devenise peste noapte. Când creditorii au terminat de bătut la uşa ei, după ce îşi vânduse toată agoniseala, s-a retras la aceeaşi mănăstire unde a murit câţiva ani mai târziu, cu mult înainte de venirea Clarei în sat. În

momentul în care se pregătea să părăsească viaţa lumească pentru a se închinovia definitiv în mănăstire, a adus la sora ei o fată bătrână care trăia la marginea oraşului, singurul vestigiu al gloriei sale apuse, pe care îl păstrase în ciuda tuturor hultanilor, şi îi ceruse să aibă grijă de el pentru nepoţeii care poate vor veni. *Nu o să-i cunosc, dar vor şti că e de la mine; iar acum mă duc şi-ţi doresc viaţă bună* transcrisese cu fidelitate mătuşa în testamentul său, lăsând pianul aceluia dintre nepoţi care va avea urmaşi în ziua în care va muri la rândul ei, adăugând: *faceţi cum i-a fost voia.* Ceea ce notarul, care aflase despre sosirea unei orfeline la parohie, s-a gândit că împlineşte cum se cuvenea, rugându-l pe Alessandro să însoţească pianul până la locuinţa fratelui său. Cum pianul rămăsese în pod pe tot timpul războiului, fără să se gândească cineva să-l dea jos, acelaşi notar a adăugat şi o scrisoare însoţitoare, în care prevenise că este nevoie să fie acordat la sosire, la care părintele a răspuns că acordorul, care făcea o dată pe an turul târgurilor din împrejurimi, fusese anunţat să se abată prin sat în primele zile ale verii.

Toată lumea admira frumosul pian care strălucea în lumina vitraliilor, râdea, comenta şi se lăsa în voia veseliei acelei minunate seri de la sfârşitul primăverii. Însă Clara tăcea. Auzise orga cântând la ceremoniile funerare de la biserica vecină, unde bătrâna bigotă care executa piesele liturgice era pe cât de fudulă de urechi, pe atât de proastă interpretă – şi trebuie spus că acordurile pe care le lua fără să le audă nu erau nici ele memorabile. Clara prefera de o mie de ori melopeea pe care Paolo o plăsmuia cu fluierul lui de cioban şi pe care ea o găsea mai plăcută şi mai puternică decât hărmălaia orgii închinată Celui Preaînalt. Aşa că atunci când zărise căruţa jos, străbătând coturile drumului, inima ei tresăltase vestind un eveniment extraordinar. Acum, când obiectul se afla în faţa ei, sentimentul creştea vertiginos şi Clara se întreba cum ar putea îndura aşteptarea, pentru că îi spuseseră, spre regretul celor care şi-ar fi dorit un aperitiv muzical, că nimeni nu se va atinge de instrument până nu va fi acordat. Însă hotărârea păstorului de suflete trebuia respectată, aşa că lumea se pregătea mai degrabă pentru o seară plăcută, în care să savureze vinul la lumina stelelor.

Până la urmă, totul a ieşit minunat. Masa a fost aşezată sub prunii din grădină şi au fost invitaţi la cină vechii prieteni ai lui Alessandro. Acesta fusese foarte frumos în tinereţe şi încă i se mai vedeau, sub urmele timpului şi ale exceselor de altădată, fineţea trăsăturilor şi aerul mândru al chipului. Mai mult, vorbea italiana pe un ton egal, care totuşi nu-i strica melodia, şi spunea întotdeauna istorii cu femei foarte frumoase şi cu după-amieze nesfârşite, în care se stătea pe terasă şi se purtau discuţii cu poeţi şi cu filosofi. În seara aceea începuse o poveste care se petrecea în saloane parfumate şi unde se serveau ţigări fine şi lichioruri aurii şi din care Clara nu înţelegea nimic, într-atât îi erau de străine aceste decoruri şi obiceiuri. Însă în momentul în care se pregătea să istorisească despre ceva necunoscut numit *concert,* bătrâna doică l-a întrerupt, zicând: *Sandro, al vino ci pensi tu?*[6] Iar bărbatul cumsecade, a cărui întreagă viaţă arsese în câţiva ani de tinereţe incandescentă şi fastuoasă, a plecat în beci să caute câteva sticle, pe care le-a destupat cu aceeaşi eleganţă cu care îşi distrusese viaţa şi cu acelaşi surâs pe buze cu care întâmpinase orice dezastru. Atunci, sub razele cu care luna caldă smulgea întunericului petice luminoase şi le arunca pe masa cinei de la parohie, a fost o clipă tânărul strălucitor de altădată. Apoi cenuşa nopţii a acoperit expresia aceea care îi vrăjise pe toţi. În depărtare, se vedeau lumini atârnând în gol şi au ştiut că şi alţii turnau din vinul verii mulţumind Domnului pentru darul amurgului plăcut. Era plin de maci proaspeţi pe munte şi era o micuţă mai blondă decât păiuşul pe care părintele o va învăţa curând pianul, aşa cum se întâmplă cu domnişoarele de la oraş. Ah... răgaz şi tihnă în nesfârşita roată a muncilor... aceasta seară era una mare şi cu toţii ştiau asta.

Alessandro Centi a rămas la parohie zilele care au urmat sosirii pianului şi tot el l-a primit pe acordor în primele zile călduroase ale lui iulie. Clara i-a urmat pe cei doi până la biserică şi l-a privit tăcută pe bărbatul care îşi scotea uneltele. Primele lovituri pe clapele dezacordate i-au dat senzaţia amestecată a unei lame tăioase şi a unui leşin voluptuos, iar Alessandro şi acordorul discutau şi glumeau, în timp ce viaţa ei se legăna între tatonările fildeşului şi ale pâslei. Apoi Alessandro s-a aşezat în faţa claviaturii, şi-a aranjat în faţă o partitură şi a

cântat mulţumitor, în ciuda anilor de pauză. La sfârşitul piesei, Clara a venit lângă el şi, arătându-i notele cu degetul, i-a făcut semn să întoarcă paginile. El a zâmbit amuzat, dar ceva în privirea ei l-a surprins şi a dat paginile aşa cum îi ceruse. Le-a întors încet, una după alta, apoi a luat-o de la capăt. Când a terminat, ea a zis: mai cântă, şi el a mai cântat o dată bucata. Apoi nimeni nu a mai vorbit. Alessandro s-a ridicat şi a plecat să caute în sacristie o pernă mare, roşie, pe care a aşezat-o pe taburetul de catifea. Vrei să cânţi? a întrebat el şi vocea îi era răguşită.

Mâinile micuţei erau fine şi graţioase, mai degrabă mari pentru un copil care abia împlinise zece ani în noiembrie şi foarte delicate. Ea le-a ţinut deasupra clapelor, aşa cum se cuvenea pentru a începe piesa, dar a rămas cu ele suspendate un răstimp în care cei doi bărbaţi au avut sentimentul că un vânt inefabil sufla în naos. Apoi le-a aşezat.

Atunci o furtună a măturat biserica, o vijelie adevărată care a făcut să zboare foile şi a mugit ca un talaz care izbeşte stâncile. În fine, curentul a trecut şi micuţa a cântat.

A cântat încet, fără să-şi privească mâinile şi fără să greşească nici măcar o dată. Alessandro a întors paginile pentru ea şi ea a continuat să cânte cu aceeaşi perfecţiune inexorabilă, cu acelaşi ritm şi cu aceeaşi precizie, până ce liniştea s-a aşezat în biserica transfigurată.

— Tu citeşti ce cânţi? a întrebat Alessandro după un lung moment de tăcere.

— Mă uit, a răspuns ea.

— Poţi să cânţi fără să te uiţi?

Ea a clătinat din cap.

— Te uiţi doar ca să înveţi?

Ea a mai clătinat o dată din cap şi s-au privit amândoi nehotărâţi, ca şi cum li s-ar fi dat un cristal atât de delicat, încât nu ştiau cum să-l ţină în palmă. Alessandro Centi frecventase cândva transparenţele şi purităţile ameţitoare ale cristalului şi îi cunoştea deopotrivă desfătările şi epuizările. Însă existenţa pe care de mult o ducea mai lăsa să ajungă până la el ecoul acestor beatitudini trecute numai prin trilurile din zori ale

păsărilor sau prin marile caligrafii ale norilor. Aşa se face că atunci când micuţa a început să cânte durerea pe care a simţit-o i-a zgândărit o amărăciune despre care nici nu mai ştia că trăieşte în el... fulgerătoare reminiscenţă a cruzimii plăcerilor... în clipa aceea a întrebat din nou: *te uiţi ca să înveţi?* Dar Alessandro ştia răspunsul pe care i-l va da Clara.

Au mers după părintele Centi şi după doică şi au luat cu ei toate partiturile pe care Alessandro le adusese de la oraş. Preotul şi bătrâna s-au aşezat în prima bancă a credincioşilor şi Alessandro i-a cerut Clarei să mai interpreteze o dată bucata din memorie. Când a început să cânte uimirea i-a pocnit pe cei doi ca o lovitură de ciocan. Apoi bătrâna doică şi-a făcut sute de cruci, în timp ce Clara cânta de două ori mai repede, într-o formidabilă dezlănţuire, citind unele după altele partiturile pe care i le dădea Alessandro. Vom vedea mai târziu cum cânta Clara şi cum rigoarea interpretării nu era nici pe departe cel mai şocant lucru al acelui miracol de iulie. Să spunem doar că, înainte de a ataca o partitură albastră, pe care Alessandro o aşezase cu un gest solemn în faţa ei, a respirat adânc, încât toţi cei prezenţi au avut senzaţia unei brize rătăcite pe sub bolţile înalte. Apoi a cântat. Lacrimile curgeau pe obrajii lui Alessandro fără ca el să încerce să şi le stăpânească. O imagine i-a trecut prin minte, atât de dragă, încât nu o va putea uita vreodată şi pe fondul acelei viziuni fugitive, în care o femeie suspina strângând la sân un crucifix, şi-a adus aminte că nu mai plânsese de zece ani.

A doua zi a plecat, promiţând că o să revină în primele zile ale lui august. S-a întors aşa cum zisese. La o săptămână după revenirea sa, un bărbat înalt şi puţin adus de spate a bătut la uşa parohiei. Alessandro a coborât să-l întâmpine la bucătărie şi s-au îmbrăţişat ca doi fraţi.

— Sandro, în sfârşit! a făcut bărbatul.

Clara rămăsese nemişcată în pragul uşii din spate. Alessandro a luat-o de mână şi a adus-o în faţa vizitatorului încovoiat.

— Ţi-l prezint pe Pietro, a spus el.

S-au privit cu o curiozitate reciprocă, însă din motive diferite: el auzise vorbindu-se despre ea, iar ea nu ştia nimic despre el. Fără a-şi lua ochii de la ea, Pietro i-a zis lui

Alessandro:

— Acum îmi explici?

Era un plăcut sfârşit de după-amiază şi lumea stătea în pragul caselor, privind la cei trei cum coborau pe stradă spre biserică. Deşi pe unul dintre bărbaţi îl cunoşteau, amândoi aveau ceva neobişnuit în felul de a se îmbrăca şi de a se purta. Apoi Clara a cântat şi Pietro a înţeles de ce a trebuit să bată atâta drum de la Roma până pe coclaurile din Sasso. Ultima notă cântată a fost ca un vârtej de o formidabilă intensitate, care l-a făcut să se clatine, apoi a explodat într-o jerbă de imagini ce a dispărut aproape imediat – însă cea de pe urmă a rămas întipărită în mintea lui mult timp după ce a părăsit satul – şi a privit-o lung, cu preţuire, pe fetiţa atât de firavă, prin care miracolul acelei renaşteri se manifestase. S-a uitat mai ales la faţa ei, peste care se suprapunea cea a unei femei ce râdea în clarobscurul unei grădini uitate.

A cântat până la sfârşitul zilei. Apoi, o linişte mare a învăluit bolţile bisericii, în care un pian rătăcit venise la ea, în vara aceea în care nu împlinise unsprezece ani. Vezi dumneata, este un basm, desigur, dar este şi adevărul gol-goluţ. Cine ar putea descurca lucrurile? În orice caz, nimeni dintre cei care auziseră istoria acestei puştoaice dintr-un sat pierdut din Abruzzo, crescută de un preot de ţară şi bătrâna sa doică fără carte. Singurul lucru care se ştia era că se numea Clara Centi şi că povestea nu s-a oprit aici, pentru că Pietro nu străbătuse atâta cale doar pentru a asculta o fetiţă puţin sălbatică şi apoi să plece nepăsător înapoi la Roma. Doar un lucru vom mai zice înainte de a-i urma în marele oraş în care acum se coace războiul, ceea ce Pietro i-a spus Clarei în taina bisericii, după ce ea îşi încheiase ultima partitură: *Alle orfane la grazia*.[7]

ARCAŞI
cele dezrădăcinate ultima alianţă

Angèle
SĂGEŢILE NEGRE

Micuţa, pe care o botezaseră Maria, pentru a aduce un dublu omagiu Sfintei Fecioare, mai întâi, şi apoi vorbelor ce veneau din Spania, creştea la fermă ocrotită de patru vajnice bătrâne, degrabă rugătoare, înzestrate cu Ochiul lui Dumnezeu, cum se spune despre mătuşile care ştiu tot ce mişcă preţ de douăzeci de leghe de jur împrejur, şi asta, fără să plece de-acasă decât la înmormântarea vreunui cumătru sau la nunta vreunei nepoţele şi care, pe cât îşi amintesc, n-au ieşit niciodată din ţinutul lor.

Ce femei! Cea mai tânără abia împlinise optzeci şi unu de ani şi tăcea cu respect când cele mai bătrâne hotărau cum trebuie dată carnea la saramură sau când trebuie adăugate frunzele de salvie. Sosirea micuţei nu schimbase mare lucru în curgerea zilelor dedicate activităţilor pioase şi gospodăreşti, care, în lumea creştină, sunt treaba femeilor; aveau grijă doar să mulgă laptele cât mai de dimineaţă şi să-i citească din Scripturi, asta, dacă nu aveau de uscat pelinul şi atunci o învăţau plantele de leac, şi ea trebuia să le enumere – în ordine, te rog! – proprietăţile medicinale şi morale. Nu, la prima vedere, sosirea micuţei nu schimbase câtuşi de puţin înfăţişarea lunilor şi a anilor, burduşiţi cu cele patru produse cu care se hrănesc oamenii pe aceste meleaguri, adică evlavia, munca, vânătoarea şi deliciile unui ospăţ cu cei dragi; în realitate, însă, ea le transfigurase timpul şi dacă nu şi-au dat seama imediat a fost pentru că schimbarea s-a făcut încet, aşa cum şi puterile i se dezvoltau şi i se întăreau fără ca ea să-şi dea măcar seama. Dar au fost primăveri roditoare şi ierni mirifice, despre care nimeni nu gândea că ar putea avea vreo legătură cu acea primă noapte de zăpadă, după cum sporirea darurilor mătuşilor nu a fost văzută altfel decât ca o binecuvântare, cum se întâmplă acolo

unde oamenii se roagă mult, fără să-i treacă prin minte cuiva că prisosul de har al acestor bătrâne, aprige şi iuţi ca nişte prâsnele, ar fi venit de la două vorbe spanioleşti.

Cea mai bănuitoare dintre cele patru mămăiţe era tuşa Angèle, sora bunicii paterne, dintr-o ramură a familiei reputată pentru femeile mărunte ca nişte şoricei, dar mai aprige decât mistreţul zgornit din desişul său. Angèle nu se deosebea de strămoaşele sale, ba chiar contribuise la îmbogăţirea descendenţei, cultivând o formă specială de îndărătnicie, care, în absenţa inteligenţei, ar fi fost confuză, dar cum ea era zglobie ca un pârâu de munte, îi conferea o agerime ce îi permitea să înţeleagă lumea fără să iasă din gospodăria ei. Cum am povestit, Angèle ghicise că micuţa avea ceva fermecat. După istoria cu lighioana, despre care bărbaţii nu izbutiseră să spună cu ce aducea, dar despre care ea ar fi putut jura că nu era un animal oarecare, nu a mai avut nicio îndoială. Ba, mai mult, a căpătat certitudinea că micuţa, nu doar că era fermecată, dar avea şi puteri foarte mari. Murea de curiozitate să descopere semne care s-o încredinţeze că fetiţa era o aleasă. Aşa că în fiecare dimineaţă spunea vreo două *Ave Maria* şi tot pe-atâtea *Tatăl nostru* şi pândea cu coada Ochiului lui Dumnezeu toate mişcările micuţei, chiar de-ar fi fost să pună de zece ori laptele la îmbrânzit pe focul lăsat nesupravegheat.

Trecuse un an de la istoria din luminişul de la răsărit, un an scurs ca într-un vis, în ritmul bucuriilor tihnite. Într-o dimineaţă de sfârşit de noiembrie, Angèle îşi roti Ochiul lui Dumnezeu în căutarea copilei, care fusese văzută în zori cum se servise cu o bucată de brânză din cămară, după care o luase la sănătoasa spre pomii şi lecţiile ei. Unii, care au uitat ce înseamnă viaţa în natura sălbatică, vor zice că este doar o metaforă, că este doar vorba să iscodeşti prin vecini, însă, în realitate, această ţesătură întâlnită la noi la ţară, mai strânsă decât căsuţele fagurelui, a existat dintotdeauna. Însă Ochiul lui Dumnezeu este mai mult decât gura satului şi aduce mai degrabă cu o sondă care te face să desluşeşti ca într-o penumbră făpturi şi lucruri în afara razei vizuale imediate. Bineînţeles, nimic din toate astea nu se pomenea în forul interior al tuşii Angèle, iar dacă cineva le-ar fi întrebat pe bunici despre Ochi, ele şi-ar fi luat la înşirat rozariul

şi ar fi mormăit ceva despre clarviziunea mamelor – căci farmecele înseamnă diavolul, de care se păzeau chiar de-ar fi trebuit să-şi nege harurile cu care fuseseră înzestrate, şi care, la drept vorbind, nu erau mai puţin creştineşti.

În dimineaţa aceea, câmpul strălucea tot. Îngheţase în zori şi chiciura trosnea dintr-un capăt în altul al ţinutului; apoi soarele s-a înălţat deodată deasupra pământului acoperit cu un brocart, care scânteia ca o mare de raze. Când Angèle şi-a aţintit Ochiul peste câmpurile îmbrăcate în promoroacă şi a descoperit-o de îndată pe micuţă la marginea unei păduri, la răsărit de gospodărie, ea nu a fost câtuşi de puţin uimită de claritatea viziunii sale şi a zăbovit o clipă încântată de scena într-adevăr foarte frumoasă, cu Maria decupându-se pe fondul copacilor îmbrăcaţi în alb, arcuiţi deasupra capului ei ca nişte bolţi de diamant. Să stai aşa şi să contempli nu e un păcat, pentru că nu e trândăvie, ci slavă dată minunilor Celui de Sus. Trebuie spus că în acele vremuri, pe acele meleaguri unde se trăia în simplitate, în intimitate cu norii, cu pietrele şi cu zorile măreţe, care îşi zvârleau în salve spre pământ transparenţele, era lesne a atinge tălpile lui Dumnezeu. Aşa se face că, în bucătăria ei, Angèle, cu privirea pierdută în gol, zâmbea imaginii micuţei de la marginea crângului înfăşurat în horbote de gheaţă proaspătă, când o străfulgerare a cutremurat-o. Cum de-i scăpase aşa ceva? Limpezimea aceea nu era una obişnuită, şi-a zis, arcadele luminoase şi catedralele de diamant ascundeau faptul că micuţa nu era singură şi, prin urmare, putea fi în pericol. Nu a mai stat pe gânduri. Mama şi celelalte mămăiţe plecaseră devreme la o înmormântare, de unde nu aveau să se întoarcă mai înainte de două ceasuri bune. La gospodăria vecină nu a găsit-o decât pe-a lui Marcelot; tot ce era parte bărbătească în sat se adunase din straja dimineţii la prima mare vânătoare a iernii. Cât despre preot, până la care ar fi putut da o fugă să-l ia cu ea, i-a apărut în toată splendoarea mândrului său burdihan umplut cu grăsime de gâscă (s-a jurat că va face mai târziu penitenţă pentru acest gând păcătos), într-o stare cu totul nepotrivită, aşadar, pentru a lupta cu forţele întunecate ale lumii.

În vremurile acelea, care habar n-aveau încă de binefacerile

progresului, Angèle purta trei corsaje şi şapte fuste şi jupoane, pe deasupra cărora şi-a pus o lungă pelerină de postav şi şi-a strâns bine boneta peste cele câteva fire de păr care îi mai rămăseseră, înainte de a ieşi astfel încotoşmănată în lumina înşelătoare a acelei zile de primejdie. Întregul, adică mamaia cu cele opt învelitori de iarnă, cu saboţii, cu trei căciuliţe şi cu o cruce de argint atârnând la capătul unui lănţug, fără a mai socoti scufia cu panglici peste care îşi legase o broboadă groasă de lână, nu trăgea mai mult de patruzeci de kilograme, aşa că nouăzeci şi patru de primăveri păreau că plutesc pe deasupra drumurilor, încât nici nu se auzea scârţâitul tălpilor pe zăpada îngheţată, şi a gonit pe tăcute până a ajuns cu răsuflarea întretăiată şi cu nasul roşu la peticul de pământ pe care îl explorase mai devreme cu Ochiul său. Abia a avut timp s-o zărească pe micuţă, care striga ceva în direcţia unui cal mare şi sur cu umbre de argint, şi să scoată un sunet care ar fi vrut să zică *Măicuţa Domnului şi cu toţi sfinţii, aveţi milă de noi!*, dar care până la urmă abia a fost un *of! of! of!* şi bezna s-a lăsat peste câmp. Da, o vijelie s-a abătut asupra micuţei şi a intrusului, şi ar fi răsturnat-o pe Angèle, dacă aceasta nu s-ar fi agăţat de un şir de mătănii care, m-oţi crede ori ba, se transformase pe loc în toiag. O minune.

Aşa că mătuşa îşi agita în aer rozariul prin vântoasa cumplită şi blestema bariera de vârtejuri întunecate care o despărţea de Maria. Îşi pierduse broboada şi scufia cu panglici, iar cele două cozi albe cu fire subţiri ca de păianjen se ridicaseră drept în sus, deasupra capului pe care şi-l mişca mânioasă în bătaia vântului. *Ofofof!Ofofof!,* făcea ea, şi de data asta voia să spună: *nu care cumva si veniţi să ne-o luaţi pe micuţă, că vă scarmăn spinările ticăloase.* Trebuie să ştiţi că un sabot zvârlit de o mătuşă înfuriată are darul să deschidă calea prin toate trombele, ca un fel de Moise cu toate jupoanele ridicate, până la ultimul, care era roşu ca marea din Cartea Sfântă. Când a văzut breşa făcută de sabot, Angèle a sărit prin ea ca o căpriţă şi a aterizat cu toate fustele în cap într-o vântoasă furioasă, ai cărei curenţi vuiau în jurul ei. Însă trombele care o orbeau şi o împiedicau să ajungă la micuţă înconjurau acum această magmă de energie şi (a înţeles într-o străfulgerare a minţii imposibil de tradus în cuvinte) o imobilizau ca într-o oală sub

presiune. Şi-a deschis larg ochii miopi şi, folosindu-se de rozariul prefăcut în baston, a încercat să se ridice şi să-şi adune fustele. Rochiile Mariei se învârtejeau în curentul care urla şi ea striga ceva către calul sur ce se dăduse înapoi până la lizieră, căci era între ei o linie neagră, din fum, care mugea ca tunetul şi se îngroşa răsucindu-se. Însă calul era el însuşi cuprins de ceţuri care jucau uşor în jurul capului său nobil cu nări mătăsoase; era minunat, cu pielea de culoarea mercurului strălucitor, coama vârstată cu fire subţiri, argintii, pe care mătuşa, deşi oarbă ca un sobol, nu s-a mirat că le zăreşte de la douăzeci de paşi (după povestea cu rozariul, asta era o bagatelă). Micuţa continua să ţipe ceva ce bătrâna nu auzea, dar vălătucii negri erau mai puternici decât dorinţa calului de a ajunge la Maria şi, în gestul pe care l-a făcut spre ea, cu capul arcuit a tristeţe în semn de liniştire şi rămas bun, fetiţa a citit deopotrivă amărăciune şi nădejde, ceva care spunea: *ne vom revedea*, şi a avut prosteşte (ne aflam totuşi în inima furtunii) chef să plângă şi să-şi sufle nasul multă vreme.

Şi a dispărut.

Soarta celor două suflete prinse în vârtejul întunecat parcă a stat în cumpănă câteva clipe. Apoi, s-a auzit un şuierat groaznic, bezna s-a risipit, fumurile negre au ţâşnit mânioase spre cer ca nişte săgeţi ale morţii, iar câmpul şi-a recăpătat acoperământul de beteală îngheţată într-o linişte împietrită, până ce cumătră şi-a venit în fire şi a strâns-o pe micuţă la piept, mai s-o înăbuşe în pelerina groasă de postav.

În seara aceea au chemat bărbaţii la fermă. Femeile pregăteau cina şi îl aşteptau pe tata, care îşi făcuse mai devreme o scurtă apariţie (băşca doi iepuri şi promisiunea unor apetisante fleici de purcel), în cursul căreia i-au povestit peripeţiile zilei, drept care el plecase iar să bată la câteva porţi, în vreme ce cumetrele puseseră masa pentru cincisprezece inşi. În mod obişnuit, s-ar fi mulţumit cu supă, cu slănină, cu o jumătate de roată de brânză de om şi cu niscai peltea de gutui de la Eugénie. Acum însă trebăluiau de zor la un iepure şi la o plăcintă cu gălbiori la borcan de anul acela. Aşezată în faţa unei pere frumoase, stropite cu o picătură de miere, care mirosea a cimbrişor Maria tăcea. Încercaseră să-i pună câteva întrebări, dar renunţaseră, văzând scânteierea febrilă din pupilele ei

negre, şi se întrebau ce-i strigase calului sur din negură.

Însă, cum nimeni nu punea la îndoială povestea Angèlei, au prins să se ospăteze într-o hărmălaie în care se vorbea de mătănii, de furtună şi de vremea la sfârşit de noiembrie, iar Angèle a trebuit să depene iar şi iar, cu de-amănuntul, întreaga tărăşenie, şi trebuie să spunem că de fiecare dată a izbutit să nu se abată nici cu o virgulă.

O istorie amănunţită, dar nu întru totul completă, aşa cum observa Maria, care, în faţa perei sale, tăcea şi se gândea. Se gândea că Angèle îi aruncase o privire cu coada ochiului când începuse o anumită parte a poveştii, cea în care fumurile negre luau forma unor săgeţi ascuţite, pe care, doar privindu-le, ştiai că sunt ucigătoare. Le priveai, ştiai şi gata! Iar Maria vedea cum, dintr-o seamă de motive care îi chinuiau setea de adevăr, tuşica trecea sub tăcere oroarea pe care i-o întipărise în suflet viziunea funestă. Spusese doar atât: *şi fumurile s-au ridicat spre cer uite-aşa şi au explodat dintr-odată acolo sus şi cerul s-a făcut iar albastru.* Apoi a tăcut. Maria se gândea. Se gândea că ştia multe lucruri pe care aceşti oameni cumsecade le ignorau şi că îi iubea cu toată forţa pe care un copil de unsprezece ani o poate pune într-o dragoste care nu se naşte doar din ataşamentul timpuriu, ci şi din înţelegerea celuilalt, cu măreţiile şi mizeriile lui. Dacă Angèle nu a suflat o vorbuliţă despre puterea ucigătoare a săgeţilor negre era în parte pentru că se temea ca nu cumva cuvintele, odată rostite, să devină prevestire, în parte pentru că nu voia s-o sperie pe micuţă, despre care habar n-avea dacă ştie şi ea, în parte, în fine, pentru că fusese cândva o femeie năvalnică. Deşi tuşica ei semăna astăzi cu o nucă uscată, care se hrănea cu rugăciunea imaterială, Maria putea să vadă, pentru că dobândise de la zece ani darul de a vedea trecutul, de a-l cunoaşte în imagini, că fusese cândva o splendoare de licurici, pe care firea şi spiritul îl hărăziseră aripilor de vânt ale libertăţii. Putea să vadă că trecuse adesea pârâul cu picioarele goale şi visa cu ochii spre cer; dar putea să vadă şi timpul, şi soarta, liniile de fugă care nu fug niciodată, şi ştia că focul Angèlei se retrăsese cu vremea în interior şi se concentrase într-un tăciune cu desăvârşire uitat sub spuză. Însă descoperirea micuţei din Spania pe pragul casei reaprinsese amintirea căldurii care odată cursese prin vinele ei, şi a doua ei viaţă îi spunea că Maria trebuie să fie liberă şi

năvalnică. Angèle se mai temea de ceva: dacă ar fi vorbit despre săgeţile morţii, toţi ar fi găsit de cuviinţă că e bine să-i îngrădească viaţa micuţei, iar ea credea – sau cel puţin nădăjduia – că are suficientă putere să o protejeze decât să încuie în casă un copil pe care o după-amiază între patru pereţi ar fi ucis-o mai sigur decât toate săgeţile pe care un biet rozariu izbutise să le alunge.

Maria se gândea şi oamenii mari discutau. Vinul burgund îi cam cherchelise pe bărbaţii cărora dihăniile fantastice şi fumurile negre nu li se mai păreau atât de ameninţătoare, dar continuau să discute dacă n-ar trebui mobilizaţi jandarmii sau exorciştii, ori n-ar fi mai cuminte să se lase în scama înţelepciunii străbune, care zice că natura te apără de rău dacă ai inima curată. Era destul ca bărbaţii să o privească pe tuşa Angèle instalată de femei pe locul de cinste din balansoar, Angèle, al cărei chip bătrân, încălzită de friptura de iepure şi de vin, sub noua ei scufie cu panglici bleu ca de nu-mă-uita, părea cioplit într-un lemn nobil, da, era destul ca bărbaţii să arunce o privire către draga lor mamaie, pentru a vedea dârzenia cu care sunt binecuvântate ţinuturile noastre; ba chiar chibzuiau că era meritul acestor ţinuturi că au plămădit femei aşa cum vedeai că se leagănă în balansoarele bătrâneţilor lor, femei care, în ciuda cuptorului, a grădinii de zarzavat, a păsărilor, a vitelor, a simplităţii şi a rugăciunilor, îşi luau fără preget broboada şi rozariul şi săreau în ajutorul sărmanilor aflaţi în primejdie. Bune tovarăşe mai avem, gândeau bărbaţii sorbindu-şi vinul, şi frumoase ţinuturi. Iar dacă la această cugetare avea un rol şi plăcinta cu gălbiori, ea nu contrazicea firea sinceră a acestor bărbaţi care îşi iubeau pământurile şi femeile şi ştiau că unele se îngemănau cu celelalte tot atât de sigur cum ei aparţineau ogoarelor lor şi priveau truda arăturilor şi a secerişului ca pe un tribut plătit mărinimiei sorţii.

Preotul, care nu era de acord să se vorbească despre exorcişti, şi în mod obişnuit nu rata nicio ocazie pentru a-şi muştrului oiţele duhovniceşti, simţea cum lupta împotriva superstiţiilor se topea în para cu miere pe care i-o serviseră cu un pahar zdravăn de vin bun. Dar era un om cumsecade, care se bucura de un ospăţ ca să le facă plăcere gazdelor (în vreme

ce bunăvoinţa altora vine doar din faptul că sunt nişte păcătoşi cu pântecele) şi învăţase chiar după ce ieşise din seminar, imediat ce ajunsese în sat, că oamenii pământului rareori se abăteau de la dreapta credinţă şi că trebuia să fie atent la ce lupte poartă dacă vrea să fie alături de ei. Or, exact aşa îşi gândea el misiunea: îşi dorea să fie unul de-ai lor, şi nu împotriva lor, iar aceasta îi aducea, în afară de aprecierea enoriaşilor, plăcute recompense lumeşti, sub forma unui pateu de iepure sau a dulceţurilor de gutui pe care Eugénie ştia să le transforme în mană cerească.

În această atmosferă tihnită, îmbibată de dulceaţa mierii de cimbrişor şi de taninul viilor noastre, alde Marcelot a adus vorba despre un subiect care i s-a părut potrivit:

— De când e micuţa aicea, am avut cele mai frumoase anotimpuri, aşa-i?

În sala bine încălzită, în care mătuşile moţăiau, în care bărbaţii se lăsaseră pe spătarele scaunelor pentru a savura paharul de rămas-bun, în care Maria se gândea şi nu privea pe nimeni, dar observa totul, s-a auzit un suspin lung, ca şi cum ferma însăşi ar fi tras adânc în piept aerul nopţii şi apoi ar fi oftat înainte de a-şi ţine răsuflarea şi a aştepta. S-a lăsat o linişte grea, în care se simţea tensiunea pe care cincisprezece oameni stând la pândă încordaţi o răspândesc în jur. Totuşi, se simţea cum prin acea clipă împietrită curge un curent puternic de dorinţă şi fiecare ştia că încremenirea nu este decât aşteptarea dinaintea mult aşteptatei descătuşări. Doar Maria părea absentă la evenimentele din cameră, însă ceilalţi erau încordaţi ca arcurile cheyenilor (imaginea asta i-a venit în minte părintelui, care tocmai citea cartea unui misionar printre indieni) şi, în acel moment de tensiune, nimeni nu ar fi putut spune care va fi deznodământul.

În fine, alde Marcelot, care nu se aşteptase la o asemenea reacţie, şi-a dres vocea şi s-a uitat insistent spre părinte. A fost semnalul eliberator şi toată lumea a prins să vorbească deodată într-o plăcută hărmălaie înfrigurată.

— Unsprezece veri de când avem recolte atât de bogate, spunea primarul.

— Zăpada vine totdeauna când trebuie şi, pe deasupra, parcă plouă cu vânat.

Şi era adevărat că pădurile din câmpie erau cele mai

bogate în vânat din întregul ţinut, până într-atât încât le era greu să le păstreze doar pentru ei, iar oameni din ţinuturile vecine, care nu cunoşteau asemenea belşug, veneau ades pe aici să-şi domolească frustrările.

— Iar livezile, cât sunt de frumoase, adăuga Eugénie, piersici şi pere ca în Rai!

În acel moment a aruncat o privire neliniştită spre părinte, dar acesta era felul ei de a-şi reprezenta grădina Edenului, cu piersici aurii şi catifelate ca un sărut nevinovat şi cu pere atât de zemoase, încât, băgate la cuptor, nu le mai adăugai vin decât dintr-o slăbiciune păcătoasă. Însă preotul avea alte preocupări în locul înfăţişării piersicilor din Rai în imaginaţia unei cumetre de altminteri foarte evlavioase, dinspre partea lui n-avea decât să şi le închipuie şi albastre sau cu harul vorbirii, tot atât de puţin l-ar fi interesat. Băga de seamă că oiţele sale păstraseră o sumedenie de gânduri care băteau bine spre magie. Totuşi, era tulburat. Deşi preot de ţară, era neobişnuit de cultivat pentru un om cu o misiune atât de modestă. Era pasionat de poveştile cu exploratori şi i se întâmplă adesea să lăcrimeze la lumina veiozei, citind despre suferinţele îndurate de fraţii care merseseră să ducă vestea cea bună în Americi. Dar, mai presus de toate, era pasionat de plantele medicinale şi aromatice şi nota în fiecare seară, cu scrisul său frumos de seminarist, observaţii pe marginea desicării sau a uzului terapeutic al ierburilor de leac, despre care avea o impresionantă colecţie de gravuri preţioase şi lucrări erudite. Iar această cultură pe care o agonisise, pentru că era bun şi curios, făcea din el un om capabil să-şi pună întrebări, care nu scotea cartea de rugăciuni la orice întâmplare neobişnuită, ci o aborda cu o circumspecţie raţională. Or, despre prosperitatea ţinutului de jos care dura de unsprezece ani încoace trebuia să recunoască că era adevărată, ba, mai mult decât adevărată, era miraculoasă. Era de ajuns să baţi drumurile prin împrejurimi, să vezi cât de frumoşi erau pomii şi cât de adânci arăturile, puzderia de insecte care recoltau şi polenizau şi numărul tot mai mare de libelule, cărora Maria le privea pe cer roiurile vibrante şi compacte cum nu mai vedeai nicăieri aiurea: căci această mulţime de binefaceri, acest desfrâu de fructe arămii şi de recolte minunate, se concentra doar în sat, pe drumurile sale şi în pădurile comunei şi înceta brusc dincolo de o frontieră invizibilă, mai tangibilă pentru

locuitorii acestor meleaguri decât marile tratate ale Europei. În seara aceea, îşi aduceau aminte de o dimineaţă de primăvară de acum doi ani, când toată lumea ieşise în faţa casei şi ţipase uimită şi încântată în faţa unui imens covor de violete care smălţau câmpurile şi taluzurile cu inundaţia lor vaporoasă; sau de nişte zori de vânătoare, acum patru ierni, când bărbaţii, ieşind în aerul îngheţat cu fularele groase şi căciulile cu urechi, s-au mirat să vadă pe uliţele satului un duium de iepuri care ţopăiau spre pădure. Nu se întâmplase decât o singură dată, dar a fost de pomină! Bărbaţii au urmărit iepurii până la pădure, fără să-i fi trecut cuiva prin cap să ţintească vreunul pe drum, apoi animalele s-au împrăştiat şi vânătoarea a început ca de obicei. Fusese însă ca şi cum vietăţile îşi alcătuiseră propria abundenţă înainte ca lucrurile să reintre în ordinea obişnuită.

Aşa că părintele era tulburat. O voce păgână din interiorul lui intuise, aşa cum un câine amuşină vânatul, că Maria era o anomalie a lumii care nu datora nimic lui Dumnezeu, iar această parte secretă care la un om al Bisericii nu este exprimată decât în paginile despre decoctul curativ al pelinului sau aplicarea unguentului de urzici mirosise o legătură între apariţia nou-născutei în zăpadă şi uimitoarea tihnă care învăluia ţinutul. S-a uitat la fetiţa ce părea că moţăie, dar a simţit că în sinea ei stă de veghe şi şi-a dat seama imediat că ea auzea şi vedea tot ce o înconjura şi că neatenţia ei aparentă venea dintr-o stare pe care o mai experimentezi şi în transa rugăciunii, când sufletul se detaşează de corp, dar înregistrează lumea cu o acuitate înzecită.

A tras adânc aer în piept.

— Există un mister pe care trebuie să-l lămurim, a zis el, ridicând păhăruţul cu rachiu pe care o mână serviabilă îl aşezase alături de resturile perei cu miere. Micuţa este binecuvântată şi noi vom desluşi în ce fel.

Şi, după ce a luat hotărârea de a nu-i mustra pe bieţii oameni care îşi doreau să vadă dihănii fantastice răspândind neguri până la Marele Morvan, a luat-o şi pe cea de a sta de vorbă cu Maria cu prima ocazie. Vorbele lui au avut exact efectul scontat: toată lumea a fost destul de mulţumită că misterul a fost recunoscut de autoritatea spirituală, care, deşi se lăsa tratată de toţi cu pateu din căpăţână de porc, se situa

totuşi deasupra turmei sale, şi destul de mulţumită de sentimentul de siguranţă că vor afla, şi încă de la bunul Dumnezeu însuşi, ce se petrecea acolo. Prin urmare, cu toţii au răsuflat uşuraţi că părintele făcuse în sfârşit acea constatare şi erau destul de mulţumiţi cu concluzia pe care o trăsese; dar nimeni nu a fost mulţumit pe deplin, iar primul dintre ei era chiar părintele: se lua o pauză convenabilă în elucidarea enigmelor şi se putea chibzui în tihnă la ce e de făcut, dar fiecare ştia că într-o zi va trebui să intre într-o horă în care îl aşteaptă multe surprize şi mult zbucium. Adevăratei credinţe, se ştie, îi pasă prea puţin de sfintele lăcaşuri, ea se bizuie pe complicitatea misterelor şi topeşte în îmbrăţişarea ei candidă tentaţiile prea sectare.

Gustavo

VOCEA UNUI MORT

La începutul lui septembrie, cu două luni înainte de evenimentele de la ferma franţujilor, Clara sosea la Roma, însoţită de Pietro.

Frumuseţea priveliştilor nu-i putea alina durerea pricinuită de părăsirea munţilor ei dragi. De când se ştia suferise întotdeauna când trebuia să se întoarcă acasă la parohie; de fiecare dată, avea grijă să treacă prin grădini înainte de a împinge uşa bucătăriei; pe cât îi era de necesar ca aerul acel spaţiu plantat cu pomi frumoşi, care o ajuta să se acomodeze, pe atât se temea de zidurile oraşului mai mult decât de orice altă grozăvie din visele ei. De altfel, era limpede că până atunci nicio fiinţă omenească nu îi înfiorase sufletul cum o făcuse muntele, astfel că zăpezile şi furtunile trăiau înlăuntrul unei inimi încă deschise deopotrivă fericirii şi necazurilor destinului. Or, pe măsură ce înainta în interiorul oraşului, această inimă sângera. Nu descoperea doar un tărâm care capitulase sub acoperirea pietrelor, ci şi ce li se făcuse acestor pietre, care cândva se înălţau spre cer sub forma unor stânci drepte şi netede, şi care încetaseră să mai respire sub agresiunea ce le mutilase pe vecie. Astfel, în înserarea care se lăsa, îmbiind pe străzi o mulţime veselă, încântată de revenirea brizei răcoroase de munte, Clara nu vedea decât o grămadă de pietre moarte şi un cimitir în care oamenii se îngropau de bunăvoie.

Trăsura înainta spre vârful unei coline unde întâlneai puţină lume şi unde se putea respira mai în voie. Pe tot drumul, Pietro veghease ca ei să-i fie bine, dar altminteri nu căutase să intre în vorbă şi ea tăcuse cum o făcea în fiecare zi, cu sufletul invadat de piscuri, de portative şi de note. S-au oprit în sfârşit în faţa unei clădiri mari, cu zidurile brune foarte înalte, având în spate nişte pini zvelţi care ţâşneau din aleile unei curţi interioare şi se înălţau spre cer ca jeturile unor fântâni arteziene încremenite. De pe coama zidurilor, caprifoiul se revărsa în cascade parfumate spre pavajul străzii, iar ferestrele îşi etalau în amurg

perdelele ca nişte lungi voalete transparente. Au fost poftiţi într-un vestibul imens, unde Pietro a părăsit-o, iar ea a fost condusă prin nişte camere uriaşe, încărcate de tablouri şi de sculpturi, pe care le privea cu o uimire ce tindea să se transforme în speranţă, pe măsură ce înţelegea că aceste lucruri stranii ar putea să o consoleze de doliul după munţii ei. Apoi s-a deschis o uşă spre o încăpere albă şi goală, având doar un tablou pe perete. A fost lăsată singură, după ce i s-a spus că în curând va veni cineva să-i pregătească baia şi să-i aducă cina, că toţi se vor culca devreme după drumul obositor şi că va fi trezită devreme pentru a fi condusă la Maestro. S-a apropiat de tablou cu o teamă plină de respect *Te cunosc, dar nu ştiu de unde.* Un lung răstimp a trecut. Apoi ceva s-a schimbat în aerul camerei şi pe Clara a apucat-o o ameţeală uşoară de care păreau vinovate straturile picturii, pe care nu o mai vedea în cele două dimensiuni ale tabloului, ci într-o profunzime nouă care îi deschidea intrarea spre locuri de vis. Nu mai ştia dacă dormea sau era trează, deşi timpul trecea în acelaşi ritm, ca nişte nori zburând foarte sus pe un cer de tuş şi de argint. De bună seamă că a adormit, pentru că scena s-a schimbat şi a zărit o femeie ce râdea în decorul crepuscular al unei grădini de vară. Nu putea să-i desluşească faţa, dar era tânără, cu siguranţă, şi foarte veselă – apoi a dispărut – şi Clara nu a mai văzut decât reflexele tuşului mişcător înainte de a cădea într-un somn fără vise.

— Mergem să-l vedem pe Maestro, i-a spus Pietro a doua zi. E un om dificil, dar tu vei cânta şi asta va fi de ajuns.

Sala de repetiţii a lui Maestro Gustavo Acciavatti se afla la ultimul etaj al unui frumos imobil cu ferestre mari, prin care ziua se revărsa transformând parchetul într-un lac de lumină lichidă. Bărbatul aşezat în faţa claviaturii pianului părea în acelaşi timp foarte tânăr şi foarte bătrân, iar Clara, întâlnindu-i privirea, s-a gândit la un copac la care mergea când se simţea tristă. Rădăcinile lui se înfigeau adânc în pământ, dar crengile îi erau viguroase ca nişte mlădiţe tinere, şi avea o atenţie încordată, care radia şi supraveghea tot ce se petrecea în jur şi cu care o asculta fără ca ea să-i vorbească. Fata ar fi putut să descrie forma fiecărei pietre din drumurile sale şi să deseneze din memorie toate ramurile copacilor săi, dar chipurile oamenilor se perindau pe lângă ea ca în vis, înainte de a se topi repede într-o

confuzie generală. Or, acest bărbat care o privea tăcut era pentru ea la fel de prezent şi de viu cum erau copacii ei şi îi vedea aluniţa de pe piele şi sclipirile ochilor lui atât de strălucitori, încât aproape că o răneau. A rămas în picioare lângă el. *Te cunosc, dar nu ştiu de unde.* Revelaţia că el ştia cine este a sfâşiat spaţiul, apoi a dispărut imediat. Deodată, a remarcat într-un colţ al camerei o formă chircită pe un scaun. O mişcare i-a atras privirea şi i s-a părut că distinge un bărbat scund şi, pe cât îşi putea da seama, burduhănos. Avea părul roşcat şi sforăia cu capul căzut pe un umăr. Însă, cum nimeni nu-i dădea atenţie, l-a ignorat şi ea.

Apoi Maestro a vorbit.

— Cine te-a învăţat muzica? a întrebat el.

— Alessandro, a răspuns ea.

— El spune că ai învăţat singură. Dar nimeni nu învaţă într-o singură zi. Ţi-a dat preotul lecţii?

Ea a scuturat din cap.

— Altcineva din sat?

— Eu nu mint, a zis ea.

— Oamenii mari mint, a răspuns el, iar copiii îi cred.

— Atunci şi dumneata ai putea minţi, a spus ea.

— Ştii cine sunt eu?

— Maestro.

— Ce vrei să cânţi?

— Nu ştiu.

I-a făcut semn să ia loc, i-a potrivit taburetul, s-a aşezat lângă ea şi a deschis partitura de pe stativ.

— Hai, cântă, i-a zis el, cântă acum. O să-ţi întorc eu paginile.

Privirea Clarei a măsurat cu iuţeală şi concentrare cele două pagini deschise ale partiturii – o bătaie a pleoapelor, două, trei – iar pe faţa lui Maestro s-a aşternut o expresie imposibil de descris. Apoi, ea a început să cânte. A cântat atât de încet, atât de trist, atât de precis, a cântat cu o atât de infinită lentoare, cu o atât de nespusă dulceaţă şi cu o asemenea perfecţiune, încât au rămas fără grai. Îşi terminase de mult piesa şi ei încă erau amuţiţi. Nu cunoşteau niciun adult care să ştie să cânte astfel acel preludiu, pentru că acest copil cânta cu o tristeţe şi o

durere de copil, dar cu o încetineală şi o perfecţiune de om mare, câtă vreme niciun adult nu mai ştie cum să atingă vraja tinereţii şi a bătrâneţii la un loc. După o lungă tăcere, Maestro i-a cerut să-l lase la pian şi a cântat prima parte a unei sonate. Spre final, a strecurat o modificare infimă. Ea fixa un punct undeva în spaţiu, fără să vadă nimic. I-a cerut să repete ce a auzit. Ea a repetat. El s-a dus să caute partitura. Ea a urmărit ceea ce era scris, fără nicio modificare, dar când a trebuit să atace măsura cu pricina a ridicat capul şi l-a privit. Apoi au fost aduse o sumedenie de alte partituri pe care i le-au aşezat în faţă. Ea le-a deschis unele după altele, o bătaie a pleoapelor, două, trei şi la fiecare bătaie cu toţii mureau şi renăşteau într-o beţie de fulgi de zăpadă scăpaţi dintr-un vis minunat. În fine, totul a părut că încremeneşte într-o imensă linişte vibrantă. O singură tresărire de pleoape şi Clara a fixat paginile unei partituri sângerii şi uzate, tremurând atât de tare, încât cu toţii au fost cutremuraţi de un frison ce a căscat în ei prăpăstii. Ea a mers la pianul mare şi a cântat sonata rusă care o răpise din vârtejul piscurilor; şi ei au ştiut că aşa trebuie oamenii să trăiască şi să iubească, cu această furie şi cu această pace, cu această măreţie şi cu această patimă, într-o lume vârstată de culorile pământului şi ale furtunii, într-o lume care se luminează în zori şi se întunecă la vijelie.

A trecut o clipă. *Te cunosc, dar nu ştiu de unde.*

O bătaie discretă s-a auzit în uşă.

— Da? a zis Maestro.

— Guvernatorul Santangelo, i s-a răspuns.

Clara a rămas singură în cameră, în compania scundacului gras cu părul roşcat, care nu se mişcase deloc şi nici nu dădea semne de trezire. I-au adus apoi ceai şi nişte fructe necunoscute acoperite cu o catifea portocalie şi i s-au dat partituri noi, spunându-i-se că Maestro insistase să nu cânte decât una singură. Prima i-a dat senzaţia unei profanări şi a închis-o imediat, dezgustată de notele care semănau cu revărsările sforăitoare ale orgii la slujba de înmormântare. Nicio alta nu i-a mai făcut o asemenea impresie funebră, dar a deschis multe, fără a mai găsi ce o tulburase în sonata rusă şi, la Santo Stefano, în ultima bucată pe care Sandro i-o aşezase dinainte în

biserică. În sfârşit, a ajuns la o cărticică pe a cărei primă pagină se arătau nişte arabescuri nemaivăzute. Urmăreai liniile curbe cum par să-şi ia zborul ca nişte fulgi şi care aveau aceeaşi fineţe ca pieliţa catifelat a fructelor minunate pe care le primise. Mai devreme, când cântase sonata rusă, impresia fusese cea a unor copaci mândri, cu frunze de argint, răsăriţi pe nişte mari întinderi sterpe, străbătute de râuri, iar la sfârşit avusese viziunea unei pale de vânt într-un lan de grâu, ale cărui tije se încovoiau sub vijelie, pentru a se înălţa apoi cu un muget de fiară. Dar această muzică nouă strecura în perindarea imaginilor o blândeţe mângâietoare ca aceea din povestirile lui Alessandro, iar ea simţea că e nevoie de rădăcini adânci pentru ca o asemenea gingăşie să fie posibilă şi se întreba dacă va ajunge cândva să cunoască locurile încântătoare unde acea delicateţe se născuse. Cel puţin, ştia acum că existau ţări unde frumuseţea se naşte senin, pe când ea nu cunoscuse decât asprimea şi măreţia, iar asta i-a plăcut, în timp ce descoperea gustul fructului neştiut prin întâlnirea cu o muzică ce povestea despre pământ. Când a încheiat bucata, a rămas visând la continente străine şi a zâmbit în singurătatea amiezii.

Petrecuse o oră în această reverie luminoasă, când din încăperea alăturată s-au auzit sunete înăbuşite. Apoi a fost o agitaţie în mijlocul căreia a recunoscut vocea lui Maestro, care îl conducea pe vizitator, apoi a auzit o voce străină şi, cu toate că vorbele nu se puteau desluşi, s-a ridicat în picioare, căci era glasul unui mort sunând ca un dangăt funebru şi ameninţător, şi a îngheţat simţind cum este urmărită de o umbră vestind teroare şi haos. Vocea aceea era de două ori înfricoşătoare, pentru că era frumoasă şi pentru că izvora dintr-o energie străveche, acum pervertită. *Te cunosc, dar nu ştiu de unde.*

— Trebuie să recunosc că nu eşti lipsită de îndemânare, s-a auzit o voce în spatele ei.

Roşcovanul se trezise, cu oarece greutate, după câte se vedea, căci se clătina apropiindu-se şi îşi petrecea mâna prin păr cu un gest nesigur. Avea figura rotundă, o bărbie dublă, care îi dădea un aer copilăros, şi ochi vii şi strălucitori, care acum se uitau un pic saşiu.

— Mă numesc Petrus, a spus el, înclinându-se înaintea ei şi

prăvălindu-se în acelaşi timp pe jos.

L-a privit stupefiată, în timp ce se ridica greu şi îşi repeta grăbit reverenţa.

— Maestro nu este un tip comod, însă acest neam este blestemat, a zis el după ce s-a îndreptat.

A înţeles că vorbeşte despre vocea mortului.

— Îl cunoşti pe Guvernator? a întrebat ea.

— Toată lumea îl cunoaşte pe Guvernator, a răspuns el perplex.

— Regret că sunt atât de puţin prezentabil, a surâs apoi. Noi, ăştia, nu prea ne împăcăm cu băutura, e o chestie de constituţie. Dar muscatul de la cină a fost divin.

— Cine eşti? a întrebat ea.

— Ah, adevărat, a făcut el, încă nu ne-am prezentat.

Şi s-a înclinat a treia oară în faţa ei.

— Petrus, la serviciile dumitale. Sunt un fel de secretar al lui Maestro. Dar din această dimineaţă sunt mai ales protectorul dumitale.

Apoi, surâzând pocăit:

— Îţi dau dreptate, mahmureala mea nu este de cel mai bun augur pentru o primă întâlnire. Dar o să mă străduiesc să mă fac plăcut, cu atât mai mult cu cât chiar cânţi foarte bine.

Aşa s-au scurs primele zile la Roma. Nu a uitat glasul mortului, deşi repetau fără răgaz şi fără să se gândească la ce este afară. Acciavatti îi spusese să vină dimineaţa devreme, când sala era goală, pentru ca nimeni să nu afle despre fetiţa-minune pe care o luase ca elevă.

— Roma iubeşte monştrii, îi spusese el, şi nu vreau să te transforme şi pe tine într-unul.

În fiecare zi, în zori, Petrus venea să o caute în camera ei şi o conducea pe străduţele liniştite. Se întorcea apoi la vila Volpe, unde îl regăsea la prânz; după aceea o lăsa în sala din grădina interioară, unde era un pian pentru studiu şi unde repeta până la cină, pe care o lua în compania lui Pietro. Uneori Maestro venea şi seara şi studiau până înainte de culcare. Clara era surprinsă de îngăduinţa pe care Acciavatti şi Pietro i-o arătau lui Petrus. Îl salutau cu prietenie şi nu dădeau atenţie purtării lui ciudate. Cu toate astea, nu se putea spune că dădea dovadă de prea mult rafinament; când venea să o trezească dimineaţa,

gâfâia, cu părul ciufulit şi ochii tulburi; ea nu mai credea că muscatul din prima zi fusese o excepţie, căci se poticnea cu regularitate în covoare şi în orele de studiu se tolănea într-un fotoliu şi trăgea la aghioase, cu un firicel de salivă prelins în colţul buzelor; la răstimpuri, scotea nişte mormăieli neînţelese; când se trezea, părea foarte mirat că se afla acolo. Apoi încerca să se aranjeze, trăgând cu convingere de surtuc sau de pantaloni, dar îndeobşte fără vreun efect convingător, şi se resemna, cu nasul în jos. În fine, când îşi amintea că ea era acolo şi voia să-i vorbească, avea nevoie de două-trei încercări, căci ceea ce-i ieşea la început pe gură era total lipsit de vocale. Totuşi, îl iubea mult, fără să înţeleagă prea bine ce făcea pe lângă ea, însă noua viaţă de pianistă îi consuma toată energia, astfel că nu îi mai rămânea deloc pentru celelalte aspecte ale existenţei ei la Roma.

Lecţiile cu Maestro nu semănau cu nimic din ce îşi închipuise. Cea mai mare parte din timp îi vorbea. Dacă îi dădea partituri, nu îi spunea niciodată cum să le interpreteze. Însă după aceea îi punea întrebări, la care ea ştia de fiecare dată ce să răspundă, pentru că el nu se interesa de ce gândise ea, ci de ce văzuse. Ca şi cum i-ar fi zis că sonata rusă trezise în ea imagini ale unor câmpii uscate şi ale unor râuri de argint, îi vorbise despre stepele din Miazănoapte şi despre imensitatea acelor ţinuturi cu sălcii şi gheţuri.

— Însă energia unui asemenea uriaş este legată de încetineala lui şi de aceea ai cântat atât de lent.

O întreba şi despre satul natal şi ea îi descria deschizătura îngustă dintre două acoperişuri cu ţigle prin care vedea munţii, cărora le ştia pe dinafară formele şi piscurile. Îndrăgea atât de mult orele petrecute cu el, încât la începutul lui noiembrie, după două luni de la sosirea la Roma, suferinţa după munţii ei pierduţi nu i se mai părea insuportabilă. Totuşi, Maestro nu îi arăta nicio afecţiune specială şi ea avea sentimentul că întrebările lui nu erau menite să o înveţe, ci să o pregătească pentru ceva anume ce numai el putea înţelege, tot aşa cum treptat îşi crease impresia că el o cunoştea de fapt foarte bine, deşi nu se cunoscuseră decât în septembrie. Într-o zi, pe când studiau o partitură teribil de plictisitoare şi ea a dat dovadă de umor, accelerând caraghios ritmul interpretării, el i-a zis iritat:

— Aici te recunosc.

Ea l-a întrebat cum se numeau fructele din prima zi şi i-a răspuns.

— Atunci, mai bine mi-ai da nişte piersici.

A privit-o şi mai agasat, dar i-a pus în faţă o partitură şi i-a spus:

— Din nefericire pentru el, acest bărbat era german, dar se pricepea la piersici.

Cântând şi reînnodând volutele plăcerii, ea se gândise la ce zărise în spatele iritării lui Maestro, un avânt adresat cuiva a cărui siluetă vagă plutise o clipă prin încăpere. Deşi semănau cu celelalte, zilele au purtat totuşi semnul cel nou al mustrării adresate unei fantome.

Foarte des venea să o caute la Pietro după cină. Pianul se afla în sala mare din grădina interioară şi, în timp ce studiau, lăsau ferestrele deschise ca să intre aerul proaspăt al serii. Pietro îi asculta fumând şi bând lichioruri, însă nu vorbea până nu se termina lecţia. La fel, Petrus moţăia sau sforăia pe o canapea mare, până când pianul tăcea şi era trezit de linişte. Atunci ea îi asculta cum discută în timp ce citea sau cădea pe gânduri, după care era condusă în camera sa, iar ei rămâneau la taifas până noaptea târziu şi, din grădina adormită, timbrul vocilor lor îi legăna somnul multă vreme. Astfel, într-o seară de la jumătatea lui noiembrie, când lăsaseră închise ferestrele, căci ploua tare, Clara îi asculta vorbind, în timp ce frunzărea partiturile aduse pentru studiu. L-a auzit pe Acciavatti spunând: *dar vor a o cânta în tempoul potrivit în cele din urmă,* după care a deschis o partitură veche şi terfelogită.

Erau două rânduri scrise cu cerneală neagră pe marginea primelor portative.

la lepre e il cinghiale vegliano su di voi
quando camminate sotto gli alberi
vostri padri attraversano il ponte per abbracciarvi
quando dormite[8]

A urmat un moment golit cu totul de senzaţii şi Clara a văzut bula de tăcere cum se propagă cu viteza undelor înainte

de a exploda într-o apoteoză mută. A recitit poemul şi de data asta n-a mai fost nicio explozie, dar ceva se schimbase, ca şi cum spaţiul s-ar fi dedublat şi, dincolo de o frontieră invizibilă, ar fi existat o ţară unde îşi dorea să meargă. Deşi bănuia că partitura nu are niciun rol în această vrajă, s-a dus totuşi la pian şi a cântat piesa, care nu a făcut decât să aducă în aer un parfum de ape repezi şi de pământ reavăn şi un mister sub forma unor poteci umbroase şi a unor emoţii ascunse.

Când şi-a ridicat ochii, după ultima notă, a văzut înaintea ei un bărbat pe care nu l-a recunoscut.

— Unde ai găsit partitura asta? a întrebat-o Maestro

A arătat spre colecţia pe care i-o aduseseră mai devreme din dispoziţia lui.

— De ce ai cântat-o?

— Am citit poemul, a spus ea.

A ocolit pianul şi a venit să privească pe deasupra umărului ei. I-a simţit suflul respiraţiei şi valurile emoţiilor amestecate. Văzându-l în lumina bruscă pe care această surpriză o aruncase asupra scenei sentimentelor ei, au frapat-o imaginile care se perindau în transparenţa siluetei lui înalte – mai întâi o herghelie de cai sălbatici, al căror tropot l-a auzit multă vreme după ce se îndepărtaseră, apoi, în umbrele unui crâng cu cărări aurite de razele soarelui, o piatră mare aşezată pe muşchi, ale cărei colţuri, scobituri şi fisuri nobile fuseseră tăiate de lucrarea înfrăţită a puhoaielor şi a secolelor, iar ea ştia că această piatră splendidă şi vie era Maestro însuşi, căci bărbatul şi roca, printr-o inexplicabilă alchimie, se suprapuneau perfect. În sfârşit, imaginile au dispărut şi ea s-a trezit din nou în faţa bărbatului din carne şi sânge care o privea sever.

— Ştii tu ce este războiul? a întrebat el. Da, sigur că ştii... Vai, un război se apropie, un război mai lung şi mai teribil decât toate cele de până acum, dorit de oameni mai puternici şi mai îngrozitori decât în trecut.

— Guvernatorul, a zis Clara.

— Guvernatorul, a zis el, şi alţii.

— Este diavolul? a întrebat ea.

— Într-un fel, da, a răspuns el, poţi să spui că este diavolul, însă numele nu este cel mai important.

Crescută la parohia unui sat de munte, orfana auzise

vorbindu-se despre diavol şi nu era nimeni în toţi Apeninii care să nu ştie despre bătăliile împotriva lui şi să nu-şi facă semnul crucii, pomenindu-i pe cei pieriţi în ele. Însă, dincolo de aceste poveşti ale copilăriei, Clara credea că înţelege de unde venea dorinţa de război a diavolului. Să trăieşti în cavourile aliniate unele lângă altele i se părea prea îndeajuns să explice manevrele vocii de mort şi se întreba dacă piatra vie care era Maestro gândea la fel ca ea.

— Războaiele se poartă pe câmpul de bătaie, dar se decid în cancelariile guvernatorilor, care sunt experţi în manipularea ficţiunilor. Totuşi, mai sunt şi alte lucruri, şi alte ficţiuni... Vreau să-mi vorbeşti despre ce vezi şi auzi, despre poemele pe care le citeşti şi despre visele pe care le ai.

— Chiar dacă nu ştiu pentru ce? a întrebat ea.

— Trebuie să ai încredere în muzică şi în poezie, a răspuns el.

— Cine a scris poemul? a întrebat ea din nou.

— Un membru al alianţei noastre. Pot doar să-ţi spun că îţi este dedicat, a adăugat după un lung moment de tăcere. Dar nu mă gândeam că o să-l poţi citi atât de repede.

În clipa aceea a văzut că Pietro căuta poemul sub partitură şi, din felul în care i-a privit, a înţeles că nu îl mai găsea.

Atunci Gustavo Acciavatti, în faţa ei, i-a zâmbit.

Curând Petrus a condus-o în camera la care fuseseră închise ferestrele, căci şiroaiele de ploaie îşi continuau încăpăţânate concertul.

— Nu sunt lăsat să-mi fac treaba, i-a spus el înainte să se retragă.

— Treaba ta? a întrebat ea.

— Treaba mea, a zis Petrus. Toţi sunt atât de serioşi şi de reci. Eu sunt aici pentru că sunt sentimental şi vorbăreţ. Pe tine te pun să cânţi toată ziua, iar seara te pocnesc cu războaie şi alianţe.

Şi-a scărpinat scăfârlia cu graţie.

— Sunt cam beţivan şi poate că nu sunt prea isteţ. Dar eu măcar ştiu să spun o poveste.

A plecat şi ea a adormit sau aşa a crezut, până ce, cu o claritate care sfida pereţii şi obloanele închise, l-a auzit pe Pietro cum zice din partea cealaltă a grădinii interioare:

— Micuţa are dreptate. Este diavolul.

— Dar pe diavolul însuşi cine l-a păcălit?[9] i-a răspuns vocea lui Maestro.

Apoi a adormit de-a binelea.

A fost o noapte stranie, cu un somn bizar. Visele aveau o intensitate ieşită din comun, care le transforma mai degrabă în viziuni decât în himere ale nopţii. Putea să parcurgă cu ochii peisajele aşa cum îmbrăţişezi cu vederea un ţinut care se află aievea înaintea ta, şi s-a trezit explorând drumurile unui câmp necunoscut ca şi cum ar fi străbătut cărările de-acasă. Deşi nu se vedea niciun munte, era pe acele meleaguri un farmec intens şi ea simţea forţa pământurilor bogate şi se bucura de diversitatea copacilor. Chiar dacă nu erau la fel de încântători ca piersicile cele frumoase, aveau un fel de supleţe pe care nu o întâlneşti la munte şi în final asta dădea un fel de echilibru care a tulburat-o pe Clara, o vigoare fără asprime, o severitate care zâmbea în sinea ei, astfel că în două luni a putut vedea întreaga varietate a geografiei, – ogoarele frumoase, piersicile învelite în pieliţa de catifea ca într-o plăcere, cu totul invers decât munţii ei sălbatici şi mândri. Mai mult, admirând ordinea perfectă a împrejmuirilor, a devenit conştientă de o vrajă invizibilă şi intensă care depăşea opulenţa obişnuită a unei regiuni şi transforma peisajul cu arbori vânjoşi şi cărări umbroase într-o risipă de frunziş şi de iubire. A mai văzut şi un sat aşezat la jumătatea înălţimii unei coline, cu o biserică şi cu case ale căror ziduri groase vorbeau despre asprimea iernilor de acolo. Totuşi, se simţea că primăvara începea un sezon frumos, care ţinea până la îngheţul de toamnă, şi, poate că nefiind munţi, poate că datorită puzderiei de copaci, ştiai că vine sigur un ceas când poţi să te odihneşti de trudă. În sfârşit, observa şi umbre fugitive, fără siluete, fără figuri, care treceau indiferente, iar ea ar fi vrut să le întrebe ce sat era acela şi ce roade se coceau în livezile lui.

A fost ca o săgeată. Nu ştia nici de unde apăruse, nici unde se dusese, dar o văzuse fugind dinaintea ei şi dispărând la cotitura drumului. Oricât de fulgerătoare fusese apariţia, fiecare trăsătură a sa se întipărise în ea cu o precizie dureroasă, care o făcea să revadă chipul cu ochii negri şi cu linii subţiri şi delicate,

desenate pe o piele aurie, pe care gura aşeza o pată de sânge. I-a căutat urma şi a descoperit fetiţa la o lizieră şi un mare cal sur apropiindu-se de ea. Întreaga panoramă s-a luminat şi peste câmpul îngheţat s-a suprapus un peisaj cu munţi şi ceţuri. Nu se amestecau, dar se înlănţuiau ca nişte nori: a văzut peisaje care se răsuceau şi climate care se contopeau, şi s-a făcut frumos, şi a nins, şi o furtună a izbucnit din senin. Atunci o tornadă s-a abătut asupra întregii scene. Într-o viziune luminată de fulgere care condensau acţiunile şi timpul, Clara a zărit încolăcirile uriaşe ale furtunii, vârtejurile rele şi săgeţile negre ţâşnind cu furie spre cer, în timp ce o bătrânică agita un toiag pe deasupra capului cu părul zburlit. În clipa trecerii de la vis la trezie, a văzut o altă scenă, în care o fetiţă îşi lua cina în compania a şase oameni mari ce o înconjurau într-un halou de lumină şi tihnă, în care pentru prima oară în viaţa ei vedea cum arată dragostea întruchipată. Apoi totul a dispărut şi Clara a rămas trează în liniştea camerei întunecate. De dimineaţă i-a povestit lui Maestro ce văzuse în vis. La sfârşit a adăugat prenumele micii străine, aşa cum i se arătase printr-o străluminare a minţii.

Gustavo Acciavatti i-a zâmbit a doua oară.

Însă de data asta zâmbetul lui era trist.

— Toate războaiele îşi au trădătorii lor. De ieri, Maria nu mai este în siguranţă.

Vila Acciavatti

CONSILIU ELFIC RESTRÂNS

— Cine este trădătorul? a întrebat Maestro.

— Nu ştiu, a zis Şeful Consiliului. Nu mai suntem siguri de jumătate din club. Poate să fie oricare dintre cei zece. Nu am simţit că am fost urmărit, iar urmele au fost şterse rapid.

— Nu am văzut să fi fost urmărit. Există o altă punte şi un alt pavilion. Trebuie să întărim protecţia Mariei.

— Nu, a zis Maestro, este nevoie ca puterile ei să crească şi Clara să întărească legătura cu ea.

— Habar n-avem ce trebuie să facem, a spus Şeful Consiliului, şi totuşi le transformăm pe fiicele noastre în soldaţi.

— Nici nu le lăsaţi să se joace cu păpuşile, nici nu le ajutaţi cine ştie ce. Asta, ca să mă exprim cu blândeţe, a zis Petrus.

— Ai scris poemul imediat după moartea Teresei, i-a zis Maestro Paznicului Pavilionului, şi ea l-a descoperit astăzi. Îl voi trimite Mariei.

— Un poem aici, o partitură colo. Ce risipă de explicaţii! a făcut Petrus. Cum pot ele să înţeleagă cine este iepurele şi cine este mistreţul?

— Maria m-a văzut când a împlinit zece ani, a spus Paznicul Pavilionului, mistreţul îi va vorbi. Şi apoi, oamenii ăştia simt tari ca diamantele. Ne depăşesc toate aşteptările.

— Şi de oamenii Clarei ce părere aveţi? a întrebat Petrus. Nu tu prieteni, nu tu familie, nu tu mamă. Un profesor irascibil şi enigmatic şi muncă până peste cap. Însă Clara este artista echipei voastre de mici războinice. Trebuie să avem grijă de inima ei şi de sensibilitatea ei şi asta nu se poate dacă o antrenăm ca pe un răcan.

— E nevoie de o femeie în viaţa Clarei, a spus Şeful Consiliului.

— Când Pietro va fi mulţumit de condiţiile securităţii sale, ele se vor întâlni, a vorbit Maestro.

După o clipă de tăcere, a adăugat către Paznicul Pavilionului:

— Ai ascultat-o cântând... da, ştiu, este fata ta şi ai auzit-o înaintea mea... câtă sfâşiere... şi ce minunăţie...

Maria

IEPURELE ŞI MISTREŢUL

După emoţiile întâmplării cu calul sur şi cu furtuna ucigaşă, viaţa la fermă îşi reluase cursul ei ţărănesc, cu vânători, brânzeturi sărate şi drumeţii prin pădure. Acum, că vremurile bune fuseseră proclamate oficial de gospodari şi de paroh, puteau să se aşeze mai liniştiţi la fereastră, cu obrazul în palme, să se bucure de zăpada fină, care în iarna aceea acoperise pământurile taman în ziua când se gândeau că era vremea să faci focul în sobe, să savureze dimineţile delicioase ca nişte cozonaci calzi, când zorile marmorau cu roz cerul mai transparent decât iubirea, să dea la sare şi să bage la garniţă bucăţi falnice de vânat care părea că nu te mai termină şi, cu toate astea, nu rareori li se întâmpla să clatine din cap sau să schimbe câte o privire, după care se întorceau la treaba lor, fără să comenteze mai mult.

Într-o seară, tatăl a avut o remarcă despre vânătoare care a făcut-o pe Maria să ridice sprâncenele. Aveau la cină slănină şi sfeclă coaptă în spuză, stropită cu o lingură de smântână amestecată cu sare grunjoasă.

— Vânatul este mai bogat, dar vânătoarea este mai dreaptă, a spus el.

Maria a zâmbit şi şi-a băgat înapoi nasul în aburii sfeclei. Tatăl era un om al pământului, aspru şi taciturn, care călca greu şi nu se grăbea niciodată. Când tăia lemne, o făcea însă cu o iuţeală care lăsa în urmă pe oricare altul din sat, şi, cum regularitatea împletită cu stăruinţa erau încă mai remarcabile decât iuţeala, toate văduvele din împrejurimi îl căutau să le umple sobele, trebuşoară pentru care tatăl cerea nimica toată, deşi ele i-ar fi dat bucuroase şi de cinci ori pe-atât. Păstra aceeaşi cadenţă pentru toate îndeletnicirile, inclusiv pentru cele din intimitate. Nu se văita în faţa necazurilor şi a doliului, care fuseseră totuşi îngrozitoare, căci el şi nevastă-sa îi pierduseră de mititei pe cei doi băieţi ai lor. După atâta vreme, durerea încă nu se vindecase. Din fericire, mai existau şi bucurii, iar Maria era binecuvântarea lui de om matur şi, deşi nu o arăta niciodată prin gesturi drăgăstoase, îşi repartiza iubirea egal: aşa

cum îşi grebla grădina şi muncea fără grabă şi răgaz, la fel se bucura de prezenţa Mariei ca de un dar care îi lumina uniform zilele. La fel, când discuta, era atent ca vorbele lui să nu rupă echilibrul emoţiilor, ci să le îmbrăţişeze cu grijă contururile. Toate astea le ştia Maria şi de aceea nu a răspuns decât cu un surâs la remarca tatălui, care a trecut pe deasupra mesei ca un stol de sturzi tineri.

Dar avea dreptate: vânătoarea devenise mai dreaptă. Cei care ar fi putut gândi că belşugul vânatului va aduce bucuria de a ucide după bunul plac s-au văzut contrazişi în mod ciudat. În faţa acestei abundenţe care le umpluse pădurea şi care le oferea capturi mai frumoase decât avuseseră parte părinţii şi bunicii lor, bărbaţii satului arătaseră o reţinere care îi făcea să-şi aleagă cu grijă ţintele. În ultimele ierni stârpiseră câteva cete de mistreţi care le dezgropau cartofii, umpluseră beciurile cu carne la saramură şi se ospătaseră pe săturate, dar nu peste măsura cerută de trupurile istovite de muncă. Mai mult, aveau sentimentul că trimit gonacii mai curând ca emisari decât ca să hăituiască vânatul, care venea să se aşeze în poziţiile potrivite cu o neobişnuită docilitate, ceea ce transforma vânătoarea într-un fel de artă a diplomaţiei. O, desigur, bărbaţii nu mergeau la zgornit prin tufişuri fluturând steagul alb şi rugându-i politicos pe iepuri să se aşeze în bătaia puştii, însă totuşi: îi stârneau cu respect şi nu împuşcau mai mulţi decât era nevoie. La drept vorbind, remarca tatălui fusese provocată de faptul că în chiar dimineaţa aceea fuseseră nevoiţi să alunge de pe pământurile comunei nişte vânători din cantonul vecin, care, suferind de lipsa vânatului, dăduseră o raită la braconat pe dealurile noastre. Unde găsiseră belşug de iepuri şi de fazani, ba chiar şi câţiva căpriori pe care îi masacraseră ca nişte sălbatici, râzând gros. Scârbiţi, sătenii noştri i-au gonit cu salve de alice şi de plumbi. Cel mai interesant este că, de data asta, jocul nu le gâdilase orgoliul viril ca de obicei, pentru că bărbaţii noştri avuseseră sentimentul unei profanări pe care unul dintre ei (alde Marcelot, ca de obicei) l-a rezumat perfect, când s-au întors la ferme, după ce îi alungaseră pe nemernici: *mama lor de păgâni, n-au niciun respect pentru muncă.* De aici, remarca tatălui; însă Maria şi-a dat seama că din întâmplările dimineţii el trăsese nişte concluzii care depăşeau indignarea.

La urma urmei, Maria nu suferea de lipsa dovezilor de dragoste, în privinţa asta femeile din partea locului se dovedeau la fel de darnice ca şi cu rugăciunile sau cănile de lapte cu care nu osteneau să o întremeze pe această micuţă prea slăbuţă (dar atât de frumoasă), care nu îşi amintea să se fi întors vreodată acasă şi să nu fi fost primită cu pateu. Maria se dădea în vânt mai ales după brânzeturile vacilor noastre şi, spre marea disperare a lui Jeannette, cea mai bună bucătăreasă pe o rază de şase cantoane, nu-i plăceau ostropelul, tocăniţele şi, în general, mâncărurile amestecate. Venea la cuptor şi îşi lua porţia pentru cină sub forma produselor separate: ronţăia un morcov sau îi frigeau o bucăţică de carne, pe care o mânca goală, doar cu un pic de sare şi un praf de cimbru. Singura excepţie pe care o făcea de la acest regim se datora minunilor lui Eugénie, regina dulceţurilor şi a infuziilor de flori. Dar cine ar fi putut rezista la capodoperele ei? Dulceaţa ei de gutui se servea la ceremoniile primei comuniuni şi chiar la cununii; până la cel mai de pe urmă decoct al ei, toate păreau îmbibate cu magie; altfel, nu se puteau explica suspinele de plăcere de la sfârşitul meselor. Altminteri, Eugénie era expertă mai ales în tainele plantelor medicinale, iar preotul o consulta adeseori şi îi arăta mult respect, căci avea cunoştinţă de un număr impresionant de ierburi de leac şi de întrebuinţările lor tămăduitoare, ale căror origini se pierdeau în negura timpului. Totuşi, manifesta o preferinţă mai ales pentru cele ce se găseau din abundenţă pe meleagurile noastre şi care îşi dovediseră cu prisosinţă folosul; dintre ele, se oprise la o triadă supremă, care părea, cel puţin la fermă, că îşi demonstrase virtuţile: cimbrişorul, usturoiul şi măceşul (căruia i se mai spunea şi ghimpele nobil sau para păsării, denumiri pe care părintele le verificase şi care într-adevăr erau cele mai populare pentru a desemna arbustul). Maria iubea cu pasiune măceşul, ii iubea scoarţa gri argintie, care nu devine brună şi aspră decât odată cu anii, şi florile uşoare, albe, doar cu o foarte delicată nuanţă de roz, şi îi plăcea să meargă cu Eugénie să le culeagă în primele zile de mai, cu mare grijă să nu le strice, şi le punea apoi să se usuce în răcoarea unui celar împodobit ca o mireasă. Iubea, în fine, infuziile pe care le pregăteau în fiecare seară cu o linguriţă de flori puse peste o cană cu apă clocotită. Eugénie băga mâna în foc că asta întărea sufletul şi inima (ceea ce a fost

dovedit de farmacopeea modernă) şi întinerea trupul (ceea ce încă nu a fost dovedit în cărţi). Pe scurt, chiar dacă nu avea nici aceeaşi vârstă, nici acelaşi ochi ca Angèle, Eugénie era totuşi o mămăiţă de toată isprava, pe care te puteai bizui. Iar dacă Angèle bănuise foarte repede că Maria era croită dintr-o stofă vrăjită, şi Eugénie începuse să simtă acelaşi lucru, din ce în ce mai puternic, după evenimentele din pădure. Într-o dimineaţă devreme, când a coborât în bucătărie după rugăciune, s-a oprit brusc în faţa mesei mari din lemn unde se mânca. În încăpere era linişte. Celelalte bătrâne dădeau de mâncare la găini sau mulgeau vacile, tatăl plecase cu treburi în livadă, iar Maria încă dormea sub pătura groasă şi roşie. Eugénie a stat singură în faţa mesei pe care nu erau decât o ulcică din pământ ars, un pahar de apă pentru cine ar înseta peste noapte şi trei căţei de usturoi pentru cină. A făcut un efort să se concentreze, dar asta nu a produs nimic în plus în afară de viziunea din faţa ei, de care încerca să se detaşeze, apoi a renunţat şi s-a străduit să uite ceea ce privea.

Revede acum masa aşa cum era în ajun, când ea a fost ultima care a părăsit încăperea, după ce a suflat în lampă; savurează liniştea camerei calde încă, unde o familie fericită luase mai devreme cina; zăboveşte cu privirea asupra cotloanelor întunecate pe care lumina slabă abia le garniseşte cu câteva perle lucitoare; iar privirea i se întoarce spre masa pe care nu mai sunt decât un pahar de apă lângă o ulcică şi trei căţei de usturoi uitaţi. Atunci înţelege că Maria, care trece uneori prin bucătărie în timp ce restul lumii doarme, a venit azi-noapte şi a mutat căţeii din loc – doar câţiva centimetri – şi paharul de apă – mai curând cu câţiva milimetri iar această deplasare infimă a cinci elemente banale a schimbat cu totul spaţiul şi dintr-o masă de bucătărie a izvodit un tablou viu. Eugénie ştie că nu-şi poate găsi prea bine cuvintele, pentru că este o biată femeie de la ţară; nu a văzut niciodată o pictură, în afara celor care decorează biserica, şi nu cunoaşte altă frumuseţe în afara celei a păsării în zbor şi a zorilor de primăvară, a cărărilor însorite ale pădurii şi ale râsului copiilor dragi. Însă ştie cu o siguranţă nesmintită că ceea ce Maria a săvârşit cu cei trei căţei de usturoi şi cu paharul este o alcătuire pentru ochi care frizează dumnezeiescul şi bagă de seamă că,

pe lângă aceste schimbări în ordinea lucrurilor, mai este ceva ce îi este desluşit de soarele dimineţii, şi anume o frântură de iederă aşezată chiar lângă pahar. Este perfect. Eugénie nu o şti ea multe cuvinte, dar are talent. Poate să vadă, aşa cum vede acţiunea plantelor medicinale asupra corpului şi efectul gesturilor vindecătoare, echilibrul în care micuţa a aşezat elementele, splendida tensiune care le face acum să vibreze şi succesiunea de goluri şi plinuri pe fundalul întunericului mătăsos pe care este sculptat un spaţiu înnobilat de acel aranjament. Atunci, tot fără cuvinte, numai prin harul nevinovăţiei, singură în bucătăria ei, sub panglicile care îi împodobesc cei optzeci de ani de ceaiuri de măceş, Eugénie este atinsă drept în inimă de sublimul artei.

În dimineaţa aceea, Maria a coborât devreme să-şi taie fărâma de brânză din cămară. Însă, în loc să meargă să-şi treacă vremea la copaci, înainte de şcoală, s-a întors în bucătărie, unde, la postul ei de luptă, Eugénie învârtea într-un vas de aramă un amestec de frunze de ţelină, flori de merişor şi frunze de mentă, pregătind o prişniţă pentru o lehuză suferind de furia laptelui. Maria s-a aşezat la masa mare, pe care căţeii de usturoi nu fuseseră mutaţi din loc.

— Ai pus şi ţelină? a întrebat ea.
— Ţelină, merişor şi mentă, a răspuns Eugénie.
— Ţelină care se cultivă? a întrebat Maria.
— Ţelină care se cultivă, a răspuns iarăşi Eugénie.
— Pe care ai luat-o din grădină?
— Pe care am luat-o din grădină.
— Care miroase mai puţin rău decât cea sălbatică?
— Care miroase mult mai frumos decât cea sălbatică.
— Dar care nu e la fel de bună?
— Asta depinde, îngeraşule, asta depinde de vânt.
— Dar merişorul nu este trist?
— Chiar aşa, este trist.
— Nu se oferă atunci când vrei să-ţi mărturiseşti tristeţea?
— Se oferă şi pentru a-ţi mărturisi delicat tristeţea.
— Este merişor din pădurile noastre?
— Este merişor de pe costişa din spatele cuştilor iepurilor.
— Care nu este la fel de bun cum e cel de pădure?
— Asta depinde, drăguţa mea, asta depinde de vânt.

— Şi menta asta, mătuşică?

— Menta asta, micuţa mea?

— De unde vine ea?

— Vântul a adus-o, îngeraşule, ca pe celelalte, a fost adusă de vânt, care a lăsat-o acolo unde a vrut bunul Dumnezeu şi de unde o culegem, mulţumind pentru toate binecuvântările Lui.

Mariei îi plăceau aceste dialoguri, ale căror răspunsuri îi erau infinit mai dragi decât cele cântate de la strană, în biserică, şi pe care le provoca dintr-un motiv ce va fi lămurit de noul eveniment care, în ziua aceea, a invadat mica lume a fermei cu efluviile sale exotice. Către ceasurile unsprezece, Jeannot a bătut la uşa bucătăriei unde se aflau adunate mătuşile, ocupate toate până peste cap, căci se apropia sfârşitul postului Paştilor şi pregăteau marele ospăţ care trebuia să răsplătească toate privaţiunile consimţite. În bucătărie mirosea a usturoi şi a vânat, iar masa se arăta neîncăpătoare pentru toate panerele generoase, dintre care cele mai impunătoare erau pline-ochi cu primii hribi din anul acela, a căror recoltă fusese atât de bogată, încât dădea pe dinafară din coşurilor de răchită, atâtea cât să ajungă pentru zece ani de tocăniţe aromate şi de conserve îmbietoare.

Şi-au dat seama imediat că, de vreme ce purta cascheta de poştaş şi ţinea cu amândouă mâinile tolba de piele, Jeannot venise cu treburi de poştaş. A fost poftit la căldură şi, deşi cu toate mureau de curiozitate, i-au aşezat dinainte o porţie de pateu şi un păhărel de vin de ţară, căci evenimentul merita toate onorurile, aşa cum se face pe la noi, cu puţină carne de porc şi o duşcă de molan. Abia s-a atins de ele. A dat peste cap o înghiţitură politicos, dar se vedea bine că era preocupat cu totul de sarcina importantă care îi revenea. Liniştea s-a întins în camera în care se mai auzea doar focul ce sfârâia sub oala unde se fierbea iepurele.

Femeile şi-au şters mâinile, şi-au împăturit cârpele şi-au potrivit scufiile, şi-au tras scaunele în tăcere şi s-au aşezat în acelaşi timp.

Aerul fremăta ca laptele ce se pregăteşte să dea în clocot.

Afară a început să plouă cu găleata, zău aşa, dintr-un nor negru care se spărsese deodată şi vărsa din belşug, cât să adape violetele şi animalele pentru toată ziua, iar bucătăria se umpluse de zgomotele apei şi de şuşotitul focului, înecate în

liniştea prea grea pentru cele cinci suflete aşezate la masă, dornice să afle ce le pune la cale destinul.

Pentru că nimeni nu se mai îndoia: chiar destinul îi împrumutase lui Jeannot figura aia solemnă, pe care altminteri nu i-o vedeai decât când vorbea despre război, unde fusese curier şi unde, asemenea altora, mirosise praful de puşcă şi îndurase mizeria luptelor. Îl priveau cum mai bea o înghiţitură de vin, de data asta ca să-şi facă curaj, şi au înţeles că avea nevoie să prindă putere înainte de a începe. Aşa că aşteptau.

— Vas'că, a spus în sfârşit alde Jeannot, ştergându-se la gură cu mâneca hainei, am o scrisoare de predat.

Şi-a deschis tolba pentru a scoate plicul pe care l-a aşezat în mijlocul mesei, astfel ca toată lumea să-l poată privi în voie. Mătuşile s-au ridicat şi s-au aplecat. Liniştea a revenit, la fel de adâncă şi de sacrosanctă ca într-o grotă primitivă. În întunericul furtunii, plicul alb năştea un firav izvor de lumină, dar bătrânele erau interesate doar de literele cu cerneală neagră, care spuneau doar atât:

Maria
Ferma din Vâlcea

Lor li se adăuga un timbru cum nu mai văzuseră.

— Este o marcă italiană, a zis Jeannot rupând tăcerea, pentru că vedea cum mătuşile îşi chinuiau vederea cu pătrăţelul misterios.

S-au lăsat deodată pe scaune. Afară ploaia se înteţise şi era mai întuneric decât la ora şase. Zgomotul apei amestecat cu mirosul de iepure care se înăbuşea în vinul lui transformau interiorul bucătăriei într-un psalm aromat ce învăluia mica societate aplecată deasupra plicului din Italia. Un nou moment a trecut, cu acei oameni încremeniţi în circumspecţia lor, apoi alde Jeannot şi-a dres vocea şi a luat din nou cuvântul, căci i se părea că i se acordase cercetării un răgaz cumsecade.

— Vas'că trebui' să-l deschidem? a întrebat el cu o voce deopotrivă neutră şi încurajatoare.

Mătuşile s-au privit pe sub scufiile cu panglici, gândind acelaşi lucru, că, adică, unui asemenea eveniment i se cuvine un consiliu al familiei în păr, şi care, prin urmare, nu se putea ţine decât atunci când tatăl se va fi întors de la câmp, iar mama

de la oraş, unde se afla dusă de trei zile la sora ei, a cărei mezină suferea de boală de piept (plecase cu o traistă plină cu pomezile lui Eugénie, pentru care fusese aşteptată cu multă nerăbdare, spre exasperarea doctorilor oficiali, care nu izbutiseră mare lucru, iar puterile fetei se topeau pe zi ce trece). Asta însemna, după socoteala ce se depăna în mintea tulburată de Italia a sărmanelor noastre bătrâne, peste două zile şi două nopţi. Cumplită caznă.

Asistând la frământările interioare ale acestor femei ca şi cum ar fi putut să le audă, Jeannot şi-a dres iar glasul şi, pe un ton pe care de data asta şi-l dorea autoritar şi patern, a sugerat:

— Poate pentru ca să fie fo urgenţă.

Căile poştale care ajung din Italia în ţinutul din vale sunt misterioase, dar pare foarte probabil că nu se străbat în trei ceasuri şi, odată purces la drum, nu erau ferite de primejdii în acele vremuri tulburi. Cu atât mai mult fără adresă şi patronim. Deodată, şi nu doar din cauza ploii sau a iepurelui în sos vânătoresc, bucătăria a fost cuprinsă de o neliniştitoare stare de urgenţă. Angèle s-a uitat la Eugénie, care s-a uitat la Jeannette, care s-a uitat la Marie şi tot aşa şi-au încrucişat privirile până ce bărbiile lor au intrat şi ele în dans şi au început să se balanseze încet, ritmat, că l-ar fi încântat până şi pe cel mai pretenţios dirijor de cor bisericesc. Capetele s-au clătinat încă două sau trei minute, din ce în ce mai hotărât, încât, deşi tare se simţea ispitit de o pauză de pateu, Jeannot a dorit să rupă cadenţa acelei admirabile hore a bărbiilor. În fine, s-a hotărât.

— Am putea cel puţin să-l deschidem, a spus Angèle, asta nu hotărăşte nimic.

— De fapt, a zis Eugénie.

— Doar îl deschidem, a adăugat Marie.

Jeannette nu a zis nimic, dar gândea la fel.

Angèle s-a ridicat, s-a dus să caute în sertarul bufetului cuţitul subţire, care cândva deschisese nenumărate scrisori de pe front, a apucat cu mâna stângă plicul italian, a introdus cu dreapta vârful ascuţit şi a început să taie marginea.

Totul a explodat: uşa s-a trântit, sărind din ţâţâni, şi silueta Mariei s-a proiectat în cadru, pe fondul furtunii de afară; iar ploaia care cădea de o jumătate de oră s-a transformat într-un potop atât de înverşunat încât nu se mai auzea decât răpăiala şiroaielor în curte. Se mai văzuseră averse diluviene care

înghiţeau pământul cât ai zice peşte, dar aşa ceva...! Acum era altă socoteală, pentru că apa nu rămânea pe jos, ci, după ce îl izbea cu o putere care făcea să duruie tot ţinutul, transformându-l într-o tobă colosală, ţâşnea înapoi spre cer sub forma unor gheizere înceţoşate şi tunătoare. Maria a mai rămas o clipă în uşă în mijlocul buimăcelii generale şi al vacarmului îngrozitor al apelor. Apoi a închis-o, a păşit spre bătrâne şi a întins mâna în direcţia lui Angèle, care, fără să-şi dea seama ce face, i-a dat scrisoarea. Cu o convulsie, lumea s-a aşezat din nou în matca ei, ploaia s-a oprit şi, în liniştea regăsită, sfârâitul iepurelui care fierbea în suc propriu i-a făcut să tresară pe toţi. Angèle s-a uitat la Maria, care s-a uitat la Angèle. Tăceau şi savurau ca niciodată incomparabila bucurie de a te găsi în linişte într-o bucătărie care mirosea a iepure la oală şi o priveau pe Maria care avea pe faţă o seriozitate pe care nu i-o mai văzuseră până atunci, simţind că în sufletul ei ceva se schimbase, se metamorfozase într-o alcătuire nouă.

— Deci, micuţa mea? a izbutit să zică Angèle cu o voce tremurată.

— Nu îmi dau seama prea bine, a murmurat Maria.

Şi, cum nimeni nu scotea un cuvânt, a adăugat:

— Am ştiut că scrisoarea era pentru mine şi am venit.

Ce trebuie să faci când pulsul destinului se iuţeşte aşa? Minunat la această candoare, aşa cum era ea concentrată în acea bucătărie de fermă în care bolboroseşte tocăniţa cu vin alb, este că acceptă ce nu se poate controla. Vorbele Mariei se suprapuneau perfect peste credinţa seculară că lumea era mai veche decât oamenii şi, prin urmare, se încăpăţâna să nu se supună tuturor explicaţiilor lor. Tot ceea ce îşi doreau era ca micuţei să-i fie bine şi, în timp ce Eugénie pregătea un ceai de măceşe, s-au aşezat din nou pe scaunele de pe care se sculaseră brusc în clipa marii dezlănţuiri şi au aşteptat cuminte ca Maria să deschidă ea însăşi epistola, care, de data asta, s-a supus ofensei cuţitului. Din plicul desfăcut, Maria a scos o foaie de hârtie împăturită în patru, atât de subţire, încât cerneala trecuse prin ea, şi pe care fuseseră scrise, doar pe o parte, aceste rânduri:

la lepre e il cinghiale vegliano su di voi
quando camminate sotto gli alberi

vostri padri attraversano il ponte per abbracciarvi quando dormite

Maria nu ştia italieneşte, însă, aşa cum îi plăceau răspunsurile Eugéniei, pentru că ascundeau în ele o fărâmă de lume care o făcea mai romantică şi mai curată, la fel simţea suflul rândurilor care produceau în ureche, doar privindu-le, o vibraţie de imn religios. Până atunci, cele mai frumoase imnuri fuseseră ale violetei şi ale măceşului, şi, deşi se amestecau cu cuştile iepurilor şi cu ţelina din grădina de zarzavaturi, găsea că asta nu le răstălmăcea câtuşi de puţin mesajul dumnezeiesc, ba chiar le dădea o expresie mai intensă decât latina de la biserică. Însă aceste cuvinte, pe care nici măcar nu ştia cum să le articuleze, desenau un nou tărâm de basm şi săpau în inima ei un dor fără saţiu.

Religia poeziei. Maria o întâlnea în fiecare zi, atunci când se suia în copaci şi asculta cântecul frunzişului, înţelesese de foarte devreme că alţii se mişcau prin natură ca nişte orbi şi surzi, pentru care simfoniile pe care le auzeau şi tablourile pe care le îmbrăţişau cu privirea nu erau decât zgomote şi peisaje mute. Când străbătea câmpurile şi pădurile se simţea permanent în legătură cu fluxuri materiale inefabile, dar perceptibile, care o făceau să cunoască mişcările şi radiaţiile lucrurilor, şi îi plăcea să meargă iarna la stejarii din vâlceaua învecinată, tocmai pentru că cei trei arbori iubeau şi ei iarna şi închipuiau stampe vii, cărora ea le vedea şi le simţea formele şi atingerea, ca şi cum ar fi fost gravura materializată în aer a unui mare maestru. Maria nu dialoga doar cu materia, ci se întreţinea şi cu animalele ţinutului. Nu a ştiut să facă asta de la început. Priceperea de a vedea trecutul în imagini, de a şti aşezarea potrivită a lucrurilor, de a fi prevenită asupra unui eveniment important, aşa cum fuseseră venirea scrisorii şi iminenţa unei primejdii dacă nu o deschidea ea însăşi, în fine, de a vorbi cu animalele de pe păşuni, din văi şi din păduri, i se dezvoltase după peripeţiile din poiana de la răsărit. Deşi văzuse dintotdeauna marile torente energetice ale universului, niciodată asta nu se întâmplase cu atâta claritate, despre care nu ştia dacă vine de la arătarea mistreţului fantastic sau de la ceva ce se schimbase în interiorul ei în acea noapte. Poate că şocul din momentul în care a aflat taina sosirii ei în sat făcuse să descopere în interiorul său

existenţa acestor haruri, sau poate vraja acelei făpturi supranaturale o binecuvântase cu noi talente şi o transformase într-o altă Maria, al cărei sânge curgea altfel. Ce era sigur, putea să vorbească cu animalele cu o uşurinţă care creştea de la o zi la alta, şi la fel ca arborii, asta se petrecea printr-o captare a vibraţiilor şi a fluxurilor emanând de la ei, pe care le citea ca pe nişte relevee topografice şi pe care le distorsiona uşor pentru a-şi auzi şi propriile gânduri. E greu de descris ce nu poţi trăi singur; probabil că Maria se juca cu undele aşa cum alţii îndoaie, îndreaptă, apropie, leagă şi dezleagă sforile; astfel, cu forţa gândului apăsa asupra curburii liniilor în care era prinsă percepţia lumii şi aceasta crea un acvariu de gânduri mute, care îngăduiau toată paleta de dialoguri posibile.

Dintre toate animalele, cel mai mult îi plăcea si vorbească cu iepurii. Radiaţia lor măruntă se lăsa lesne modelată şi conversaţiile lor prostuţe furnizau informaţii cărora alte animale mai pretenţioase nu le acordau atenţie. La iepuri se interesase despre calul sur după ziua săgeţilor negre şi, discutând cu ei, îi venise bănuiala că o formă de protecţie o părăsise – cum şi de ce, nu ar fi putut să spună, însă iepurii spuneau ceva despre un reflux al anotimpurilor şi despre un fel de umbră care, uneori, venea să bântuie prin păduri. Mai ales, nu au ştiut să-i explice de ce calul venise, dar nu se putuse apropia, îi simţise deznădejdea. Nici la ce ea îi strigase – *care este numele tău?* – nu au avut răspuns, dar miroseau că fusese împiedicat să spună cine este de o forţă care nu era bună şi, vai, nici nevolnică. Or, semnele acestei forţe, Maria le vedea din ce în ce mai des în ţinut. Într-o seară, când stătea culcată pe burtă în iarba crescută pe pârloagă şi îşi lăsase gândurile să plutească în voia trilurilor care, ici, colo, izbucniseră în amurgul de martie, a sărit deodată în picioare cu sprinteneala unei pisici speriate, pentru că muzica arborilor încetase brusc şi lăsase loc pentru scurt timp unei linişti îngheţate. Ar fi putut să moară. Era sigură că nu este ceva natural, că o putere făcuse asta, că puterea ardea de dorinţa de a împlini ceva foarte rău şi foarte negru şi că ceea ce abia dacă durase trei secunde avea să se repete cu mai multă vigoare. Maria ştia şi că era la o vârstă prea fragedă pentru a înţelege jocul rivalităţilor dintre marile forţe, dar percepea zvârcolirea panicată a unor evenimente care se precipitau. Nu putea

pătrunde substanţa acestei intuiţii care o alunga în pădure, în căutarea unui iepure căruia să-i împărtăşească tulburarea, însă avea certitudinea că toate astea erau provocate de o dereglare pe firmamentul puterilor.

În primăvara aceea care avea parcă mai puţină splendoare decât cele din trecut (nu a mai plouat exact la momentul potrivit şi a îngheţat ceva mai târziu decât le trebuia caişilor din livadă), Maria a avut un vis din care s-a trezit cu o senzaţie de vioiciune şi de groază amestecate.

Poemul italian îi trezise deja o mare emoţie. Nu era nimeni care ar fi putut să-l traducă, iar domnul părinte se uitase la el perplex, pentru că latina pe care o ştia îi permitea să ghicească vorbele, însă din semnificaţia întregului nu pricepea mai mult decât din circumstanţele enigmaticei expediţii poştale. A cumpănit asupra ideii de a prezenta autorităţilor ecleziale un mănunchi de fapte pe care nici raţiunea, nici credinţa nu permiteau să le desluşească satisfăcător, dar a hotărât *in fine* să nu le scrie şi să păstreze deocamdată doar pentru el lista lucrurilor stranii din acele vremuri. În schimb, a comandat la oraş un splendid dicţionar italian, a cărui copertă roşie din satin granulat a iluminat austeritatea clericală a bătrânului său birou. Frumuseţea pe care o descoperea în sonorităţile aceste limbi îi crea o beatitudine ce depăşea toate extazele verbale pe care le trăise, inclusiv pe cele ale latinei, pe care totuşi o iubea cu tandreţe. Când pronunţa, simţea în gură un gust de apă proaspătă şi de violete înrourate şi în faţa ochilor îi apărea imaginea unor valuri zglobii pe suprafaţa unui lac verde. Chiar şi după ce a tradus poemul şi a meditat asupra sosirii lui la fermă, a continuat să citească din dicţionar şi în câteva luni şi-a făcut o bază care îi permitea să înţeleagă citatele ce însoţeau uneori definiţiile – cu atât mai mult cu cât la sfârşitul lucrării se găsea un ghid de conjugări, care, deşi i-a dat destul de furcă, nu i-a descurajat râvna. Pe scurt, după şase luni, părintele nostru vorbea o italienească şovăitoare, cu întorsături de frază neobişnuite poate la Roma şi cu un accent pe care fonetica indicată nu-l putea asigura întotdeauna şi ajunsese la acea temeinicie a cunoştinţei pe care o dobândeşti când studiezi bine ceea ce nu poţi pune în practică în altă parte. Împărtăşise rezultatul traducerii sale şi nu au putut merge mai departe de

câteva presupuneri şi clătinări din cap: au fost convinşi că scrisoarea nu sosise acolo din greşeală şi că într-adevăr îi era destinată Mariei, s-au mirat ce treabă aveau în toată tărăşenia asta iepurele şi mistreţul şi, când se plimbau pe sub copaci, pe cinstea mea... suspinau. Dar neputinţa nu aduce tihnă şi toate continuau să macine tăcut inimile, întrebându-se ce peripeţii îi mai aşteaptă şi dacă micuţa mai era în siguranţă. Aşa că Maria, care avea cunoştinţă de toate astea, nu a suflat o vorbuliţă despre visul ei. Un cal mare şi alb înainta prin ceaţă, apoi el trecea şi ea mergea pe sub arcadele unor copaci necunoscuţi de-a lungul unui drum pietruit. Atunci începea muzica. N-ar fi putut zice câţi cântăreţi, nici dacă erau bărbaţi, femei ori chiar copii, dar auzea desluşit vorbele lor, pe care le-a repetat cu pioşenie în întunericul acelor zori. O lacrimă i-a curs pe obraz.

renaşterea ceţurilor
cele dezrădăcinate ultima alianţă

La sfârşit, când corul a tăcut, a auzit o voce care repeta *ultima alianţă*, apoi s-a trezit în extazul muzicii şi al tristeţii acelor voci nici tinere, nici bătrâne, care purtau în ele toate bucuriile şi toate amărăciunile. Maria nu ştia de ce voise cândva să afle care era numele calului de argint, însă câteva minute acesta i se păruse singurul lucru important de pe lume. La fel, nimic nu era mai însemnat în dimineaţa aceea decât să asculte încă o dată acele voci de cristal curat. Iar dacă perspectiva că într-o zi va trebui să plece din sat o umplea de o tristeţe cu atât mai mare cu cât presimţea că aceasta se va întâmpla înainte de vremea obişnuită la care copiii îşi părăsesc de obicei locurile în care sunt ocrotiţi şi iubiţi, acele voci îi spuneau că ea va pleca fără să se clatine, oricâte sfâşieri şi lacrimi ar fi lăsat în urmă. Aştepta.

Leonora

ATÂTA LUMINĂ

După descoperirea poemului pe marginea partiturii şi revelaţia unei trădări misterioase care o ameninţa pe o necunoscută numită Maria, Clara nu l-a văzut pe Maestro câteva zile şi părea că Pietro îl însoţise, căci a reapărut la vilă în seara în care a informat-o că lecţiile matinale urmau să înceapă de-a doua zi. Clara a fost uimită de bucuria care a încercat-o la revederea lui, deşi au rămas fideli înţelegerii laconice din prima zi, când abia de au schimbat câteva vorbe înainte de a urca în camerele lor. Dar în vocea şi în gesturile bărbatului uşor adus de spate era ceva familiar, care o făcea să se simtă ca şi cum s-ar fi întors acasă, şi s-a mirat că într-un răstimp atât de scurt, presărat cu atât de rare gesturi de tandreţe, singurii doi oameni pe care îi frecventa la Roma i-au devenit mai dragi decât toţi cei lângă care trăise până atunci. Nu era strălucirea exuberantă care-i învăluia pe cei adunaţi la masa de la fermă; mai degrabă semăna cu afecţiune fără efuziuni pe care i-o inspirau caii sălbatici şi pietrele presărate în dumbravă, afecţiune al cărei câmp de rezonanţă se întindea până la Pietro Volpe. În dimineaţa următoare a mers în sala de repetiţii unde lecţia a început la fel ca şi celelalte. Însă, la ora la care ar fi trebuit să plece, Maestro a cerut să se aducă ceaiul.

— Ai avut şi alte vise? a întrebat-o el.

Ea a făcut semn că nu.

— Adevăratele viziuni nu vin din întâmplare, a spus el. Cel care le poate avea le şi controlează.

— Poţi s-o vezi pe Maria?

— Mi se spune unde este şi ce face. Dar nu o văd aşa cum ai văzut-o în visul tău, nici cum ai putea s-o vezi, dacă ţi-ai dori pur şi simplu.

— De unde ştii că aş putea?

Pe faţa lui Maestro a trecut o expresie în care toate celulele de carne şi de sânge îşi strigau iubirea.

— Ştiu pentru că îl cunosc pe tatăl tău, a făcut el. Are o foarte mare putere de viziune, pe care cred că şi tu o ai.

Un moment de tăcere asemănător celui din seara poemului

a explodat în pieptul ei, sfâşiindu-l.

— Îl cunoşti pe tatăl meu? a întrebat ea.

— Îl cunosc de foarte multă vreme, a spus el. A scris poemul de pe partitură pentru tine. Când l-ai citit, te-a dus la Maria.

A urmat un alt moment lung, în care tăcerea s-a închis în ea însăşi şi apoi s-a spart în zeci de cioburi.

— Iepurele şi mistreţul sunt taţii noştri? a întrebat ea.

— Da.

Suflarea i s-a tăiat.

— Dar nu ştiu cum să fac, a spus ea în sfârşit.

— Când cânţi, vezi.

— Văd peisaje.

— Muzica te leagă de locuri şi de fiinţe. Aceste peisaje sunt aievea şi Maria există cu adevărat. Trăieşte departe, în Franţa, într-un loc unde credeam că va fi ocrotită multă vreme. Însă timpul ne presează şi tu trebuie să ai încredere în puterile tale şi ale artei tale.

După care s-a ridicat şi ea a înţeles că dimineaţa din sala de repetiţie se încheiase. Însă la uşă i-a mai spus:

— Astă-seară te voi prezenta unei doamne, Leonora. Ea ne-a amintit ieri că împlineşti unsprezece ani în noiembrie şi mi-a cerut să te invit la cină.

Seara au mers pe un drum care i-a dus pe o colină învecinată. Maestro însuşi i-a întâmpinat pe peronul unei reşedinţe elegante, la capătul unei alei cu copaci înalţi, aşa cum nu mai văzuse încă la Roma. În întunericul de la acel ceas nu se distingea grădina, dar se auzea clipocitul unui pârâu, al cărui ţopăit pe pietre compunea un motiv melodic ce a trezit în ea imagini cu zboruri de licurici şi cu munţi care se pierd în neguri. L-a privit pe Maestro şi i s-a părut că are înaintea ei un alt bărbat, care nu era nici profesorul de muzică, nici cel căruia fantomele îi însufleţeau chipul cu iubire, ci un suflet străbătut de avânturi ce zburau ca nişte săgeţi spre aceeaşi ţintă. Atunci, a zărit-o, brunetă şi foarte înaltă, ascunsă în umbră; părul scurt şi ochii imenşi, o toaletă simplă, care ar fi putut părea austeră; nu era fardată, iar pe deget purta un inel de o rară fineţe. Acestei sobrietăţi magnifice, vârsta îi adăugase câteva riduri care îi accentuau trăsăturile nobile ale feţei. Linia umărului său

îmbrăcat într-o mătase fără cute, nici imprimeuri, era admirabilă, iar albeaţa ţesăturii, croiala dreaptă a gulerului, pielea dezgolită, cu un luciu slab, sclipirile întunecate ale buclelor naturale, toate păreau scoase din acele peisaje marine în care faleza şi cerul îşi răspund într-un rafinament de culori stinse pe care doar capodoperele epurei îl ating.

Trebuie să spunem câteva cuvinte despre Leonora, dincolo de faptul că era sora lui Pietro şi soţia lui Maestro. Casa Volpe era o veche dinastie de neguţători de artă prosperi. Înainte să ajungă Clara aici, Pietro dădea la el acasă recepţii la care renunţase, pentru ca micuţa să nu fie văzută; la fel, Acciavatti îi primeau pe artiştii timpului, care, încă de la primele vizite, îşi luau obiceiul de a veni în fiecare zi la prânz ori să stea de vorbă după cină. Astfel, Leonora Acciavatti, născută Volpe, nu fusese niciodată singură. Fluxul neîntrerupt de oaspeţi din casa familiei se mutase către cea pe care o împărţea acum cu Maestro, unde păstrase însă aceeaşi manieră ciudată de a primi; oaspeţii nu o urmau de-a lungul galeriilor, ci, prin efectul unei geometrii care nu cunoştea liniile drepte, se adaptau traiectoriilor curbe ale deplasărilor ei; la fel, nu luau loc în faţa ei, ci se aşezau împrejur potrivit unor coordonate geodezice care trasau în spaţiul intim contururile unei sfere invizibile. Astfel că, la cină, urmăreau din ochi o reţea de linii arcuite, cărora ea le îmbrăţişa curburile cu gesturile sale, apoi plecau luând cu ei ceva din graţia acestei femei care nu era frumoasă, dar pe care o găseau sublimă, ceea ce, în acel lăcaş al artei, era ceva insolit, de vreme ce nu era nici muziciană, nici pictoriţă, nici scriitoare, ci îşi petrecea zilele în conversaţii cu spirite mai strălucite decât ea. Însă, deşi nu călătorea şi nu avea gust pentru schimbări, spre deosebire de alte numeroase femei cu acelaşi destin care erau doar elegante, Leonora Acciavatti era ea singură un univers. Din moştenitoarea sortită plictiselii castei sale, soarta croise un suflet visător, hărăzit cu puterea de a transporta, astfel că lângă ea simţeai cum ţi se deschid ferestre spre nesfârşit şi înţelegeai că doar săpând în interiorul tău poţi scăpa de închisori.

Chiar dacă nu a fost niciodată atins de o mângâiere, în fiecare dintre noi există, înnăscută, conştiinţa iubirii şi de ar fi să nu mai iubească pe nimeni, cunoaşte iubirea cu o memorie care

există dincolo de trupuri şi vârste. Leonora nu păşea, ci plutea, lăsând în urma ei un siaj ca o barcă pe râu şi la fiecare alunecare a ei, prin care se deforma şi se reforma o atmosferă mătăsoasă ca nisipul fin de pe mal, inima Clarei se întărea în credinţa că iubirea există dintotdeauna. A urmat-o până la masa pregătită pentru cină şi a răspuns întrebărilor care i s-au pus despre pian şi lecţiile de muzică; le-au fost servite feluri rafinate şi au sărbătorit cu voie bună cei unsprezece ani pe care îi împlinea; în fine, s-au despărţit pe peronul casei, în muzica stranie a apei, după care a urmat întoarcerea prin noaptea rece în camera retrasă din grădina interioară. Însă Clarei i se părea că este mai puţin singură decât până atunci la Roma, pentru că simţise în Leonora freamătul *familiar* al munţilor săi de-acasă, acelaşi care răzbătea continuu din pământul stâncos şi din povârnişuri. Multă vreme, nu-l cunoscuse altfel. Însă, după partitura albastră de la biserică, simţise aceeaşi vibraţie în peregrinările ei obişnuite sau când interpreta piesele minunate şi care nu venea doar din legăturile create de ochii ei sau de pian, ci şi din sufletul şi trupul iluminate de cântat. Această îngemănare de frecvenţe ale pământului şi ale artei o regăsea în ochii şi în gesturile Leonorei, astfel că la aceea pe care Roma o vedea ca făcând parte din cea mai fină elită, cu care era firesc ca Maestro să se însoţească, Clara singură înţelegea ce văzuse el cu adevărat.

Cele două nu s-au mai reîntâlnit înainte de venirea iernii. Clara lucra sârguincios sub îndrumarea lui Maestro, care continua să îi ceară să îşi sporească puterea de percepţie. Însă ea nu vedea nimic, nici în visele ei, nici la lumina zilei. Totuşi, el nu se neliniştea, ci avea doar grijă să-i dea să interpreteze partituri care ei i se păreau mai moarte decât pietrele din oraş. Nu îi răspundea niciodată când ea îl întreba de ce alege bucăţi atât de plicticoase, însă învăţase să desluşească frânturi de răspuns în întrebările pe care el i le punea imediat după aceea. Într-o dimineaţă, când l-a întrebat despre o piesă care o făcea să nu mai contenească din căscat, şi-a încruntat sprâncenele şi a întrebat-o ce anume face ca un copac să fie frumos în lumină. Ea a schimbat ritmul interpretării şi piesa a dobândit o eleganţă pe care nu i-o bănuise mai înainte. Altădată, când moţăia în timpul unei bucăţi atât de inutil de triste, că nici să plângi în

timp ce cântai nu puteai, el s-a întrebat care este gustul lacrimilor sub picăturile de ploaie, iar ea, despovărându-şi degetele, făcându-le mai aeriene, a dat peste o melancolie albă, ascunsă sub suspinele academice. Însă dialogul cel mai important a avut loc într-o dimineaţă de aprilie, când, agasată că trebuia să repete o partitură uscată, s-a oprit pur şi simplu din cântat.

— Nu se vede nimic, a zis ca, acolo nu sunt decât oameni care trăncănesc şi se duc.

Spre marea ei surpriză, i-a făcut semn să se scoale şi să se aşeze lângă el, la masa unde îşi lua ceaiul.

— Eşti foarte talentată, dar nu cunoşti din toată lumea decât munţii tăi şi caprele şi ce ţi-a spus bunul părinte, care ştie chiar mai puţin decât caprele. Totuşi erau o doică bătrână şi un cioban care îţi spuneau poveşti.

— Le ascultam vocile, a zis ea.

— Uită vocile şi aminteşte-ţi poveştile.

Şi, cum ea îl privea fără să înţeleagă, a adăugat:

— Nici acolo de unde vin eu nu se sinchisesc de poveşti, se mulţumesc cu cântecul pământului şi al cerului.

Apoi, după o clipă de ezitare:

— În camera ta este un tablou, nu-i aşa? A fost pictat cu mult timp în urmă de un om care venea din patria mea, şi, ca mine, era interesat de poveşti. În seara asta, uită-te iar la tablou şi poate vei vedea ceea ce pământul şi priveliştile ascund în inima ta, în ciuda basmelor bătrânei doici şi a poeziilor păstorului. Fără pământ, sufletul e gol, însă fără poveşti, pământul e mut. Când cânţi, trebuie să spui poveşti.

I-a cerut să se aşeze din nou la pian şi a cântat iarăşi partitura trăncănitoare. Nu înţelesese ce a vrut să spună, însă a auzit o voce mai adâncă decât cele care sporovăiau şi treceau.

Şi-a ridicat ochii spre el.

— Ţine minte poveştile, a spus el ridicându-se. Sunt priceperea lumii – a acesteia şi a tuturor celorlalte.

În seara cu pricina a venit acasă la Pietro să studieze cu ea. Era sfârşitul lui aprilie, era foarte cald pentru perioada aceea, iar curtea interioară era plină de trandafiri şi de liliac gata înflorit, al căror parfum era sublimat de scurta ploaie ce căzuse înainte de cină. Când Clara a ajuns la sala în care se afla pianul, a rămas

surprinsă să o găsească pe Leonora.

— Sunt doar în trecere, i-a spus ea, dar voiam să te sărut înainte de lecţie.

Şi, într-adevăr, era îmbrăcată pentru ieşire cu o rochie de crep căzând într-o cascadă neagră, strălucită la urechi de două lacrimi de cristal, care îi întunecau şi mai mult părul şi ochii. Nu se putea închipui un rafinament mai mare decât valurile acelei rochii şi sclipirile acelor cercei în formă de picături de apă încremenite în cădere, cărora Leonora le adăuga arabescurile mişcărilor sale, încât nu mai ştiai dacă priveşti un râu sau o flacără care se învârtejea asupra ei înseşi.

— Ştiu că ţi se spun puţine şi ţi se cere să lucrezi în singurătate, a spus Leonora.

S-a întors spre Gustavo şi Pietro.

— Dar am încredere în aceşti oameni. Aşa că vin să împart cu tine orbirea şi credinţa mea şi să te întreb dacă n-ai vrea să-mi cânţi ceva.

Şi, răspândindu-şi în amurg freamătul ca pe un parfum exotic şi inefabil, a adăugat:

— Mi-ar plăcea să ascult partitura pe care ai cântat-o prima oară în biserică, cea pe care Alessandro ţi-a dat-o la sfârşit şi care era albastră, cred.

Clara i-a zâmbit. În unsprezece ani de viaţă liniştită, fără şocuri şi fără zbucium, nu zâmbise decât de patru ori. De mică deprinsă cu dragostea pentru natură, nu ajunsese să pătrundă în domeniul afinităţilor omeneşti. Leonora a observat acel surâs şi şi-a dus o mână la sân, în timp ce Clara lua loc în faţa claviaturii, iar bărbaţii se aşezau la rândul lor. Nu mai cântase partitura albastră din ziua în care se aşezase prima oară în viaţa ei la pian. Şi-a amintit ce îi spusese Maestro despre poveşti şi peste apele tăcute cântate de piesă s-a suprapus un fir straniu pe care l-a urmat cum un ogar adulmecă o urmă. Ceva s-a înfăşurat în aer, apoi s-a derulat în interiorul său. Era mai mult decât un miros şi mai puţin decât o amintire, şi în ea pluteau arome de pământuri şi de inimă, insinuând poveşti despre descoperiri aflate în întuneric, pe care degetele ei se ambiţionau să le depene. Aşa că a cântat piesa ca în prima zi, cu aceeaşi viteză şi cu aceeaşi solemnitate, însă mâinile-i erau îngreuiate de o vrajă nouă, care deschidea tărâmul visului în ceasurile de

trezie. O lampă de gaz lumina masa în jurul căreia familia cina. Ce cristale străpungeau această viziune, despre care Clara ştia că nu este o reverie, ci percepţie aievea, departe înspre miazănoapte, a lumii Mariei? Pe măsură ce canta, se conecta la un imens caleidoscop, în care inima ei recunoştea irizaţii familiare şi în care ochiul ei plonja asemenea celui al acvilei, mărind cu fiecare bătaie de aripi detaliile scenei. Putea scruta feţele acestor bărbaţi şi femei pe care abia apucase să le vadă fugitiv la sfârşitul primului său vis. Se vorbea puţin la masă şi se făcea economie de gesturi, dirijate de ritualul vieţii obişnuite, aceeaşi cină tihnită în care pâinea se frânge în linişte, în care toţi veghează ca micuţa să fie mereu bine tratată şi în care la vreo ghiduşie trântită de tata toată lumea izbucneşte în râs înainte de a-şi băga nasul la loc în supă. Când a atacat ultima măsură, s-au pus cu toţi pe un râs straşnic de îi dureau fălcile, în timp ce mama a plecat si caute în cămară un compot de mere. Apoi Clara s-a oprit din cântat şi viziunea a dispărut.

Şi-a ridicat privirea. Leonora îşi pusese mâna pe lemnul întunecat al mesei şi obrajii îi erau inundaţi de lacrimi. Şi pe faţa lui Pietro se vedea urma unui suspin, iar Petrus părea pe cât de emoţionat, pe atât de treaz, însă Maestro nu plânsese. Leonora a venit alături de ea, şi, aplecându-se, a sărutat-o pe frunte.

— Plec, a spus ea ştergându-şi lacrimile, însă îţi mulţumesc pentru ce ne-ai oferit în seara aceasta.

Şi, întorcându-se către Maestro, a adăugat:

— De-acum, urmează multe alte ore.

Mai târziu, în camera ei, Clara nu a aţipit deloc. Simţea în ea breşa care se deschisese atunci când cântase pentru Leonora şi îşi dorea să mai ajungă o dată acasă la Maria. A rămas mult abandonată în vraja liniştii şi şi-a lăsat gândurile să plutească în voia frânturilor de poveşti pe care i le spunea altădată bătrâna doică, şi, după un timp, o întindere lichidă de amintiri a venit să o scalde cu întreaga mare poveste care se afla în toate micile istorii din Sasso. Nu căuta să le urmărească şi nici să le reconstituie cu adevărat, dar vedea acum că aveau o stofă pe care putea să o transpună în muzică – o muzică insolită, în care la sonoritatea şi tonalitatea formelor se adăuga acelaşi strat care se năştea din discuţiile cu Maestro şi pe care îl percepuse în prima seară în faţa tabloului din camera în care beţia culorilor

se îngemăna cu poveştile imaginii. A văzut-o pe doică în timp ce cârpea, povestind despre nişte copii pierduţi pe munte sau despre păstori rătăciţi prin genuni şi s-a lăsat să alunece pe firul gândurilor, fără direcţie, nici continuare, a căror melodie ducea dincolo de existenţe şi de vremi. Atunci, printr-o nouă ciocnire a poveştilor şi a tărâmurilor, acelaşi canal dezvăluit mai devreme de partitură s-a deschis iarăşi în mintea ei fără să facă vreun efort pentru a-l menţine luminat. O, atâta lumină! Este noapte şi în mica lume de la fermă, iar în bucătăria tăcută se sting ultimii tăciuni. Se simte puterea pietrelor în jurul oamenilor care se înconjoară şi se protejează cu ele şi puterea lemnului care îşi întinde tentaculele prin pereţi. În ciuda întunericului, vibraţiile minerale şi organice desenează o reţea luminoasă pe care Clara se minunează că o poate zări, căci Maria este acolo, în lumina stranie, şi, nemişcată, se uită la masa pe care se găsesc o ulcică de pământ, un pahar cu apă plin pe jumătate şi căţei de usturoi rămaşi de la cină. Apoi, în imaginile fulgurante, care prind să se deruleze neverosimil de încet, şi în care mâna micii franţuzoaice deplasează paharul şi adaugă o crenguţă de iederă, este o redesfăşurare a întregului univers, căruia Clara îi aude trosniturile gigantice şi huruitul banchizelor – apoi totul se aşază şi se linişteşte şi duhul fericirii învăluie totul. Astfel, în noaptea marelui început, Clara a urmărit-o pe Maria prin căminul adormit până la patul ei, în care s-a cuibărit sub o plapumă de puf roşie. Însă, înainte de a aţipi, Maria a deschis ochii mari şi a fixat tavanul, iar Clara i-a primit privirea drept în inimă. Era vraja legăturii dintre muzică şi poveşti? A rămas zăpăcită, ca după o primă intimitate cu o făptură care nu aştepta nimic de la ea în schimb, şi, în liniştea camerei sale din curtea interioară, pentru a doua oară în acea zi, a zâmbit. Apoi, chiar înainte să adoarmă, a avut ultima viziune a mesei de bucătărie pe care tensiunea unui pahar, a unei ulcele de pământ şi a trei căţei de usturoi, abia atinse de o crenguţă de iederă, strângea în ea splendoarea şi goliciunea lumii.

— Am văzut-o cântând, i-a spus ea a doua zi dimineaţă lui Maestro, şi am revăzut-o noaptea.

— Dar ea nu poate să te vadă.

A ascultat ce i-a povestit de la cină, bărbaţii şi femeile Mariei, râsul molipsitor şi pietrele vii care îi apără. Apoi au

început lecţia cu o bucată care i s-a părut mai tristă şi mai plată decât un câmp.

— Concentrează-te pe poveste şi uită de câmpuri, i-a zis Maestro. Nu asculţi ce-ţi povesteşte partitura. Nu călătoreşti doar prin spaţiu şi prin timp, ci şi, mai ales, prin inimă. Interpretarea i-a devenit mai delicată şi mai lentă şi a simţit cum se deschide în ea un nou canal, care domina peisajul de câmpie şi trasa prin el o reţea de puncte magnetice, în jurul cărora era înfăşurată o poveste pe care muzica o putea depăna. Atunci a regăsit-o pe Maria. Alerga pe sub norii atât de întunecaţi, încât ploaia însăşi părea din argint înnegrit. A văzut-o cum traversează ca o săgeată curtea fermei, cum deschide uşa în grabă trântind-o de perete şi apoi rămâne o clipă în faţa soborului uluit, format dintr-un factor poştal şi patru bătrâne. În sfârşit, a intrat, a întins mâna şi a apucat scrisoarea. Clara a văzut apa din cer cum se zvârcoleşte deodată şi apoi se transformă în aburi, cum liniştea şi soarele apar din nou, iar Maria citeşte cele două rânduri aşezate pe hârtia uşoară asemenea partiturii din grădina interioară.

la lepre e il cinghiale vegliano su di voi
quando camminate sotto gli alberi
vostri padri attraversano il ponte per abbraciarvi
quando dormite

Clara a simţit toată emoţia care o încercase pe Maria descoperind poemul, apoi şi-a ridicat ochii spre Maestro şi a păstrat coexistenţa celor două percepţii într-o îmbrăţişare prin care vedea, aici şi acolo, ferma străină şi sala de repetiţii din oraş, ca pe nişte fire de praf într-o rază de lumină.

— Aceasta este puterea tatălui tău, a zis Maestro după un moment de tăcere.

A simţit în interiorul ei o prezenţă neobişnuită, o atingere uşoară, dar clară.

— Vezi ce văd eu? a întrebat ea.

— Da, a spus el, o văd pe Maria aşa cum o vezi tu. Cel sau cea care vede are şi puterea de a arăta altora.

— Tu ai trimis poemul?

— El a făcut legătura dintre voi două, a zis el. Dar poemul nu înseamnă nimic fără harul prin care muzica ta leagă între ele sufletele care se caută. Am făcut un pariu care ar fi putut părea nebunesc, însă fiecare nou eveniment confirmă că am avut

dreptate.

— Pentru că o văd pe Maria, a zis ea.

— Pentru că o vezi pe Maria în afara Pavilionului spus el.

— În afara Pavilionului?

— Pavilionul în care ai noştri pot să vadă.

Atunci ea a pus o ultimă întrebare şi un fior ciudat a străbătut-o, după care a dispărut ca un vis.

— Îmi voi vedea cândva tatăl?

— Da, a spus el, sper şi cred asta.

Aşa a început o nouă perioadă. Studia dimineaţa în sala de repetiţie, apoi se întorcea la casa cu grădină interioară pentru prânz, urmat negreşit de o siestă, după care se întâlnea cu Leonora, care venea să o ia la ceai şi să o asculte cum cântă. Acestei prietenii italiene i se adăuga o alta, cea pe care o simţea pentru micuţa franţuzoaică şi simpaticele sale mătuşi, căci viziunea Mariei nu o mai părăsea şi trăia cu ea la fel cum respira. Astfel, orele petrecute cu soţia lui Maestro se îngemănau cu cele de la ferma îndepărtată într-o ciocnire care le făcea pe bătrânele burgunde la fel de familiare ca pe frumoasa doamnă din Roma. De-a lungul întregii zile, ea le urmărea de la bucătărie în grădină şi de la coteţul păsărilor la cămară, când se rugau sau coseau, găteau sau prăşeau, şi, scrutându-le sărmanele feţe săpate de vârstă şi de muncă, le-a aflat numele, ale căror sonorităţi năstruşnice le repeta apoi în şoaptă. Dintre toate, pentru Eugénie avea o preferinţă specială, poate pentru că stătea de vorbă cu iepurii când îi hrănea, cam în acelaşi fel în care i se adresa lui Dumnezeu când se ruga; dar îi plăcea şi de tata, cu tăcerile lui de om sălbatic, şi înţelegea că încrederea care îl lega de Eugénie şi de micuţă izvora din adâncurile pământului, ca o afinitate subterană care se revărsa pe sub câmpuri şi pe sub păduri şi apoi ieşea la lumină prin tălpile picioarelor lor. În schimb, cu Rose, mama, era altceva, ea vorbea o limbă a cerului şi a norilor şi părea puţin altfel decât mica societate de la fermă. Totuşi, mai ales pe Maria o urmărea ea, din zori şi până în amurg, şi apoi târziu în noapte; Maria, care îşi deschidea ochii ei mari în întuneric şi o privea fără să o vadă; Maria, care îi alina inima cu lungile ei plimbări pe câmpul pe care îl făcea să strălucească în miriade de scânteieri inefabile.

Apoi a trecut un alt an şi a venit iar ianuarie, cu frigul său care a înfiorat-o pe Clara cu o presimţire dureroasă. I s-a destăinuit lui Maestro în timp ce studiau într-o dimineaţă lăptoasă, care, gândea ea mohorâtă, se potriveşte de minune cu pietrele moarte ale oraşului.

— Protecţia noastră este rezistentă, a spus Maestro.

A privit din nou prin intermediul viziunii Clarei şi, trecându-şi mâna peste frunte, a oftat şi a părut că se întunecă dintr-odată.

— Se poate însă ca duşmanul să fie mai puternic decât ne închipuim noi.

— Şi este atât de frig, a spus Clara.

— Aşa vrea el.

— Guvernatorul?

— Guvernatorul nu este decât un servitor.

Apoi, după o clipă de linişte:

— Peste zece zile vom sărbători ziua Leonorei şi vin câţiva prieteni la cină. Mi-ar plăcea să pregăteşti o bucată pe care să o cânţi în seara aceea pentru noi.

Până în seara dineului aniversar Clara nu a mai văzut-o pe Leonora, însă nu a fost clipă în care să nu se gândească la ea în toate acele zile, împărţite între repetiţiile la piesa pe care alesese să o cânte şi urmărirea Mariei, care părea că străbate cu tot mai mare înfrigurare câmpurile ei ninse. Studiase în curtea interioară fără a mai merge în sala de repetiţie, într-o singurătate cu atât mai mare cu cât şi Pietro dispăruse, şi nici pe el nu l-a văzut din ziua în care au condus-o pe cealaltă colină. De dimineaţă o chinuia acelaşi presentiment dureros care crescuse într-atât încât ajunsese să respire la fel de anevoios ca atunci când sosise în oraş. În tot acest răstimp, Petrus, fidel obiceiurilor sale, sforăise pe canapea fără să se sinchisească de zbuciumul ei. Însă, în clipa în care se pregătea să plece către vila Acciavatti într-o stare confuză, în care se presimţea mai ales neliniştea, a apărut într-un costum negru, contrastând izbitor cu neglijenţa ţinutelor sale obişnuite. I-a văzut privirea mirată:

— Nu o să ţină mult, a asigurat-o el.

Şi cum ea îl privea în continuare uimită:

— Hainele, a făcut el. Totuşi, sunt o chestie ciudată. Nu ştiu

dacă o să mă obişnuiesc cu ele.

Era mai frig decât zilele trecute şi cădea o ploaie măruntă şi sâcâitoare, care pătrundea până la os. Aleea şerpuia în noapte şi auzea cântecul apei pe care iarna îl transpunea într-o tonalitate mai gravă. Din cine ştie ce motiv, inima i s-a strâns mai mult, dar nu a avut timp să simtă, căci ajunseseră deja pe peronul vilei unde îi aştepta un bărbat cu trăsături acviline şi familiare. Era de o eleganţă excepţională, în ţinută de gală, cu frac şi batistă de mătase la piept, iar hainele cădeau perfect, supunându-se docile gesturilor lui stilate încât păreau o a doua piele. Se vedea că bărbatul se născuse cu această graţie din care izvorăsc cele mai mari extaze şi incendiile de nestins, iar Clara a ştiut că este frumos, pentru că respira aşa cum fac copacii, cu o profunzime care îl făcea în acelaşi timp mai aerian şi mai drept. Prin această respiraţie solară se unea cu lumea, cu o fluiditate atât de rar atinsă de făpturile umane, şi intra cu aerul şi cu pământul într-o armonie care făcuse din el un artist magnific. Apoi venise căderea de la tribunal, într-un mod atât de brutal şi nepotrivit pentru marile daruri cu care fusese hărăzit, însă în seara aceea Alessandro Centi, căci el era, redevenise bărbatul de altădată.

— Ei bine, micuţo, a murmurat el, iată-ne din nou împreună la momentul potrivit.

Şi a tras-o după el, începând o poveste căreia ea nu-i asculta cuvintele, legănată de ritmul vocii sale. În spatele lor, Petrus bombănea ceva, însă ea nu a putut înţelege din ce motiv, căci au ajuns în sala mare, luminată cu sfeşnice, unde însoţitorul său s-a repezit ca fulgerul asupra unei tăvi cu cupe de culoarea chihlimbarului. Gustavo şi Leonora discutau cu vreo zece invitaţi, care au sărutat-o pe Clara, prezentată ca nepoata lui Sandro, dar şi ca o tânără pianistă de mare talent. Societatea i-a plăcut. Erau acolo prietenii cei mai apropiaţi care cu toţii păreau să-l cunoască de mult pe Alessandro şi să se bucure că era din nou printre ei, şi din frânturile de conversaţie pe care le desluşea ici-colo, a înţeles că majoritatea erau artişti. A aflat cu surprindere că Alessandro era pictor şi a auzit în mai multe rânduri cum îi spuneau să se apuce din nou de pictură şi să nu se mai teamă de întunericul nopţii. Se servea vin auriu, se râdea şi se conversa cu un amestec de seriozitate şi de fantezie în

care a simţit cum se scufundă puţin câte puţin, într-o senzaţie de fericire cum nu îşi amintea să mai fi trăit... nobleţea comunităţilor unite de aceeaşi înclinaţie, adăugată căldurii protectoare a triburilor primitive... bărbaţi şi femei legaţi prin conştiinţa împărtăşită a fragilităţii lor de a fi goi şi printr-o complicitate a dorinţei care îi unea în vârtejul artei... şi erau acelaşi vis trăit aievea, aceleaşi abisuri şi aceleaşi dorinţi care îi împinseseră într-o bună zi să-şi scrie povestea cu cerneala ficţiunii culorilor şi a notelor.

Leonora a venit să-i vorbească şi societatea s-a adunat în jurul lor pentru a asculta răspunsurile Clarei la întrebările despre pian şi orele de studiu cu Maestro. Însă, când Gustavo a venit să o roage să cânte, ea s-a ridicat cu inima bătând să-i spargă pieptul, în timp ce presentimentul care o urmărise toată ziua devenise însutit mai apăsător.

— Ce vei cânta? a întrebat una dintre invitate.

— O piesă pe care am compus-o eu, a răspuns, şi a citit uimirea din ochii lui Maestro.

— Este prima ta compoziţie? a întrebat un bărbat care era şi el muzician, dirijor.

A făcut din cap semn că da.

— Are un nume? a întrebat Leonora.

— Da, a spus ea, dar nu ştiu dacă trebuie să-l spun.

Toată lumea a izbucnit în râs şi Gustavo a ridicat amuzat o sprânceană.

— În seara asta totul este îngăduit, a spus el, poţi să ne spui titlul şi o cânţi după aceea.

— Bucata se numeşte *Din nefericire pentru el, acest bărbat era german,* a răspuns ea.

Societatea a izbucnit din nou în râs şi Clara a înţeles că nu fusese singura destinatară a acestei vorbe de duh a lui Maestro. A văzut şi că el râdea din toată inima şi în acelaşi timp desluşea la el aceeaşi emoţie ca atunci când îi spusese*: ce bine te recunosc în asta.*

Apoi ea a cântat şi s-au petrecut trei întâmplări. Prima, vraja care i-a subjugat pe toţi cei prezenţi la dineu, transformaţi de interpretarea Clarei în stane de piatră, a doua, amplificarea zgomotului apei, îngemănându-se perfect cu compoziţia ei, încât

a înţeles că trăise această muzică din clipa în care o auzise, şi a treia, sosirea unui invitat neaşteptat, a cărui siluetă s-a ivit deodată în cadrul uşii.

Frumos ca îngerii din cer, Raffaele Santangelo surâdea şi o privea pe Clara.

Pavilionul Ceţurilor

CONSILIU ELFIC RESTRÂNS

— Ea ştie că pietrele sunt vii. Nici la oraş nu se uită asta. Şi cântă fabulos. Însă deocamdată este prea singură.

— Leonora este acolo şi Petrus veghează.

— Bea prea mult.

— Dar este mai periculos decât o cohortă de războinici abstinenţi.

Ştiu, l-am văzut bând şi bătându-se şi convingând falange întregi de consilieri ostili. Iar puterile Clarei cresc. Dar de cât timp dispunem? Poate că n-o să fim în stare să ne salvăm nici propriile noastre pietre.

Eugénie

TIMPUL RĂZBOIULUI

După aprilie şi întâmplarea cu scrisoarea italiană, la fermă au fost câteva luni serbede ca un ostropel de iepure fără sare. Au trecut anotimp după anotimp. Maria împlinise doisprezece ani şi nu ninsese. Vara fusese neaşteptată. Niciodată nu mai văzuseră o vreme aşa de instabilă şi de capricioasă. Ca şi cum timpul ezita să păşească pe treapta următoare. Furtunile de Sânţion izbucniseră prea devreme. Serile zăpuşitoare urmaseră după nişte amurguri tomnatice şi se simţea cum anotimpurile se întorc. Apoi vara s-a instalat de-a binelea şi au reapărut roiurile de libelule.

Iar Maria continua să stea de vorbă cu animalele din pădure. Zvonurile alarmiste se înmulţeau în colectivitatea iepurilor, care păreau mai sensibili decât ceilalţi. Dar şi cerbii vorbeau între ei despre un fel de pieire a resurselor, pe care ceva le distrugea într-un mod misterios, şi chiar dacă pentru moment satul îşi urma viaţa obişnuită fără să înţeleagă schimbarea, Maria observase un paradox uimitor: ţinutul decădea, însă puterile bunicuţelor creşteau.

Asta s-a vădit cu prisosinţă la sfârşitul lui ianuarie – în seara aniversării Leonorei în timp ce Jeannette a stat toată ziua pe lângă cuptoarele din bucătărie, transformată în laborator de alchimie, pentru că erau aşteptaţi un frate al tatii şi nevasta lui, care veneau din Sud. Cina, compusă dintr-o bibilică umplută, însoţită de un pateu de ficat şi de un rasol de vită cu vinegretă (totul garnisit cu anghinare atât de bine caramelizată, că mesenilor le lăsa gura apă, deşi erau bine clătite cu vin de buturugă), a fost un triumf deplin. Spre final, când s-a ajuns la o tartă cu cremă ce fusese însoţită de pelteaua de gutui a Eugéniei, toate burţile erau pe cât de mulţumite, pe atât de umflate, încât se aflau în pragul indigestiei. Însă, când a bătut de două, din camera lui Angèle, care le-o cedase lui Marcel şi lui Léonce, s-a auzit o asemenea hărmălaie, că a deşteptat toată ferma. Au bâjbâit prin întuneric, au aprins lumânări şi au dat

fuga în odaia în care se chircea Marcel, pradă unei crize de ficat şi unei febre puternice, încât părea că acuşi dă ortul popii. Eugénie, care tocmai visa nişte caverne adânci în care se îndesau sedimentele unei substanţe lipicioase şi gălbui, a sărit dintr-un coşmar într-altul. Se clătina pe picioare şi încerca să-şi aranjeze boneta de noapte, care îi alunecase pe-o ureche, însă vederea bolnavului pe patul lui de suferinţă a trezit-o dintr-odată şi a înfipt-o în şosetele groase de lână. Vindecase până atunci o sumedenie de boli şi o căutau oameni din tot ţinutul, prescriind un pomelnic de poţiuni, concentrate, tincturi, siropuri, decocturi, gargarisme, pomezi, unguente, balsamuri şi prişniţe din producţia proprie, adeseori destinate unor bolnavi ale căror şanse de a scăpa erau infime şi la înmormântarea cărora asistase cernită. Dar, oricât de straniu ar putea părea, era prima oară când se afla în faţa unui bolnav în ceasul fatidic. Criza era acolo, nu putea să îi întoarcă spatele. Dimpotrivă, nici prin cap nu i-ar fi trecut aşa ceva. Din contră, era pătrunsă de sentimentul că toate drumurile vieţii ei au trebuit să o ducă în această cămăruţă a durerii.

Eugénie nu era ca Angèle, o femeie cu trăiri interioare intense, al căror jar să se fi stins uşor, uşor. Vedea lumea ca pe o înşiruire de îndatoriri şi de zile, al căror simplu fapt că existau le era o justificare suficientă. Se trezea dimineaţa, îşi spunea rugăciunea şi dădea de mâncare la iepuri, apoi îşi pregătea leacurile, iar se ruga, cosea, cârpea, freca, pleca să-şi culeagă ierburile şi să-şi prăşească zarzavaturile şi, dacă totul fusese executat la timp şi fără necazuri, se culca bucuroasă, nesupărată de niciun gând.

Însă acceptarea lumii, aşa cum era, avea prea puţin de-a face cu resemnarea. Dacă Eugénie era mulţumită cu viaţa ingrată ce-i fusese dată, aceasta era datorită faptului că trăia în rugăciunile neîntrerupte pe care i le inspirase, pe când avea cinci ani, o frunză de mentă din grădina mamei sale. A simţit cum prin vasele ei curge seva verde şi parfumată a plantei, care nu era doar o substanţă aflată într-o minunată armonie cu pielea degetelor sale şi cu mirosul său, dar spunea şi o poveste fără cuvinte, de care se lăsase furată aşa cum te laşi în voia curentului unei ape. A văzut cu nespusă claritate imagini care îi comandau ce să facă, iar ea executase cu inima bătându-i să-i

iasă din piept o serie de acţiuni întrerupte de exclamaţiile oamenilor mari – până ce au descoperit că fusese înţepată pe obraz şi au înţeles că, frecându-şi faţa cu frunza de mentă, pe care o umezise şi pusese piper, îşi aplica un leac care îi potolea durerea. Ea nu era conştientă, nici măcar nu bănuia, că ceilalţi nu sunt şi ei legănaţi de aceeaşi psalmodie, care luase la început forma cântecelor adorabile pe care le auzea atunci când intra în contact cu natura şi care apoi au căpătat semnificaţie atunci când au dus-o la biserică, iar spiritul acestor psalmi a căpătat aici un chip şi cuvinte; ea scrisese pur şi simplu vorbele sub portativele partiturii pe care deja o cunoştea, iar asupra dogmelor şi a Dumnezeului din ele se revărsase măreţia mentei. Într-un anumit fel, era o percepţie a cântărilor naturii care se apropia mult de cea a Mariei, iar dacă fusese captivată de aranjamentul cu căţei de usturoi care sublimase bucătăria fermei, aceasta se datora faptului că era iniţiată în ordinea raţiunilor invizibile, care o făcuse atât de fericită, deşi se născuse atât de săracă.

Însă marea dramă a vieţii sale fusese fiul pe care il pierduse în război şi al cărui nume era gravat pe monumentul din sat. În timpul luptelor, care cu tăişul lor otrăvit sfâşiau cerul Franţei, fusese zdrobită să vadă că violetele continuau să se veştejească, împrăştiind aceeaşi graţie ca înainte şi, când îşi pierduse fiul, i se păruse că frumuseţea pădurii era o mârşăvie ce nu putea fi explicată nici măcar în paginile Sfintei Scripturi, pentru că era de neimaginat cum o lume atât de frumoasă poate să se învecineze cu o asemenea îngrozitoare suferinţă. Moartea soţului, deşi a îndurerat-o şi ea, nu a însemnat aceeaşi tragedie, pentru că se dusese cum o fac toate făpturile vii, cum se ofilesc stânjeneii şi cum se petrec cerbii cei mari. Însă războiul pârjolise rânduielile şi arsese realitatea până la os; peste tot te izbeai de ziduri înalte ca nişte catedrale, pe care moartea le ridicase în mijlocul câmpurilor minunate; iar faptul că aceasta se petrecea în decorul delicat al primăverii, cu pomii săi înfloriţi, era un paradox care o lovea exact în punctul care o făcuse si trăiască până atunci, cel al osmozei sacre dintre fiinţele vii şi pământ. Înainte ca fiul ei să moară, îi pierise pofta de mâncare; însă, după înştiinţarea că el nu va mai reveni de pe câmpurile îndepărtate şi că nici măcar nu-i vor mai revedea

trupul, din cauză că fuseseră atâtea pierderi şi incendii atât de mari, că se făcuse doar o listă cu cei care nu se mai întorseseră, Eugénie nici măcar nu îşi mai amintea ce înseamnă să-şi dorească ceva.

Însă într-o dimineaţă, puţin înainte de sfârşitul războiului, i-au adus un copil din satul învecinat, care era bolnav de luni bune şi aproape că-şi dădea sufletul tuşind de dimineaţa până seara. Tusea băiatului era atât de chinuitoare, încât îi provoca o durere care nu s-a domolit decât când i-a pus mâna pe piept, încercând să descopere căile prin care îşi făcea loc răul şi, descoperind plămânii curaţi, a înţeles deodată că şi el suferea de boala care o ucidea pe ea. Şi-a mărit apăsarea palmei pe pieptul sfrijit şi dezgolit, în care puterile războiului săpau o crevasă de durere şi de furie, apoi a mângâiat obrazul copilului, i-a pus puţină pomadă din argila pentru scrânteli şi i-a spus surâzând, tulburată să simtă cum se deschid în ea nişte vane uriaşe, care lasă să se scurgă un val de murdărie sufocantă, se deschid şi lasă să intre zorile, în ciuda rănilor şi a durerii – i-a zis surâzând: o să treacă, îngeraşul meu. După două zile, mama copilului i-a spus că tusea încetase şi că micuţul nu vorbea, însă zâmbea fără încetare, şi Eugénie a putut să-şi reia cursul existenţei stropite de cântul păşunilor şi al stejarilor. Însă învăţase ce înseamnă răul, iar această cunoaştere o asimilase sub forma unei răni pe care o va simţi ca pe o gaură neagră ce îi devora în fiecare zi viaţa şi iubirea. În mod ciudat, asta a făcut să desluşească mai bine cauzele bolilor, dar simţea şi că o parte din talentul ei era împiedicat, şi că acuitatea diagnosticului devenise invers proporţională cu puterea de vindecare. Ceva crescuse, altceva se micşorase şi, deşi nu era o filosoafă, simţea această alegere continuă care îi sabota acţiunile de tămăduitoare.

De ce căile destinului apar dintr-odată ca nişte litere care se scriu singure pe nisipul ţărmului? După lupte, viaţa îşi urma cursul, oamenii se întorceau pe câmpuri, pe care, în timpul masacrelor, nu lucraseră decât bătrânii şi femeile. Veniseră alte secerişuri, alte ierni şi alte astenii de toamnă, iar supravieţuitorii, neconsolaţi pe vecie după ororile carnagiilor, îşi jeliseră morţii. Dar se trăia, totuşi, şi se zâmbea spre libelulele

verii, când câmpurile se surpau sub pietrele gri, scrijelite cu două cuvinte dedicate tuturor nefericiţilor. *Amintiţi-vă! Amintiţi-vă! Amintiţi-vă de destinul care zdrobeşte şi cerşeşte pomana amintirilor prin blestemul iubirii care a pierit sub oţelul ucigaş!* Intrând în cămăruţa în care agoniza Marcel, Eugénie a simţit cum Maria o atinge uşor pe umăr înainte de a se ascunde tăcută din nou în întuneric. Şi doar atunci şi-a revenit după teroarea războiului. Căile destinului... Mişti un căţel de usturoi cu un milimetru şi lumea se schimbă cu totul; o deplasare derizorie tulbură poziţia intimă a emoţiilor noastre şi ne transformă viaţa pentru totdeauna. Eugénie simţea toate acestea în clipa în care privea la chinul bolnavului şi vedea uluită cum, datorită atingerii micuţei, parcursese o distanţă neînsemnată, dar se simţea totuşi atât de departe de suferinţa pe care o lăsase în urmă. Câteva decenii de lupte, şterse, măturate de pe umărul ei de bătrână – şi un muribund, nu din cauza vreunei bătălii, ci din răul sângelui şi al cărnii; Eugénie s-a apropiat de patul răvăşit şi şi-a pus mâna pe fruntea nepotului.

De altfel, Marcel, care regreta amarnic acum bibilica umplută laolaltă cu toate păcatele din viaţa lui – mai cu seamă un răţoi pe care îl şterpelise cândva – era tot doar o uriaşă infecţie. Aceasta pornise de la stomac, unde adunase în două ore un pumn de puroi, după care, satisfăcută de opera ei, dăduse ordin legiunilor sale să atace. Corpul a început să resimtă chinurile pe care cangrena le acumulase până când devenise de nestăvilit, iar agitaţia bruscă provocată de valurile de durere contribuise la răspândirea flagelului în toate vasele şi ţesuturile. Infecţia se propaga urmând principiul oricărui război, şi acest lucru îl înţelegea acum Eugénie, după ce Maria, atingându-i umărul, activase o intuiţie înscrisă în codul genetic al trupului ei bătrân de ţărancă şi care îi spunea că vedea atât de bine ravagiile războiului pentru că îi fusese scris să devină vindecătoare. Lumea creştea. Ceea ce o colonizase în întregime în timpul deceniilor blestemate nu mai era acum decât o feudă în zbuciumul puterilor, căreia i se va opune de fiecare dată rezistenţa violetelor.

Un gând fugar a făcut-o să regrete că i-a trebuit atâta timp să devină conştientă de aceste lucruri, dar a înţeles şi că nu poţi comanda batalioanelor de haruri cu care ai fost dăruită, că

trebuie mai întâi să le instruieşti cu ceea ce înseamnă compasiunea şi iubirea, şi că iluminarea sufletelor are nevoie de lucrarea tristeţii şi a doliului. Da, alinarea este chiar lângă noi, şi totuşi nu o putem ajunge, este nevoie de timp, este nevoie de ani şi poate de mila altcuiva. Este trecut de ora trei la fermă şi cele două femei au pătruns împreună într-un tărâm care pretinde un plus de măreţie şi de osteneală, în vreme ce viaţa unui om, care nu făcuse niciodată ceva mai rău decât să şterpelească un răţoi, se află în mâinile lor de doisprezece şi de optzeci şi şapte de ani şi atârnă doar de un fir care le leagă în focul luptei.

Eugénie a închis ochii şi a făcut să se perinde pe ecranul privirii sale interioare, ca atunci când avea cinci ani şi stătea tolănită în beţia tufelor de mentă, succesiunea acţiunilor tămăduitoare. A deschis ochii şi, înainte să scoată vreo vorbă, micuţa a plecat la bucătărie şi s-a întors cu o mână de usturoi şi cu o crenguţă de cimbrişor, ai cărui miros înţepător s-a răspândit în cameră. Eugénie a luat cana de pe noptiera lui Angèle, a zdrobit cu ea căţeii, i-a amestecat cu cimbrişorul şi a apropiat preparatul de nările muribundului, care a părut să respire mai în voie şi a întredeschis nişte ochi galbeni injectaţi de sânge negru şi ficşi. I-a badijonat uşor buzele cu pasta lipicioasă. Acestea s-au strâns întâi a refuz, apoi s-au destins şi ea a putut să-i deschidă uşor gura şi să-i strecoare puţin din doctorie.

Ştiţi ce e un vis? Nu este o himeră plăsmuită de dorinţa noastră, ci o altă cale prin care absorbim esenţa lumii şi putem ajunge la acelaşi adevăr cu cel tăinuit de neguri, ascunzând vizibilul şi dezvăluind invizibilul. Eugénie ştia că nici usturoiul, nici cimbrişorul nu puteau vindeca o infecţie care se răspândise atât de mult, însă dobândise înţelepciunea care şopteşte la urechea celor care părăsesc bătălia că nu există limite pe care să nu ne stea în putere să le depăşim şi că spiritul este mai puternic decât orice forţă. Ştia şi că talentul ei de vindecătoare se sprijinea pe un altul, mai mare şi mai teribil, şi că Maria, în umbra în care stau servitorii cauzelor înalte, era omega miracolului. S-a întors şi a chemat-o pe micuţă, care a făcut un pas în faţă pentru a-i atinge din nou umărul. Eugénie s-a clătinat sub violenţa şocului. În ea se dezlănţuiau toate energiile şi toate

răzvrătirile, toate talazurile şi toate furtunile. A încercat-o un sughiţ de uimire, în timp ce depăna fluxurile energetice pe care micuţa le făcuse să se învârtă în jurul ei, apoi şi-a revenit, s-a reaşezat în matca propriei exaltări de vindecătoare şi a început să navigheze în căutarea fluxului visului său. L-a găsit descoperind o imagine care se detaşa pe un fond de luciri confuze, iar ritmurile şi senzaţiile s-au domolit pentru a o lăsa să se apropie încet de o punte roşie care lega două maluri învăluite în ceţuri. Ce frumuseţe de pod... Se simţea nobleţea lemnului sub vopseaua de un carmin catifelat şi gros, apoi a urmat o perindare de gânduri absurde şi neinteligibile, dar cu toatele duceau la pacea pe care această punte roşie dintre două ceţuri o oferea celui care voia să o privească. Era o pace care o încerca dintotdeauna, cea care unea copacii şi oamenii şi făcea să vorbească plantele pe limba oamenilor, iar puntea iradia o armonie profundă, care îi arăta căile naturii cu o intensitate pe care nu o mai trăise până atunci. Apoi imaginea a dispărut. Durase cât un suspin, ca şi cum preţ de câteva clipe doar răsunaseră nişte voci mai frumoase decât frumuseţea însăşi.

Pacea... După ce altceva tânjise ea atâţia ani? Ce-ţi mai poţi dori când pierzi un fiu ale cărui măruntaie au explodat sub cerul onoarei? A revăzut cu o limpezime care cu numai câteva ceasuri mai devreme i s-ar fi părut dureroasă, însă care acum a trecut ca o mângâiere pentru memoria ei, o seară de vară în grădina unde aşezaseră masa pentru cina de după Sântion şi pe care puseseră stânjenei mari de la solstiţiu. Auzea bâzâitul gâzelor în aerul cald în care se amesteca mirosul unei ştiuci cu legume de grădină; şi l-a revăzut pe băiatul ei aşa cum nu-l mai văzuse de secole: era aşezat înaintea ei zâmbindu-i trist, amândoi ştiau că este deja mort, căzut pe câmpurile unde atâţia dintre soţii şi fiii noştri îşi găsiseră pieirea; şi atunci ea s-a aplecat uşor şi i-a spus privindu-l cu drag, cu o voce în care nu tremurau nici tristeţea, nici regretul: du-te, băiete, şi să nu uiţi niciodată cât de mult te iubim. Eugénie ar fi putut muri chiar în clipa aceea într-o fericire perfectă şi stupidă, aşa cum mor macii şi libelulele verii. Dar avea de scos un nepot din ghearele morţii şi nu făcea parte dintre sufletele diafane, gata să se lase îmbătate de orice romanţă. A ştiut că viziunea şi muzica trecuseră pentru a o lăsa să-şi îndeplinească datoria pentru care îşi îndreptase boneta de

noapte, strivise cu degetele sale căţeii de usturoi şi îşi revăzuse fiul în noaptea aceea de iarnă.

Exact atunci micuţa şi-a luat mâna de pe umărul ei şi Eugénie a simţit, a înţeles şi a recunoscut totul. A plonjat cu privirea în corpul bolnavului şi a văzut că era infectat de materia galbenă şi lipicioasă din visul său, având aceeaşi duhoare de care era saturat aerul în timpul războiului. Era o cangrenă care nu avea altă ţintă decât să spargă şi să cucerească şi a cărei invazie sugea puţin câte puţin tot ce trăia şi iubea. O clipă a fost biruită de deznădejdea că inamicul este cu mult superior faţă de ceea ce o sărmană tămăduitoare de ţară îi poate opune, cu puţinătatea mijloacelor ei şi cu nespusa candoare a ştiinţei sale. Însă era întărită şi de o lumină nouă care trecuse în ea prin mâna Mariei, când îi atinsese umărul. Războaiele... Ştim că ele dictează legile răsplăţii şi îl constrâng şi pe cel bun să meargă la luptă. Dar ce s-ar întâmpla dacă toţi s-ar aşeza pe iarbă, în câmp, şi, în aerul curat al dimineţii, ar pune armele deoparte? La biserica din apropiere bat clopotele pentru *Angelus*[10] şi bărbaţii se trezesc din coşmarurile nopţii. Deodată, începe să plouă şi nu îţi mai rămâne decât să te laşi în voia rugăciunii, care promite o viaţă cu tihnă şi violete. Cât de vane erau speranţele că ai putea triumfa în bătălie, sacrificând trei soldaţi neputincioşi în faţa hoardelor şi a tunurilor... La urma urmei, ce înseamnă să vindeci dacă nu să faci pace? Şi ce înseamnă viaţa fără iubire?

Marile hotărâri apar din discreţia celor smeriţi. Armata întunericului îşi construia bastioanele înfigându-şi în carnea bolnavului pintenii de care se va agăţa pânza infecţiei. Astfel că, în loc să o desprindă pe rând, Eugénie a început să-şi alinieze soldaţii proprii. Prin harul ei, a vizualizat drumul usturoiului şi al cimbrişorului prin măruntaiele şi sângele bolnavului, cărora cu puterea gândului le-a mărit vâscozitatea şi le-a uns pereţii pentru a îngreuna înfigerea colţilor. S-a concentra şi mai mult şi a înmuiat baza cârligelor existente, până ce au putut fi măturate de bulbii striviţi şi de acele cimbrişorului şi, în acelaşi timp, virtuţile lor vindecătoare se revărsau prin găurile săpate de inamic şi le cicatrizau cu puterea lor binefăcătoare. S-a entuziasmat. Era atât de uşor să foloseşti astfel plantele

medicinale şi să le aplici direct pe materia bolii şi atât de uimitor să vezi cum poţi lucra vindecarea grăbind prin puterea gândului procese, altminteri, absolut fireşti. Dar simţea şi că rezervele din care izvora harul ei nu erau infinite şi a văzut cum se apropie momentul în care va fi nevoită să se oprească din cauza epuizării energiilor. Atunci a zărit un iris. Nu ştia unde îl vede, era acolo şi nu era nicăieri, putea să-l privească, dar era invizibil şi iradia o prezenţă intensă, fără ca ea să o poată localiza sau apuca. Era un iris mai mic decât stânjeneii din grădină, cu petale albe cu dungi bleu pal şi o inimă violacee cu stamine portocalii, iar de la el răzbătea un miros de prospeţime pe care nu l-a putut identifica la început, dar despre care a înţeles brusc că este cel al copilăriei. Aşa... Acum ştia ce făcea ca irisul să nu poată fi văzut când era atât de vizibil, şi a înţeles cum putea să-şi ducă sarcina la bun sfârşit. A tresărit citind mesajul florii scris cu litere parfumate despre miracolele copilăriei, apoi întreaga ei făptură s-a destins în senzaţia de acceptare totală a harului ei şi s-a reîntors în trupul său de optzeci şi şapte de ani, pe care îl uitase când Maria îi atinsese a doua oară umărul, şi în care s-a reîncarnat cu o bucurie de a trăi pe care nu o mai încercase până atunci. Angèle era îngenuncheată pe vechiul ei scăunel de rugăciune din lemn de castan, pe care a refuzat mereu să-l schimbe cu unul cu catifea frumoasă, roşie, aşa cum puteai să vezi în primele rânduri la biserică, şi era atât de absorbită în ruga ei, încât nu băgase de seamă cum i se ridicase cămaşa de noapte, lăsând la vedere pantalonii din bumbac tiviţi cu serj alb. Léonce era aşezată pe plapuma de puf, lângă Marcel al ei, căruia îi fricţiona picioarele cu o răbdare demnă de Sfânta Fecioară, iar Jeannette şi Marie ocupau cadrul unei uşi prea mari pentru cele două bunicuţe, pe care frica le sfrijise mai mult decât anii. Eugénie a luat pulsul nepotului ei şi i-a ridicat o pleoapă. Respiraţia îi era slabă, dar regulată, iar sângele care îi injecta ochii dispăruse. Ca să fie cu inima împăcată, i-a strecurat în gură o ultimă porţie de usturoi cu cimbrişor. Brusc, s-a simţit foarte bătrână şi foarte obosită. S-a întors şi deodată s-a trezit faţă în faţă cu Maria.

Ochii ei negri erau plini de lacrimi şi îşi strângea pumnii în care i se adunase tot necazul. Eugénie a simţit că i se rupe sufletul pentru micuţa ei, a cărei magie nu-i putea schimba inima, asemenea inimilor tuturor fetiţelor din lume, şi care

sângerează multă vreme după prima sfâşiere. I-a surâs cu toată duioşia ei de mamă care ar fi putut să moară şi să ucidă de o sută de ori pentru copilul său, şi a făcut cu mâna un gest în care a pus conştiinţa şi măreţia harului primit sub forma irisului copilăriei. Însă lacrimile Mariei curgeau mai departe, iar în ochi i se citeau amărăciunea şi tristeţea. Apoi a făcut un pas într-o parte şi contactul s-a întrerupt. Însă timpul tristeţii trecuse, o mare uşurare pusese stăpânire pe cămăruţă şi fiecare îşi părăsea postul său de luptă, inclusiv scăunelul de rugăciune şi plapuma de puf, pentru a împărtăşi cu ceilalţi îmbrăţişarea victoriei. Se băteau triumfător pe bonete şi sărbătoreau statornicia cu care Eugénie lăudase virtuţile usturoiului şi cimbrişorului – însă ce gânduri se depănau în aceste scăfârlii de ţărani, cărora, de la cele două nopţi cu ninsoare, nu le-a mai trebuit prea mult să înţeleagă că micuţa era fermecată şi că nu pică în fiecare dimineaţă din cer mistreţi cu chip de om şi anotimpuri mirifice? În realitate, acceptau ca evidenţa să coexiste alături de credinţă şi se încredinţau că Dumnezeu are de-a face şi cu o seamă de puteri şi nu-şi mai băteau capul să pună de acord ce credeau cu ce văzuseră. Înainte de toate, aveau de dus la bun sfârşit o misiune urgentă acum, că Marcel sforăia ca un flăcău şi că ele coborâseră în bucătărie să bea cafeaua bucuriei, şi anume de a se asigura că Maria era cu adevărat bine apărată, dintr-un motiv pe care Angèle îl ştiuse de la început, şi anume că era foarte puternică şi că prin urmare nu va înceta să atragă asupra ei celelalte puteri ale lumii. Nimeni nu a observat că Eugénie nu gusta din cafea şi rămăsese aşezată, cu un zâmbet visător pe buzele ei bătrâne mâncate de ani.

— Ce noapte lungă sau ce scurtă! a spus în fine tatăl, lăsând ceaşca pe masă, şi le-a zâmbit tuturor cum numai el ştia să zâmbească, redându-i ceasului ritmul normal şi liniştit şi reaşezând ziua pe făgaşul drept al rutinei.

Atunci s-a auzit clopotul bătând de Angelus la biserica din sat, în timp ce spre cer se înălţau fumurile de la gospodăriile fericite, unde se relua cursul unei vieţi hrănite cu măceşe şi cu dragoste.

Raffaele
ACEŞTI SERVITORI

Atât de frumos; atât de blond şi atât de înalt; ochii mai albaştri decât apa lacurilor de munte; trăsături de porţelan pe figura unui bărbat viril, un corp suplu, cu o dezinvoltură superbă şi, pe obrazul stâng, o gropiţă fermecătoare. Însă, cel mai încântător la acest chip admirabil era un surâs care se revărsa peste lume ca o ploaie irizată în razele de soare. Da, cel mai frumos dintre îngeri, într-adevăr, şi toţi se întrebau cum fusese posibilă viaţa până atunci, fără această promisiune de reînnoire şi de iubire.

Raffaele Santangelo a privit-o pe Clara până la sfârşitul piesei, apoi, când liniştea a revenit, i s-a adresat lui Maestro:

— Mă invit prosteşte singur, a spus el, şi tulbur o petrecere amicală.

Era aceeaşi voce pe care o auzise în trecut şi care acum răsuna cu aceeaşi violenţă răspândită de-a lungul unui drum al morţii.

— Am ţinut să-ţi prezint omagiile mele, i-a spus el Leonorei.

Ea s-a ridicat şi i-a întins mâna să i-o sărute.

— Ah, dragul meu! a zis ea. Îmbătrânim, nu-i aşa?

El s-a înclinat scurt.

— Frumuseţea dumitale este veşnică.

Când intrase în salon, toţi bărbaţii se ridicaseră, fără să îl salute, însă, şi au rămas în picioare într-o postură de falsă deferenţă, contrazişi de expresia de pe chipurile lor. Acciavitti se apropiase de Clara, dar schimbarea cea mai importantă se petrecuse cu Petrus, care avusese timp să-i prezinte omagiile unui muscat şi apoi si se prăbuşească într-un fotoliu, din care venirea Guvernatorului nu îl sculase, şi unde înţepenise ca un câine de pază, cu buza strâmbată într-un rictus groaznic, însoţit de mârâieli ostile intermitente.

În clipa în care privirea lui Maestro şi a Guvernatorului s-au întâlnit, sala cu pian a explodat într-o jerbă de stele arămii, de care Clara a fost atât de surprinsă, încât a sărit în picioare, în

timp ce aerul scânteia plin de un praf strălucitor, un dublu con de lumini în care dansau fragmente necunoscute de memorie – ce ţâşnea din fiecare dintre cei doi bărbaţi şi se îngemăna în locul unde li se întâlneau puterile. Doar Petrus, dintre toţi, păruse să vadă conul şi mârâise duşmănos, cu nasul ridicat şi cu costumul răvăşit. Însă Guvernatorul îl privea pe Maestro, iar Maestro îl privea pe Guvernator, fără ca vreunul dintre ei să se grăbească să înceapă discuţia: trebuie spus că mica societate de prieteni încremenise şi ea într-o imobilitate admirabilă şi tăcută, în ciuda fricii. În fine, pe faţa lui Alessandro apăruse o lumină nouă, care îl întinerea şi îl făcea să pară mai impunător, iar Clarei îi plăcea ce vedea, în timp ce o încerca o nelinişte nouă, ca un aperitiv al marilor dureri şi al hotărârilor supreme.

— Frumoasă adunare! a spus în sfârşit Raffaele.

Însă nu mai zâmbea. A făcut un gest – cât de graţios – care a măturat adunarea de parcă ar fi vrut să ia ca martori un grup de prieteni şi a adăugat:

— Ar fi de dorit să mai fie şi altele şi să se alieze între ele.

Gustavo a zâmbit.

— Alianţele se fac în mod natural, a zis el.

— Alianţele se făuresc, a răspuns Raffaele.

— Nu suntem decât nişte artişti, a spus Maestro, şi ne orientăm numai după stele.

— Însă fiecare bărbat trebuie să aibă curaj, a făcut Guvernatorul, iar artiştii sunt şi ei bărbaţi.

— Cine poate să judece destinul unor bărbaţi?

— Cine poate să le judece inconsecvenţa? Stelele nu au curaj.

— Au înţelepciune.

— Numai cei slabi invocă înţelepciunea, a zis Guvernatorul, cei bravi cred doar în fapte.

Şi, fără să mai aştepte răspunsul lui Maestro, s-a apropiat de pian şi a privit-o pe Clara.

— Iată, aşadar, încă o micuţă... a murmurat el. Cum te numeşti, fetiţo?

Ea nu a răspuns.

Din adâncul fotoliului său, Petrus a mârâit.

— Virtuoază şi mută, poate?

Maestro şi-a pus mâna pe umărul Clarei.

— Ah... deci aşteptam ordinul, a spus Raffaele.

— Mă numesc Clara, a zis ea.

— Unde îţi sunt părinţii?

— Am venit cu unchiul meu Sandro.

— Cine te-a învăţat pianul? Pictorii sunt cu siguranţă profesori buni, dar nu ştiam că pot face pietrele să cânte.

În conul de lumină a apărut imaginea unui drum pardosit cu pietre negre, deasupra cărora se arcuiau copaci înalţi; cuvintele lui Maestro – *Pavilionul în care ai noştri pot să vadă* – i-au revenit în memorie; apoi conul a redevenit acelaşi acvariu cu proiecţii de neînţeles.

Guvernatorul a privit-o gânditor şi fata i-a simţit tulburarea:

— După ce himere alergaţi, nebuni ce sunteţi?

— Trubadurii se hrănesc cu himere, i-a răspuns amabil Gustavo.

— Inconştienţă de copii răsfăţaţi, a făcut Santangelo, în timp ce alţii lucrează ca să poată continua să viseze.

— Dar politica nu este ea însăşi o himeră? a urmat Maestro pe acelaşi ton blând şi civilizat.

Guvernatorul a început să râdă cu un râs fermecător, în care strălucea toată veselia lucrurilor frumoase şi, privind la Clara, a spus:

— Ai grijă, drăguţă domnişoară, muzicienii sunt nişte sofişti. Dar sunt sigur că ne vom revedea curând şi atunci vom putea discuta mai în voie despre glumele pe care muzica le inspiră acestor oameni.

Încă un zgomot duşmănos s-a auzit dinspre fotoliul lui Petrus.

Guvernatorul s-a întors către Leonora şi s-a înclinat într-un fel care a făcut să-i îngheţe sângele Clarei. Nu exista nicio îndoială în privinţa acestui gest curtenitor din care răzbătea fugitiv o ură rece.

— Din păcate, a spus el, trebuie să plec.

— Nu te reţine nimeni, a mârâit Petrus.

Raffaele nu l-a învrednicit cu privirea.

— Aşadar, te înconjori cu beţivi şi cu visători? l-a întrebat el pe Maestro.

— Sunt alte companii şi mai rele, a replicat Gustavo.

Guvernatorul a schiţat un surâs lipsit de bucurie.

— Fiecare îi va recunoaşte pe ai săi, a zis el.

Apoi s-a pregătit să plece, însă, ca printr-un făcut, în acel moment şi-a făcut intrarea în salon Pietro Volpe.

— Guvernatorule, a zis el. Te credeam în altă parte şi te găsesc în propria-mi casă.

— Pietro, a făcut Guvernatorul cu aceeaşi ură ce îi fusese destinată şi Leonorei. Sunt bucuros să te surprind.

— Avantajul numărului, mă tem. Dar plecai?

— Mă aşteaptă familia mea.

— Vrei să spui trupele tale?

— Fraţii mei.

— Roma vorbeşte numai despre ei.

— Nu este decât începutul.

— Nu mă îndoiesc, Guvernatorule, aşa că te conduc.

— Mereu servitor, a spus Raffaele, când ai putea domni.

— Ca şi tine, frate, ca şi tine, a răspuns Pietro. Însă timpul îi va răsplăti pe servitorii care suntem.

Petrus a rânjit satisfăcut.

Raffaele Santangelo a aruncat o ultimă privire înspre Clara şi a ridicat din umeri cu o nonşalanţă de balerin care părea că vrea să zică: *avem tot timpul din lume.*

— Adio! a făcut el şi a plecat cu un gest de mare eleganţă, care a lăsat să se întrevadă, sub haina neagră, perfecţiunea trupului de războinic.

Ca un cristal strălucind într-o apă întunecată de munte, Clara a simţit o aură străină la pândă în spatele servitorului angelic, înainte ca acesta să plece, luându-şi cu sine toate umbrele. Dar aşa cum o urmă rămâne imprimată pe retină mult timp după ce imaginea a trecut, una dintre aceste umbre i-a zguduit conştiinţa şi, rememorând întâlnirea cu Raffaele, a revăzut expresia chipului său într-un anumit punct al compoziţiei. Atunci, la fel cum fusese îngrozită de contrastele vocii de mort, a fost inundată de un val de frumuseţe care s-a spart imediat de un zid de urâţenie. Era atâta nobleţe, atâta furie şi durere în acea privire fugitivă şi atâta splendoare în imaginea care îi invada percepţia interioară... Un cer de furtună se ridica deasupra unei văi cu ceţuri, şi sub norii care alergau pe fundalul albastru se întrezăreau grădini de pietre. A simţit pe limbă un gust de zăpadă şi de violete amestecat cu rumeguş şi cu lemn mâncat de cari, deopotrivă inimaginabil şi foarte familiar, ca şi cum gustul unei lumi dispărute se reîncarna în

gura ei, şi, trecându-şi limba peste muchiile aspre ale acestei lumi, a simţit cum îi dă sângele. Erau un asemenea extaz şi o asemenea durere amestecate; o durere nesfârşită, ascuţită cu tăişul suferinţei; şi o nostalgie de vis vechi în care mugea şi creştea ura. În fine, a zărit pe cer păsări zvârlite de arcaşi nevăzuţi şi a ştiut că vedea prin ochii lui Raffaele ce pierduse acesta, astfel că, în sila pe care i-o provoca drumul dezastrului şi al morţii, se amesteca un elan care semăna cu iubirea. De altfel, în timpul celor câteva clipe în care cei doi bărbaţi se înfruntaseră, tensiunea crescuse fără cuvinte şi fără gesturi, ca şi cum ar fi practicat o artă marţială la un asemenea nivel de măiestrie, încât lupta nu mai avea nevoie de contact fizic, iar ea văzuse centrul metabolic de unde izvora această unică undă solară de putere şi care îi spunea că amândoi veneau din aceeaşi lume. Dar, în timp ce Maestro iradia o aură de stânci şi de păstori, Guvernatorul se înălţa ca o săgeată al cărei ampenaj alb se termina cu pene calcinate, şi avea în inimă o deformare convulsivă care îl îndepărta de el însuşi, încât semăna cu o rană deschisă în măreţia facerii lumii.

După plecarea Guvernatorului, prietenii lui Maestro au continuat să stea de vorbă până târziu şi din discuţiile lor, Clara a înţeles mai bine configuraţia eşichierului politic de la Roma. Nu era mirată să afle că Maestro era una dintre piesele importante, deşi nu avea nicio funcţie oficială, dar s-a mirat când şi-a dat seama că toţi erau la curent cu legăturile lui cu o anumită parte misterioasă a realităţii.

— Nu mai are nicio îndoială, a spus Pietro, este convins de victoria lui.

— Dar încă încearcă să te atragă de partea lui, i-a zis lui Maestro dirijorul care se numea Roberto.

— Era o ameninţare, nu o rugăminte, a vorbit Alessandro, şi-a asmuţit deja câinii dintr-un capăt într-altul al ţării şi are întregul Consiliu la cheremul lui.

Însă Italia e doar un pion în marea partidă a războiului.

— Alessandro Centi, pictor blestemat, dar fin strateg, a comentat unul dintre invitaţi cu amărăciune şi simpatie.

Cu toţii au izbucnit în râs. Însă în râsul lor, amestec de prietenie şi groază. Clara a desluşit aceeaşi hotărâre pe care o simţise la Alessandro şi care o speria din cauza înflăcărării pe

care o aprindea şi în ea. A privit chipurile acestor bărbaţi şi ale acestor femei având purtarea aleasă a celor răsfăţaţi de soartă şi a văzut că erau conştienţi de nenorocirea în mijlocul căreia ardea flacăra artei lor, cu sufletul tremurând între încântare şi vlăguire. A văzut în ei şi o comunitate de oameni paşnici, care acceptau că vremurile le cereau să fie gata de luptă şi această determinare le provoca o magnifică gravitate. În fapt, ea înţelegea că niciunul dintre cei prezenţi nu se afla acolo întâmplător şi că pretextul aniversării Leonorei reunise acolo o falangă pe care Maestro o constituise în acelaşi fel în care alegea partiturile şi îşi însemna drumul cu piersici şi cu femei iubite. Dar se întreba ce anume făcea din ei o elită de luptători, căci, deşi era evident că niciunul dintre membrii acestui plăcut batalion nu aparţinea categoriei obişnuite a soldaţilor, aceea care pleacă în zori pe câmpurile ce vor fi roşii până seara, erau totuşi primii ofiţeri, formând o familie cu arme şi puteri ascunse sub feţele de masă ale dineurilor şi căreia simţea cu mândrie că-i aparţine ea însăşi.

— Prima bătălie a trecut, a spus Maestro, şi noi am pierdut-o. Nu mai avem nicio influenţă în Consiliu, care va vota puterile înainte de sfârşitul iernii.

— Trebuie să ne pregătim, a zis Ottavio, un bărbat cu părul alb şi cu înfăţişare bizantină, despre care Sandro afirmase că era un mare scriitor.

— Este timpul să-i puneţi pe ai voştri la adăpost, a zis Pietro.

— Ce protecţie îi asigurăm Clarei? a întrebat Roberto şi ea a înţeles că toţi erau de acord că avea un rol decisiv în război.

— Cine protejează este protejat, a răspuns Maestro.

În sfârşit, cu excepţia lui Pietro, Alessandro şi Petrus, invitaţii au plecat.

— Acum eşti cunoscută, nu mai poţi si mergi la vila cu grădină interioară, i-a spus Clarei. Astă-seară vei dormi aici.

Apoi a îmbrăţişat-o şi a plecat. Pietro şi Alessandro şi-au turnat câte un păhăruţ de lichior şi s-au aşezat pentru o ultimă conversaţie nocturnă. Petrus a dispărut, apoi a revenit cu o butelcă de muscat, din care şi-a turnat delicat o cupă.

— Oare Guvernatorul vede şi ce văd eu? a întrebat Clara.

— A văzut la sfârşit, a răspuns Maestro, deşi am stat tot

timpul lângă tine. Însă nu cred că a înţeles limpede.

— Am văzut tunelul de lumini dintre voi, a spus ea. Era un drum cu pietre şi cu aceiaşi copaci ca aceia din grădina ta.

— Pietrele sunt în centrul vieţii tale, a zis el. Vei vedea adesea drumul asta.

Şi, din felul cum îi sunase vocea, a înţeles că era mândru de ea.

— Am ascultat cântecul pârâului tău, a vorbit ea.

Pietro a zâmbit, cum o făcuse când căutase zadarnic poemul de pe partitura de pian.

— De acum vei rămâne aici, a zis Maestro. Raffaele va vrea să ştie înainte de a acţiona, însă ne mai rămâne un scurt răgaz. Dar trebuie să ne întărim paza.

— Îmi voi desfăşura toţi oamenii, a spus Pietro, dar suntem covârşiţi. Raffaele a fost avertizat, în ciuda santinelelor noastre.

— Cine este cealaltă micuţă? a întrebat Alessandro. Pare că Guvernatorul o cunoaşte deja. Presupun că despre ea vrei să ne vorbeşti în seara asta.

— Mai ales ţie, pentru că tu vei pleca în curând să o întâlneşti. Este o călătorie lungă şi periculoasă.

— Putem să-i ştim numele?

— Maria, a răspuns Clara.

Însă nu a avut chef să spună mai multe, căci o alarmă puternică s-a declanşat în interiorul ei; s-a ridicat brusc, urmată de Maestro şi de Petrus, care sărise de pe pernele lui.

O, noapte a agoniilor! La ferma îndepărtată, Marcel se trezeşte într-o durere de neostoit şi toată lumea din casă se îndreaptă spre camera de suferinţă. Clara vede procesiunea bătrânelor în drum spre căpătâiul nefericitului, unde se află deja Maria şi tatăl ei, care simţiseră înaintea celorlalţi moartea ieşită la vânătoare după unul de-ai lor; îl vede pe Marcel devastat de suferinţă şi înţelege ca şi ei că va muri în curând; şi o vede pe Eugénie, pe care descoperirea bolnavului o dezmeticeşte ca o palmă grea şi care se îndreaptă din nou în şosetele ei de lână groasă. Mămăiţa sfrijită, gârbovită de ani şi de griji, a dispărut; pe faţa ei săpată, datoria a aruncat un reflex pe care examinarea bolnavului a transformat-o în lamă; este o altă femeie cea care se apropie de muribund, atât de frumoasă, încât inima micuţei italience se strânge în faţa viziunii a ceea ce

este frumos şi se trece, indiferent din ce oţel ar fi făurit. Apoi este martoră la o succesiune de acţiuni vindecătoare într-un timp suspendat, în care nu există decât sentimentul pericolului. Când Maria pune mâna pe umărul lui Eugénie, Clara simte cum se scufundă într-o colosală magmă de putere, în care se teme să nu se piardă şi să se înece pentru totdeauna. Însă ştie că locul ei este lângă aceste femei, care tocmai au trecut împreună dincolo de frontiera vizibilului şi caută împreună o cale prin furtună. Cuvintele lui Maestro – *Pavilionul unde ai noştri pot să vadă* – îi vin din nou în minte şi încearcă să se agaţe de ele ca de o plută în mijlocul oceanului. Atunci o vede şi descoperă că acolo este toată viaţa sa. Ce pace, deodată... Printre perdelele de ceţuri, puntea roşie pluteşte spre ea cu majestatea unei lebede uriaşe; şi pe măsură ce se apropie, desluşeşte o siluetă în punctul cel mai înalt al arcului; şi ştie că este tatăl ei oficiind ca podar. Apoi silueta dispare, puntea încremeneşte deasupra firului unui cântec minunat şi Clara poate stăpâni toate viziunile. O poate lăsa pe Maria să-şi concentreze puterile; a transmis mesajul şi menţine unitatea vizibilului.

— Uluitor! murmură Maestro.

Vai, curând, ei văd irisul pe care Maria nu-l poate vedea. Clara priveşte floarea invizibilă cu petale inefabile de copilărie, la celălalt capăt al viziunii, Eugénie acceptă pactul schimbului şi, la Roma, doi bărbaţi, iviţi din neant, apar în cameră când Maestro îi spune lui Alessandro:

— Pleci cu ei în zori.

Apoi, Clarei:

— Trebuie să te vadă acum.

Pavilionul Ceţurilor

CONSILIU ELFIC RESTRÂNS

— Uluitor, a spus Şeful de Consiliu. Alianţa dintre viziuni şi puteri în lumea oamenilor.

— Maria este catalizatorul, a zis Paznicul Pavilionului Clara, podarul.

— Există o alterare a câmpului de forţă al punţii.

— Este o alterare a câmpului de forţă al ceţurilor. Ele nu modifică doar configuraţia trecerii.

— Dar s-a produs un schimb, a zis Ursul, iar Aelius vede ceea ce vedem şi noi.

— Asta va bulversa întregul peisaj al acţiunii, a spus Veveriţa. Este momentul să trecem.

— Numaidecât, a făcut Şeful Consiliului.

— Podul este deschis, a anunţat Paznicul Pavilionului puteţi să traversaţi.

Clara

SĂ PUNEM MÂNA PE ROZARII

Sub plapuma de puf roşie, Maria plângea.

De săptămâni bune simţea din toţi rărunchii presimţirea unei încercări mai mari decât toate cele pe care dragii ei le cunoscuseră vreodată şi asta o speria pe măsură ce afla despre evenimentele funeste care, chiar şi după mulţi ani, încă îi apăsau. În plus, era sfârşitul lui ianuarie şi abia căzuseră câţiva fulgi. Era foarte frig şi noaptea se lăsa un ger straşnic, şi până în zori aerul părea încremenit. Însă zăpezile binecuvântate nu veniseră, nici înainte, nici după solstiţiu, iar Maria străbătea ţinutul congelat în care animalele erau speriate de umbrele a căror ameninţare devenea de la o zi la alta mai intensă. Muzica tot mai dispărea sporadic, aşa cum făcuse în amurgul de martie, iar Maria, care se temea de un atac ucigaş, nu-i mai văzuse nici pe mistreţul fantastic, nici pe calul cel mare de argint. Este prea devreme, gândea ea cu nelinişte crescândă, visând la o viaţă în care gravurile eterne ale copacilor să continue să o încânte.

La fel, când intrase în cămăruţa în care agoniza un fluşturatic, care plătea înmiit pentru găinăria lui, fusese străluminată de intuiţia fulgerătoare că aceasta era prima dintre catastrofele ce urma să vină. Atinsese de două ori umărul lui Eugénie şi admirase arta cu care tămăduitoarea îşi desăvârşea opera. Ştiuse că a văzut puntea şi a înţeles mesajul şi văzuse cum a renunţat la luptă şi a părăsit frontul, intrând în armonie cu muzica arborilor. Nu a fost nevoie ca Maria să chibzuiască, nici să se concentreze – dimpotrivă, s-a abandonat în voia senzaţiei vii a formelor necunoscute ce se plăsmuiau în inima bătrână a mătuşii, şi a cântat pe acele unde pe care le stăpânea ca pe nişte coarde muzicale pe care le trăsese dintr-o nouă dimensiune, mai întâi deşirându-le pur şi simplu, apoi deschizând larg câmpul posibilităţilor. Nu era prea diferit de ce făcea de obicei cu animalele, doar a întins spre infinit ceea ce de obicei nu făcea decât să prelungească puţin, atunci când voia să vorbească cu iepurii, cu diferenţa că între animalele pădurii şi natură nu exista o asemenea ruptură, cum exista în

cazul oamenilor, incapabili să-i audă imnurile grandioase şi să-i vadă tablourile splendide. Astfel, i-a arătat lui Eugénie puntea acordurilor, a cărei imagine o primise şi ea în momentul când i-a pus mâna pe umăr. De unde îi venise această imagine? Nu ştia, dar totul fusese atât de uşor şi de rapid, fusese atât de uşor să declanşeze aceste forţe şi să lase să se elibereze fluxurile naturii, şi totul era atât de neînţeles şi de tainic, încât niciunui om până atunci nu-i fusese dat să aibă puterea de a alina şi de a vindeca astfel.

În momentul în care zărise puntea, Eugénie auzise nişte voci psalmodiind un imn celest. Însă, spre deosebire de Maria, nu-i desluşise şi cuvintele:

printr-o zi care alunecă între doi nori de cerneală
printr-o seară care suspină în ceţurile fine

În aceste clipe ale cântului, lumea era uimitor de translucidă, sfredelită de un vârtej de gheaţă şi de zăpadă, a cărui mătase sticlea intermitent printre ceţurile mişcătoare. Maria cunoştea acest mare cor, format din voci de treceri şi de nori. I se dezvăluia noaptea, în visele ei, dar şi ziua, pe când străbătea cărările. Atunci se oprea, cuprinsă de un fior atât de minunat, încât aproape că-şi dorea să moară pe loc – apoi cântul şi viziunea treceau şi ea pleca în căutarea vreunui iepure care putea să-i dea puţină linişte, căci întotdeauna exista o clipă când vocile încetau şi în care se gândea că nu mai avea chef de nimic, în afară de acea muzică şi de acele ceţuri. Dar lumea se limpezea din nou, iar violetele şi frunzele îi alinau suferinţa, îşi continua drumul şi se întreba dacă această minunăţie pe care o văzuse fusese un vis sau o altă faţă a realităţii. La fel, vedea în vis peisaje stranii de ceţuri. Zorii apăreau deasupra unei punţi întinse peste nişte văi inundate de copaci. Se ajungea acolo trecând printr-un pavilion de lemn, ai cărui pereţi cu deschizături generoase ofereau vederii tablouri somptuoase. Pe podina din scânduri de stejar inegale, acoperită cu un praf uşor, în care razele dimineţii păreau nişte comete aurii, era aşezată o ulcică de pământ căreia Maria ar fi vrut să-i poată atinge pântecele neregulat şi zgrunţuros. Însă nu se putea apropia, deoarece ştia că paşii ei ar fi deranjat praful fin, scrijelindu-l cu o inscripţie profană; aşa că renunţa şi privea ulcica de pământ cu veneraţia marilor dorinţi.

Da, cântul fusese şi mai cristalin, şi mai sfâşietor, şi mai intens, iar acest avertisment dublat de stăruinţă îi deschisese o perspectivă deopotrivă grandioasă şi teribilă. Astfel, absorbită de această transă de vis şi ceaţă, nu a văzut irisul în momentul hotărâtor, dar a auzit deodată o sută de corni sunând o notă gravă şi puternică, atât de frumoasă şi de funebră, încât planurile realităţii s-au cutremurat la unison şi s-au învolburat în jurul unui punct fix, care se scurgea în sine însuşi. Cum putuse oare? Cum nu ştiuse? Şi, sub plapuma groasă de puf, a plâns cu lacrimi fierbinţi care nu o uşurau, pentru că irisul pe care Eugénie i-l arătase nu o putea consola pentru schimbul care o lipsea de dragoste.

Atunci Eugénie a intrat în camera ei. S-a aşezat pe marginea patului şi a luat mâna dragei sale micuţe, o mână udă toată de lacrimi, care strângea cu putere mâna ei bătrână, uscată şi zbârcită.

— Plângi, fetiţo, a spus Eugénie, dar nu fi tristă, zău aşa!

I-a mângâiat fruntea copilei care venise la ei în noaptea cu ninsoare şi care le dăruise atâta bucurie, încât ar fi vrut să-şi deschidă braţele larg, ca şi cum ar fi desfăşurat un ecran pe care se derulau imaginile fericirii.

— Nu fi tristă, a spus din nou! Vezi ce ai făcut şi nu fi tristă, îngeraşul meu.

Maria s-a ridicat deodată în capul oaselor.

— Ce am făcut, a murmurat ea, ce am făcut!

— Ce ai făcut, a zis încă o dată bătrâna.

S-a simţit o biată ţărancă, fără cuvinte care să poată exprima minunea. Fulgerător, a înţeles de ce vorbele auzite în biserică leagă aşa de tare inimile şi adună atâţia credincioşi, a priceput darul care cucereşte impenetrabilul şi numeşte ceea ce ţese şi înalţă, şi a văzut în sfârşit că putea găsi în ea însăşi un grăunte de aur care, deşi nu ştia să povestească despre irişii pătaţi şi despre serile de Sânţion, putea totuşi să redea esenţa a ceea ce văzuse şi simţise. Atunci, a privit-o pe Maria şi cu un surâs care a luminat-o toată i-a spus simplu:

— M-ai vindecat, micuţo.

Şi s-a gândit că în două rânduri un copil fusese cel care o eliberase de violenţa oamenilor mari.

Ceva s-a spart în Maria, ca şi cum nişte pereţi de gheaţă s-ar fi făcut ţăndări şi apoi s-ar fi aşezat în linişte pe o catifea cu sclipiri de mercur. Erau acolo stele şi zbor de păsări care alunecau fără zgomot pe un cer de cerneală spălăcită şi un râu care ducea cu el secretul naşterii, prin care fusese binecuvântată cu puterea de a le uşura femeilor bătrâne suferinţele. Lacrimile i se uscau. O privea pe Eugénie şi cutele desenate de vreme pe faţa ei dragă şi, mângâindu-i încetişor mâna, i-a zâmbit la rândul său, căci vedea bucuria din inima bătrânei şi descoperea ce este un suflet despovărat de crucea pe care o purta. Eugénie a clătinat din capul ei ca un măr pus la uscat pe rafturile din cămară şi a bătut uşurel mâna micuţei sale fermecătoare. Se simţea uşoară şi mândră, cu nesaţul de altădată învolburându-se într-un balet de umbre binevoitoare, printre care se distingeau nişte piersici zemoase de parcă ar fi fost rupte din rai şi nişte după-amiezi la cules pe costişele mângâiate de adierea călduţa. Aşa cum se întâmplă când simţurile nu ţi-au fost total nimicite de necazuri, i-a revenit şi ei gustul lucrurilor, cu o asemenea gingăşie încât a simţit cum o podidesc lacrimile, care, cu valurile lor, îi spălau sufletul ca pe un ţărm plin de gunoaie, lăsându-l în urma lor la fel de curat şi de strălucitor ca pieliţa celor mai frumoase pere ale toamnei. Amintirile ei străbăteau livezile copilăriei şi, în bâzâitul albinelor, îşi regăsea avânturile trecute; faptul că înainte de a muri a putut vedea din nou lumea cu ochii copilului de odinioară i s-a părut o binecuvântare supremă din partea unui Dumnezeu căruia nu încetase să-i proslăvească bunătatea. Haide, momentul a sosit. Să punem mâna pe rozarii şi pe panglici, să ne luăm fustele de duminică şi gătelile de la balurile solstiţiului şi să mergem să întâlnim marea congregaţie a morţilor, să răsune psalmii furtunilor şi ai cerului înainte de a spune adio răcorii livezilor. Eugénie era gata; nu mai avea decât să lase vorbă despre lucrurile ce trebuiau făcute şi să închidă o dată pentru totdeauna era cămăruţelor. S-a sculat şi când a ajuns la uşă i-a spus Mariei:

— Să nu uiţi să culegi măceşele!

Apoi a plecat.

Maria a rămas singură în liniştea noii epoci care începuse. În această pace de livezi şi de flori, lumea se reaşeza. S-a lipit

cu spatele de perete şi s-a deschis senzaţiilor care se învârtejeau în câmpul vieţii ei transfigurate. Vedea cum unităţile la care viaţa ei fusese până atunci mărginită se integrau într-un ordin de mărime incomensurabil, în care, peste straturile pe care le cunoştea deja, se suprapuneau universuri care se învecinau, se atingeau, se ciocneau şi cărora li se adăugau altele şi altele, la nesfârşit, într-o viziune de o claritate ameţitoare. Lumea devenise o succesiune de planuri care urcau spre cer după o arhitectură complexă ce se mişca, dispărea şi se reconstituia, la fel cum mistreţul fantastic din ziua când împlinise zece ani fusese deopotrivă şi cal, şi om, osmoză şi nefiinţă, şi folosea negurile ca pe nişte ecrane voluptuoase. Zărea cetăţi ale căror străzi şi poduri străluceau în zorii năpădiţi de ceţuri aurii, care se dezintegrau ca sub un strănut colosal şi apoi se reformau încet peste urbe. Voi vedea cândva aceste oraşe? se întreba Maria. A adormit în mijlocul viziunilor sale. A văzut mai întâi o privelişte cu munţi şi lacuri, cu stupi şi livezi cu iarba îngălbenită de soare şi un sat pe coasta unui deal, cu casele aşezate ca după liniile spiralate ale unei cochilii. Totul era necunoscut, totul era familiar. Apoi imaginea s-a schimbat cu cea a unei săli mari cu parchetul strălucitor ca o apă limpede. O fetiţă stătea în faţa unui instrument care te ducea cu gândul la o orgă, însă muzica lui nu semăna deloc cu cea de la liturghie, o muzică minunată, fără proporţii sau rezonanţe de catedrală, din acelaşi material cu praful de aur unde Maria descoperise vasul care îi aţâţase dorinţa. Însă această muzică avea şi un mesaj puternic, care vorbea despre suferinţă şi despre iertare. Câtva timp s-a lăsat pur şi simplu purtată de firul poveştii spuse de muzică, apoi fetiţa de la pian s-a oprit din cântat şi a auzit-o murmurând vorbe de neînţeles, care sunau ca un avertisment surd.

La urmă, totul a dispărut şi Maria s-a trezit.

Pietro

UN MARE NEGUŢĂTOR

Clara s-a uitat la cei doi bărbaţi care se materializaseră în încăpere şi căzuseră în braţele lui Petrus.

— Prieten drag al chefurilor noastre! exclamase primul.

— Cât de bucuros sunt să te văd din nou, bătrâne, se entuziasmase celălalt, bătându-l pe spate.

După care s-au întors spre Sandro şi cel mai mare dintre cei doi, cu pielea oacheşă şi cu părul negru, se înclinase zicând:

— Marcus, la serviciile dumitale.

— Paulus, spusese celălalt, aplecându-se la fel, şi Clara a băgat de seamă că avea părul la fel de roşcovan ca al lui Petrus.

Erau foarte diferiţi de Maestro, deşi observa la ei asemănări ale unor ritmuri şi intonaţii ale vocilor şi desluşea în fiecare o a doua natură, ascunsă, care la Maestro lua forma unei herghelii de cai sălbatici, şi care era impunătoare şi întunecată la cel care se numea Marcus, a cărui statura înalta şi greoaie o depăşea cu un cap pe cea a lui Pietro, şi discretă şi aurie la celălalt, care nu era cu mult mai înalt decât ea şi nu părea sa cântărească mai mult decât un fulg.

Alessandro, care nu părea prea mirat de apariţia lor, îi privea cu o curiozitate amestecată cu o simpatie vizibilă.

— Îmi pare rău pentru această plecare în grabă, a zis Maestro.

— Plânge, a spus Paulus, dar nu putem schimba ce trebuie să se întâmple.

Clara a înţeles că o vedea pe Maria. Atunci, Eugénie a intrat în cămăruţă, s-a aşezat lângă micuţă şi, zâmbindu-i, i-a prins cu blândeţe mâna. Inima Clarei s-a strâns.

— Ce-o să se întâmple? a întrebat ea.

— Sunt multe lucruri pe care nu le ştim, a răspuns Maestro, însa de unul suntem siguri.

— Eugénie nu mai are putere, a zis ea.

— Puterile se transformă, dar nu se creează, a spus Maestro.

— Nu o voi revedea? a întrebat ea.

— Nu, a făcut el.

— Şi în cealaltă viaţă?

— Există mai multe lumi, însă doar o singură viaţă, a replicat el.

Clara şi-a lăsat capul în jos.

— A ales în cunoştinţă de cauză, a adăugat el. Nu te întrista pentru ea.

— Mă întristez pentru mine, a răspuns ea.

Însă el începuse deja consiliul de război.

— Maria trăieşte în Franţa, într-un sat în care inamicul va acţiona, a spus Alessandro.

— Putem să ajungem la timp?

— Nu. Vei ajunge după luptă, iar dacă supravieţuieşte o vei duce într-un loc sigur.

— Care este acest loc sigur?

Maestro a zâmbit.

— Nu sunt un războinic, a făcut Alessandro.

— Nu.

— Şi tu mă trimiţi la război.

— Nu. Nu va fi nicio primejdie.

Alessandro a zâmbit la rândul său.

— Numai de frică mă tem, a spus el.

Apoi, din nou serios:

— Nădăjduiesc că Maria va trăi.

— Şi eu, a spus Maestro. Pentru că în acest caz nu va trebui să plângem şi, dacă suntem prudenţi, poate că vom putea schimba cursul evenimentelor.

Clara o privea pe Maria şi încerca să înţeleagă ce trebuia să facă pentru a o putea vedea şi ea. Dar micuţa franţuzoaică se înfăşurase în singurătate ca într-un giulgiu.

— O să găseşti calea, i-a spus Paulus.

Cei cinci bărbaţi s-au ridicat şi Clara s-a simţit mai tristă decât sunt trandafirii iarna. Însă Alessandro s-a întors către ea şi, zâmbind, a întrebat:

— O vezi pe Maria, nu-i aşa?

Ea a încuviinţat din cap.

— Şi pe cei ce sunt lângă ea?

— Da, a făcut fata, văd ce vede şi ea.

— Atunci, o să mă revezi în curând, a spus el, şi o să ştiu că mă priveşti.

Înainte de a ieşi din cameră, Marcus s-a apropiat de ea şi, luând din buzunar un obiect care se pierdea în pumnul lui strâns, i l-a întins cu gravitate. Ea şi-a deschis palma şi el a aşezat o mingiuţă foarte moale. Când bărbatul şi-a retras mâna, a descoperit cu încântare că era o sferă de vreo zece centimetri în diametru, acoperită cu o blană asemănătoare celei de iepure. Nu avea o rotunjime perfectă, era turtită pe alocuri şi mai proeminentă pe o parte, însă, în ciuda acestor neregularităţi, păstra o rotunjime prietenoasă şi veselă.

— Este bine să fii însoţită de un idol, a spus Marcus. Tatăl tău mi l-a încredinţat în momentul trecerii. Bineînţeles, este inert.

Pomenirea tatălui s-a estompat în senzaţiile pe care i le trezea atingerea cu sfera.

— Ce trebuie să fac cu ea? a întrebat.

— Să o păstrezi mereu lângă tine, a răspuns el. Dacă nu e în contact cu unul dintre ai noştri, piere.

Energia emanată de blană o încânta pe Clara. I se părea că aude o voce înfundată care îi vorbeşte, dar aceasta suna ca un gângurit de bebeluş sau ca un şir de cuvinte neînţelese, amestecate cu torsul dulce şi straniu al unor feline. Pietro a venit să vadă şi el obiectul din palma ei. Atunci ea şi-a ridicat ochii spre el şi s-au privit. În ciuda numeroaselor luni petrecute în grădina interioară nu se mai întâlniseră. Dar, aplecându-se deasupra sferei, au văzut cum în fiecare se deschidea un abis.

Pietro Volpe trăise trei decenii de infern şi alte trei de lumină. De la primele îi rămăsese o amintire neştirbită pe care o păstra cu pioşenie pentru a le celebra pe ultimele. În fiecare dimineaţă, când se trezea, îşi amintea de tatăl lui, îl ura din nou, îl ierta din nou, retrăia ceasurile copilăriei cu o acuitate care l-ar fi făcut să înnebunească, dacă nu ar fi dobândit puterea să sufere şi să se vindece în aceiaşi timp şi, de fapt, locuia în casa în care se născuse şi crescuse. Însă, deşi transformase decorul, pereţii rămăseseră aceiaşi care îl văzuseră urând şi ratându-se, iar fantomele celor care trăiseră acolo bântuiau casa cu grădină interioară. De ce Roberto Volpe nu îşi iubise fiul pe care şi-l dorise atât? Era un bărbat elegant, căruia îi plăcea ce face, iubitor de lucruri frumoase şi de afaceri prospere; cum se pricepea bine la oameni, avea o conversaţie care, fără să fie

elevată, era foarte sinceră; toată fiinţa lui era definită de acest paradox, de a nu fi nici superficial, nici profund. Însă tatăl şi fiul s-au detestat din prima clipă într-un mod definitiv şi total – iar cei care se vor fi mirând că un suflet atât de tânăr poate urî astfel să nu uite: copilăria este un vis în care înţelegi ce nu ştii încă.

La zece ani Pietro se bătea pe stradă ca un golan de cartier. Era înalt şi puternic şi avea acel simţ al ritmului care e frate bun cu exacerbările sensibilităţii. Devenise pe cât de nebiruit, pe atât de ticălos, iar Alba se ofilea de supărarea pe care fetiţa care i se născuse apoi nu o putea îndulci. După încă zece ani, Pietro învăţase în stradă toate tehnicile de luptă. La douăzeci de ani, nu ştia dacă este un om periculos sau un animal furios. Se bătea noaptea declamând versuri, citea pe rupte, se lupta cu înverşunare, revenea din când în când la vila cu grădină interioară şi vedea lacrimile tot mai amare ale mamei şi frumuseţea tot mai mare a surorii sale. Nu spunea nimic, însă lua mâna Albei şi o ţinea până i se sfârşeau suspinele, apoi pleca întunecat în aceeaşi linişte în care îşi ferecase toată viaţa. Au fost alţi zece ani de disperare, la fel de părelnici ca vocea pe care o auzea uneori în interiorul lui; iar mama sa îmbătrânea, iar Leonora înflorea şi îl privea fără un cuvânt şi îi zâmbea ca şi cum ar fi zis: te aştept. Dar când voia să-i întoarcă zâmbetul, durerea îl împietrea. Atunci, ea îi strângea braţul şi se îndepărta valsând în voia cercurilor care îi învăluiau deja mişcările, însă, înainte de a ieşi din cameră, îi mai arunca o dată acea privire care îi repeta: te aştept. Iar această statornicie îi dădea aripi şi îl crucifica în acelaşi timp.

Apoi, într-o dimineaţă, s-a trezit cu sentimentul că liniile timpului s-au cutremurat. A ajuns la casa cu grădină interioară în clipa în care ieşea un preot care i-a spus că tatăl lui este pe moarte şi că îl căutaseră toată noaptea. A urcat în camera lui Roberto, unde îl aşteptau Alba şi Leonora, care s-au retras, lăsându-l să-şi înfrunte singur destinul.

Avea treizeci de ani.

S-a apropiat de patul în care agoniza cel pe care nu îl revăzuse de zece ani. Draperiile erau trase şi, în întuneric, a căutat din ochi o formă omenească, dar a primit drept în inimă o

privire de pasăre de pradă care sticlea în penumbra sfârşitului.

— Pietro, în sfârşit, a făcut Roberto.

Zguduit, a recunoscut fiecare inflexiune a vocii de mult uitate şi s-a gândit că suferinţa este cea care acoperă hăurile timpului şi i-o restituie la fel de clară ca în prima dimineaţă. Nu a spus nimic, dar s-a apropiat mai mult, căci nu voia să fie laş. În preajma morţii, tatăl lui avea aceeaşi figură ca altădată, dar ochii îi străluceau aprinşi de o febră care l-a înştiinţat că va muri până la căderea serii; însă a observat şi o scăpărare care nu părea să fie de la boală.

— În treizeci de ani, nu a trecut o zi în care să nu mă gândesc la acest moment, a reluat Roberto.

A râs. O tuse seacă i-a sfâşiat pieptul şi Pietro a văzut că îi era frică. O clipă a crezut că nu simte nimic, apoi l-a năpădit un val de mânie, înţelegând că moartea nu va schimba nimic şi că va trebui să trăiască până la sfârşit cu blestemul de a fi fost fiul tatălui său.

— M-am temut doar că voi muri fără să te văd. Dar soarta ştie care îi sunt obligaţiile.

L-au apucat spasmele şi s-a întrerupt un timp destul de lung, în care Pietro nu s-a mişcat, nici nu şi-a întors privirea. Doamne, cum arăta camera... Ceţuri întunecate se lăsau deasupra patului ca nişte vârtejuri otrăvite. În nemişcarea pe care şi-o impunea explodau toate mişcările vieţii lui. A revăzut toate feţele şi tot sângele luptelor sale de nelegiuit şi i-au revenit în minte versurile unui poem. Ale cui erau? Nu îşi amintea să le fi citit vreodată. Apoi spasmele au încetat şi Roberto a vorbit din nou.

— Ar fi trebuit să înţeleg că destinul va veghea şi că vei veni să mă vezi murind şi să-ţi spun de ce nu ne-am iubit.

Faţa lui a căpătat o culoare cenuşie şi Pietro a crezut că va muri, dar, după o altă pauză, a reluat:

— În testamentul meu se află totul. Evenimente, fapte, consecinţe. Însă vreau să ştii că nu am remuşcări. Am făcut ceea ce am făcut perfect conştient şi nu am regretat niciodată.

Şi, ridicând mâna, a schiţat un gest care aducea cu o binecuvântare, însă pe care, din cauza efortului, nu l-a *putut* duce până la capăt.

— Asta e tot, a spus el.

Pietro a rămas tăcut. Urmărea o notă fină care răsunase

atunci când Roberto se oprise din vorbit. O beţie de ură îi mătura cu furie sufletul ca o furtună şi a simţit impulsul nestăvilit de a-l ucide cu mâinile lui pe acest tată nebun. Apoi totul a trecut. A trecut cu o forţă la fel de naturală şi de suverană ca impulsul de a ucide şi a ştiut că ceva s-a deschis în el. Suferinţa şi ura erau intacte, dar simţea în interiorul lui lucrarea morţii celuilalt.

În sfârşit, cu o lucire în privire pe care nu a înţeles-o, Roberto i-a zis:

— Să ai grijă de mama şi de sora ta. Este menirea noastră, singura.

A respirat greu, şi-a privit fiul pentru ultima oară şi a murit.

Notarul i-a chemat la el spre seară. Pietro era singurul moştenitor al averii tatălui său. Când au ieşit de la biroul notarului era noapte. Şi-a îmbrăţişat mama şi şi-a sărutat sora. Aceasta îl privea într-un fel care spunea: *iată-te.* I-a zâmbit şi i-a zis: *pe mâine.*

A doua zi de dimineaţă a revenit la vila cu grădină interioară.

A străbătut toate camerele şi a cercetat una câte una toate operele. Servitorii ieşeau din bucătărie şi din camerele lor şi, la trecerea lui, murmurau *condoglianze* – dar auzea şi *ecco.* Fiecare tablou îi vorbea, fiecare sculptură murmura un poem şi totul i se părea atât de familiar şi de fericit, ca şi cum niciodată nu ar fi urat şi nu ar fi părăsit spiritele acelui loc. Atunci, oprindu-se în faţa unui tablou în care suspina o femeie care îl ţinea la sânul ei pe Hristos, a ştiut ce iubea de la început şi a întrevăzut cariera strălucită de neguţător pe care o va urma. În aceeaşi după-amiază l-au îngropat pe Roberto sub un soare de plumb, în ciuda faptului că se aflau în noiembrie, iar la funeralii a venit tot ce avea Roma în materie de artişti renumiţi şi de oameni influenţi L-au salutat la sfârşitul slujbei şi a văzut că îl acceptau ca moştenitor. În saluturi se simţea respectul şi el ştia că figura i se schimbase. Derbedeul murise peste noapte şi acum gândurile îi erau doar la operele sale.

Însă ura nu-i murise.

La cimitir a zărit în spatele Leonorei un bărbat care se ţinea foarte drept şi îl privea direct în ochi. Ceva din privirea lui i-a plăcut. Când Leonora a ajuns lângă el, i-a zis:

— Acesta este Gustavo Acciavatti. A cumpărat tabloul cel

mare. Va veni mâine să te vadă.

Pietro i-a strâns mâna bărbatului.

A urmat o tăcere scurtă.

Apoi Acciavatti a spus:

— Ciudat noiembrie, nu-i aşa?

În ziua următoare, dis-de-dimineaţă, notarul l-a rugat pe Pietro să revină singur la biroul său şi i-a dat un plic care conţinea două pagini pe care Roberto ceruse ca numai el să le citească.

— Cine va încălca această dorinţă va suferi, adăugase el.

Pietro a deschis plicul când a ieşit. Pe prima foaie a citit mărturisirea tatălui său, pe a doua, un poem scris de mâna lui. Totul în el se clătina şi se gândea că niciodată nu fusese atât de aproape de iad.

La vilă, l-a găsit pe Acciavatti în compania Leonorei.

— Nu-ţi mai pot vinde tabloul, i-a spus el. Tatăl meu nu ar fi trebuit să ţi-l cedeze.

— L-am plătit deja.

Îţi voi da banii înapoi. Însă vei putea să vii să-l vezi când vei dori.

Bărbatul a revenit adesea şi curând au devenit prieteni. Într-o zi, după o vizită la tablou, s-au aşezat în camera din grădina interioară şi au discutat despre propunerea pe care Milano i-o făcuse lui Acciavatti, de a dirija orchestra oraşului.

— Leonora îmi va lipsi, a zis Pietro.

— Destinul meu este la Roma, a spus Gustavo. Am să călătoresc, dar aici voi trăi şi aici am să mor.

— De ce te condamni la ceva de care poţi să fugi? Roma nu este decât un infern de morminte şi de corupţie.

— Pentru că nu am de ales, a răspuns tânărul maestro. Acest tablou mă ţine legat de oraş la fel de sigur cum tu poţi să-l părăseşti. Eşti bogat şi poţi să faci negoţ de artă în toate marile oraşe.

— Rămân pentru că nu ştiu să iert, a zis Pietro. Aşa că bântui printre fantomele trecutului.

— Pe cine trebuie să ierţi? a întrebat Acciavatti.

— Pe tatăl meu, a zis Pietro. Ştiu ce a făcut, însă nu-i cunosc motivele. Şi, cum nu sunt creştin, nu pot să iert fără să înţeleg.

— Atunci, suferi acelaşi martiriu pe care l-ai îndurat toată

viaţa.

— Am de ales? a întrebat el.

— Da, a făcut Acciavatti. Ierţi mai uşor atunci când poţi înţelege. Însă, când nu poţi înţelege, ierţi pentru a nu mai suferi. Vei ierta în fiecare dimineaţă fără să înţelegi şi va trebui să o iei de la capăt în dimineaţa următoare, dar vei putea trăi în sfârşit fără ură.

Apoi Pietro a pus o ultimă întrebare:

— De ce te obligă tabloul acesta?

— Ca să-ţi răspund trebuie să-ţi spun cine sunt.

— Ştiu cine eşti.

— Nu ştii decât ce vezi. Însă astăzi îţi voi vorbi despre partea mea invizibilă, iar tu vei crede, pentru că poeţii ştiu întotdeauna ce este adevărat.

La sfârşitul lungii conversaţii care a durat până în zorii zilei următoare, Pietro a zis:

— Aşa, deci, îl cunoşteai pe tatăl meu.

— Prin el am ajuns la tablou. Ştiu ce a făcut şi ce trebuie să plăteşti tu. Însă nu pot încă să-ţi spun nici motivele gestului său, nici de ce este atât de important pentru noi.

Să fi fost vraja idolului pe deasupra căruia schimbaseră acea privire? Sau era mai degrabă o simpatie nouă, născută din ultimele evenimente ale nopţii? Trecuse poate un minut de când Clara ridicase ochii spre Pietro şi, deşi nu putea să desluşească nici evenimentele, nici oamenii, a văzut ce era în inima negustorului. Vedea că a trebuit să lupte şi să renunţe, să sufere şi să ierte, că a urât şi că a învăţat să iubească, dar că durerea nu îl părăsea decât pentru a reveni de fiecare dată şi mai puternică; toate acestea le cunoştea şi din ce văzuse în inima Mariei, care nu îşi putea ierta că îi oferise lui Eugénie puntea roşie şi posibilitatea schimbului. Interiorul inimilor era pentru ea la fel de lizibil ca un scris cu litere mari, şi înţelegea cum putea să le unească şi să le aline, pentru că avea de acum puterea de a spune poveşti cântând. A aşezat idolul în stânga claviaturii şi când a cântat prima notă i s-a părut că sfera se acordează după ea. Apoi şi-a pus în degete tot dorul ei de a spune o poveste despre iertare şi unire.

Pietro plângea, iar Maestro îşi dusese o mână la inimă.

Clara compunea în timp ce cânta şi de sub mâinile ei se năşteau armoniile miraculoase pe care o micuţă munteancă, dorind să-i vorbească unei micuţe ţărănci dintre livezi şi vâlcele, le scotea din adâncul inimii ei de orfană ca dintr-o fântână. Câte piepturi le-au cântat de atunci în avântul plecării? Câte lupte, câte drapele, câţi ostaşi pe câmp, de când Clara Centi a compus imnul ultimei alianţe? Şi în timp ce Maria descoperea şi asculta în visul ei o fetiţă cu trăsăturile pure ca ale unei pietre, Pietro plângea cu lacrimi care ardeau şi vindecau şi îl făceau să murmure versurile pe care tatăl lui le lăsase pe hârtie. Atunci a văzut în interiorul lui cum acidul urii se concentrează într-un punct adânc şi orb, apoi calvarul celor şaizeci de ani a dispărut definitiv.

Taţilor, crucea,
Copiilor, mântuirea.

Vila Acciavatti

CONSILIU ELFIC RESTRÂNS

— Maturitatea ei este remarcabilă, a spus Maestro, iar inima, nemaivăzut de curată.

— Dar nu e decât un copil, a făcut Petrus.

— Care compune ca un geniu matur şi are puterea tatălui său, a zis Maestro.

— Un copil care nu a avut parte de părinţi şi a lâncezit zece ani între un popă idiot şi o babă înapoiată, a mormăit Petrus.

— În aceşti zece ani a avut copacii şi stâncile şi poveştile bătrânei doici şi ale lui Paolino, păstorul, a zis Maestro.

— Un purcoi de binefaceri, l-a persiflat Petrus. Şi de ce nu o mamă? Şi câteva lumânări în noapte? Are dreptul să ştie. Nu se mai poate să bâjbâie prin întuneric.

— Şi noi bâjbâim prin întuneric, a spus Şeful Consiliului, şi tremur pentru ele.

— Cunoaşterea hrăneşte poveştile, iar poveştile eliberează puterile, a zis Petrus.

— Ce fel de taţi suntem noi? a întrebat Paznicul pavilionului. Sunt fetele noastre şi noi le oţelim ca pe nişte lame.

— Atunci, lăsaţi-mi iniţiativa poveştilor, a cerut Petrus.

— Fă cum crezi, a zis Şeful Consiliului.

Petrus a zâmbit.

— Îmi va trebui nişte muscat.

— Grozav am poftă să încerc şi eu! a făcut Marcus.

— O să descoperi fericirea, a zis Petrus.

— Gardă de corp, povestitor şi băutor. Un omuleţ adevărat, a spus Paulus.

— Nu înţeleg nimic din ce se petrece, a zis Alessandro, dar sunt onorat.

Părintele François

ÎN ACEST ŢINUT

Eugénie a murit în noaptea următoare din ianuarie. A adormit liniştită şi nu s-a mai trezit. Jeannette a venit să bată la uşa ei când s-a întors de la muls, mirată că de la bucătărie nu se simţeau aburii primei cafele a zilei. I-a chemat pe toţi. Tatăl tăia lemne în întunericul din straja zorilor, bezna spărgându-se parcă în bucăţi ascuţite de gheaţă. În surtucul de vânător şi cu căciula de blană, crăpa butucii în felul său regulat şi calm, iar gerul aluneca peste el ca toate evenimentele din viaţa lui, muşcându-l adânc, fără să-i acorde vreo importanţă. Din când în când, înălţa capul şi adulmeca masa împietrită de aer, zicându-şi că ştia aceste zori, dar fără să-şi amintească de unde. Mama a venit după el. În sclipirile zilei ce abia mijea, lacrimile scânteiau ca nişte diamante întunecate şi lichide. I-a dat vestea şi i-a luat mâna bland. În timp ce inima i se frângea, el s-a gândit că este mai frumoasă decât orice altă femeie de pe lume şi i-a strâns mâna înapoi, într-un răspuns care făcea cât toate cuvintele. Nu a existat nicio ezitare asupra persoanei care trebuia să o anunţe pe micuţă, ceea ce spune multe despre ce fel de bărbat era acest tată. André, căci acesta îi era numele, a urcat în camera Mariei şi a găsit-o mai trează decât un stol de rândunele. A clătinat din cap şi s-a aşezat lângă ea în felul lui unic de ţăran, sărman cu stofă de rege – ceea ce ne spune că nu hazardul făcuse ca micuţa să fi nimerit aici acum ceva mai bine de doisprezece ani, oricât de sărăcăcioasă părea această fermă ciudată. Câteva clipe, Maria nu s-a clintit, nici nu a părut că respiră. Apoi a scos un oftat din rărunchi şi, aşa cum fac toate fetiţele, chiar şi cele care stau de vorbă cu mistreţii fantastici şi cu armăsarii de mercur, a plâns cu sughiţuri deznădăjduite, din acelea pe care la doisprezece ani le risipeşti fără să le ţii socoteala şi care vin atât de greu la patruzeci.

În valea unde Eugénie trăise nouă decenii întunecate de două războaie mondiale, îndurerate de două doliuri şi înfrumuseţate de nenumărate vindecări, durerea a fost fără margini. La slujba săvârşită a treia zi a venit toată suflarea din

cele şase cantoane, bărbaţi şi femei care puteau merge pe picioarele lor. Mulţi au trebuit să aştepte sfârşitul slujbei în faţa bisericii, dar cu toţii au petrecut cortegiul până la cimitir, unde s-au răspândit printre morminte pentru a asculta rugăciunea preotului. În gerul cel mare al amiezii, în vârful cerului, nori negri alergau pe deasupra adunării, care îşi punea nădejdea că vor aduce zăpadă bună şi vor statornici iarăşi dulceaţa iernii şi vor alunga această gheaţă continuă, care le obosea inimile cu arsura ei nesfârşită; şi cu toţii, în paltoane mănuşi şi pălării negre de doliu, implorau în taina fulgii gândind că aceştia ar cinsti mai bine memoria lui Eugénie decât cuvintele pe care preotul le va irosi în latineasca lui de îngropăciuni şi de amvon. Însă toată lumea tăcea şi se pregătea să asculte adevărurile credinţei, pentru că Eugénie fusese evlavioasă, cum, la urma urmei, erau şi ei, oricât i-ar fi înăsprit libertatea sălbatică a acelor ţinuturi cu oameni puternici. Îl priveau pe preot cum îşi dregea vocea, cu veşmintele imaculate, cu pântecele mândru înfruntând gerul aprig, adunându-şi gândurile înainte de a vorbi. La slujbă rostise predica fără să se piardă în labirintul Scripturii şi al sfaturilor moralizatoare, ci ştiuse să aducă un omagiu acestei femei înzestrate cu ştiinţa plantelor tămăduitoare şi găsise tonul potrivit, încât toţi s-au simţit înduioşaţi.

Părintele François avea cincizeci şi trei de ani. Îşi dedicase toată viaţa lui Hristos şi plantelor, fără să considere vreodată că acestea din urmă s-ar afla în afara misiunii pe care şi-o asumase pe când avea treisprezece ani. Nu ar fi putut spune cum îşi descoperise vocaţia şi nici dacă viaţa creştinească, de altfel cea mai firească, i se şi potrivea cel mai bine. Pentru ea, se învoise la o serie de sacrificii, printre care nici vorbă să se afle renunţarea la o intuiţie care făcea să stea de vorbă cu copacii şi cu drumurile într-un alt grai decât cel al Bisericii.

Îndurase cu stoicism seminarul şi absurdităţile lui şi tulburările slujitorului care nu găseşte la superiori înţelegere pentru felul său de a fi. Dar trecuse prin toate aşa cum mergi printr-o ploaie deasă, la adăpostul încrederii pe care o păstra faţă de oamenii aspri pe care îi păstorea şi, dacă nu suferise de pe urma incoerenţelor pe care le observa în discursul ierarhilor săi, asta se datora iubirii sale pentru Domnul şi pentru cei cărora le vestea cuvântul Lui. Astăzi, părintele François privea la

comunitatea adunată în cimitirul modest, unde înmormântau o biată bătrână care îşi petrecuse viaţa la fermă, şi simţea că ceva clocotea în el şi îşi cerea dreptul de a fi exprimat. Era încercat de acelaşi sentiment care îl oprise să le scrie superiorilor după miracolele rozariului şi ale scrisorilor venite din Italia, alegând în schimb să-i vorbească Mariei, iar ea repetase aceleaşi lucruri ca mătuşile ei, cu o candoare netulburată, care îl convinsese că, dacă poate ştia mai multe decât spusese, totuşi în inima ei curată nu era loc pentru rău. Preotul a privit micul cimitir plin de pomi în care se aliniau mormintele atâtor oameni simpli, care în viaţa lor nu cunoscuseră altceva decât satul şi munca, şi un gând i-a spus că cei care trăiseră în acel ţinut al liniştii şi al pădurilor, în care nimeni nu tânjea după alt belşug decât cel al ploilor şi al merelor, nu suferiseră de teribila singurătate a inimilor pe care el o trăise în oraş, pe vremea când se afla la seminar. Atunci, sub norii mari ca nişte bivoli care se adunau deasupra cimitirului, înţesat astăzi de mai mulţi oameni decât tei, părintele François a înţeles că fusese binecuvântat cu acel dar pe care oamenii sărmani îl oferă celor care le acceptă necazurile şi nevoile şi că nu fusese nici măcar o seară în care să nu fi simţit, împărtăşind foii de hârtie cercetările sale de peste zi asupra roiniţei şi pelinului, căldura oamenilor care, cu mâinile în pământ şi cu fruntea în soare, nu au nimic, nu pot nimic, însă ştiu ce este iubirea de aproapele. Amintirea lui Eugénie a căpătat o altă dimensiune, ca şi cum s-ar fi multiplicat la nesfârşit, deschizându-i spaţii şi timpuri necunoscute pe care acum mintea sa le putea explora graţie unei bătrâne şi unui ţinut la fel de sălbatic şi de curat cum trebuie să fi fost cerurile la începutul lumii. Nu ştia cum i se dezvăluiseră toate astea, însă niciodată nu privise lumea aşa cum o făcea în această zi de îngropăciune, cu o privire mai largă, mai deschisă, mângâiată de asprimea unui tărâm al simplităţii şi al fericirii.

Da, toată lumea era de faţă, un sat întreg, un ţinut întreg, un canton; îşi îmbrăcaseră hainele cernite care costau mai mult decât câştigul pe care-l scoteau din pământ, pentru că ar fi fost de neconceput ca în ziua aceea să nu poarte mănuşi de şevro şi rochii de postav bun. Purtând pe cap o pălărie neagră, André Faure stătea pe marginea gropii săpate cu multă trudă în pământul îngheţat, iar părintele François vedea că toţi erau

adunaţi în spatele lui, că era unul dintre acei oameni care mobilizează şi care uneşte şi prin care o comunitate se simte mai sigură şi ajunge mai uşor la măndria de a fi ea însăşi decât prin decretele şi legile celor mari. În stânga sa, Maria tăcea. A simţit cum un boboc i se deschide în rărunchi. A privit în jur, în lumina acelei luni atât de grele chiar şi pentru un ţinut obişnuit cu asprimile iernii, s-a uitat la aceşti bărbaţi şi femei, smeriţi şi mândri, care se roagă în linişte, fără să se îngrijească de vântul tăios, iar bobocul a continuat să se desfacă, descoperindu-i tărâmuri noi în interiorul fiinţei sale, o ameţitoare expansiune a sinelui, născută totuşi din modestia acelui cimitir de ţară. O suflare de gheaţă a trecut pe deasupra mormintelor, smulgând câteva pălării prinse îndată de copii, care şi-au ocupat locul lângă cei vârstnici, iar părintele François a citit începutul rugăciunii după tipic.

Fii sprijinul nostru, Doamne,
De-a lungul întregii zile a acestei vieţi necăjite,
Până ce umbrele se întind şi până ce seara se lasă,
Când lumea zbuciumată îşi găseşte liniştea,
Când clocotul vieţii se opreşte,
Şi grija noastră ia sfârşit.

A tăcut. Se oprise brusc şi vântul, iar cimitirul tăcea împreună cu el într-un foşnet pios şi îngheţat. A vrut să vorbească şi să continue rugăciunea – *Deci, Doamne, în nesfârşită mila Ta/ Primeşte-ne sub acoperământul Tău/ Şi ne dă nouă odihna Ta cea fără de sfârşit şi fericita viaţă/ Pentru numele lui Hristos, Domnul nostru* – însă nu a putut. Pe toate cetele îngereşti, nu a putut, din cauza aceea, care spune şi ea ce fel de om era acest preot, că nu-şi putea aduce aminte nici în ruptul capului ce aveau a face Domnul Iisus Hristos şi toţi sfinţii în aceste vorbe pe care i le datora surorii sale dispărute. În afara acelei flori care creştea încât ajunsese să ocupe cu totul în el un loc minuscul şi nesfârşit în acelaşi timp, restul era pustiu. Părintele François a tras adânc aer în piept şi a căutat în interiorul lui ancora aruncată de floare. A descoperit un parfum de violete şi de tămâie şi un val de tristeţe atât de intensă, încât a avut un moment de greaţă. Apoi a trecut. Totul a amuţit din nou. Însă acum avea senzaţia că de pe ochi i se luase un văl şi

vedea cimitirul, oamenii şi copacii, ca printr-un geam proaspăt spălat de praf. Era minunat. Cum tăcea de multă vreme, către el s-au ridicat priviri uimite. André, mai ales, a observat ceva pe faţa preotului care l-a făcut să-l scruteze secunde întregi cu ochii lui întunecaţi. Privirile li s-au încrucişat. Erau puţine lucruri în comun între aceste două fiinţe pe care soarta le adusese împreună pe asemenea meleaguri cu viaţă aspră; puţine lucruri în comun între păstorul surâzător, căruia îi plăceau vinul şi italiana, şi ţăranul greoi şi taciturn, care nu le vorbea decât Mariei şi pământurilor sale; puţine lucruri, într-adevăr, între religia celor cultivaţi şi credinţa mojicilor, care nu se înţeleg decât din nevoia de a înjgheba o comunitate.

Însă ziua aceea era altfel, iar privirile li s-au întâlnit de parcă ar fi fost întâia dată. Acum erau doar doi bărbaţi, unul care unea sufletele pământenilor ce îşi împlineau aici destinul, altul care îl înţelegea astăzi şi se pregătea să onoreze cu cuvintele sale legătura iubirii. Da, a iubirii. Despre ce altceva credeţi că este vorba în acest ceas cu nori şi cu vânt, care l-a putut abate pe un om atât de departe de casa lui? Or, cine iubeşte se sinchiseşte prea puţin de bunul Dumnezeu, cum era cazul în acea zi cu părintele, care nu-L mai găsea nici pe Stăpânul său, nici pe sfinţi, însă graţie unei vrăji din care nu pricepea o iotă, tocmai descoperise cum arată lumea când este luminată de iubire. Pentru ultima dată înainte de a vorbi, a privit la mulţimea smerită care aştepta să dea semnul pentru ultimul rămas-bun, a privit fiecare figură şi fie care frunte, şi, în sfârşit, s-a întors în sinea sa şi a regăsit urmele băieţelului care se juca odinioară prin ierburile pârâului. Apoi a vorbit.

— Fraţii mei, am trăit treizeci de ani în acest ţinut, alături de voi. Treizeci de ani de trudă şi de greutăţi, de recolte şi de ploi, de agoniseli şi de dolii, dar treizeci de ani de naşteri şi de nunţi şi de liturghii în toată vremea, căci duceţi o viaţă virtuoasă. Acest ţinut este al vostru şi v-a fost dat ca să cunoaşteţi gustul amar al ostenelii şi răsplata tăcută a muncii. Vă aparţine fără hârtii, pentru că i-aţi jertfit vigoarea voastră şi i-aţi investit speranţele voastre. Vă aparţine fără discuţie, pentru că aici se odihnesc în pace moşii voştri, care au plătit înainte de voi tributul necazurilor. Vă aparţine fără îndoială, pentru că nu îl revendicaţi, ci îi mulţumiţi că vă consideră slujitorii şi fiii lui. Am trăit cu voi pe acest pământ şi astăzi, după treizeci de ani de

rugăciuni şi de predici, după treizeci de ani de cazanii şi de slujire, vă cer să mă primiţi printre voi şi să mă consideraţi unul dintre ai voştri. Am fost orb şi vă implor să mă iertaţi. Voi sunteţi mari, iar eu sunt mic, voi sunteţi smeriţi, iar eu sunt sărac, voi sunteţi curajoşi, iar eu sunt şovăielnic. Voi, oameni modeşti, copii ai gliei, voi, care cultivaţi pământul din straja zorilor, pe furtună şi pe grindină, voi, soldaţi cu misiune solemnă, care dăruiţi hrană şi prosperitate şi muriţi sub curmeiele unei viţe care le va da copiilor voştri vin bun – în faţa mormântului celei care vrea să îmbrăţişez la fel ca voi colbul şi pietrele, vă implor o ultimă oară să mă primiţi printre voi, căci am înţeles în această dimineaţă ce înseamnă beatitudinea de a sluji. Când o vom fi plâns pe Eugénie şi când ne vom fi împărtăşit durerea, vom privi în jur la acest pământ care este al nostru şi ne dă copacii şi cerul, livezile şi florile, şi un paradis care este aici jos, tot atât de sigur pe cât este că acest timp ne aparţine şi că este cu putinţă să găseşti aici singura mângâiere după care inima mea tânjeşte. Iată venind timpul oamenilor şi *sunt sigur: nici moartea, nici viaţa, nici duhurile, nici puterile, nici prezentul, nici viitorul, nici stelele, nici hăurile, nici vreo creatură, nimic nu ne poate separa de iubirea* care există în şi prin pământul nostru. Iată venind timpul oamenilor care cunosc nobleţea codrilor bătrâni şi farmecul crângurilor, timpul oamenilor care ştiu să culeagă şi să îngrijească, şi, în sfârşit, să iubească. *Slavă lor, în vecii vecilor. Amin.*

Iar adunarea a răspuns *amin.*

Se uitau unii la alţii, încercând să înţeleagă excentricitatea rugăciunii. Încercau să-şi amintească vorbele şi ordinea în care fuseseră spuse, dar în minte le veneau tot fragmente din obişnuitele tropare şi le venea greu să se dumirească dacă toată această neaşteptată fantezie fusese doar o joacă. Şi totuşi, ştiau. Ca orice cuvinte care îşi trag sintaxa şi rimele din frumuseţea lumii, predica părintelui ii mângâiase pe toţi cu poezia ei puternică. Era foarte frig în mijlocul teilor, însă ei se încălzeau la un foc nevăzut, aprins de binecuvântările vieţii pe care o duceau, de râurile, trandafirii şi frumuseţea cerului, şi era ca şi cum o pană uşoară ar fi mângâiat în ei rana cu care se obişnuiseră să trăiască şi despre care îşi spuneau că ar putea fi,

poate, vindecată, pentru a se închide pentru totdeauna în ea însăşi. Poate... De acum, măcar cunoşteau o rugăciune care nu era pe latineşte, ci semăna cu priveliştile încântătoare pe care le purtăm cu tandreţe ascunse în sufletele noastre. Era în ea un parfum de viţă-de-vie şi de violete ciufulite şi de ceruri spălate cu cerneală peste singurătatea văilor. Viaţa aceasta era a lor, aşa cum le aparţinea şi acest timp, şi pe când se împrăştiau discutând, pe când se salutau, se îmbrăţişau şi se pregăteau să se întoarcă la căminele lor, au simţit că erau pentru prima dată mai bine înfipţi pe picioare – căci puţini sunt oamenii care înţeleg de la început că nu există alt Dumnezeu decât bunăvoinţa pământurilor.

Părintele François o privea pe Maria. Corola care îşi desăvârşise înflorirea în adâncurile inimii lui îi confirma vestea: prin micuţă veneau aceste îmbobociri şi binecuvântări, prin ea se înlăturau din albia râului obstacolele care îi blocau cursul, prin ea, în sfârşit, se formau anotimpurile care stăteau înfăşurate împrejurul său ca o spirală a timpului transfigurat. Şi-a ridicat ochii spre norii negri stivuiţi în calele cerului şi priponiţi cu odgoane puternice. André i-a pus mâna pe umăr şi a simţit trecând un flux magnetic care îi unea pe amândoi în convingerea că sunt pe cale să se petreacă evenimente cărora raţiunea nu izbutea să le dea de capăt, ci inima şi dragostea lor. André şi-a retras mâna, în vreme ce sătenii uimiţi care treceau pe lângă ei îi priveau pe cei doi fraţi care tocmai se descoperiseră şi aşteptau fremătând de nerăbdare să vadă ce mai urmează. S-au uitat şi la nori şi tuturor ii s-a părut că aceştia spun ceva prea puţin prietenos, însă pentru ce se petrecea în cimitir merita să înfrunte primejdiile. Totuşi, părea să se fi terminat, căci părintele François îi binecuvânta şi făcea semn groparilor să arunce pământul peste cosciug. Maria zâmbea alături de tatăl său, care îşi scosese pălăria şi privea spre cer cu ochii mijiţi, ca un om căruia soarele îi înfige obrajii, deşi gerul făcea să crape pietrele. Apoi micuţa a făcut un pas în direcţia mormântului şi a scos din buzunar flori albe de măceş, pe care le-a lăsat să cadă uşor pe sicriu, fără să le ia vântul.

Totuşi, André Faure nu părea hotărât să plece din cimitir. A făcut un semn către preot, în timp ce Maria privea şi ea spre

cerul care se întuneca într-un fel neobişnuit, căci norii nu acopereau lumina, ci o făceau sumbră şi palidă. Preotul s-a întors şi a privit ce-i arăta. La orizont, spre miazănoapte, peste câmp, dincolo de zidul de pietre turtite, se înălţa o perdea neagră de fum sau de ploaie. Avansa încet, sincronizându-se cu norii care coborau asupra pământului, astfel că spaţiul se strâmta dinspre orizont şi dinspre firmament, încât ar fi fost încercuiţi, dacă satul nu ar fi fost clădit cu spatele la colnicul pe unde puteau scăpa în cazul în care cerul ar continua să se prăvălească peste câmpuri. André şi părintele nu erau singurii care băgaseră de seamă ce se întâmplă şi se crease un moment de şovăială, mai ales printre cei care mergeau spre miazăzi. Maria s-a apropiat de tatăl ei şi au avut un scurt schimb de priviri. Ce era asta? Nimeni nu ar fi putut să spună, însă au înţeles că nu mai aveau timp pentru întrebări, ci trebuiau să se pregătească de apărare. Bărbaţii, mai cu seamă cei cu autoritate în ţinut, formau un cerc în jurul lui André, în vreme ce restul adunării aştepta mai încolo, în bătaia vântului îngheţat. Părintele François stătea în dreapta lui. Şi asta voia să spună, aşa cum cu toţii înţelegeau fără să se mire: *îi ţin spatele*. Atunci André a vorbit şi au ştiut că se întâmplă ceva grav. Câteva minute mai târziu, fiecare se răspândea pentru a executa partea de ordin care îi revenea. Cei care se întorceau spre miazănoapte, răsărit şi apus se grăbeau să plece la drum fără a mai privi înapoi. Ceilalţi se repartizau la fermele grupate în jurul bisericii şi mergeau să le ducă vin fiert şi pături groase. În fine, vreo zece bărbaţi le-au escortat pe micuţă, pe mamă şi pe cele trei mătuşi până la gospodăria lui alde Marcelot, pe care o credeau mai uşor de apărat, dat fiind că avea un zid de incintă şi se afla situată pe o înălţime, astfel ci asigura o vizibilitate mai bună înspre toate laturile ţinutului. Le-au aşezat pe femei cu copila în jurul aceleiaşi mese care era în fiecare fermă, pe care s-au străduit să o umple cu tot ce putea să le înzdrăvenească şi să le dea curaj.

Ceasul dinaintea luptei trece repede, iar Maria ştia asta şi zâmbea către Lorette Marcelot. Era o femeie impunătoare, care îşi purta rotunjimile cu o măreţie ce venea din lentoarea gesturilor. Din tinereţea ei strălucitoare mai păstra un chip fără riduri şi părul arămiu prins într-un conci, care atrăgea privirile ca

un felinar, şi nu se mai săturau s-o soarbă din ochi pe această ţărancă a cărei alunecare foşnitoare ce părea că nu se mai sfârşeşte le odihnea inimile rănite de atâtea necazuri. Pe deasupra, Maria, căreia îi plăcea să se lipească de fustele ei, a mirosit verbina pe care o purta în nişte săculeţi cusuţi pe sub rochii şi care răspândea un parfum de copaci şi cămări, încât te întrebi ce rafinament le mai lipsea acelor meleaguri, altminteri pline de ţărani.

— Ei, drăguţa mea, a fost o înmormântare frumoasă i-a spus ea Mariei, şi micuţa i-a zâmbit.

Erau exact vorbele potrivite în acel moment, şi care, brodate pe tenul neted şi alb ca laptele, aduceau o cât de mică lumină în tensiunea sumbră. I-a pus în faţă o bucată de brânză de la vacile ei şi o cană cu lapte aburind; Maria i-a mulţumit cu un zâmbet. Bucătăria se umpluse de miros de cafea, în care se simţea şi un iz de pui la cuptor, bărbaţii rămăseseră afară, iar cele trei mătuşi şi mama îşi trăgeau sufletul în linişte după emoţiile dimineţii; şi o priveau pe-a lui Marcelot, care îşi rotunjea braţele pentru a tăia pâinea cu gesturi galeşe, care făceau ca fiecare mişcare a ei să pară nepreţuită şi mândră. Era ceasul femeilor. Era ceasul femeilor care ştiu ce trebuie să găsească bărbaţii lor acasă înaintea luptei. Aşa că ocupă întregul spaţiu al casei, umplu fiecare cotlon, îmbracă fiecare grindă, până ce întregul cămin devine cu totul doar un sân palpitând, în care sunt distilate cele mai pure esenţe ale femeii. Iar gospodăria, gata să plesnească sub apăsarea acestor forţe, se transformă într-un sanctuar, în care cine pătrunde descoperă că femeia este regină, şi că, pe lumea asta, ea e cea care aduce plăcerile şi fericirea.

Alessandro

PIONIERII

În zorii de după noaptea marii vindecări, Alessandro, Paulus şi Marcus au plecat spre Franţa. Clara nu închisese un ochi. Era ultima zi a lui Eugénie pe pământ, iar la Roma ploua când şi-au luat rămas-bun. În faţa casei, Leonora a strâns-o cu tristeţe la piept. Alături, Pietro era impasibil şi tăcut. Petrus părea mai şifonat ca oricând.

— Nu ştiu ce veţi găsi în sat, le-a zis Maestro, însă pe drum trebuie să vă faceţi nevăzuţi.

— Nevăzuţi, când Roma întreagă este supravegheată? a întrebat Leonora.

— Oamenii lui Pietro aşteaptă afară, i-a răspuns el, vor ieşi din oraş în secret.

După care s-au îmbrăţişat cu toţii. Însă, înainte de a pleca, Sandro a îngenuncheat în faţa Clarei şi, cu ochii la înălţimea ochilor ei, i-a şoptit:

— Într-o zi am să-ţi spun povestea unei femei pe care am cunoscut-o şi care se numea Teresa.

Şi-a ridicat ochii spre Maestro.

— Mă întreb... a murmurat el.

Au plecat prin ploaie. Insă, înainte de a dispărea la capătul aleii, Alessandro s-a întors şi i-a făcut un semn cu mâna. Să fi fost din cauza puterii idolului? I s-a părut că atunci îl vedea pentru prima dată.

În vilă, Clara a rămas cu Petrus, care de obicei aţipea de îndată ce erau lăsaţi singuri. Însă în dimineaţa aceea a privit-o visător, iar ea s-a gândit că este mult mai serios decât de obicei.

— Cine este Teresa? a întrebat ea.

— Ce ştii despre fantome? a făcut el.

— Trăiesc printre noi, a răspuns ea.

— Nu, a răspuns el, noi trăim printre ele şi nu le lăsăm să plece. Pentru asta, ar trebui să le spunem povestea adevărată.

Ea nu a zis nimic. Ceva se schimbase la el.

— Nu pot să-ţi vorbesc astăzi despre Teresa, însă o să-ţi

spun o poveste care te va apropia de a ei.

A oftat.

— Dar mai întâi îmi trebuie un păhărel.

— Poate ar fi mai bine să nu bei, a îndrăznit ea.

— Nu prea cred, a răspuns el. Oamenii îşi pierd minţile şi puterile când beau, însă eu devin mai puternic.

S-a ridicat şi şi-a turnat dintr-un vin de un roşu închis.

— Probabil că sunt singurul ale cărui talente se dezvăluie în contact cu amarone, a făcut el. De ce? Mister şi ceţuri.

— Dar ce sunteţi voi? a întrebat ea.

— Cum aşa, ce suntem?

— Maestro, Paulus, Marcus şi cu tine. Nu sunteţi oameni, nu-i aşa?

— Oameni? Sigur că nu, a făcut el consternat. Suntem elfi.

— Elfi? a repetat ea uimită. Există elfi beţivi?

El a luat un aer jignit.

— Nu sunt beţiv, sunt doar intolerant la alcool. De altfel, cu toţii suntem. Dar numai pentru atâta lucru să ne lipsim de ce este bun?

— La voi, toată lumea bea?

— Ei, nu, a făcut el uşor fâstâcit. Pentru asta sunt aici.

— Eşti aici pentru muscat?

— Sunt aici pentru muscat şi pentru conversaţiile cu oamenii.

— La elfi conversaţiile nu sunt interesante?

— Ba da, a zis el.

Şi-a trecut o mână peste frunte.

— E mai complicat decât credeam, a comentat el.

— Ce faceţi la voi în timpul zilei? s-a interesat ea, cu un lăudabil efort de a-l ajuta.

— Ei, o mulţime de lucruri, o mulţime de lucruri... Poezii, caligrafie, plimbări prin pădure, grădini de pietricele, olărit, muzică. Celebrăm amurgul şi ceţurile. Bem ceai. Fluvii de ceai.

Aceste ultime vorbe au părut să-l întristeze.

— Nici nu pot să-ţi spun cât ceai bem, a conchis el, înecat în melancolie.

— Şi conversaţiile?

— Conversaţiile?

— Sunt ca acelea cu Maestro?

— Nu, nu. Majoritatea alor noştri nu au aspiraţii aşa de

elevate. Suntem elfi obişnuiţi. Mai avem şi serbări. Dar nu este acelaşi lucru.

— Cum adică nu este acelaşi lucru?

— Nimeni nu spune poveşti. Recităm poezii, cântăm o grămadă de imnuri. Însă niciodată nu spunem poveşti cu fantome sau cu vânători de trufe.

A părut înviorat după ce a pomenit despre asta, aluzie la o întâmplare din ajun, când un samsar se lansase într-o interminabilă poveste care se petrecea în pădurile Toscanei.

— Deci eşti aici pentru vin şi pentru poveşti cu fantome şi cu vânători de trufe?

— Maestro m-a adus pentru poveşti. Dar şi vinul ajută la trebuşoara asta.

— Te plictiseai acolo sus? a întrebat ea din nou.

— Nu e vorba propriu-zis de sus, a bombănit el. Şi, da, mă cam plictiseam un pic, dar nu asta e cel mai important. Multă vreme am fost un neisprăvit. Şi într-o zi Maestro m-a întrebat dacă nu vreau să vin la voi. Am venit, am băut şi am rămas. Sunt făcut pentru lumea asta. De aceea pot să-ţi spun povestea lui Alessandro. Pentru că suntem fraţi de nemulţumire.

— Maestro ţi-a cerut să-mi spui povestea lui Alessandro?

— Nu chiar, a făcut el. În realitate, eu sunt cel care a sugerat să ţi se spună propria poveste, ceea ce implică multe altele, şi, dacă ai binevoi să te opreşti din pus întrebări, o să încep cu cea a lui Alessandro.

Şi, aşezându-se cu eleganţă în fotoliul unde trăgea la aghioase de obicei, s-a servit cu un al doilea păhărel şi şi-a început povestea, în timp ce de sub rotunjimile trăsăturilor apăruse o dârzenie pe care nu i-o mai văzuse până atunci, iar vocea i-a căpătat ciudate inflexiuni catifelate.

— Povestea lui Alessandro începe cu mai bine de patruzeci de ani în urmă, într-o casă frumoasă din L’Aquila, unde locuia cu mama lui, o femeie extraordinară, care tânjea să călătorească şi se topea de tristeţe că nu trecuse niciodată dincolo de marginile grădinii sale. Singura ei bucurie era fiul cel mic. Pentru că Alessandro era mai frumos decât un înger. În toată provincia nu exista chip mai desăvârşit şi curând s-a vădit că firea copilului era copia perfectă a înfăţişării sale, căci a început să vorbească o italiană splendidă, cu nişte întorsături cum nimeni nu mai auzise pe acolo şi a arătat de la vârsta cea mai fragedă

înclinaţie către muzică şi desen, cu mult peste ceea ce profesorii erau obişnuiţi să vadă la elevii lor. La şaisprezece ani, nu mai avea ce învăţa de la ei. La douăzeci, a plecat la Roma, însoţit de lacrimile şi speranţele mamei, şi a mers la Pietro, despre care îi vorbise răposatul lui tată, care le vindea romanilor bogaţi covoare din Orient, venite la Abruzzo pe drumul Nordului.

A făcut o pauză şi s-a servit cu al treilea păhărel.

— Povesteşti bine, a spus Clara.

— Mai bine decât bătrâna ta doică? a întrebat el.

— Da, însă vocea ta nu este aşa de frumoasă.

— Asta, pentru că mi-e sete, a zis el şi a luat încă o gură de amarone. Ştii care este secretul unei poveşti bune?

— Vinul? a încercat ea.

— Entuziasmul şi nonşalanţa faţă de adevăr. În schimb, nu trebuie să glumeşti cu inima.

Apoi, contemplând cu afecţiune rubiniul din pahar a continuat.

— Aşadar, Alessandro a plecat spre Roma cu impetuozitatea şi zăpăceala celor douăzeci de ani ai lui.

— Văd un tablou, a zis ea.

— Vezi în mintea mea?

— Văd ce îmi povesteşti.

— Remarcabil! a făcut el. Şi nici măcar nu bei.

— Este puterea tatii?

— Este într-adevăr puterea tatălui tău, dar este şi talentul tău. Acest tablou este primul pe care Alessandro i l-a arătat lui Pietro, care nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Cunoştea piaţa de artă şi ştia că se află în faţa unui miracol. Pânza nu reprezenta nimic. Vopseaua era zvârlită în tuşe elegante, care urcau spre marginea de sus, asemenea unei furci cu trei vârfuri inegale, cele din exterior mai scurte şi unite între ele la bază. Lucrul ciudat era că atunci când o priveai mai atent băgai de seamă că tuşele nu puteau fi trasate decât într-un singur sens. Or, Pietro vedea că este o scriere şi se întreba cum de Alessandro învăţase limba. Însă când i-a pus întrebarea asta a văzut că nu înţelege. Ai scris *munte* aşa, fără să ştii că de fapt caligrafiezi? l-a întrebat. Am scris *munte?* a răspuns Sandro. Era uluit. Venea din L'Aquila şi avea doar o idee vagă despre lume. Însă trasase semnul muntelui şi Pietro ştia să-l citească, pentru că fusese în ţara acestor semne şi putea să le descifreze pe

unele dintre ele. La fel, toţi ai noştri pot, pentru că e un limbaj pe care l-am adoptat cu multă vreme în urmă şi pentru că pietrele munţilor sunt foarte importante pentru noi. Pietro l-a întrebat pe Sandro dacă mai avea şi alte pânze. Mai avea. Iar în lunile care au urmat a pictat şi mai multe. Erau minunate. Sosise la Roma sărac, dar în doi ani a ajuns mai bogat decât fusese tatăl său. Şi toată lumea îl plăcea. Femeile îl plăceau din dragoste, bărbaţii îl plăceau din prietenie şi era cel mai încântător dintre camarazi şi dintre convivi. Nu ştiu când apuca să mai doarmă. Nu îl vedeai niciodată părăsind un dineu. Stătea de vorbă cu Pietro până se crăpa de ziuă, iar dimineaţa era la şevaletul său pentru a da la iveală minuni din vopseluri sau cărbune. Nu avea încă nevoie de un atelier mare; locuia la vila Volpe şi lucra în camera ta din grădina interioară, unde nu se afla încă tabloul pe care îl ştii; nu ocupa decât un colţ, unde îşi ţinea pensulele şi picta privind la peretele alb. Bineînţeles, deja începuse să bea mult pe vremea aceea. Însă toată lumea bea în acest anturaj, iar Sandro picta şi râdea şi nimeni nu vedea cum se apropie sfârşitul. Apoi a cunoscut-o pe Marta.

Clara a descoperit în mintea lui Petrus o femeie cu chipul marcat de cearcăne adânci care, curios, îi dădeau mai multă personalitate şi eleganţă; avea buclele de un blond veneţian foarte deschis şi ochii de un siniliu dulce, iar în privirea ei limpede era o melancolie fără sfârşit.

Era mai mare decât el şi era căsătorită cu altcineva. Sandro iubise multe femei, însă Marta era sufletul lui pereche. Totuşi, în ciuda iubirii pentru acest tânăr splendid, se îneca în necazul pe care îl purtase toată viaţa şi mulţi au văzut în asta explicaţia pentru ce a urmat. Eu nu cred aşa ceva, pentru că Pietro i-a arătat lui Sandro tabloul care se află acum la tine în cameră. Şi-a amintit apoi că Sandro a rămas mut şi că în luna următoare nu a pictat deloc. Se închidea în atelier, fără să se atingă de pensule. Ai fi zis că nu mai credea în arta lui. Seara, bea.

A părut să-şi aducă aminte că şi lui îi era sete şi şi-a mai turnat un pahar.

— După descoperirea tabloului lui Pietro, Sandro a mai pictat totuşi o ultimă pânză, a continuat el.

Era de culoarea inului şi, de o parte şi de alta a unei pete mari de vopsea, se vedeau două dungi orizontale, trasate cu un stacojiu pastelat. Vopseaua era pe alocuri neagră şi mată, pe

alocuri brună şi lucioasă şi, datorită unor reflexe de pulberi sclipitoare, părea că adăugase praf din scoarţă de copac. Cu toate că pânza, la fel de abstractă ca prima, nu reprezenta nimic şi nici nu te ducea cu gândul la o scriere, ea a recunoscut în itinerarul nemişcat al vopselei, care se desfăşura în profunzime, nu în lungime sau lăţime, puntea pe care o văzuse când se aruncase în valurile puterii Mariei, şi a fost mirată că o pată întunecată, fără contururi, poate fi şi un pod roşu azvârlit între două ţărmuri.

— Puntea, a spus ea.

— Puntea, a spus el, puntea care concentrează puterile planului nostru şi leagă Pavilionul nostru de lumea aceasta. Sandro îi redase sufletul ca şi cum ar fi traversat-o, deşi nu o văzuse niciodată. Cum era posibil? Tu o vezi, pentru că eşti fiica tatălui tău. Dar Sandro? În acelaşi fel în care caligrafiase, fără să ştie, semnul muntelui, prinsese în mătasea pensulelor sale chintesenţa unui loc necunoscut, iar cei care cunoşteau puntea erau stupefiaţi de miracolul care îl reproducea fără a-l înfăţişa. Apoi Alessandro şi-a ars toate pânzele şi lumea a crezut că înnebunise, pentru că cele două femei pe care le iubea muriseră în două zile. Marta se aruncase în Tibru şi, în acelaşi timp, s-a aflat de moartea surorii Martei, Teresa, pe care Sandro o iubea cu o prietenie atât de intensă pe cât este posibil între două făpturi plămădite din carne. Îţi voi povesti mai târziu împrejurările morţii ei. Fapt este că Sandro şi-a ars toate operele, apoi a părăsit Roma şi a mers la fratele lui, preotul din Santo Stefano, unde a petrecut un an, după care s-a retras în casa mătuşii sale din L'Aquila, şi a locuit acolo, la etajul al doilea, până ce pianul l-a făcut să ajungă la tine, la nouă ani după ce s-a întors în Abruzzo. Din ce cauză? Sandro nu iubise niciodată şi nici nu fusese iubit decât de femei care plângeau, şi avea în inimă tristeţea tuturor celor ale căror mame au vărsat lacrimi şi care apoi au iubit alte femei care se tânguiau. Însă nu cred că poveştile trăite sunt la fel de importante ca acelea pe care le purtăm înlăuntrul nostru, şi socotesc că povestea adevărată a lui Sandro nu este cea a unui bărbat pârjolit de iubire, ci a unei fiinţe care s-a născut de partea greşită a punţii şi tânjeşte să o treacă Asta au spus prima şi ultima sa pânză. A oftat. Nimeni nu înţelege mai bine decât mine ce simte cel care nu este făcut pentru lumea în care s-a născut. Unii nimeresc în

trupul greşit, alţii în locul nepotrivit. Cei din jur atribuie nefericirea vreunui viciu al personalităţii, când de fapt sunt rătăciţi acolo unde nu ar fi trebuit să ajungă.

— Atunci, de ce Maestro nu îl ajută să treacă?

— Cred că nu poate, a zis Petrus. Noi suntem nişte pionieri şi trebuie să ţesem noi legături. Însă trebuie să aruncăm punţile în locul potrivit şi la momentul potrivit.

— La elfi se pictează? a întrebat Clara.

— Da, a răspuns Petrus, se caligrafiază şi se pictează

Însă numai ce se află înaintea ta. La fel, se cântă sau se scriu poeme pentru a emoţiona sufletul, şi de altfel, ne pricepem. Însă nu ajunge pentru a schimba realitatea.

— De ce este nevoie pentru a schimba realitatea?

— De poveşti, normal, a făcut el.

L-a privit lung un moment.

— Credeam că elfii sunt diferiţi.

— Ah, da, elfii, zânele, vrăjitorii din folclor şi toate chestiile astea. Nici măcar Maestro nu se potriveşte cu ideile tale?

— Ceva mai mult. Vorbeşte-mi de lumea ta.

— Ce vrei să ştii? a întrebat el.

— Cum este acolo?

— Este o lume a ceţurilor, a zis el.

— Trăiţi în ceaţă?

— Nu, nu, vedem foarte bine. Ceţurile sunt vii, ele ne lasă să vedem ce trebuie şi se comportă în funcţie de nevoi.

— Nevoile cui?

— Păi, ale comunităţii, a răspuns el.

— Comunitatea elfilor? a întrebat ea.

— Comunitatea, a repetat el, a elfilor, a copacilor, a pietrelor, a idolilor, a animalelor.

— Toată lumea trăieşte împreună?

— Toată lumea *este* împreună, a răspuns el. Separarea este o boală.

Şi, turnându-şi cu tristeţe încă un pahar:

— Vai, paradisul este acum pierdut.

Apoi, privind puţin jenat, a adăugat:

— Sunt bun pentru poveştile cu oameni, însă cred că Maestro o să-ţi explice viaţa elfilor mai bine decât mine.

Ea a ridicat din umeri.

— Ce simt eu nu prea pare să-l intereseze, a făcut ea.

Şi, imitându-l pe Acciavatti:

— Haide, cântă, cântă! Îţi întorc eu filele.

El a izbucnit în râs

— La elfii din vârful societăţii nu prea întâlneşti sentimentalisme. Însă îi pasă de tine mult mai mult decât crezi.

A părut să cugete o clipă. Apoi a râs uşurel.

— Sunt beat-criţă. Şi, după un moment de tăcere: Însă mi-am făcut treaba.

Ea a vrut să-i pună şi alte întrebări, dar el s-a ridicat, şi străduindu-se să stea drept pe picioare, i-a zis, căscând să-şi rupă fălcile:

— Hai să mergem la culcare. Zilele următoare vor fi agitate.

Clara nu a dormit toată ziua. O ploaie interminabilă ţârâia peste oraş şi, de partea cealaltă a visului, o observa pe Maria. Nu o voi mai vedea niciodată pe Eugénie, gândea ea, şi s-a rugat să primească lacrimi izbăvitoare, dar ele nu au venit nici în timpul zilei, nici seara, când la vilă au luat o cină uşoară înaintea unei nopţi care a trecut într-o toropeală sumbră. Dis-de-dimineaţă, nu s-a dat jos din pat până ce tatăl Mariei nu a venit la cel al fiicei sale dintr-un motiv care nu avea nevoie de vorbe pentru a fi explicat. Însă lacrimile continuau să curgă,

În timp ce ea urmărea mişcările abătute ale micuţei franţuzoaice prin camerele reci şi pe câmpurile îngheţate. Apoi, pentru a doua oară, au mers la culcare într-o stare de amărăciune faţă de care orice era de preferat, inclusiv războiul. A urmat încă o zi pierdută între două epoci alte ceasuri lungi în care a fost din nou singură şi în care nici măcar Petrus nu s-a ivit, dar la cina pe care a luat-o cu Leonora, Maestro şi-a făcut o scurtă apariţie.

— Înmormântarea e mâine, i-a spus el, şi va trebui să îi vorbeşti Mariei.

— Nu ştiu limba ei, a zis Clara.

El a plecat fără să-i răspundă.

Apoi a venit dimineaţa când trebuiau să o ducă pe ultimul drum pe Eugénie. Era ziua de întâi februarie şi, trezindu-se după o noapte proastă, în care i s-a părut că nici nu dormise, nici nu veghease, a observat că idolul dispăruse. A dat fuga în sala de mese goală, apoi în cea în care se găsea pianul. Era aşezat în stânga claviaturii. Petrus sforăia pe o canapea. Maestro o

aştepta.

— Era aici când am sosit, a spus el, arătând spre idol.

Au urmărit în tăcere pregătirile de la fermă pentru înmormântare. Apoi toţi au plecat spre biserică, unde era depusă scumpa lor răposată. Mulţimea adunată în faţa lăcaşului a impresionat-o pe Clara prin numărul mare şi prin liniştea pioasă. În timpul liturghiei a auzit puţină latină, dar mai ales a văzut în privirile celor de faţă că erau mulţumiţi de slujbă şi a început să se uite cu mai mult interes la persoana părintelui, pe care până atunci îl crezuse croit din aceeaşi stofă ca preotul ei. Părintele Centi era un om posomorât, căruia îi erai recunoscător că nu este rău, fără a-i putea mulţumi că este bun şi care trata frumos toate lucrurile şi toţi oamenii, datorită unei lacune în caracterul său care îl făcea incapabil de nicio josnicie, fără a-l face apt de gesturi măreţe. Or, văzându-l pe părintele François predicând în amvon cu o nebănuită simplitate plină de miez, a fost surprinsă de o intuiţie care i-a dat ghes să-l urmărească din priviri când s-a aşezat în fruntea cortegiului funerar şi să-l observe în continuare atunci când, în faţa mormintelor şi a sătenilor, a început omilia sfidând agresiunea îngheţată a vântului. Maestro îi traducea cuvintele şi a perceput în predică o muzică familiară, care avea de-a face cu propriul ei preot tot atât de puţin cât aveau partiturile monotone cu libertatea piersicilor şi a câmpurilor.

— Iată un om, a zis Maestro cu respect în voce.

Era cuvântul cel mai potrivit pentru sentimentul care nu încetase să crească în sinea ei. În aceeaşi clipă, André a făcut spre bunul părinte un gest care era transpunerea aceluiaşi lucru în limbajul trupului şi Clara a repetai *iată un om.*

— A loro *la gloria, nei secoli dei secoli,* amen, a tradus Maestro.

Apoi a tăcut. Însă după un timp, cât au asistat la saluturi şi îmbrăţişări, i-a spus:

— Până la sfârşit vor fi multe surprize şi aliaţi mincinoşi.

Apoi, cu o voce care se întunecase:

— Priveşte.

Şi ea a descoperit zidul negru.

— Prima bătălie, a spus el.

Ea s-a uitat atentă la colosalul tăvălug care înainta încet asupra satului.

— O furtună? a întrebat ea. Nu sunt soldaţi?

— Soldaţii sunt în spate, dar nu ei contează cu adevărat.

— Şeful lui Raffaele poate să comande norilor?

— Da, a zis Maestro, norilor şi stihiilor naturii.

— Dar tu, tu poţi?

— Toţi ai noştri pot.

— Atunci, de ce o lăsaţi pe Maria singură?

— Am protejat mereu satul. Dar dacă vrem să-i cunoaştem cu adevărat puterea, trebuie să ne abţinem să ne amestecăm în bătălie. Este o decizie grea, dar necesară pentru a-i înţelege puterile. Nu s-au manifestat niciodată până acum separat de ale noastre.

— Şi dacă moare?

— Dacă moare înseamnă că ne-am înşelat de la început şi sunt puţine speranţe să putem supravieţui acestui război, ca indivizi şi ca specie.

Clara a privit încă o dată monstrul înălţat la orizontul pământurilor australe.

— Este un colos, a zis Maestro, dar e numai o mică parte din ce poate crea inamicul. Aveam dreptate să credem că nu vor lua în serios pariul nostru.

— Totuşi, există un trădător care îl informează.

— Este un trădător care l-a urmărit pe unul dintre ai noştri şi a descoperit-o pe Maria.

— Care a urmărit calul sur.

— Care l-a urmărit pe Şeful Consiliului nostru întruchipat în cal sur, căci, în această lume, nu putem păstra decât una dintre esenţele noastre. Este un cal sur, dar şi un om şi un iepure.

— De ce a vrut Şeful Consiliului vostru să o vadă pe Maria?

Apoi, fără să înţeleagă cum, a ştiut răspunsul.

— Pentru că este tatăl ei.

— Iar puterea ta de preştiinţă este mare, a zis Maestro, şi egalează puterea ei de clarviziune. Acum, priveşte puterea inamicului şi înţelege-i natura şi cauzele.

— Distorsionează climatul.

— Şi fiecare dintre distorsiunile sale se nutreşte din altele. Marcel ar fi trebuit să moară. Când distorsionezi forţele creezi dezordine. Chiar şi când intenţia este curată, aşa cum a fost cea a lui Eugénie.

— Dar cum vom rezista, dacă noi nu putem folosi aceleaşi

arme?

— Aceasta este marea întrebare a alianţei.

I-au observat în tăcere pe bărbaţii care s-au strâns în jurul părintelui François şi al lui André, apoi s-au împrăştiat în ordine, care suindu-i pe ai lor în şarete, care băgând femeile şi copiii la adăpost în biserică, care luând drumul spre ferma lui alde Marcelot, împreună cu tovarăşii din prima linie. Ferma era mai mare, dar şi mai aglomerată decât cea a Mariei, care a fost întâmpinată de o femeie cu părul arămiu şi pe care Clara a plăcut-o din prima clipă. S-au aşezat în jurul mesei celei mari, pe care au fost puse pâine, miere şi prune de vară la borcan şi în timp ce a lui Marcelot şi fata ei pregăteau masa timpul s-a moleşit şi a părut că se turteşte. Afară, bărbaţii discutau şi vedeau cum spectrul înfrângerii creşte tot mai mult, însă înlăuntrul lor era ca o perdea de linişte sub forma unei amintiri nelămurite. Zăreau broderii vechi şi zâmbete uşoare, un râu şerpuind printre ierburi înalte şi morminte lăsate în paragină. Pe ce pistă mă aflu? s-a întrebat Clara, a cărei privire s-a fixat pe gesturile încete ale femeii cu părul de foc. Ar fi putut să stea o veşnicie fără să se sature de această minunăţie; apoi, la gestul Lorettei, care a pus în faţa Mariei o cană cu lapte cald, ea a băgat de seamă că era asemenea cu gestul Leonorei, când şi-a pus mâna pe a ei, în ziua când a împlinit unsprezece ani.

— Într-o zi, vei intra în comunitatea ta, a zis Maestro, îmi pare rău că până acum ai fost lipsită de asta. Dar ele te aşteaptă şi te vor primi în rândul lor.

Au trecut minute lungi, în timp ce satul se pregătea de asediu.

— Ce trebuie să-i spun Mariei? a întrebat ea.

— Vei găsi cuvintele potrivite, a zis Maestro, iar eu le voi traduce.

— Al cui servitor este Guvernatorul? a întrebat ea din nou.

— Al unuia de-ai noştri.

— De unde este el?

— Din propria mea casă.

— Cum se numeşte?

— Nu suntem ca oamenii, să ne dăm nume pe care să le păstrăm după aceea. Dar, pentru că prietenii noştn sunt fascinaţi de Roma antică, să spunem că se numeşte Aelius[11].

— Ce urmăreşte el? Şi, fără să mai aştepte răspunsul, a

răspuns: Sfârşitul oamenilor.

Pavilionul Ceţurilor

CONSILIU ELFIC RESTRÂNS

— Petrus ar trebui să mai lase băutura.

— Niciodată nu povesteşte mai bine decât atunci când e băut.

— Îi ascute Clarei clarviziunea, asta e evident. Ce pariu îngrozitor!

— Dar puterile amândurora cresc în continuare. Şi cei cărora le-am încredinţat-o pe Maria mă impresionează.

— Părintele François a crescut peste noapte.

— Ne-a fost aliat de la început.

— Pe cât sunt de curajoşi, pe atât sunt de legaţi de pământ.

— Una vine din cealaltă.

André

LA PĂMÂNT

Şi zidul cel negru creştea în zare. Din curtea fermei, bărbaţii vedeau mai limpede ce venea asupra lor şi era ceva ce nu şi-ar fi putut imagina vreodată că e cu putinţă, de vreme ce orizontul se prefăcuse într-un munte care lega pământul de nori şi înainta mugind, şi înainta înghiţind câmpurile şi copacii. André era tăcut. Nu există curaj fără întrebări, nici caracter care nu este călit mai mult de alegeri decât de biruinţe. Privea monstrul care se prăvălea peste pământuri pentru a le scoate de sub puterea fiicei sale şi coloanele malefice care se răsuceau în vârtejuri strânse, aliniate pentru a forma avalanşa, şi refuza să-şi închipuie ce va mai rămâne din tot ţinutul când furtuna îşi va fi încetat urletele. Însă André bănuia că inamicul îşi va domoli înaintarea când se va întâlni cu magia Mariei şi de aici se năştea o nesiguranţă care va trebui curând retezată de la rădăcină.

Cineva a strigat în spatele lui. Era Jeannot, care arăta cu degetul un punct din depărtare, unde se distingea o pată care se lăţea pe suprafaţa câmpurilor, şi au înţeles că era apă şi că valea era pe cale să fie înghiţită de un potop ce urca spre sat cu viteza unei herghelii smintite. Or, deşi ţinutul de jos, în ciuda numelui său, era aşezat deasupra văii, cum nimic din toate câte se petreceau nu erau naturale, se temeau că limbile de apă care rodeau pământurile la miazăzi ar putea înainta până la pereţii caselor şi să le taie orice retragere, ceea ce îi îngrijora pe André şi pe ceilalţi ortaci, pe care poate că nu te puteai bizui să recite cu simţire nişte psalmi, dar erau al naibii de dibaci când venea vorba să nu se lase prinşi în capcană ca nişte şobolani.

Cei care stăteau pe colnicul de la ferma lui Marcelot erau, cu toţii, bărbaţi pe care viaţa grea şi răzătoarea anilor îi obişnuiseră să dea peste cap şi stacana cu pelin a războiului. Iar locotenentul lui André, alde Marcelot, întruchipa chintesenţa tuturor virtuţilor pe care ţara de jos le strujea în supuşii săi. Când îşi luase femeie, o făcuse fără să ţină cont de niciunul dintre toţi care îl preveneau că aleasa inimii lui era cu zece ani mai vârstnică şi mai fusese o dată măritată cu un bărbat pe care

îl iubea şi pe care febra îl omorâse de tânăr. Însă el nu se clintise din această formă mută de încăpăţânare, care ascunde de ochii lumii toate comorile, pentru că, printr-o înţelegere aproape tainică, ştiuse că această femeie îi fusese menită lui din clipa în care a fost vrăjit de încetineala cu care trecea prin lume şi care pentru el preschimba fiecare zi într-o epopee a splendorii. Alde Marcelot nu avea nici cuvintele, nici învăţătura pe care ţi-o vâră în scăfârlie la şcoală şi care să îngăduie să spună ce simte trupul astfel încât să priceapă şi alţii şi s-ar fi mirat nespus dacă i s-ar fi explicat că o iubea pe Lorette a lui pentru că încetinea fluxurile naturale şi oferea prin lenea gesturilor ei bucuria de a le admira în toată minunăţia lor. Totuşi, nu era nici pe departe tăcut şi meditativ, aşa cum era André, şi toată lumea se dădea în vânt după vorbele lui de duh, cu care comenta o întâmplare sau o îndatorire. Merita să-l vezi când destupa o sticlă din pivniţa lui, întotdeauna cu vin bun, adulmeca dopul şi scotea dictonul zilei cu acel amestec de seriozitate şi zeflemea care este propriu inimilor curate. Ştia că vorbele au o greutate care nu-i aparţine autorului, de aceea trata deopotrivă cu respect şi batjocură tot ce îi ieşea pe gură; când tăia cu cuţitul lui de pădurar bucăţi enorme de cârnat uscat, trântea şi câte un precept, accentuându-l cu câte o clătinare papală din cap care se continua cu un hohot de puştan *(frica nu te scapă de primejdie*, vorba lui preferată, dădea dureri de cap la jumătate din ţinut, oamenii nefiind siguri că o înţeleg pe de-a-ntregul). Atunci îşi bătea convivul pe umăr şi începeau un taifas care dura cât cheful de băutură şi de istorisit poveşti de vânătoare, care, cum bine se ştie, nu au nici legătură cu realitatea, nici sfârşit. Însă, la răstimpuri, o privea pe Lorette cum transcende spaţiul încăperii cu mişcările ei molatice de dansatoare adormită şi simţea cum pe la ramificaţiile nervilor se insinuează în corpul lui o vrajă care îl transformă în cristal, oricât era el de bolovănos. Dragostea, încă o dată dragostea. Am putea să ne întrebăm dacă mai este vorba şi despre altceva în aceste pagini dedicate renaşterii unei lumi pierdute în negura veacurilor.

Alde Marcelot, pe numele lui mic Eugène şi căruia toţi îi spuneau Gégène, şi-a luat ochii de la puhoaiele de apă şi a privit cerul din spatele fermei. André i-a urmărit privirea. Apoi au schimbat o altă privire între ei, iar locotenentul a comentat

înspre comandantul său cu un aer care spunea multe:

— Cer de zăpadă.

André a clătinat din cap.

Cer de zăpadă. Venise ceasul când lucrurile trebuiau să se lămurească. Niciun tată nu vrea să-şi vadă copilul în primejdie. Însă André ştia că ar fi fost zadarnic să încerce s-o protejeze pe micuţă închizând-o între pereţii fermei şi a simţit în adâncul lui suspinul celui care iubeşte şi trebuie să se hotărască să acorde libertatea. Apoi, între renunţare şi nădejde, a trimis după Maria. De altfel, nu mai aveau mult timp. Zidul cel negru se oprise ceva mai încolo de pârloagă şi se putea simţi că nu mai aşteaptă decât ordinul pentru a da năvală. Era o fortăreaţă. Era alcătuită din ploi, vârtejuri şi furtuni, care, oricât de lichide ar fi fost, păreau mai solide decât nişte stânci, iar la baza lor, apa întunecată, cu suprafaţa zbârlită de picături ţepoase, se înălţase la jumătate de picior deasupra pământului. În fine, totul ţiuia într-un fel care îţi zgâria nervii şi simţeai cum în interiorul acestei supe malefice se coace un ţipăt care, când va fi timpul, va nimici până şi cele mai dârze destine. Maria, înfofolită în mai multe haine călduroase şi purtând pe cap o pălărie groasă de fetru trasă peste o broboadă, a venit lângă tatăl ei şi a măsurat inamicul cu un aer ciudat de nepăsător. Angèle îşi strângea îngândurată în jurul ei poalele pelerinei lungi. Gheaţa se înstăpânise peste ţinut. Gradele scădeau de la un minut la altul, provocând o învolburare a aerului vizibilă cu ochiul liber. Aşa cum revărsările de mârşăvie răspândesc miros de moarte şi valuri malefice, frigul din ce în ce mai aspru strecoară în corp otrava gheţurilor venite din altă lume. André a împărţit pături în care s-au înfăşurat cu grijă, după care cu toţii s-au aşezat în jurul Mariei şi al Angèlei, astfel că păreau o delegaţie în mijlocul căreia stăteau o puştoaică de treisprezece ani neîmpliniţi şi o bătrână de aproape o sută; iar dacă s-ar fi găsit vreo pasăre care să treacă în zbor peste curtea lui alde Gégène, ar fi văzut douăsprezece puncte minuscule în faţa unui zid negru de o mie de picioare. Alde Marcelot a clătinat din cap la rândul său, privind cerul în toate părţile, şi a rezumat destul de bine ce gândea fiecare în sinea lui, zicând:

— Vremuri contra vremuri.

Şi cu toţii au ştiut că vorbea despre vremurile diavolului şi despre cele ale bunului Dumnezeu.

André, dinspre partea lui, nu era convins că lupta avea prea mult de-a face cu credinţa. L-a chemat pe părintele François şi i-a cerut să se ducă să aibă grijă de cei care rămâneau în biserică. Preotul a îmbrăţişat-o pe Maria, întrebându-se dacă o va mai revedea vreodată în această viaţă cu livezi, despre care ştia în sfârşit că le aparţine pe veci, şi a binecuvântat-o pe bătrână cu toată dragostea pe care o putea pune în tot ce putea aducea o cât de mică alinare, oricât de ipotetică ar fi fost. Apoi a plecat spre biserică, lăsându-se în voia destinului. Bărbaţii aşteptau fără să scoată un cuvânt, privind la colosul ameninţător care mugea şi urla ca un câine şi Dumnezeu ştie ce aveau în suflet, ei, care toată viaţa nu ieşiseră din ţinutul lor. Însă André se uita la Maria. Ştia că vederea ei poate să treacă dincolo de graniţele vizibilului, după ce, într-o dimineaţă, îmbrăţişând-o pe micuţa pe care o salvase şi o luase de suflet, simţise o ciudată picoteală, care îi tulburase mai întâi vederea, pentru ca apoi să explodeze într-un caleidoscop de imagini, în care apăreau scene din trecut, pe care le revedea ca şi cum s-ar fi petrecut în acel moment. La fel, întrevăzuse liniile viitorului, ca un mănunchi atât de numeros, încât pe niciuna nu o desluşise clar, însă unele dintre ele îi reveniseră mai apoi în memorie, atunci când ceea ce anunţau se petrecuse în realitate, cum fusese când micuţa pusese mâna pe umărul lui Eugénie în cămăruţa în care se stingea Marcel.

— Trebuie să văd, i-a spus el.

Maria i-a arătat cu degetul zidul întunecat care tăcuse.

— Nu este nevoie de miracole, a zis ea.

André a clătinat din cap în semn de acceptare a unei noi piese în puzzle-ul care de aproape treisprezece ani se îmbina sub ochii lui, ca un ecou a ceea ce îi spunea pământul în această zi în care se pecetluiau liniile destinului. Atunci şi-a pus mâna pe umărul micuţei şi, adunând în privirea lui de rege taciturn această imensitate numită binecuvântarea tatălui, a zis:

— Nu-ţi fie teamă, vreau doar să văd.

Ea s-a apropiat şi şi-a aşezat mâna pe umărul lui. Ca şi Eugénie, la vremea ei, tatăl s-a clătinat sub şocul catalizei pe care o fetiţă care se folosea de forţele naturii îl exercita asupra puterii sale de om obişnuit. Ochii lui au aprins tot câmpul de luptă cu o pătrundere pe care în întreaga istorie militară nu o

avusese niciun comandant de oşti şi vedea tot pe un perimetru gigantic, în care fiecare detaliu era accentuat de arta unui miniaturist migălos. Apoi Maria şi-a tras mâna şi contactul a fost întrerupt. Dar văzuse şi îi fusese de ajuns. L-a chemat pe alde Gégène şi bărbaţii au strâns din nou cercul, în timp ce Angèle a mers să se aşeze deoparte pentru a observa cu Ochiul lui Dumnezeu manevrele diavolului deghizat în straie de vijelie.

Le-a spus ce aflase:

— La pârloaga dinspre răsărit, nişte călăreţi ciudaţi, vreo sută, poate; la miazăzi, ceva ascuns în spatele zidului, gata să ne atace prin surprindere, acolo este marea primejdie; dar şi în spatele nostru, la orizont, se petrec nişte mişcări neobişnuite.

Gégène şi-a scărpinat nasul care îi îngheţase ca ţurţurii de la streaşină.

— Cum adică, ciudaţi?

— Nu ştiu pe ce călăresc.

— Cum adică neobişnuite?

— Multe neguri.

— Acolo trebuie să merg, a spus Maria.

André a încuviinţat.

— Biserica? a întrebat din nou alde Gégène.

— Pe linia de ţintă a primei lovituri.

— Ordinele tale?

— Patru băieţi să o apere, doi rămân aici, ultimii trei în poiană, cu Maria şi cu mine.

— Unde vrei să merg eu?

— La biserică, dacă poţi s-o laşi pe nevastă-ta cu-a lui Jeannot şi cu primarul.

— Pot.

Apoi André a întrebat-o pe Maria:

— Ordinele tale?

— Nimeni sub acoperişuri, a răspuns ea.

— Evacuarea generală, a zis André către bărbaţi, şi să mergem!

S-au împrăştiat aşa cum hotărâseră. Însă, înainte de a continua, trebuie să spunem cine erau aceşti războinici care se duceau să răstoarne lumea, căci dacă gândiţi că toate astea sunt rodul hazardului, vă scapă ceea ce ei ştiu la fel de sigur pe cât sunt de convinşi că tăriile sunt gata să se prăvălească peste

ei. La drept vorbind, nu există decât plăsmuiri, nu există decât poveşti, şi chiar şi aici trebuie să ştii să separi grâul de neghină. Fanteziile lor miroseau tare a lemn sănătos de pădure şi a iarbă înrourată în straja zorilor, şi nu doar că primiseră moştenirea unui ţinut care văzuse apusul nobilimii cu sânge albastru şi nu ştia încă de lacheu banului, dar aveau şi conştiinţa că tot ce posedau merita cu siguranţă să rămână pomenit într-o poveste. Înţeleagă cine poate. Gégène a rezumat situaţia destul de bine, luându-şi rămas-bun de la Lorette, pe care o scosese împreună cu ceilalţi din fermă, şi pe care a sărutat-o, decretând: *pentru asta, musai o să ni se facă o baladă.*

Aşadar, erau acolo zece bărbaţi.

Era alde Marcelot, care vâna, ara, bea, înfuleca, glumea, ca un bărbat ocrotit fără greş de sanctuarul dragostei, fiind în fond unul dintre marii mistici cu picioarele bine înfipte în pământ, şi iată-l cum îl bate pe umăr pe preot anunţându-i ordinele tatălui Mariei, şi vom vedea un bărbat care în război ar fi cel mai bun dintre soldaţi, deşi sufletul lui este aninat de stele.

Era alde Jeannot, căruia acest război îi amintea un altul şi care descoperea în el însuşi o rădăcină de speranţă nebună prin care voia să creadă că ceasul de acum va şti să aline caznele amintirilor, şi vede cum i se desfăşoară pe dinainte drumurile vieţii, care s-au oprit brusc în ziua când şi-a văzut fratele murind. În fiecare dimineaţă se trezeşte cu această arsură pe care nimeni nu i-o poate vedea, şi bea pahar după pahar, şi râde când ascultă poveşti, iar sufletul lui este mai pustiit decât trandafirii în iarnă.

Era alde Julot, născut Jules Lecot, puţin după un prim mare război şi mult înainte de un al doilea, a cărui vârstă l-a salvat la limită, şi care era primarul acestui sat încântător şi uitat de lume. Îi conducea pe cantonierii din ţinut şi toată lumea era de acord că greu ai fi putut găsi un primar mai bun, din simplul motiv că era cel mai bun picher din cele şase cantoane, iar aceasta cere perseverenţă, dibăcie, pasiune şi sfântă răbdare, adică exact aceleaşi calităţi care îţi trebuie să conduci un ţinut. Adăugaţi la toate astea cunoaşterea fiecărui colţişor de crâng, şi aveţi chipul primarului ideal, căruia nu îi mai lipsea decât gustul pentru vinul abia tras şi pentru vânat, după postul Paştilor, pe care de altfel îl avea, astfel că nu mai este nimic de adăugat.

Era alde Riri Faure, al treilea frate al lui André, care era

pădurar, şi care era frate cu orice copac şi cu orice făptură cu coarne, blană sau pene, şi pe care îl iubeau pentru că dicta tăierile cu discernământ şi ţinea balanţa dreaptă între braconaj şi legi, care, în acest ţinut ce nu suferea nici rigiditatea, nici obrăznicia, era mai sfântă decât poruncile bunului Dumnezeu. Astfel că, sub supravegherea lui, se aduceau ofrande plăcerii vânătorii clandestine fără a ameninţa principiile care păstrau pădurea atât de frumoasă şi, cum ştia că iepurii care nu intrau în socotelile statului ar fi făcut prăpăd prin lanurile de orz şi de grâu, se hotărâse să închidă ochii la pocinoagele mărunte pentru a nu se petrece altele mai mari.

Era alde Georges Echard, pe care îl strigau Chachard, când reuşeau să-l dibuiască în fundul unui atelier unde era mai întuneric decât într-un fund de vacă şi unde mirosea a piele şi a grăsime cu care îşi ungea şeile şi hamurile; locuia deasupra atelierului, însă rareori urca la etaj; mai degrabă îl vedeai cum apărea glonţ din fundul camerei, când îşi termina treaba, pentru a merge în pădure, unde ar fi putut rămâne să vâneze până la judecata de apoi. Nu îşi luase niciodată femeie, prea înspăimântat să se îndepărteze de la drumul care lega văgăuna lui de tăbăcar de potecile vânatului său drag, însă era în cea mai bună dintre companii, cea care zâmbeşte zorilor, când se zămisleşte lumina zilei care vine, şi se bucură de zborul unui stol de sturzi, în zvonul oamenilor care abia se trezesc. O tulea spre desişurile lui fluierând, îşi înfigea puşca în banduliera strânsă în aşa fel încât să poată ţine mâinile în buzunare, ceea ce o făcea pe Maria să zâmbească, căci tare mult îi plăcea amestecul ăsta de indolenţă şi agerime.

Era alde Ripol, Paul-Henri pe numele lui adevărat, fierar în satul vecin, dar de loc de aici, şi care nu lipsea niciodată de la evenimentele de căpetenie. Era însurat cu cea mai frumoasă femeie din Burgundia, pe care, când trecea, lumea o privea cu tot respectul pe care îl ai faţă de cele mai izbutite opere ale Naturii, însă fără prea multă invidie, totuşi, de vreme ce i se dusese buhul cât de prost gătea, dar, cum nu asta înseamnă dragostea, ocupa un loc de seamă în inimile bărbaţilor din ţinutul de jos, care se consolau fără mare greutate cu ochii ei de culoarea cerului, când nevestele le puneau dinainte cu un zâmbet zeflemitor, ia te rog de pofteşte, mâncărica de vită cu morcovi, care se topea în gură mai grabnic decât se topesc

ţurţurii la sfârşitul lui martie.

Şi, în fine, era alde Léon Saurat, pe care toată lumea îl chema chiar aşa, alde Léon Saurat, pentru că erau atâţia de Léon pe acolo, încât altminteri nu era chip să-l deosebeşti de ceilalţi, şi care ţinea cea mai mare fermă din tot cantonul, pe care o lucra cu cei doi fii ai săi, dintre care pe unul îl botezase tot Léon, dintr-un soi de căpoşenie, altminteri foarte folositoare în zonele unde este mult de muncă, iar pe celălalt Gaston-Valéry, cu dorinţa admirabilă de a compensa scurtimea cu care fuseseră botezaţi tatăl şi primul fiu. Aceşti doi vlăjgani tineri şi chipeşi, care se îngrijeau de fermă sub înalta autoritate a irascibilului lor părinte, erau veseli şi la fel de tari ca stânca, şi te minunai să-i vezi aşa de falnici, iar buna lor dispoziţie reuşea uneori să crape severitatea de granit a tatălui. Atunci, la sfârşitul zilei, când se întorceau acasă la fermă, unde mama punea masa pentru doisprezece lucrători hămesiţi, puteai surprinde pe chipul posomorât al patriarhului umbra unui surâs.

Da, iată cine erau cei nouă bărbaţi care i se alăturaseră în mod firesc lui André în sfatul de la cimitir, nişte bărbaţi căliţi aşa cum se încălzeşte şi se lucrează fierul, proptit între ciocan şi nicovală, cu tot respectul pe care fierarul îl are faţă de materia primă, şi apoi pus la răcit, modelat şi fasonat într-o formă înnobilată. Şi cum ei nu frecventaseră decât cerbii şi văioagele, fierul lor nu ruginise, ci se păstrase cu ajutorul a ceea ce religia le interzice să numească, adică simpla şi puternica magie a lumii naturale, căreia i se adăugase venirea unei micuţe care ştia să-i elibereze forţele – astfel că ceea ce îşi spunea fiecare dintre ei, în timp ce se grăbeau să ajungă la posturile de luptă, era ceva care se născuse fără să bage de seamă din undele ce izvorau din adâncurile fiinţei lui André şi erau catalizate de Maria, ceva care răsuna în mintea fiecăruia dintre cei care se pregăteau de luptă şi lua forma acestor vorbe de vrajă şi de vânt: *pământul, pământul sau moartea*!

Astfel, un ţinut întreg fusese scos din ale sale. Bărbaţii încercau să găsească nişte cotloane unde, pe cât era cu putinţă, să se apere de vânt şi de prima lovitură, şi se străduiau să nu privească spre zidul întunecat, în timp ce dârdâiau într-un ger cum nu se mai văzuse. Însă toată lumea asculta cu un sentiment care, în mijlocul acelei zile apocaliptice, închipuia un

focşor care pâlpâia în acea parte din noi înşine pe care o numim centrul, inima sau miezul – prea puţin contează în realitate, prea puţin contează numele când ai lucrul – care era înţelegerea profundă că legătura ce îi unea pe bărbaţi şi pe femei cu aceste pământuri îşi întindea peste ţinut rânduiala şi forţa sa invizibile. Simţeau că de partea lor aveau înţelepciunea lucrurilor care merg aşa cum se cuvine să meargă şi ştiau că sunt conduşi de şefi capabili care pot să ia deciziile, numărând brazdele mai degrabă decât himerele. Ce nu ştiau, cel puţin nu cu o ştiinţă care să poată fi exprimată, era că această certitudine venea din faptul că André, care trăise cincizeci şi doi de ani în beatitudinea ei, amplifica în fiecare dintre cei de acolo imnul pământului. Şi, deşi nu ştiau, simţeau şi îşi trăgeau forţele din legătura directă cu văile şi cu ogoarele mănoase.

Primarul şi alde Jeannot rămăseseră la fermă, de unde erau gata să trimită mici curieri, în persoana puştilor de la canton care fugeau mai iute decât iepurii, pentru a-i ţine la curent pe ceilalţi ofiţeri cu tot ce se petrecea important. Alde Marcelot, Riri, Ripol şi Léon Saurat se duseseră la biserică, unde acţionau cu isteţime, împreună cu un preot care devenise ceva mai devreme unul dintre ai lor şi cu care cuvintele erau în ziua aceea inutile ca o umbrelă din bumbac. Cât despre André, acesta plecase spre poiană, luându-i cu el pe Maria, pe alde Chachard şi pe flăcăii Saurat. Iată ce unelte îşi alesese destinul: aceşti bărbaţi împreună cu această fetiţă care suie cu pas grăbit spre un luminiş mai îngheţat decât banchizele şi care bagă de seamă că totul amuţise în jur şi că întreaga pădure părea să fi împietrit într-o linişte de mormânt. Dar ei continuă să urce şi curând ajung la ţintă.

Ciudată ţintă, aşa cum spusese André. În timp ce doi paşi mai încolo, drumurile forestiere se aşterneau pustii şi tăcute, un clipocit brusc de sunete şi de aburi i-a întâmpinat imediat ce au trecut de linia ultimilor copaci, înmărmuriţi, s-au oprit şi au privit spectacolul. Frigul care îi pătrunsese până la oase părea să se fi înmuiat puţin şi se întrebau dacă acesta era motivul negurilor care pluteau într-un spaţiu structurat bizar. André i-a oprit în loc pe cei trei bărbaţi care veneau în urma sa; a privit-o pe Maria, apoi a dat din nou ordin de înaintare. Au mers până în centrul cercului unde negurile se învârtejeau în jurul lor înseşi într-un dans lent şi dens, care totuşi îngăduia să vezi prin ele. Era

uluitor. Fâşiile de ceaţă erau opace ca nişte ziduri şi, cu toate astea, translucide ca apa de izvor. Prin ele se vedeau sorburi invizibile, mai de nepătruns decât stâncile! În fine, murmurele care se auzeau în luminiş li se păreau cel mai încântător lucru de pe lumea asta. Aveau sentimentul confuz că nişte voci se strecurau în mijlocul acelor pulsaţii blânde, însă nu puteau cu adevărat să le desluşească vibraţiile care făceau să scârţâie întreaga poiană. Alde Chachard, care urcase pieptiş fără să-şi scoată mâinile din buzunarele lui de dandy al pândarilor, a fost cât pe ce să-şi rupă căptuşeala smulgându-şi dintr-odată pumnii pe care o asemenea scenă nu putea să-i lase în fundul pantalonilor, iar cei doi flăcăi Saurat au suferit o fulgerătoare cădere a fălcilor, aducând gravitaţiei întregul omagiu al consternării. Însă André se uita la Maria cu privirea lui care nici nu renunţa, nici nu obliga.

Stătea nemişcată în mijlocul luminişului şi ceţurile porniseră în jurul ei un balet cu mişcări stranii şi complicate. Vedea în sfârşit ce presimţise şi aşteptase luni de-a rândul, după primirea scrisorii din Italia şi după visul cu calul alb.

Vedea.

Vedea furiile care se vor dezlănţui şi săgeţile morţii.

Vedea plecarea, dacă va supravieţui atacului.

Auzea limpede vocile pe care ceilalţi abia le ghiceau.

trezirea ceţurilor
cele dezrădăcinate ultima alianţă

Ceva s-a rupt în ea şi a sfâşiat cerul cu privirea ei interioară în tuşe de vopsea care se diluau uşor şi apoi dispăreau într-un ultim laviu perlat de lumină.

Îşi simţea valurile puterii cum fierb şi se descătuşează.

Şi auzea vocea micii pianiste din noaptea tămăduirii

Maria
Maria
Maria

A răsunat o deflagraţie atât de puternică, încât s-au aruncat cu toţii la pământ. Inamicul acţiona în sfârşit. Zidul întunecat

năvălise mugind şi izbise în plin primele case ale satului şi biserica. Însă, lovind, se dislocase şi dezvăluise astfel întinderea uriaşă a monstruozităţii sale. Mai rău, prăvălirea arăta ce pândea în spate, într-o ambuscadă mortală, unde tornade ţiuitoare încărcate cu ploi ucigătoare deschideau calea săgeţilor negre, care urlau a moarte într-un şuier de oţel şi gheaţă.

Acoperişurile s-au prăbuşit.

Primele clipe au fost cele mai îngrozitoare. De parcă toate flagelurile Antihristului s-ar fi abătut deodată asupra sătenilor lipsiţi de protecţia acoperişurilor. Ploaia care bătea des era atât de grea, încât picăturile răneau ca nişte pietre, şi prin aceste răni, care nu sângerau, dar străpungeau corpul cu acele lor dureroase, pătrundea un frig cumplit. La asta se adăuga vântul ce distrugea acoperişurile într-un fel straniu, nu luându-le de pe case, ci făcându-le să se năruiască, astfel că alde Gégène şi oamenii lui o binecuvântau pe Maria că îi păzise de această stihie. În sfârşit, primejdia cea mai mare venea de la săgeţile negre, care ţâşniseră fulgerător pe prima parte a traiectoriei lor, apoi, la jumătatea drumului, încetiniseră şi rămăseseră suspendate în furtună, părând că-şi fixează la nesfârşit ţinta. După care au izbucnit şi coşmarul a început, căci nu îşi atingeau victimele, ci explodau la câţiva centimetri de ele şi le izbeau de pământ cu puterea unei unde de şoc care putea să frângă oasele. Mai mulţi săteni au căzut. Totuşi, aproape toţi se culcaseră la pământ când se dezlănţuise atacul şi încercau să-i apere pe cei mai slabi cu biata pavăză a propriului trup, în timp ce vântul şi săgeţile făceau rafalele de aer periculoase ca nişte mine explozive. Mai rău, apa urca la rândul ei şi erau martori la un fapt imposibil, şi anume o viitură care suia pantele fără altă cauză decât voinţa unei forţe rele... vai... un ţinut înecat sub asaltul proiectilelor urii care transforma stihiile vieţii în arme de tortură şi de moarte... şi se lipeau cu burţile de pământul întins ca-n palmă şi se simţeau ca nişte şobolani pe puntea unei corăbii.

Aşadar, cu toţii se aruncaseră la pământ, mai puţin doi bărbaţi, un popă şi un neam de traistă, care refuzaseră să o facă şi, în ciuda furiilor din jur, se ţineau drepţi în mijlocul urgiei, iar vârtejurile şi săgeţile păreau să-i ocolească în mod miraculos. Minţile grăbite vor conchide că era vorba despre curaj sau

despre inconştienţă, însă doar în momentul în care săgeţile explodaseră în furtună, bunul preot şi bravul ţăran fuseseră iluminaţi de o bruscă înţelegere care le-a spus ce fel de arme aveau ei în acest război. Într-adevăr, alde Gégène şi părintele François pricepuseră că era vorba de o bătălie a spiritului în aceeaşi măsură ca una a materiei şi că poţi să lupţi cu inima la fel de bine ca şi cu o puşcă, şi trebuie spus că săgeţile păreau să-i ignore pe cei doi îndrăzneţi care nu îşi plecau frunţile în ceasul în care toate se prăbuşeau. De altfel, văzând aşa ceva, alde Riri, Ripol şi Léon Saurat, care niciodată nu simţise atât de grea povara vechilor sale reume, dar nici atât de îmbătătoare explozia de energie care îl înzdrăvenea la cei şaizeci şi nouă de ani ai săi, s-au sculat la rândul lor şi au organizat apărarea, observând că săgeţile ochesc spre ţintele aflate la pământ. Cum sunt zile în care trebuie să-ţi aşezi soldaţii să se odihnească, sunt şi lupte care impun să stai în picioare în faţa salvelor: fără un cuvânt, cei cinci bărbaţi s-au repezit ca nişte câini ciobăneşti în jurul turmei, adunându-i în scurt timp pe cei care puteau încă merge şi i-au pus să stea acolo, spate în spate, într-un cerc compact pe care săgeţile păreau că renunţă să-l atace frontal, deşi nu conteneau să explodeze în tot perimetrul bisericii. Aveau un răgaz să-şi tragă sufletele. Însă ştiau că nu va dura mult, pentru că apele se apropiau, iar alde Gégène îşi înălţa spre ferma sa şi spre pădure o mutră tot mai îngrijorată de la un minut la altul, întrebându-se ce făcea Maria şi dacă Lorette a scăpat.

Trupul bisericii s-a năruit cu o bubuitură, de parcă ar fi fost lovită de un obuz, şi schije de piatră au ţâşnit în toate părţile. La ferma din vale, unde rămăsese mama Mariei, gerul se aliase cu un vifor atât de puternic, încât ar fi putut scufunda un vapor în largul mării şi, deşi acoperişul era încă neatins, scândurile grajdului începuseră să cedeze, iar curtea era înecată de bucăţile de gheaţă căzute din cer. În pădure, animalele stăteau pitulate, însă frigul era şi mai tăios sub copaci decât în câmp. În tot ţinutul, aceleaşi ravagii ale naturii, care distrugeau tot ceea ce cu îngăduinţă ţesuse cândva, dădeau de pământ cu tot ce crescuse până atunci sub cer, şi toţi se întrebau cât vor mai putea rezista unui prăpăd care nimicise în câteva minute o bună parte din ceea ce geniului omenesc îi luase atâtea veacuri să construiască. Totuşi, nu-şi pierduseră nădejdea, pentru că de

partea lor erau o micuţă vrăjită, un şef care ştia ce înseamnă măreţia şi un pământ care nu-şi trădase niciodată slujitorii, şi, odată primele momente de panică trecute, în care toţi fuseseră aduşi la stadiul de animale, simţeau cum creşte, cum se ascute indignarea, pentru că pe aici nu erau obişnuiţi, oricât de sărmani ar fi fost, să fie trataţi astfel, şi în interiorul fiecăruia începuse să se răzvrătească, inspirată de lungile vânători ale iernii, de braconaj şi de paharele închinate cu prietenii, o rezervă de curaj care le înălţa inimile în furtună. Aşa se face că acest val de vitejie pe care îl datorau pământului, care nu putea îngădui să li se facă rău celor care îl cinsteau – câtă vreme toate cataclismele veniseră din cer –, aducea o vagă acalmie în timpul dezastrului, iar ploaia şi vântul nu izbuteau să treacă dincolo de o anumită forţă pe care tăria pământului o contracara.

Da, tăria pământului. André, în poiana unde se purta cealaltă luptă, cea din inima Mariei, o simţea cu toată vigoarea pe care i-o dădea o viaţă pe care şi-o petrecuse ţinându-se drept pe clisa ogoarelor sale şi cu toată înţelepciunea sângelui generaţiilor de ţărani care îi curgea prin vine. Nu ştia cum, însă ştia prin ce vrajă, şi singurul lucru de care era preocupat era acest ancoraj ale cărui noduri şi odgoane se suprapuneau peste harta telurică a ţinutului de jos şi le dădea celor pe care îi lega cu dragoste noi rezerve de curaj născut din rădăcinile înseşi ale pământului. Dar ştia şi că flota care lupta în acel ceas se ciocnea de un duşman pe care nu-l putea învinge numai cu armele pământului.

A privit-o pe Maria şi i-a zis:

— Cerul este al tău.

Teresa

SURORILE CLEMENTE

Clara şi Maestro o priveau pe Maria urcând împreună cu tatăl ei spre poiana cu ceţuri, cu ceilalţi trei încheind grupul de parcă l-ar fi însoţit pe Domnul Iisus Hristos însuşi. Cei doi bărbaţi mai tineri erau mai frumoşi decât fazanii toamna şi se simţea în ei vigoarea firilor senine care nu-şi fac niciodată griji. Fratele cel mare, cu mâinile în buzunare într-o atitudine care arăta bucuria de a fi liber, purta pe faţă urmele maturităţii şi ale plăcerii de a râde în hohote. Însă cu toţii aveau pe figuri aceeaşi hotărâre dată de înţelegerea că au intrat în ceva care îi depăşea cu mult. Când au ieşit de sub acoperişul copacilor pentru a intra în luminiş, Clara a fost uimită de caligrafiile trasate de neguri. Aşa cum Alessandro picta semne de vopsea fără să le cunoască limbajul, ceţurile închipuiau o poveste căreia ea nu-i putea pricepe graiul. Dar era absorbită mai ales de Maria şi îşi făcea griji de o anumită cută a gurii pe care o căpătase din noaptea în care Eugénie îl vindecase pe Marcel. Vedea amărăciunea şi teama, de parcă ar fi fost gravate pe o piatră, şi bănuia că este acelaşi semn pe care îl găseai pe figurile ofiţerilor care au suferit pierderi de soldaţi.

Petrus, care nu încetase si sforăie gălăgios de dimineaţă, a căscat interminabil şi s-a extras cu mare greutate din fotoliul lui. A schimbat o privire cu Maestro şi ceva a părut să-l facă să-şi vină în fire.

— Am nevoie de un pahar, a mormăit el.

Apoi, descoperind câmpul de bătaie prin intermediul viziunii Clarei, a şuierat printre dinţi.

— Nu începe bine, a făcut el.

— Se gândeşte la Eugénie, a zis Clara. Îi este frică să nu piardă şi alte fiinţe pe care le iubeşte.

— Dureroasa experienţă de a comanda, a spus Maestro.

— Ea nu comandă, a zis Clara, şi sunt părinţii ei.

— Rose şi André nu sunt părinţii Mariei, a spus Petrus.

În luminişul de la răsărit, Maria se întorsese pentru a

înfrunta cerul încărcat cu zăpadă, iar bărbaţii făcuseră aşijderea, ridicându-şi ochii spre norii mai albi decât laptele.

— Sunt mulţi orfani în războiul ăsta, a zis Clara după o clipă de tăcere.

— Sunt mulţi orfani pe lume şi sunt multe feluri de existenţă, a spus Maestro.

A urmat un nou moment de tăcere. În privirea pe care Petrus i-a aruncat-o lui Maestro, ea a citit umbra unui reproş. După care şi-a turnat un pahar de muscat şi a spus:

— Iar noi îţi suntem datori cu încă o poveste. Cea a surorilor Clemente.

Privirea ei interioară i-a arătat două tinere aşezate una togă alta într-o grădină de vară. Pe una dintre ele o cunoştea deja, se numea Marta şi fusese marea iubire a lui Alessandro, însă a privit-o pe cealaltă cu o curiozitate amestecată cu un sentiment plăcut, scăldată în lumina neclară pe care o are aerul în zilele călduroase. Era brunetă şi pătimaşă; la urechi, doi cercei de cristal; un oval perfect, tachinat de gropiţe; pielea aurie şi râsul ca un foc în noapte; dar pe faţa ei se vădea şi încărcătura sufletelor a căror viaţă este în întregime interiorizată, şi gravitatea sprinţară care, odată cu vârsta, capătă patina argintului.

— Marta şi Teresa Clemente, a zis Petrus. Nu se pot imagina surori mai puţin asemănătoare şi, totuşi, mai unite. Dar despărţite de zece ani şi de prăpastia suferinţelor. Familia Clemente dădea recepţii la care apărea ca o fantomă figura duioasă a Martei, pe care toţi o găseau foarte frumoasă şi foarte melancolică şi îi îndrăgeau poemele triste, care ai fi jurat că sunt scrise de o mână şi de o inimă mature. La douăzeci de ani, se căsătorise cu un bărbat deloc făcut pentru iubire şi poezie şi, sub pretextul vieţii conjugale, nu a mai mers la serate, unde îşi făcuse apariţia o altă micuţă, pe care o găseau foarte frumoasă şi foarte veselă, şi care se dovedea un copil minune cum rar întâlneşti. La zece ani, avea un talent şi o maturitate invidiate de pianişti de două ori mai vârstnici decât ea. În plus, era zglobie ca o coţofană şi mai încăpăţânată decât o vulpe atunci când nu voia nici în ruptul capului să cânte piesele care i se dădeau. Alessandro se împrietenise cu ea cu mult timp înainte a o întâlni pe Marta şi zicea adesea că fetiţa era o sfidare la adresa legii care cere ca artiştii să se consoleze cu suferinţele

lor, pentru că din ele se nasc avânturile artei lor. Dar observase şi abisurile ameţitoare care se găseau în interiorul ei şi ştia că râsul său zburdalnic nu-i afecta niciodată vocaţia pentru profunzime. Uneori, privea norii şi Maestro vedea cum umbrele lor treceau peste faţa ei. Apoi cânta şi iar se ridica. Marta o asculta şi se însufleţea cu dragostea pentru sora ei, înainte de a pleca spre seară, după ce o îmbrăţişa într-o mişcare de vals.

Însă, când sora mai mare dispărea la capătul aleii, micuţa se aşeza pe treptele scării de la intrare şi aştepta până i se mai domolea durerea, pentru că o fiinţă pe care o iubea pătimea atât. Toate se găseau în interpretările ei, această aptitudine uriaşă pentru fericire şi această durere de a iubi o soră care îşi unise viaţa cu blestemul suferinţei. Nu ştiu ce zbucium se ascunde în inimile celor făcuţi din acelaşi sânge, însă cred că Teresa şi Marta aparţineau unei ghilde de peregrini unită în aceeaşi căutare pecetluită de o sublimă fraternitate. În jurul lor, părinţii erau într-o veşnică forfotă, ocupaţi cu marile serate, singurele la care se rezumau fanteziile lor de bogătani şi care îşi înţelegeau fiicele la fel de puţin pe cât erau de capabili să-i distingă pe oamenii adevăraţi de stâlpii saloanelor. Astfel, surorile Clemente au crescut în mijlocul acestei lumi şi lângă două spectre care purtau frac şi rochie de mătase şi au trăit pe o insulă de pe care în depărtări se vedeau vapoare ce lăsau pe apă dâre albe, fără a acosta vreodată la pontonul unde trăieşti, păcătuieşti şi iubeşti. Poate că Marta, născându-se cu zece ani înaintea surorii ei, absorbise toată indiferenţa tatălui şi a mamei sale, astfel că forţa care venea din descendenţa neamului, de la o străbunică poate, sau din timpuri mai vechi, când banii nu pervertiseră gustul pentru viaţa tihnită, putuseră să se întrupeze în carnea delicată a Teresei şi, prin pavăza pe care o constituia melancolia surorii mai mari, să înflorească mai mult decât în alte condiţii. Dar aceasta crea, în schimb, o legătură în care principiul vital al Teresei izvora din sacrificiul de bunăvoie al Martei, iar dacă nu este surprinzător că moartea uneia a fost urmată de a celeilalte, oricare ar fi fost circumstanţele care fac atât de dificil să desluşeşti cauzele şi artificiile, nu m-aş mira totuşi ca la sfârşit să descoperim că suntem cu toţii personajele unui romancier migălos, dar nebun.

Petrus a tăcut.

— Cânţi ca mama ta, a spus Maestro, iar muzica ta cheamă

umbra ei, căreia nu am ştiut încă să-i spun povestea potrivită. Ştii de ce un om nu poate găsi în el cuvintele ce îi eliberează pe vii şi pe morţi?

— Din pricina necazului, a spus ea.

— Din pricina necazului, a spus el.

Pentru întâia dată de când îl cunoştea, a văzut întipărită pe figura lui durerea.

— Era deja epoca tulburărilor şi a bănuielilor, iar tatăl tău venea adesea la vilă după ce se întuneca, a reluat el. Or, într-o seară, Teresa era acolo şi cânta o sonată.

Maestro a tăcut şi Clara a plonjat în amintirile lui. Lăsaseră ferestrele deschise ca să intre aerul suav al verii şi se auzea aceeaşi sonată pe marginea căreia descoperise poemul ce unea inimile şi răzbătea în spaţiul viziunilor. Când, în urmă cu doi ani o cântase şi ea, chiar în seara care o condusese în vis spre Maria, în aer era un miros de ploaie şi de pământ reavăn, însă povestea spusă de partitură i-a rămas indescifrabilă, iar poemul se strânsese într-un glob de tăcere. A ascultat-o cântând pe tânăra femeie şi acelaşi glob s-a format în pieptul ei. Apoi, în încăpere a apărut un bărbat. Se ivise de nicăieri şi scruta intens un loc din el însuşi pe care i-l arăta muzica. Putea să vadă fiecare detaliu al trăsăturilor lui vrăjite de interpretare, avea pe faţa luminată de tinereţe o seninătate cerească, pe care se desluşeau razele lunii şi visările râului.

— Are inspiraţia ceţurilor noastre, i-a spus bărbatul lui Maestro, care stătea în faţa lui în această amintire de acum zece ani. Însă adaugă în ele o frumuseţe care vine de pe meleagurile sale.

— Pământul ei o inspiră, dar ceea ce dă farmec interpretării sale este acest mister căruia îi spunem femeie, a răspuns Maestro.

— Nu toate cântă ca ea.

— Dar toate poartă în ele această esenţă pe care tu o observi în muzica ei.

Apoi viziunea s-a stins şi Clara a fost din nou alături de Maestro în prezent.

— Un an au fost fericiţi, a zis el, după care Teresa a aflat că aşteaptă un copil. Iar asta a fost un cataclism.

— Un cataclism pentru Consiliu?

Tatăl tău nu a înştiinţat întregul Consiliu. Aşa cum ţi-am spus, era epoca primelor tulburări, căci ambiţia şi influenţa lui Aelius nu încetaseră să crească şi asta ne provoca mari nelinişti. Au izbucnit disensiuni interne cu o amploare necunoscută până atunci şi am asistat la trădări pe care nu le credeam posibile. Aşa că, atunci când am aflat despre sarcina Teresei, am hotărât să păstrăm secretul acestei minuni, inexplicabil ca stingerea ceţurilor noastre: un copil conceput de o femeie şi un elf. Toate celelalte uniuni mixte au fost sterile.

— Teresa a anunţat că îşi doreşte să consacre un an meditaţiei şi că s-a retras la o proprietate a familiei, în nordul Umbriei, a zis Petrus. Nimeni nu a aflat nimic.

Ea a văzut o vilă cu ziduri austere, înconjurată de o grădină mare care domina o vale cu şesuri line şi dealuri mărunte, şi a auzit ieşind dintr-o cameră nevăzută notele sonatei brodate cu o profunzime nouă, cu o nervură din fir de argint şi de ploaie.

— În ajunul naşterii tale, Marta s-a aruncat în Tibru. Apoi Teresa a adus pe lume o fetiţă. În noaptea care a urmat s-a stins şi ea. A adormit şi nu s-a mai trezit. Însă tatăl tău trecuse deja puntea înapoi, pentru că o altă naştere îl chema la ai noştri. Tot o fetiţă se născuse în căminul Şefului Consiliului, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră cu tine şi cu aceeaşi prodigioasă imposibilitate, căci, deşi concepută de doi elfi, venise pe lume cu o înfăţişare total omenească, ceea ce nu se mai întâmplase niciodată în lumea noastră şi nici nu s-a mai întâmplat de atunci. Noi ne naştem într-o simbioză a esenţelor şi nu luăm o aparenţă unică decât atunci când părăsim lumea noastră. Însă această micuţă, oricum ai fi luat-o şi oricum ai fi privit-o, semăna leit cu toate micuţele oamenilor. Ne aflam în prezenţa a două naşteri imposibile, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, aşa că s-a luat hotărârea să fie ascunse cele care, atât de evident, aparţineau unui destin puternic şi pe care le doream protejate de acţiunile lui Aelius.

— Aşa că ne-aţi trimis departe de rădăcinile noastre, a spus ea.

— Alessandro îmi descrisese odată satul în care trăia fratele lui, a zis Maestro, şi te-am trimis la Santo Stefano. În ceea ce o priveşte pe Maria, ea a făcut o călătorie mai întortocheată, care trece prin Spania şi se încheie la ferma lui Eugénie. Povestea îi aparţine, nu o să ţi-o spunem noi acum.

— Ştie că a fost adoptată?

— Tatăl tău i-a povestit despre sosirea ei la fermă, a spus el. Trebuie să o ştie, pentru ca puterile să i se descătuşeze şi să se manifeste.

— Dintre voi două, tu eşti cea care are o parte omenească, a zis Petrus, de aceea ţeşi legături şi întinzi punţi. Cânţi ca mama ta, însă adaugi o forţă care vine din puterile tatălui tău. Vezi ca tatăl tău, însă adaugi legături care îţi vin de la firea omenească a mamei tale.

O viziune a copleşit-o pe Clara. Era mai limpede şi mai intensă decât amintirile obişnuite şi ea ştia că o priveşte pe Teresa, care cânta sonata brodată cu ploaie şi cu argint. La ultima notă, mama ei şi-a ridicat capul şi pe Clara a apucat-o ameţeala, căci se afla în faţa unei femei vii.

— Fantomele sunt vii, a murmurat ea.

Şi, pentru prima dată în doisprezece ani în care nu cunoscuse plânsul sau râsul, s-a pornit să plângă şi să râdă în acelaşi timp. Petrus şi-a suflat zgomotos nasul într-o batistă cât un cearşaf, apoi cei doi bărbaţi au aşteptat în tăcere să i se usuce lacrimile.

— În toţi anii aceştia am regretat că mama ta nu te-a cunoscut, a zis Maestro. Te-am privit crescând cu această candoare şi cu acest curaj pentru care mulţi eroi te-ar invidia şi adesea m-am gândit că soarta a împiedicat să se întâlnească două dintre femeile cele mai remarcabile pe care mi-a fost dat să le întâlnesc. Am văzut moştenirea forţei şi a purităţii sale, le-am regăsit în tine de nenumărate ori, dar am văzut şi ce îţi aparţine doar ţie şi care ştiu că ar fi încântat-o.

Şi-a văzut mama aşezată în clarobscurul grădinii din Umbria. Râdea şi cerceii de cristal scânteiau în asfinţit. Sub lumina înserării, o melancolie argintie aluneca peste obrazul ei ca un peşte de râu.

— Dacă va fi fată, a auzit-o zicând, mi-aş dori să iubească muntele.

I s-a răspuns, fără îndoială, căci ea a zâmbit şi a zis:

— Muntele şi livezile, vara.

Apoi a dispărut.

— Alessandro mi-a spus că livezile de la parohie erau locurile din Abruzzo pe care le prefera înainte de orice altceva. În toată povestea asta, am învăţat să am încredere în semnele

pe care ea le lasă în drumurile noastre. Poemelor pe care un tată le-a scris în speranţa că fiica lui le va citi, liniilor munţilor trasate de un penel neştiutor. Ştiam că într-o zi vei veni din Abruzzo şi, la fel cum te-am trimis acolo sub semnul livezilor, ai luat drumul Romei sub cel al pianului uitat.

Ea l-a auzit pe Sandro, care spunea: *există prune transparente şi umbră în cascadă.* Dar ceea ce căpăta strălucire aidoma licuricilor nopţii era vocea mamei sale, în care se deschidea o falie prin care pătrundeau alte voci. Erau acolo femei şi morminte, scrisori din război şi cântece blajine de seară. Toate aceste voci şi toate aceste morminte şi toate aceste femei cernite de zăbranicul necazului, care îşi murmurau iubirea pe aleile pietruite ale cimitirelor... A zărit o grădină cu irişi şi un tânăr cu ochii luminoşi şi trişti, în timp ce un glas îngâna duios: *du-te, băiete, şi să nu uiţi niciodată cât de mult te iubim* iar inima ei s-a cutremurat recunoscând timbrul bătrânei Eugénie. Apoi a văzut-o pe Rose, strălucitoare şi diafană, cum surâdea în mijlocul furtunii, iar acest surâs spunea: suntem mame chiar şi dincolo de moarte şi de misterele naşterilor.

Atunci, pentru a doua oară în doisprezece ani, a plâns.

Pavilionul Ceţurilor

CONSILIU ELFIC RESTRÂNS

— Clara este legătura.

— Puterea ei de empatie este magnifică.

— În ciuda anilor de uscăciune.

— În anii de uscăciune.

— Prin miracolul pe care ea îl reprezintă şi care biruieşte anii de uscăciune.

— Toate femeile sunt cu ea.

Rose

DESCENDENŢELE CERULUI

Când e să vină nenorocirea.

Primul care a căzut a fost unul dintre micii curieri care primiseră ca misiune transmiterea rapidă a informaţiilor între ferma lui Marcelot, poiană şi biserică. Au vrut să-l trimită pentru că observaseră mişcări înspre răsărit, acolo unde André spusese că se ascundeau cavalerii ciudaţi, călare pe animale necunoscute. L-au trimis în momentul în care vânturile loveau colina. Nemişcarea celorlalţi i-a salvat, însă viteza băiatului a făcut să fie apucat de tentaculele furtunii, care l-a ţinut o vreme captiv în ventuzele ei îngheţate, apoi l-a aruncat ca pe o boccea într-un parapet de piatră. Toată lumea l-a văzut pe curier prăbuşindu-se şi doi bărbaţi au vrut să se ducă lângă nefericit, târându-se pe pământ pentru a scăpa de vântoase, dar soarta i-a fost pecetluită de apariţia călăreţilor inamicului în trombele care încercuiau cele două ferme. Înfăţişarea lor era înspăimântătoare. Erau uriaşi şi croiţi dintr-o materie lăptoasă, care lăsa să se distingă contururi vagi de bărbaţi diformi şi lipsiţi de faţă. Însă ceea ce îţi îngheţa sângele în vine era faptul că se materializaseră dintr-odată în jurul terenului, într-o imobilitate spectrală ţesută din tăcere şi din ură. Cât priveşte caii... pe cinstea mea, caii nu existau. Cavalerii călăreau nimicul, iar dacă s-ar fi priceput cât de puţin la fizică, toţi bărbaţii ăştia viteji ar fi ştiut că se aflau în prezenţa imposibilă a unui izvor de antimaterie care inversa mecanismele universului.

Au căzut şi alţii. La biserică, săgeţile îşi reluaseră cadenţa de la început. Nu exista răgaz şi pietrele ţâşneau, iar exploziile devastau. Ploaia zdrobea pământul şi răniţii se târau pe sub cascadele de apă asemănătoare unor torente de ace. Trei bărbaţi au pierit striviţi de blocurile de piatră desprinse din clopotniţă şi alţi doi s-au prăpădit sub undele de şoc ale tirurilor care explodau cu o vigoare renăscută. Cei cinci oameni însărcinaţi cu refugiaţii din biserică asistau neputincioşi la ravagii, în timp ce primii morţi spulberaseră nădejdea că magia Mariei va fi suficientă pentru a-i apăra de năpastă. Preotul şi

Léon Saurat au ordonat să se strângă din nou rândurile turmei, în timp ce restul se târau către victime şi încercau să le dea cât ajutor puteau. Vai, puteau prea puţin. Şi neputinţa lor îi ardea.

Ah, neputinţa... Infinită este cea a animalelor umane, ca şi bravura lor în ceasurile sfârşitului, când totul se prăbuşeşte. Am spus-o deja, nori groşi de zăpadă se adunau în spatele frontului şi păreau să aştepte la liziera poienii, iar oamenii din biserică simţeau, la fel ca aceia care apărau ferma lui Lorette sau aşteptau împreună cu André în pădure, pentru că norii de zăpadă, în acele clipe în care totul se clătina, făceau să se insinueze în fiecare parfumul unui vechi vis pierdut. Bineînţeles, alde Gégène a fost cel dintâi care a sunat adunarea inimilor. Trebuie spus că visul lui, aşa cum se va dezvălui mai târziu, nu era câtuşi de puţin una dintre acele însăilări efemere şi sublime, iar el era şi în acea zi acelaşi bărbat al datoriei şi al zeflemelei ca întotdeauna; şi simţea, după ce prima uimire în faţa dezlănţuirilor inamicului trecuse, ca şi descurajarea de a-l descoperi atât de puternic şi atât de malefic, că pierduseră prea mult timp stând la discuţii cu frica şi că trebuia să-şi plătească dajdia pentru o viaţă cu vin bun şi cu iubire. În plus, perspectiva de a pieri înecat sau zdrobit de un bloc de piatră din clopotniţă nu era pe gustul acestui om care voia să moară cu onoare şi nu vedea nimic de cinste să se târşâie ca un limax pe sub nori. Astfel, fie că era mâna diavolului, fie a vreunei alte puteri malefice care dezlănţuise furtuna, el nu mai voia să-şi facă griji decât de reţetele nevesti-sii când îl servea la cină. Pe deasupra, începea să înţeleagă un lucru din ce în ce mai evident: în spatele muntelui erau arcaşi care trăgeau săgeţile negre criminale. Le-a făcut semn lui alde Riri şi Ripol să-l însoţească până la Léon Saurat şi, cu mâinile unite făcute pâlnie, a urlat:

— Toţi la atelierul lui alde Chachard!

Vom afla îndată ce-şi pusese în cap să facă, însă iată că deja neputinţa lor este pe cale să treacă şi să nu se mai întoarcă. Şi se produceau şi alte răsturnări, acolo sus, în faţa fermelor pe care le încercuiau o sută de caraghioşi împăiaţi cu tenebre.

Atunci a intrat în scenă Rose, care aparţinea mai degrabă cerului, câtă vreme ceilalţi erau ai pământului, şi se nutrea cu unde şi cu pâraie, într-un ţinut al păşunilor şi al coasei – de aici,

această smerenie mai tare decât oţelul şi acest grăunte de nimic, dar mai translucid decât apa vie. Când îşi îmbrăţişa mama înainte de culcare, Maria simţea că tristeţea, care la tatăl ei se sedimentase asemenea noroiului şi clisei, în Rose curgea ca un fluviu în care se aduna jalea şi care se dizolva în respiraţia ei lichidă al cărei torent nimeni nu-l bănuia. Iar dacă André dormea liniştit, deşi presimţea ce-i rezervase soarta fiicei sale, aceasta era pentru că ştia care era puterea lui Rose, oricât de fragilă părea ea. O priveai pe această ţărancă ştearsă, la care nici figura, nici gesturile, nici vocea, nici aluniţa nu-ţi trezeau vreun interes, şi te tot mirai cum o asemenea lipsă de farmec poate naşte un astfel de vârtej de unde binefăcătoare şi plăcute. Singura vorbă de iubire pe care André i-o zisese vreodată, într-o zi de iarnă, dis-de-dimineaţă, când rămăseseră în pat să se mai uite la stele, fusese că este ca o apă pe care poţi să o prinzi în căuş, ca pe o pietricică sau floare. Bineînţeles, o excepţie, pentru că André Faure nu era obişnuit cu discursurile şi întotdeauna îi zicea nevesti-sii ce avea de zis cu o economie de mijloace care friza geniul şi era uşurată, este drept, şi de harul cu care amorul încarcă fiecare privire, fiecare gest. Însă în miezul acestei parcimonii se cuibărea un nume scăpat din puţinătatea spuselor sale şi, privind-o, murmura simplu Rose, căci era singurul care cunoştea lama ce se ascuţea pe un fir de cristal şi scânteia, frumoasă şi teribilă, în ceasurile de iubire.

Astfel, Rose ieşise mai devreme, cu Jeannette şi cu Marie, pe peronul din faţa fermei din vale, cu gândul să meargă la Lorette, la ferma vecină. Însă furtuna îşi dezlănţuise deja urgia şi era imposibil să faci un pas în curtea în care se pornise o horă de scânduri smulse şi de găini înspăimântate. Aşa că se repliase cu cele două mătuşi lipindu-se de peretele grajdului, care, pentru moment, rezista în faţa rafalelor, şi aştepta acolo, când deodată a simţit prin furtună tulburarea Mariei şi cum, în bătaia vântului, ea îşi redobândea, în schimb, toată vigoarea.

Totul începuse de la faptul că părinţii ei, care nu ştiau carte, îi doriseră o soartă mai bună ca a lor. Însă câmpeiele pe care maică-sa le văzuse din oraş o încredinţaseră că acolo nu se putea duce o viaţă virtuoasă şi, deşi recunoştea că erau săraci, măcar nu depindeau de nimeni altcineva. Astfel, în timp ce consătencele ei se duceau la oraş ca doici sau guvernante, nu a

vrut ca micuţa să i se piardă prin casele acelea mari. O duceau o dată pe săptămână la o mănăstire din apropierea oraşului, unde maicile le învăţau buchea cărţii şi a dogmei pe fetiţele sărmane din canton. Le trebuiau două ore să ajungă şi, în zori, fratele cel mare o suia în şaretă şi o însoţea la lecţii, apoi aştepta la bucătărie până se terminau. După mai multe săptămâni, a încetat să asculte litaniile şi predicile, pentru că se îneca în beţia cărţilor pe care maicile i le dădeau după Vecernie. Plângea la poeziile despre pâraie şi ceruri, care îi dezvăluiau singura lume cu adevărat a ei, şi la poveşti care se petreceau sub nişte nori mai palpabili decât huma câmpurilor, unde, într-un vârtej de strălucire, se desluşea cuvântul divin.

Mai târziu, părintele François i-a dat să citească povestiri de călătorie, în care navigatorii se călăuzeau după stele şi păşeau pe cărările cerului, care le erau mai uşor de pătruns decât ţesăturile drumurilor, şi această chemare a traversărilor şi a constelaţiilor i-a fost chiar mai folositoare decât sfintele scripturi ale lui Dumnezeu. Însă această simbioză nativă prin care ea se contopea cu elementele lichide avea prea puţin de-a face la Rose cu înţelegerea universurilor fizice şi trebuie căutat în altă parte decât în lumea materială principiul ce o lega de ape şi de nori. Anumite femei au o graţie care le vine de la multiplicarea esenţei feminine printr-un efect de ecou, care, făcându-le în acelaşi timp unice şi complexe, le încarnează deopotrivă în ele însele şi în lunga lor înşiruire de strămoşi; dacă Rose era o femeie de azur şi de ape, aceasta era din cauză că în ea curgea fluviul celor care o precedaseră prin vraja unei convenţe cu sexul său, care mergea dincolo de simpla filiaţie a sângelui; şi visa la călătorii, pentru că viziunea ei străbătea spaţiul şi timpul şi lega între ele treptele continentului femeiesc – de aici, această transparenţă care o făcea enigmatică şi uşoară şi această energie fluidă, pe care o sorbea din izvoare aflate departe de ea însăşi. Printr-un mecanism inexplicabil al memoriei, s-a revăzut în dimineaţa nunţii, cu o fustă şi cu un corsaj alb şi, pe păr, cu un voal brodat cu dantele. A plecat însoţită de alaiul fraţilor ei, pentru că tinereţea îi făcuse să aleagă scurtături pe unde nu puteau trece şaretele şi de aceea îşi păstrase în picioare saboţii şi ţinea în mână o pereche de pantofi imaculaţi, pe care îi va încălţa la intrarea în biserică. În timp ce flăcăii înaintau pe cărări şi, în costumele lor de postav

negru, frunţile le şiroiau de sudoare, şi culegeau de prin şanţuri flori pe care le vor oferi fetelor de acolo, inima ei bătea să-i sară din piept sub strălucirea soarelui. Nu îl întâlnise pe André decât o singură dată, înainte ca el să vină să-i ceară mâna de la tatăl său. Îi văzuse privirea adâncă, pe când trecea bariera pentru a merge la focurile de Sântion şi pornirea ei de a se face nevăzută, pe care o avea atunci când se cufunda în visare, se transformase în cascade strălucitoare pe care le văzuse şi bărbatul. La fel, ea putuse distinge brazdele întunecate pe care conştiinţa pământului le săpase în el. Nu se înşirau una după alta, ca un ogor, ci se înălţau şi îl înălţau şi pe el ca o scară către cer, şi ştiuse că puterea pe care André şi-o trăgea de la câmpuri şi de la pământuri îi permitea să descifreze la ea propriul limbaj de apă şi de cer. Apoi roata amintirilor s-a învârtit şi a revăzut-o pe Angèle cu un bebeluş în braţe şi a primit-o pe nou-născută ca pe fiica ei, cu o bucurie asemănătoare unui cer iluminat de constelaţii. Nu le putea înţelege, dar le primea mesajul, la fel cum citea în clipocitul cristalin care venea de la copil anunţul coexistenţei celor două lumi. Care lumi? Nu ştia, însă acestea existau.

Amintirile au încetat.

Ploaia cădea ca o ghilotină. A auzit noi strigăte venind dinspre sat, în timp ce vântul îşi înteţea ravagiile. S-a uitat în urmă peste acoperişul grajdului, spre norii negri de zăpadă care o aşteptau pe Maria. Atunci şi-a aruncat în vânt tot sufletul ei de femeie şi de mamă.

În acest timp, oamenii lui alde Gégène plecaseră să ia puştile din atelierul lui alde Chachard şi se afla un întreg arsenal la acest senior al pândei în pădure, care le îngrijea cu tot atâta dragoste cu care şi-ar fi mângâiat nevasta, dacă un penet de potârniche nu i s-ar fi părut mai ademenitor decât un sărut, astfel că fiecare a putut să pună mâna pe arma care i s-a părut mai potrivită şi s-a aşezat pentru a asculta instrucţiunile lui alde Gégène. Care erau mai degrabă presupuneri şi care, aşa cum se prezentau lucrurile, nu li s-au părut nepotrivite, măcar să facă ceva.

— Trebui’ să trecem pe partea ailaltă, a spus el, şi acolo nu văz ca să nu-i biruim cu puştile.

— Crezi că-s unii ascunşi în spate? a întrebat alde Riri.

— Cum am putea să trecem pe partea ailaltă? a întrebat

alde Ripol.

— Se poate, a zis Léon Saurat, căruia, dincolo de toate necazurile, ziua aceea îi spunea că încă are vlagă pentru asemenea aventuri şi nu era nici pe departe cu un picior în groapă. Da' nu trebui' să rămânem aicea, a adăugat el, arătând spre acoperiş.

Şi nu vă imaginaţi că toată discuţia asta se purta pe un ton liniştit, în confortul atelierului care mirosea a grăsime de focă şi a piele tăbăcită. Chiar şi în interior erau nevoiţi să urle şi să iasă grabnic, aşa cum ordonase Maria şi cum ştiau şi ei, după ce văzuseră biserica decapitată. Dar era imposibil să vorbeşti afară şi alde Gégène şi-a asumat riscul de a mai rămâne încă puţin pentru că voia ca băieţilor să le intre bine în cap lucrurile.

— Cum facem când vrem să puşcăm o potârniche în zbor şi-i vânt mare? a urlat el.

Asta era treabă uşoară şi nici nu era nevoie să răspundă.

— Şi cum trebui' să ţinteşti la vânătoarea cu arcul?

Şi asta era uşor, însă ce era mai greu era să facă legătura între cele două chestiuni, pe care alde Gégène se pare că o avea limpede în scăfârlie. În ciuda plăcerii goanelor şi a haitelor, în ţinut exista tradiţia pentru o formă de pândă interzisă, pentru că favoriza braconajul, dar pe care o găseau mai frumoasă decât celelalte. Nu erau mulţi cei care o practicau, din lipsă de unelte sau de pricepere, dar erau totuşi vreo trei sau patru care lăsau bucuroşi puşca deoparte pentru arc şi săgeţi, şi aceştia se bucurau de mult respect pentru că în acest joc nu puteau străluci decât cei care cunoşteau îndestul fiecare vânat în parte, ţinteau suficient de bine pentru a nu nimeri pe-alături şi aveau o ştiinţă vastă a tuturor tertipurilor necesare apropierii, inclusiv pe cele ale terenurilor şi vânturilor (căci la ce bun să te afli la doi paşi de-un căprior dacă vântul îi aduce brusc în nări un damf de tabac?). Pe scurt, la aceste partide unde se vădeau adevăraţii şoimi ai ţinutului nostru se îngemănau forţe străvechi ale naturii, ale omului şi ale pădurii, redevenite pentru o zi de vânătoare una şi aceeaşi materie fundamentală, acelaşi liman primordial al osmozei şi al complicităţii primitive. Arcurile folosite la vânătoare nu aveau nici cătare, nici vreun alt accesoriu, aşa cum am văzut înflorind în epocile în care vânătoarea a decăzut, devenind divertisment, ci semăna cu cele ale sălbaticilor care, lipsite de mecanisme de precizie, cereau o

îndemânare de o sută de ori mai mare din partea trăgătorului. Puteau fi utilizate ca prăjină pentru barcă sau ca baston la drum, pentru că simplitatea lor le conferea deopotrivă eleganţă şi soliditate şi îi arătau acestui instrument un respect deosebit, pentru ci se dovedea atât de polivalent şi util. Însă cu toţii acordau cea mai mare atenţie săgeţilor, care trebuia să fie cioplite astfel ca traiectoria şi impactul să fie perfecte, şi pe care le purtau în tolbe cu toată grija cerută de excelenţă (căci la ce bun să te afli la trei centimetri de un mistreţ, dacă ratezi fermecătoarea dihanie?). De fapt, începuse să se facă lumină în ţestele celorlalţi şi aproape că auzeau vocea lui alde Gégène răsunând în interiorul lor, în felul lui afectat şi zeflemitor, cu singura diferenţă că acum nu se aflau pe punctul să destupe o butelcă şi să îmbucătăţească salamul. Însă groaza momentului nu reuşea să stingă scânteia de entuziasm care se ivise când începuseră să reacţioneze, în loc să se lase zdrobiţi ca nişte gândaci şi se lipseau fără mare greutate de molan şi de mezel, numai să înţeleagă ordinul de bătaie al zilei, scris şi pus sub ochii lor tot atât de limpede ca şi cum alde Marcelot l-ar fi rostit cu voce tare: *apropie-te, ocheşte şi trage acolo unde se va afla în vânt.* Pe scurt, asta limpezea lucrurile pentru nişte inşi obişnuiţi să-şi petreacă duminicile în codri: vor fi vicleni şi prevăzători. Fără să ştie prea bine cum vor face, dar asta nu îi împiedica să se bucure de frumuseţea strategiei, care îmbărbăta inimile ce îşi aminteau de harul pământului căruia îi aparţineau.

— Drept în vânt şi ţintă la pârloagă! a răcnit alde Marcelot şi toată lumea a aprobat puternic din cap, verificându-şi puşca o ultimă dată.

Au ieşit în infernul vânturilor şi al grindinei care, în timp ce ei conspirau înăuntru, părea să se fi înteţit,

Însă acoperişul rezistase. Şi au început să înainteze. În ciuda trombelor şi a potopului, înaintau încet şi sigur, ca şi cum hotărârea bravilor sleia puterea rafalelor şi le făcea cumva să dispară.

Şi acolo, sus, în poiană, se juca primul dintre actele destinului, în timp ce anii se învârtoşau într-un vârtej de revelaţii născute din urletele duşmănoase ale urgiei. Preludiile se topeau sub halebardele îngheţate ale ploii, iar scena acţiunii devenea cu fiecare secundă care trecea mai îngrozitoare şi mai clară.

Maria rămăsese multă vreme nemişcată, în ciuda tragediei care se petrecea în sat. Simţea în jurul ei prezenţe prietenoase, care aşteptau în spatele norilor încărcaţi cu zăpadă, auzea vocea celeilalte micuţe care îi murmura numele şi vedea un peisaj pe care îl văzuse şi în visele ei. Se mergea până acolo pe o cărare cu pietre negre şi plate, sub acoperişul copacilor îngrijiţi, apoi se ajungea la un pavilion de lemn cu deschideri fără geamuri sau perdele şi, în fine, la un ponton din scânduri deasupra unei văi înceţoşate. Însă nu izbutea să desluşească ce avea de făcut, în vreme ce oamenii mureau, iar ea rostea în mijlocul furtunii numele mult iubit al lui Eugénie.

O succesiune de imagini a făcut-o să se clatine. Mai întâi a văzut un drum de ţară unde flăcăi stingheri în costumele lor de duminică culegeau braţe de flori de câmp, apoi o fereastră în lumina unor zori de iarnă, pe care două stele se opriseră pentru totdeauna din mersul lor şi, în sfârşit, un cimitir necunoscut sub o ploaie tăioasă, ale cărei picături făceau bulbuci şi săreau pe dalele de granit. În mod obişnuit, imaginile din visele sale aveau o realitate la fel de carnală ca şi câmpurile sau iepurii, însă acestea erau neclare şi stricate de deformări, şi ea nu putea să vadă feţele flăcăilor care glumeau sub soarele de iulie, aşa cum nu putea să distingă nici numele sau datele gravate pe pietrele mormintelor din cimitir. Insă era mai ales uimită că imaginea s-a putut transmite în mijlocul bătăliei, căci ştia că o percepe prin ochii mamei sale. Au apărut alte imagini, ivite din memoria Rosei, cu care intrase într-o formă de comunicare pe care nu o mai avusese cu nimeni, nici măcar cu Eugénie, în momentul vindecării, sau cu André, în lungile clipe în care se priveau în tăcere. Imaginile se revărsau şi treceau, erau copaci şi cărări, focuri în noaptea de iarnă, o mică magazie cu ţigle cenuşii, unde mergeau să ia lemne în zilele friguroase, şi feţe cu trăsături bruiate de amintire, dar care, la răstimpuri, reînviau în fulgerul unui zâmbet. A văzut o femeie cu ochii acoperiţi de albeaţă, care surâdea în timp ce cosea o voaletă veche, şi a ştiut că este bunica ei pe când ea nici nu se născuse. O lungă descendenţă de femei... Le-a văzut figurile contopindu-se într-un lanţ pierzându-se în adâncul veacurilor. Erau mormintele şi erau femeile care îngânau cântece de leagăn în serile în care durerea urla în sufletul lor, citind scrisori de pe front. Într-o ultimă horă fulgurantă, a desluşit fiecare chip şi fiecare scânteiere de

lacrimă. Apoi toate au dispărut. Însă, în vârtejul amintirilor împărtăşite, mesajul lor fusese primit.

Iar la Roma, Clara a primit şi ea mesajul femeilor care îi spuneau Mariei că era una de-a lor şi că trebuie să le cinstească descendenţa dincolo de moarte. Atunci a auzit-o pe mica franţuzoaică zicându-i:

— Cum te cheamă?

Petrus

UN PRIETEN

— *Tu come ti chiami?* a tradus Maestro.

— *Mi chiamo Clara,* a răspuns ea.

Şi el a tradus din nou.

— Care este ţara ta?

— É *l'Italia,* a răspuns ea iar.

— Atât de departe! a zis Maria. Vezi furtuna?

— Da, a spus Clara. Tu mă vezi pe mine?

— Da, însă pe nimeni altcineva. Totuşi, acolo este un bărbat care vorbeşte franţuzeşte.

— Sunt cu el şi cu alţi bărbaţi care ştiu.

— Ştiu ce trebuie să fac?

— Nu cred. Ştiu de ce, insă nu ştiu cum.

— Timpul se scurge, a zis Maria.

— Timpul se scurge, a repetat Maestro în franceză şi în italiană. Dar nu avem cheile.

— Revelaţiile nu vor veni singure, a spus Petrus, şi la ora asta cerul nu este chiar de partea noastră.

— Cine vorbeşte? a întrebat Maria.

— Petrus, la serviciile dumitale, a zis el în franceză.

— Te cunosc.

— Ne cunoşti pe toţi. Şi îţi cunoşti şi puterile. Sufletul ţi s-a liniştit, poţi să le eliberezi.

— Nu înţeleg ce trebuie să fac.

— Clara te va călăuzi. Poţi să mai reţii puţin furtuna?

— Nu o reţin. Câţiva oameni au murit.

— O reţii şi noi te ajutăm. Fără tine nu ar mai rămâne nimic din acest sat şi din aceste pământuri. O să vorbim în italiană cu Clara, dar nu te uităm şi ne întoarcem la tine cât de curând. Apoi, către Maestro: Cheia se află în poveşti. Clara trebuie să ştie.

— Ce este o profeţie, dacă e dezvăluită? a întrebat Maestro.

— Tot o profeţie, a răspuns Petrus. Şi poate şi o lumină. Asta ar fi trebuit făcut mai demult. Dar trebuie început cu începutul.

În capul lui Petrus, Clara a văzut un Maestro mai tânăr cu

treizeci de ani strângându-i mâna unui bărbat care semăna cu Pietro, apoi urmându-l de-a lungul unor culoare cunoscute, unde o căldură sufocantă se îmbibase până şi în poliţele de marmură şi în draperiile de brocart. Aerul acela nesănătos plutea peste o scenă ciudată şi teribilă şi arunca o umbră de pasăre de pradă peste figura plăcută a bărbatului. Atunci Roberto Volpe a deschis uşa unei încăperi şi Maestro s-a trezit în faţa unui tablou pe care ea îl ştia din prima zi.

— Din Pavilionul nostru, am văzut şi am cunoscut arta oamenilor, a spus Maestro, şi am fost întotdeauna fascinat de muzica şi de pictura lor. Dar acest tablou era diferit.

— Trebuie să înţelegi ce se întâmplă la noi, a zis Petrus. Suntem o lume fără ficţiuni.

— Mi-ai zis că elfii nu spun poveşti, a răspuns Clara.

— Elfii nu spun poveşti, aşa cum fac oamenii, dar mai ales nu inventează. Cântă lucrurile frumoase şi faptele măreţe, compun ode păsărilor de baltă sau imnuri frumuseţii ceţurilor ori slăvesc ceea ce există. Însă imaginaţia nu adaugă niciodată nimic. Elfii ştiu să binecuvânteze frumuseţea lumii, dar nu ştiu să se joace cu realitatea. Trăiesc într-o lume splendidă, eternă şi statică.

— Încă de la început am iubit creaţiile oamenilor, a spus Maestro. Însă în ziua aceea am făcut o descoperire nouă. Roberto Volpe atrăsese atenţia Consiliului deoarece făcuse ceva care continuă şi astăzi să aibă consecinţe asupra destinului nostru. Am traversat puntea şi l-am întâlnit. Iar el mi-a arătat tabloul. Mai văzusem Plângeri ale lui Hristos, dar aceasta era diferită, iar şocul a fost uriaş. Totuşi, înfăţişa scena obişnuită, Maica Domnului şi Maria Magdalena aplecate deasupra lui Hristos coborât de pe cruce, lacrimile femeilor şi răstignitul cu coroana de spini. Însă nu era nicio îndoială că fusese pictată de un elf. Am ştiut-o văzând tabloul şi cercetările pe care le-am făcut au confirmat. Unul de-ai noştri, acum patru secole, a părăsit lumea noastră pentru aceasta, şi-a luat un nume omenesc şi o identitate flamandă – credem că a trăit la Amsterdam – şi a pictat cea mai mare ficţiune a oamenilor cu o perfecţiune rareori egalată.

— Ce făcuse Roberto? a întrebat Clara.

— A ucis pe cineva, a răspuns Maestro, însă povestea asta nu e pentru azi. Cel mai importam este că, în faţa tabloului, am

luat aceeaşi hotărâre ca acela care îl pictase. Era cea mai minunată emoţie din viaţa mea. Până atunci tânjisem după arta omenească. Acum vedeam calea deschisă de acest pictor necunoscut, cea a unei treceri de partea cealaltă a punţii şi a unei afundări complete în muzica acestei lumi. Şi alţii au mai făcut-o, înainte şi după mine, dar din motive diferite.

— Unii vor sfârşitul oamenilor, alţii o alianţă, a spus Clara.

— Alianţa este mesajul tabloului flamand, a explicat Maestro, aşa cum pânzele lui Alessandro vorbesc despre dorinţa de a traversa în celălalt sens. Este de neconceput că ne-a trebuit atât timp să auzim şi să înţelegem această chemare a trecerilor. Mai ales că puţin înainte făcusem o altă descoperire, datorită unui elf pe care îl cunoşti bine şi a cărui agerime o depăşeşte pe cea a înţelepţilor şi a potentaţilor. Încă eram şeful consiliului şi mă dusesem să consult textele vechi în biblioteca din lumea noastră. Căutam ceva care să mă ajute să înţeleg vremurile în care trăim, dar n-am găsit nimic în ziua aceea.

— Ai fost Şeful Consiliului vostru înainte de tatăl Mariei?

— Da. Tatăl Mariei, împotriva căruia s-a prezentat un alt candidat, care a fost cât pe ce să câştige.

— Aelius.

— Aelius, a cărui furie o vezi astăzi pe cerul Burgundiei. Deci, ieşind din bibliotecă, am avut o interesantă conversaţie cu măturătorul, care îmi părea că se comportă ciudat.

— Există măturători la elfi? a întrebat ea.

— Există grădini în jurul bibliotecilor noastre, a zis Petrus, şi aleile lor sunt măturate în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară în anotimpurile în care arborii au frunze. Avem nişte mături foarte drăguţe, care nu distrug muşchii de pe pietre. Este o muncă nobilă, chiar dacă eu nu am găsit-o niciodată foarte interesantă, dar ţi-am mai spus deja, multă vreme am fost un elf prea puţin inspirat. Şi apoi, mi-a plăcut dintotdeauna să citesc. Cred că mi-am petrecut viaţa citind. Chiar şi când beau citesc.

— Aşa se face că măturătorul nu mătura, ci stătea sub un copac şi citea, a zis Maestro. Şi citea cu o asemenea concentrare încât nu m-a auzit apropiindu-mă. Atunci l-am întrebat ce citeşte.

— Şi am răspuns: o profeţie, a spus Petrus. O profeţie? a întrebat Şeful Consiliului. O profeţie, am zis. În corpusul textelor noastre poetice este unul care nu seamănă cu celelalte. Face

parte dintr-un ansamblu de poeme şi de cântece, majoritatea elegiace, intitulate *Imn pentru Alianţă,* şi care celebrează alianţele naturale, ceţurile serii, norii de cerneală, pietrele şi tot restul.

A suspinat, vag dezamăgit.

— Dar textul ăsta era diferit. Nu cânta niciun eveniment cunoscut, nu evoca nimic memoriei mele, însă descria răul nostru ca şi cum l-ar fi anticipat şi îi arăta remediul ca şi cum l-ar fi visat. Nimeni nu-i acordase vreodată atenţie. Însă, când am citit, am crezut că se frânge lumea în două şi că o poartă se deschide în inima mea. Erau numai trei versuri dintr-o poveste necunoscută, dar, după veacurile de băut ceai şi ascultat poeme sublime, viaţa întreagă exploda şi strălucea ca după un pahar de muscat.

Ochii îi sticleau de emoţia de atunci.

— Am citit textul şi am înţeles ce voia să spună măturătorul, a zis Maestro. Apoi a trebuit să-i conving şi pe alţii şi Petrus şi-a folosit tot talentul. Din ziua aceea profeţia ne călăuzeşte în război.

Atunci când a recitat-o, idolul a vibrat şi Clarei i s-a părut că vede un reflex argintiu trecând ca un fulger prin blana moale.

renaşterea ceţurilor
prin două copile de noiembrie şi de zăpadă
cele dezrădăcinate ultima alianţă

— Este singurul text de ficţiune scris vreodată de ai noştri, a spus Maestro. De aceea credem că e profetic. Descrie o realitate încă în devenire, dar care ar putea să ne salveze. Pentru prima oară în istoria noastră, ceţurile decad. Unii cred că oamenii sunt vinovaţi de acest declin şi că neglijenţa lor slăbeşte natura, alţii, dimpotrivă, că răul vine de la faptul că nu suntem destul de uniţi. Dacă privesc aceste tablouri inspirate de alianţa noastră, acest Hristos pictat de un elf şi care nu a fost niciodată mai uman, ultima pânză a lui Alessandro, care cântă, fără să o arate, puntea lumii noastre, atunci ştiu că arta oamenilor ne oferă poveşti pe care noi nu le-am fi putut crea şi că, în schimb, ceţurile noastre îi transportă dincolo de tărâmul lor. Este timpul să ne creăm propriul destin şi să credem în această alianţă finală, sunt prea multe legături care arată dorinţa pe care o

avem de a trece împreună aceeaşi punte.

— Noi suntem cele două copile de noiembrie şi de zăpadă? a întrebat ea.

— Da, a spus Maestro.

— Sunt şi alţi copii născuţi în zăpada de noiembrie.

— Nu sunt alţi copii elfici şi umani născuţi în zăpada de noiembrie. Totuşi, nu ştim ce trebuie să facem cu această minune.

Clara s-a gândit la oamenii frământaţi de punţi şi de munţi, care puteau fi salvaţi de blestemul de a se fi născut departe de inima lor, la pictori, măturători şi muzicieni elfi fascinaţi de geniul creator al oamenilor, la aceste poduri aruncate între două lumi peste o imensitate presărată cu luminile artei. Şi deasupra acestor lumini strălucea o limpezime mai intensă, care eclipsa muzicile şi formele şi le inspira cu forţa sa supremă.

— Universul este o poveste uriaşă, a zis Petrus. Şi fiecare îşi are lumea lui, care străluceşte undeva pe cerul ficţiunilor şi care duce undeva în cea a profeţiilor şi a viselor. Mie mi-o dezvăluie *amarone.* După două sau trei pahare, am mereu aceeaşi viziune. Văd o casă în mijlocul câmpului şi un bătrân care se întoarce acasă de la muncă. Oare acest om şi această casă există? Nu ştiu. Bunicul îşi pune căciula pe un bufet mare şi zâmbeşte spre nepoţelul care citeşte în bucătărie. Simt că îşi doreşte pentru micuţ o viaţă şi o muncă mai puţin trudnice decât a avut el parte. Aşa că se bucură că îi place să citească şi să viseze şi îi spune: *non c'e uomo che non sogni.*[12] De ce îmi revine mereu aceeaşi poveste? Ori de câte ori bunicul îi vorbeşte nepoţelului izbucnesc în plâns. Şi apoi visez.

— Puterile voastre sunt legate de puterea ficţiunii, a zis Maestro, din care, vai, nu înţelegem mare lucru.

— Nu sunt decât două momente când totul este posibil în această viaţă, a spus Petrus: când bei şi când inventezi poveşti.

A simţit fremătând în ea o conştiinţă foarte veche, care semăna cu şirul mai presus de timp şi de spaţiu al femeilor, a cărui experienţă o trăise prin Rose, dar care, de data aceasta, lega fiinţele de creaţiile spiritului. O galaxie colosală i s-a arătat vederii sale interioare. Cartografia sufletele şi operele pe un mapamond strălucitor, ale cărui proiecţii de lumină străbăteau cosmosul de la un capăt la altul, astfel că o pânză pictată la Roma în secolul acesta trasa o cale până la nişte inimi care

băteau în epoci şi puncte despărţite de o imensitate. Frecvenţa îngemănată a pământului şi a artei se actualiza şi unea entităţile acordate prin simpatie, deşi erau atât de îndepărtate. Galaxia nu pulsa doar în straturile geologice ale percepţiei sale, ci traversa felurite planuri ale realului şi se desfăşura ca o reţea care se lumina sublimând materialitatea distanţelor. Era puternic naturală şi puternic umană. De asemenea, înregistra şi o succesiune de imagini care nu depăşeau câteva secunde, însă în care empatia lui Petrus transmitea o poveste la fel de lirică şi de complexă ca acelea pe care i le povestise deja, pentru că amândoi se conectau la această infinitate de legături în eter şi vedeau punţile aruncate peste vid, acolo unde alţii nu percepeau decât singurătate şi absenţă. Atunci a văzut un băieţel aşezat într-o bucătărie de ţară scăldată în umbrele înserării. Un bătrân cu faţa brăzdată de griji lasă deoparte căciula lui de ţăran, pe marginea unui bufet, şi-şi şterge fruntea ostenit. Clopotniţa din sat bate ultimul Angelus, de ora şase; sfârşitul trudei; bunicul surâde şi surâsul lui luminează tot ţinutul şi apoi mai departe, dincolo de munţi şi de câmpuri, meleaguri necunoscute, şi încă şi mai departe, explodează într-o jerbă de scântei şi luminează un tărâm atât de întins, că niciun om nu-l poate străbate cu piciorul.

— *Non c’è uomo che non sogni*, a murmurat ea.

— Nimeni nu a mai pătruns în gândurile mele aşa, a spus Petrus. Simt prezenţa ta în inima viselor mele. Şi, cu blândeţe şi vizibil emoţionat: Tu şi Maria sunteţi plenitudinea acestor două lumi, cea a naturii şi cea a artei. Însă tu ţii în mâinile tale posibilitatea unei noi poveşti. Iar dacă oamenii au putut trăi două milenii într-o realitate modelată de credinţa în învierea unui răstignit purtând o coroană de spini, nu este absurd să te gândeşti că în această lume totul este posibil. Este rândul tău, acum. Vezi sufletele şi poţi să le dai ficţiunile şi visele care aruncă punţi acolo unde oameni şi elfi tânjesc să traverseze.

— Trebuie să mă ajuţi, a spus ea.

— Nu sunt decât un biet măturător şi soldat, a răspuns el, pe când tu eşti o stea profetică. Nu cred că ai nevoie de mine.

— Ai fost soldat?

— Am fost soldat şi am luptat în lumea mea natală.

— Există armate la elfi?

Există războaie la elfi şi sunt la fel de urâte ca războaiele

oamenilor. Într-o zi am să-ţi spun povestea primei mele bătălii. Eram mai beat ca un porc, dar, chiar şi aşa, poţi să faci multe pagube când cazi.

— Ai ucis pe cineva până acum? a întrebat ca.

— Da, a spus el.

— Ce simţi când ucizi?

— Frică, a zis el. Ţi-e frică?

— Da.

— Este bine. Sunt cu tine şi nu am să te părăsesc nici la război, nici la pace. Nu ai avut o familie, dar ai un prieten.

Ea a gândit: *am un prieten.*

— Însă acum este prima bătălie. Nu mai putem da înapoi.

— Zăpada, a zis ea. Este visul Mariei. Pământul, cerul şi zăpada.

S-a ridicat şi a mers la pian, unde cântase de atâtea ori partituri cărora nu le auzea povestea. Însă visul lui Petrus făurise cheia pentru orele sale de lucru cu Maestro. În fiecare partitură era povestea de care era legată inima compozitorului şi toate, de la început, s-au perindat în memoria ei şi au prins culoarea acestor vise care, magnifice sau stinse, erau înscrise pe marea constelaţie a ficţiunilor. Atunci a cântat din nou imnul alianţei pe care îl compusese dintr-o dorinţă de uniune şi de iertare, însă i-a adăugat un suflu şi cuvinte care îi veneau de la inima Mariei.

Pavilionul Ceţurilor

JUMĂTATE DIN CONSILIUL CEŢURILOR

— Ne retragem protecţia. Nu mai pot conta decât pe ele însele. Curând, vom afla.

— Primim mesaje de trecere. Cei cu sarcini de comandă să fie pregătiţi.

— Trebuie să ne strângem la punte?

— Contează prea puţin unde ne adunăm.

RĂZBOI

de către două copile de noiembrie şi zăpadă

Eugène

TOATE VISELE

Apărarea ţinutului s-a năruit dintr-o lovitură. Maria a simţit în străfundul ei ca un talaz care se retrăgea spre larg şi lăsa descoperit un ţărm măturat de tristeţe şi de pustiu. Ştia că anii înfloritori din ţinutul de jos îşi aveau izvorul în puterea mistreţilor fantastici şi a cailor de mercur, dar această putere era atât de legată de propria ei forţă, era atât de obişnuită să-şi tragă din ea cântecul şi energia, că dispariţia ei bruscă a lăsat-o surdă şi oarbă, ca şi cum nu ar fi auzit niciodată operele, ca şi cum nu ar fi contemplat niciodată gravurile – şi ea ştia că aceasta era soarta oamenilor de rând.

De la luminişul din pădurea de la răsărit până la treptele bisericii a avut loc o revărsare de deznădejde şi cu toţii s-au simţit târâţi în adâncurile care se căscau sub picioarele lor. Părintele François şi alde Gégène rămăseseră împietriţi, iar tulburarea micuţei nimicise în ei tot ce îi mânase împotriva furtunii. Părintele, mai cu seamă, zadarnic se chinuia să caute în sinea lui, nu mai putea găsi floarea care se desfăcuse şi, înspăimântat de amploarea blasfemiilor sale, hotărâse să se spovedească la episcop imediat ce cataclismul va trece. Am păcătuit, repeta el clănţănind de frig şi privind în jur meleagurile ce-i păreau la fel de jalnice ca exaltările sale de păcătos rătăcit. Însă bunul părinte nu era singurul căruia toate revelaţiile de om liber i se spulberau, căci alde Gégène simţea târându-se în el vechea gelozie pe care o avusese cândva pe amorurile trecute ale lui Lorette şi la fel se întâmpla de la un capăt la altul al ţinutului, unde dezgustul şi amărăciunea puneau stăpânire pe suflete care îşi jeleau soarta ticăloasă. Bărbaţii ce îl urmau pe alde Gégène nici măcar nu mai ştiau cum îi cheamă, la biserică se înmuiaseră ca nişte ştrengari lăudăroşi pe care o stropşeală îi împrăştie ca pe un stol de coţofene, iar în poiană André trebuia să-şi adune toată forţa pentru a salva bruma de curaj ce le mai rămăsese celorlalţi trei. Vedeau cum se deschid cicatrice şi cum se infectează răni pe care avuseseră aroganţa să le creadă vindecate pentru totdeauna, simţeau o ranchiună amară la

adresa acestei micuţe funeste care arunca lumea într-un haos ucigător, chibzuiau că nu existase niciodată o altă datorie decât cea pe care le-o predicau preotul şi episcopul de Dijon şi credeau că din aceasta nu făcea parte salvarea unei străine cu puteri demonice fără îndoială, în realitate, era doar vechea saramură care îşi săpa galeriile, îşi amplasa dinamita, şi pe care puterile conjugate ale Mariei şi ale protectorilor săi o dizolvaseră o vreme – remuşcarea şi vinovăţiile moştenite, meschinăria şi frica litania plăcerilor trupeşti, nerecunoaşterea laşităţii şi tot cortegiul de nimicnicii care ferecă oamenii în amara temniţă a terorilor.

Apoi, la Roma, Clara a început să cânte şi mareea şi-a schimbat sensul. În Maria, tristeţea şi pustiul s-au retras şi au făcut loc unui flux de amintiri în care, prin transparenţa chipului lui Eugénie, treceau calul de mercur, mistreţul fantastic, ceţurile care îi povesteau sosirea ei în sat şi cerul încărcat cu zăpadă de atunci în care se strecuraseră visele tuturor, în timp ce viaţa se deschidea şi puteai să priveşti înăuntru. Muzica şi undele naturii au redevenit inteligibile. Prima dată, aceeaşi bucată pe care o cânta Clara îi alinase sufletul chinuit de moartea lui Eugénie. Astăzi, ea spunea o poveste care sporea în ea puterea.

in te sono tutti i sogni e tu cammini su un cielo
di neve sotto la terra gelata di febbraio[13]

Un vânt puternic s-a ridicat în poiană. Peisajul era apocaliptic, Cerul se transformase într-un capac ameninţător şi ucigaş, străbătut de străfulgerările şi de mugetul furtunii şi în lume nu mai rămăsese decât acest sentiment al imensităţii pericolului.

— Toate fronturile se strâng, i-a zis Petrus Clarei. Furtuna asta are aceeaşi înfăţişare cu războiul, şi ceea ce vezi tu a văzut înaintea ta fiecare soldat.

Negurile au început o nouă mişcare care nu se mai învârtejea în jurul Mariei, ci se năştea din palmele ei. Un fulger colosal a încremenit pe cer şi a iluminat distrugerile din ţinut. Apoi micuţa a început să şoptească blând cerului de zăpadă.

Atunci... Atunci, de la un capăt la altul al ţinutului au prins să clipocească toate visele într-o simfonie magnifică pe care

Clara o descoperea pe ecranul cerului şi fiecărui suflet ea îi vedea perlele brodate pe pânza întinsă a firmamentului, căci fiecare suflet, după deznădejdea saramurii otrăvite, se vedea renăscând şi crezând în posibilitatea victoriei. Or, ceea ce contempla cu încântare era visul lui alde Gégène, în care se făcea că este o ţară mare şi încântătoare pentru Lorette şi pentru el, cu o casă de lemn înconjurată de copaci frumoşi, al căror frunziş deschidea o galerie verde către pădure. Dar nu era numai visul unui bărbat care râvneşte la iubire şi la o viaţă tihnită, ci vorbea şi despre un pământ liber, despre o vânătoare dreaptă şi frumoasă şi despre anotimpuri atât de mari încât şi viaţa însăşi să crească odată cu ele. Se aşezau copile pierdute pe pragurile destinate micuţilor, încât anotimpurile să le vegheze creşterea, vedeai bătrâne bogate în sărăcia de a cunoaşte totul despre măceş, şi tărtăcuţe simple topite de bucuria datoriei de a adormi micuţele spanioloaice din ţinut, şi trăiau în această armonie care nu există în stare pură, însă pe care visul o izolează din tabloul chimic al dorinţelor, prin care se împlinea această ridicare a frontierelor pământurilor şi ale duhurilor şi pe care, de când este omul om, a numit-o iubire.

Căci Eugène Marcelot era un geniu al iubirii.

Din acest geniu se năştea viziunea care strălucise mai puternic decât celelalte prin cataliza viselor cu care cerul de zăpadă inunda ţinutul. Trăiau atât de greu şi erau atât de fericiţi! Iată ce îşi spuneau cel mai adesea fiecare bărbat şi fiecare femeie, în timp ce bravii înaintau ca nişte arcaşi ai diavolului, cu o sprinteneală proaspătă, iar preotul îşi ridica ochii spre nori şi se întărea în credinţa regăsită. Peste tot, acelaşi avânt care vine din renaşterea viselor îşi împlinea opera de curaj şi de speranţă. Din curtea fermei, alde Jeannot privea teatrul de război pe care îşi revedea pentru prima dată fratele cu figura sa din copilărie. Trecuseră atâţia ani de când un rictus chinuit îi ştersese chipul şi de când nu mai simţise gustul fericirii, care în această zi lua forma unui corp de femeie şi a unui umăr alb pe care să-şi zvânte lacrimile vechi, în timp ce interdicţia din ajun dispărea ca un fum în furtună. Atunci a ştiut că se va căsători curând şi că i se va naşte un fiu, căruia îi va vorbi despre fratele său şi despre ceasurile binecuvântate ale păcii, şi, întorcându-se către primar, l-a bătut pe umăr cu voioşie.

— Ah, cât de tineri ne simţim! i-a răspuns la gest alde Julot.

Primarul savura în sinea lui poezia ceasurilor dinaintea vânătorii, când pădurea îi aparţine gonaciului, care o pregăteşte pentru ceilalţi. Dar cărările zorilor reci erau impregnate cu o vrajă nouă. A văzut un bărbat cu fruntea vopsită vorbind cu un căprior nemişcat, iar blana animalului era perfecţiunea însăşi. În fine, cum toţi aveau aceeaşi revelaţie a viselor lor, pe cerul Burgundiei s-a produs o învălmăşeală uriaşă, în care se amestecau ochi de faianţă şi potârnichi cu penet mândru, goane de-a lungul pădurii şi săruturi în noapte şi amurguri strălucitoare în care îşi răspundeau ecourile pietrelor şi ale norilor, în timp ce cadrul fiecărei imagini şi al fiecărei dorinţi cuprindea viaţa în întregimea ei. Atâtea planşete înăbuşite, atâtea suferinţe ascunse... Nu era niciunul care să nu fi cunoscut ceasul lacrimilor, nimeni care să nu fi suferit pentru că a iubit prea mult sau pentru că nu a iubit îndeajuns şi care să nu fi îngropat o parte din fiinţa lui sub lespedea muncii. În fine, nu era niciunul care să nu fi simţit, ţintuită chiar în peretele gingaş al inimii, o cruce neagră de păreri de rău sau un calvar prăfos, şi niciunul care să nu ştie ce îi face unui om frământarea continuă a remuşcărilor. Însă aceasta era o altfel de zi.. Mutaseră în interiorul lor trei căţei de usturoi uitaţi şi scenele cotidiene se transmutaseră în tablouri ale frumuseţii. Fiecare dintre ei îşi recunoscuse visul pe cer şi din el îşi luase hotărârea şi forţa, şi cel mai puternic dintre toate, cel al lui alde Gégène, îi dăruise un prisos de bravură şi de strălucire, astfel că băieţii care îl urmau îşi ziceau că pânda lor războinică trebuie să fie la fel de frumoasă şi că vor ucide fără milă, dar şi fără ură pentru ca ţinutul să-şi regăsească splendoarea nevinovată.

Au ajuns la pârloaga de la răsărit, apoi au ocolit colina din spatele căreia plecau săgeţile ce ţâşneau deasupra capetelor după care intrau în revărsarea furtunii şi se transformau în bombe ucigaşe. Însă erau săgeţi din lemn şi din pene şi fiecare se veselea, la gândul că le va cere socoteală ipochimenilor cât se poate de reali care se ascundeau mişeleşte în spatele zidului negru. În acel moment, alde Gégène le-a făcut semn să se aşeze în aşa fel încât vânatul să nu-i poată nici auzi, nici simţi că se apropie. Atunci s-au apropiat şi mai mult şi împotriva arcaşilor au acţionat ca nişte arcaşi, însă având în mâini armele vânătorii moderne: au lăsat gloanţele să se răspândească în

vânt. Ah, ce moment de o frumuseţe unică! Era luptă, dar era şi artă. În clipa în care s-au arătat în faţa mercenarilor au avut viziunea unor bărbaţi goi a căror respiraţie se amesteca cu suflul pământului pe care abia îl atingeau cu călcătura lor uşoară, apoi fiecare a avut conştiinţa limpede a nobleţei îndeletnicirii de arcaş, a onoarei datorate pădurilor şi fraternităţii arborilor, şi au ştiut că, în ciuda unghiilor lor negre, erau veritabili seniori ai acestor pământuri. *Nu-i senior cine nu-i slujitor*, ar fi putut zice alde Gégène, dacă ar fi fost ceasul să tragă dopul, în loc să tragă glonţul. Secunda a trecut, dar conştiinţa le-a rămas şi surpriza atacului a dovedit în două minute jumătate din trupa de ticăloşi, în vreme ce a doua jumătate se replia în fuga mare şi dispărea în partea cealaltă a colinei. La drept vorbind, au luat-o la sănătoasa ca nişte iepuri şi, în ciuda primului imbold de a-i urmări, au renunţat pentru că grija lor mare era acum să se întoarcă în sat. Doar au aruncat o privire scurtă spre cei căzuţi şi au văzut că sunt hidoşi ca mercenarii din toate timpurile. Aveau pielea albă, părul întunecat şi, pe spatele hainelor de luptă, o cruce creştină, drept care sătenii şi-au revenit doar după ce au închis ochii tuturor morţilor. Apoi au încercat să se îndrepte spre biserică. Dar apele le tăiau calea şi nu mai existau drumuri practicabile Cu piciorul.

În poiană, povestea pe care Clara i-o dăruise Mariei se cristaliza într-o frază pe care ea o murmura către cerul de zăpadă şi care se ramifica asemenea unui arbore cu trei ramuri, în care se concentrau cele trei puteri ale vieţii sale, şi nu mai exista nici italiana, nici franceza, ci numai limbajul stelar al poveştilor şi al viselor.

în tine sunt toate visele fi tu mergi pe un cer
de zăpadă pe sub pământul îngheţat de februarie

Pământul Maria îl cunoştea prin bărbatul care în prima noapte o primise drept fiica sa, cerul, prin cea care o iubea ca o mamă şi o lega de lunga descendenţă de femei, iar zăpada, prin ceţurile fantastice, ca ofrandă a poveştii de început a naşterilor. Însă notele Clarei eliberaseră această formulă a poveştii şi Maria îşi vedea visul prinzând viaţă. Puntea roşie a sclipit într-o străfulgerare a viziunii în care scânteiau câmpurile de forţă ale lumii necunoscute din care oraşe înceţoşate îşi trăgeau lumina

şi seva. În interiorul ei s-a produs o îngemănare imaterială. Universurile interioare s-au articulat într-o configuraţie nouă, ale cărei puncte de îmbinare s-au resorbit, născând din topirea tuturor straturilor realului un întreg organic. Apoi această reorganizare internă a roit în afara ei şi s-a răspândit în imensitatea exterioară. Atunci pianul a tăcut şi, cu un gest de acceptare, Maria s-a supus poveştii ce îi fusese dăruită. În cerul de zăpadă s-a deschis o breşă de-a lungul întregii lumi, şi din acest abis sclipitor au ieşit făpturi stranii, care s-au aşezat pe pământul îngheţat. Dar ce îi uluia pe bieţii săteni era răsturnarea provocată de vraja Mariei. Căci cerul devenise pământ şi solul luase locul norilor, doar că puteai să te deplasezi şi să respiri ca de obicei. Şi-au dat seama că de la această răsturnare cerul se frângea în două, lăsând să treacă armata venită să apere satul, dar erau impresionaţi pentru că aveau sentimentul că mergeau pe nori şi că lupta se va da sub pământ. André îşi scosese căciula cu urechi, şi, lângă fiica lui, drept ca un judecător, cu picioarele înfipte în pământ, era împărţit între mândrie şi groază, ca şi cum cineva l-ar fi tăiat în două părţi egale.

Luminişul se umpluse de aliaţi.

— Maria este noua punte, a zis Maestro. Este pentru prima dată că un detaşament al Armatei Ceţurilor poate lupta în lumea oamenilor şi că elfii îşi păstrează regulile lumii lor.

Pământul a părut că se repune pe picioare şi vreo cincizeci de fiinţe bizare au făcut cerc în jurul Mariei. Unele aveau înfăţişarea unor mistreţi fantastici, altele aduceau cu nişte iepuri, cu nişte veveriţe sau cu o dihanie grea şi masivă, despre care se putea presupune că este un urs, dar şi vidre, castori, vulturi, sturzi şi toate soiurile posibile de vietăţi cunoscute şi necunoscute, printre care – au constatat ei cu stupoare – inorogul din poveşti. Totuşi, toţi nou-veniţii aveau în ei o parte de om şi una de cal, cărora li se adăuga şi această parte specifică, şi tustrele nu se asamblau, ci se topeau unele într-altele, într-un balet pe care Maria şi sătenii îl cunoşteau deja. André le-a aruncat o ocheadă locotenenţilor săi. Îşi scoseseră şi ei căciulile şi, într-o poziţie de drepţi nu lipsită de eleganţă, încremeniseră privind armata stranie, însă ar fi preferat să

moară decât să plece de acolo, şi, drepţi ca nişte ţăruşi, rămâneau la ordine în faţa inorogilor şi a urşilor. A urmat un lung moment de tăcere, până ce unul dintre veniţii din cer a ieşit din mulţimea alor lui şi a venit să se încline în faţa Mariei. Era un frumos cal roib a cărui coadă se transforma într-o flacără strălucitoare atunci când firea sa de veveriţă devenea predominantă şi, pe figura omenească, paiete aurii smălţau cenuşiul ochilor lui. S-a ridicat din plecăciune şi s-a adresat Mariei în limba ininteligibilă a mistreţilor fantastici de altădată.

La Roma, idolul a scăpat din mâinile Clarei şi a crescut până a atins un stat de om, apoi a început să se învârtească în încăpere, şi la fiecare răsucire o fire se detaşa din sfera de blană după care se resorbea fără a dispărea în horă. Clara a văzut un cal, o veveriţă, un iepure, un urs, un vultur şi un uriaş mistreţ brun, şi câte altele, care apăreau în dans, până ce au fost întruchipate toate animalele zburătoare şi terestre. În fine, idolul s-a oprit din răsucire, dar toate rămâneau vizibile, într-o osmoză totală şi mişcătoare. Maestro se ridicase şi îşi dusese o mână la inimă. Lui Petrus îi ardeau ochii.

— Acest miracol pe care-l vezi noi nu-l putem face, i-a spus Maestro. În timpurile străvechi eram cu toţii nişte idoli. Apoi, am intrat încet-încet în letargie şi ne-am lipsit de anumite firi, până când nu am mai păstrat decât trei şi este de temut că şi acestea s-ar putea şterge în viitor. Nu ştim ce cauzează această dispariţie, dar ea este legată de cea a ceţurilor. Totuşi, sunt cel puţin două lucruri pe care le presimţim cu putere. Prima este că naşterile voastre se înscriu în această evoluţie, dar că sunt benefice, a doua, că unitatea a fost pierdută pe veci, dar că este posibil să fie reconstruită altfel. Răul care a divizat natura poate fi alungat prin alianţă.

Şi ea a văzut în ochii lui lacrimi.

În luminişul din pădurea de la răsărit, emisarul Armatei Ceţurilor îi vorbea Mariei şi, prin puterea idolului şi prin revenirea la viaţă a timpurilor când specule nu erau despărţite, micuţa franţuzoaică şi micuţa italiancă înţelegeau ce zicea şi ce îşi ziceau una alteia. În ceea ce-i priveşte pe bărbaţi, nu înţelegeau nimic, dar aşteptau în tăcere ca Maria să le spună ce se va decide şi în privinţa lor.

— Am venit la chemarea voastră, spunea calul roib, deşi nu aveţi nevoie de noi în această bătălie. Însă deschiderea unei noi punţi este un eveniment crucial şi trebuie să înţelegem speranţele şi puterile pe care ea le creează.

— Am nevoie de ajutorul vostru, a spus ea, nu pot reuşi de una singură.

— Nu, a răspuns el, noi avem nevoie de breşa pe care tu o creezi şi în care funcţionează legile ceţurilor noastre. Însă nu eşti singură şi, în ceea ce priveşte lupta, cerul, pământul şi zăpada, sunt de partea ta.

— Nu eşti singură, a spus Clara.

— Nu eşti singură, a repetat Petrus.

— Zăpada este cu tine, a zis din nou Clara.

Iar aceste cuvinte, în fine, au fost mai convingătoare decât toate celelalte, căci sunt zăpezi ale începuturilor, cum sunt zăpezi ale sfârşiturilor, strălucesc ca nişte felinare de-a lungul unui drum de pietre negre şi sunt în interiorul nostru ca o lumină străpungând întunericul nopţii. O căldură familiară a învăluit-o pe Maria în acelaşi timp cu căderea nopţii peste o scenă necunoscută. O coloană de oameni înainta în crepusculul lunar sfâşiat la răstimpuri de ecoul îndepărtat al bubuiturilor îndepărtate şi ea ştia că erau soldaţii campaniei victorioase care îi va blestema pe veci să-şi amintească de morţii lor, în timp ce în acest ceas frigul răzbea legiunilor bravilor care nu putuseră fi răzbiţi de cel mai mare război din istorie. Atunci, unul dintre cruciaţi a ridicat capul şi Maria a ştiut că privirea lui implora.

A început să ningă.

A început să ningă cu fulgi frumoşi, strălucitori, a căror cortină s-a întins cu iuţeală din poiană până în curtea inundată a bisericii. Nu se mai desluşeau nici cerul, nici pământul, unite în ţesătura deasă a fluturilor splendizi de zăpadă prin care se prelingea pe pământ o moină blândă. Ah, mângâierea căldurii regăsite pe frunţile îngheţate! Dar n-ar fi fost bărbaţi, dacă s-ar fi pus pe suspinat ca nişte babe. La un semn al Mariei, trupa s-a repus în marş şi au coborât drumul şerpuit pe unde urcaseră mai degrabă cu inima grea, în vreme ce zăpada aducea o vreme de noiembrie în februarie şi dezgheţul peste ţinutul congelat. Când au ajuns în centrul satului, vântul slăbise şi furtuna, care îşi pierduse din întunecime, mugea surd între ultimele case şi pârloagă. Dar sătenii au împietrit la vederea armatei care o

escorta pe Maria şi, în primul moment, nu au ştiut care imbold e mai puternic: să fugă sau să o îmbrăţişeze pe micuţă; iar dacă alde Chachard şi flăcăii Saurat îşi savurau tăria de mai adineauri, când trecuseră peste şoc şi rămăseseră nepăsători, înfipţi pe picioarele lor în mijlocul licornilor, celorlalţi le-a trebuit ceva timp până s-au putut uita fără groază la aceşti ciudaţi umblători. În fine, când şi-au mai venit în fire, şi-au stors creierii ca să-şi dea seama ce reguli de ospitalitate se aplică unor vidre cu faţă de om şi s-au uitat rugător către preot, ca să indice câteva precepte de viaţă pentru veveriţele uriaşe. Iar André privea cum se îndeseşte zăpada şi, paradoxal, devine tot mai transparentă şi mai caldă şi, după cum se cuvenea, i-au văzut sosind pe alde Jeannot, pe primar, pe Lorette, Rose şi mătuşile care o apucaseră spre biserică la primul semn de înmuiere a furtunii, în timp ce călăreţii inamici se volatilizaseră subit sub zăpadă. Când au văzut din ce întăriri este compusă adunarea de la biserică, bunicile şi Lorette şi-au făcut puzderie de cruci. În ceea ce-i priveşte pe bărbaţi, aceştia se simţeau, mai mult sau mai puţin, ca în ziua în care încasaseră prima chelfăneală la popou. Totuşi, pândarii aduceau cu ei o noutate care cerea măsuri urgente şi alde Léon Saurat, făcându-şi curaj ca un veteran ce era, a venit să-i dea raportul lui André.

— În spatele colnicului mai este o trupă, a zis el, mai numeroasă şi care are puşti de război. Băieţii noştri sunt în prima linie, dar nu se pot retrage din cauza apelor care au crescut.

Şi, încântat că a reuşit să ţină un discurs atât de clar, s-a hlizit ca un puşti, în ciuda momentului dramatic.

Maria a clătinat din cap. A închis ochii şi zăpada s-a înteţit. Apoi, prin aceeaşi vrajă care adusese ţinutului de jos anotimpuri mirifice şi îi menţinuse integritatea naturii, zăpada s-a lichefiat într-o perdea diamantină, care a înaintat spre zidul negru. În momentul contactului, peste câmpuri s-a propagat un cutremur ciudat, o formă de emoţie care avea prea puţin de-a face cu seismele telurice şi o undă de aceeaşi natură a străbătut detaşamentul elfic şi nimeni nu a avut nevoie de vreo traducere pentru a înţelege că aproba ce făcea micuţa. În sfârşit, au văzut furtuna năruindu-se peste ea însăşi, în acelaşi fel în care călăreţii blestemaţi dispăruseră în propriul neant: s-a înghiţit literalmente din interior şi toţi au ştiut că puterea Mariei o

depăşea cu mult. A fost o clipă suspendată între amintirea groazei şi uşurarea biruinţei; s-au privit unii pe alţii fără să-şi dea prea bine seama ce ar fi trebuit să gândească sau să facă (de fapt, nu avuseseră timp nici de gândit, nici de făcut); în fine, au început să plângă, să râdă şi să se strângă în braţe într-o învălmăşeală de rozarii ridicate şi de cruci făcute cu entuziasm. Singur între toţi, André îşi păstrase aceeaşi vigilenţă ca făpturile străine şi, tot ca ele, nu avea ochi decât pentru Maria. Pe sub pieliţa obrazului, în cercuri concentrice plecând dinspre ochi, se răspândeau vinişoare întunecate şi trăsăturile îi erau încordate de o concentrare extraordinară, care provoca printre nou-sosiţii din ceruri un respect reînnoit. I-a auzit murmurând în limba lor necunoscută într-un fel care trăda uimirea şi admiraţia şi i-a văzut că luau poziţii în jurul ei ca o gardă în jurul comandantului suprem. Atunci ea s-a întors spre André şi a spus:

— În marş!

Însă, înainte ca trupa să se pună în mişcare, l-a chemat la ea pe părintele François.

Viaţa părintelui François se preschimbase cu totul sub perdeaua albă. În timp ce zăpada se lichefia, floarea din ceasul în care o îngropaseră pe Eugénie revenise. Cu numai trei zile în urmă, ştia doar că aceasta îşi întinde petalele dragostei peste un teritoriu mult mai vast decât tainiţele sufletului. Dar în sclipirea fermecau a fulgilor a descoperit însăşi chintesenţa universului şi noima propriei sale predici i-a apărut în sfârşit în toată limpezimea ei biblică. De ce trebuia ca tocmai credinciosului slujitor al crezului separării pământului de cer să i se dezvăluie cu o forţă atât de uluitoare certitudinea indivizibilităţii lumii? Asta era ceea ce Maria observase la el şi de aceea dorise să meargă lângă ea, alături de André. Într-o revelaţie gigantică, ciocnirea imensă care urma să se petreacă a semănat groază în fiecare dintre celulele vii ale preotului. Se vor pierde fiinţe dragi şi se vor petrece trădări neaşteptate, vor mărşălui asupra unor furtuni nedrepte, vor dârdâi într-un frig inuman şi, rătăciţi prin tenebrele cele mai diabolice care au şuierat vreodată la urechile oamenilor, îşi vor pierde orice credinţă şi vor cunoaşte colţii gheţii şi deznădejdile fără leac. Însă nu pentru a jura supunere fricii străbătuse el pe neaşteptate două milenii de revoluţii interioare. Un frison l-a

zguduit, apoi a lăsat locul speranţei băieţelului care se juca odinioară în ierburile de la pârâu şi a ştiut că tot ce era despărţit se va uni, că tot ce era dezbinat se va acorda sau vor muri şi atunci nimic nu era mai important decât că au vrut să dea slavă unităţii lumii însufleţite.

Astfel, au apucat pe drumul spre pârloagă şi au ajuns la câteva sute de metri de colnicul unde avea loc înfruntarea puştilor. Femeile rămăseseră la biserică, însă părintele François mergea alături de André şi de Maria în fruntea trupelor şi nu se mai mirau când pe lângă ei mărşăluiau inorogi sau sturzi. Nimeni nu purta armă, dar erau gata să se bată cu mâinile goale şi mai ales bănuiau că aliaţii lor nu vor fi nevolnici când va veni sorocul reglării conturilor; odată cu compania înainta şi cerul de zăpadă despre care cei care aveau oleacă de glagorie şi-au dat seama că prin el Maria menţinea enclava în care puteau lupta soldaţii răsăriţi din pământul şi cerul răsturnate. Au ajuns la colnic şi au văzut că alde Gégène şi cei trei băieţi ai lui erau la mare ananghie şi nu se putuseră replia, chiar dacă apele se retrăseseră între timp, din cauza încercuirii celorlalţi care trăgeau asupra lor fără cruţare. Or, erau patru contra cincizeci şi deşi zăriseră câţiva blestemaţi căzând, au înţeles că ai noştri nu erau vii decât printr-un miracol şi au văzut că unul dintre ei era la pământ şi abia mai mişca. De fapt, doar pentru că dăduseră dovadă de o rezistenţă eroică nu fuseseră exterminaţi până atunci ca nişte gândaci şi, văzând asta, oamenii au simţit ura sfântă pe care o încerci în faţa spectacolului luptelor inegale, pariind că aliaţii ard şi ei de aceeaşi indignare şi de aceeaşi dorinţă de a reechilibra balanţa dreptăţii – aşa că nu au fost surprinşi când calul roib s-a aplecat spre Maria şi i-a spus câteva cuvinte pe care gestul le făcea limpezi precum cristalul şi care însemnau: *lasă-ne să terminăm treaba.* Fata a aprobat dând din cap.

Zăpada a dispărut.

A dispărut dintr-odată, ca şi cum nu căzuse nici măcar un fulg în timpul bătăliei. Pământul a devenit la fel de curat şi uscat ca vara şi, între norii albi ca nişte porumbei, cerul s-a badijonat cu un bleu care-ţi dădea sughiţuri de încântare. Nu mai văzuseră un asemenea cer azuriu de secole şi au mărit paşii în direcţia inamicilor, care şi-au dezvăluit în sfârşit batalionul lor

fantastic. Ai fi putut crede că nişte bărbaţi care îşi aţintiseră săgeţile asupra unei furtuni supranaturale vor trece mai uşor decât alţii peste imaginea stranie, însă, în loc de asta, au părut că îngheaţă pe loc şi se îneacă într-o imensitate de stupoare şi de teamă. Unul dintre ei, totuşi, a părut să se smulgă din paralizia generală şi şi-a îndreptat puşca spre linia de invadatori.

Ţinutul s-a metamorfozat. În realitate, era o transformare ciudată, căci nimic nu se schimbase nici în aparenţa, nici în esenţa sa, însă elementele i se sublimaseră şi se înfăţişau în goliciunea energiilor lor componente şi toţi îl percepeau acum prin nişte simţuri necunoscute, deschise spre o dimensiune a lumii care devenea astfel vizibilă. Era primitiv şi splendid. Aliaţii, în osmoză de animale terestre, au eliberat nişte vibraţii care ridicau pământul şi apoi se propagau ca un cutremur subteran ce îi secera pe mercenari. Vulturii, sturzii, goelanzii şi toţi cei a căror componentă bizară avea de-a face cu cerul au transformat aerul într-un spaţiu cu vârtejuri îndreptate asupra ţintelor inamice. Vidrele, castorii şi celelalte făpturi ale pământului şi râurilor au transformat aerul în apă, din care au izvodit lănci pe care oamenii abia au avut timp să le găsească magnifice, înainte ca ele să fie zvârlite asupra unui duşman pe care l-au vătămat mai rău decât armele de metal şi de lemn. Insă în timp ce furtuna părea că-şi trage furiile din deformarea elementelor naturale, simţeau că armau ciudată aluneca armonios prin fluxurile acestora.

— Să nu mângâi pisica în răspărul blănii, a murmurat părintele François.

Alături de el, André l-a auzit şi a schiţat un zâmbet, aşa cum nu mai trecuse niciodată pe chipul acesta hărăzit marilor seriozităţi. Însă astăzi surâdea ca un adolescent la ciudatele vorbe ale preotului, care, văzând aşa ceva, i-a întors zâmbetul, punând în el toată bucuria cea nouă de a se simţi bărbat, şi au râs scurt sub cerul albastru al victoriei, pentru că, deşi veneau din direcţii opuse, se regăseau pentru a se iubi în acelaşi cămin fratern. Ultimul inamic a căzut.

Prima bătălie se terminase.

Alde Gégène era rănit.

S-au repezit spre erou, care nu putea să se ridice în picioare. Încasase un glonţ şi, după ce i-au scos haina, au văzut o pată de sânge care i se întindea pe cămaşă, însă el zâmbea şi,

când toţi au fost în jurul lui, a spus cu voce tare şi limpede:

— M-au nimerit, porcii, dar şi eu am miruit câţiva mai-nainte.

Părintele François a venit să-l examineze, apoi şi-a desfăcut eşarfa şi a apăsat-o pe rană.

— Ţi-e frig? l-a întrebat.

— Aiurea! a zis alde Gégène.

— Ce gust simţi în gură?

— Niciunul şi e păcat.

Dar era mai palid ca o fantomă şi se vedea cum suferă la fiecare cuvânt. Alde Julot şi-a scos din palton plosca de rachiu vânătoresc şi i-a ţinut-o între buze. A înghiţit cu vădită mulţumire, apoi a scos un oftat lung.

— Crez că glonţu' a lunecat într-o coastă, a zis el. Da' o să aflăm acuş, căci o să dau colţu'nainte s-o mai văz pe Lorette.

Maria a îngenuncheat lângă el şi l-a apucat de mână. Însă, mai întâi, i s-a adresat Clarei.

— Am învăţat, a spus ea cu simplitate.

Apoi a închis ochii şi s-a concentrat pe fluidele care treceau prin palma lui Eugène Marcelot. Nu mai era nicio speranţă şi ea a ştiut că el ştia.

Părintele François a îngenuncheat la rândul său alături de el.

— Nu va fi nicio spovadă, frate, i-a zis alde Gégène.

— Ştiu, i-a răspuns preotul.

— În ceasu' morţii-s necredincios.

— Şi asta ştiu.

— Atunci alde Gégène s-a întors spre Maria şi i-a spus:

— Poţi, micuţo? Dă-mi vorbele. N-am ştiut, da' totu-i acolo în ele.

Şi cu un gest obosit a arătat spre piept.

Ea i-a strâns mâna încetişor. Apoi a întrebat-o pe Clara:

— Poţi să-i dai cuvintele?

— Cu cine vorbeşti? a întrebat alde Gégène.

— Cu o altă micuţă, a spus Maria. Ea cunoaşte inimile.

— Părintele să-l ţină de cealaltă mână, a zis Clara.

La semnul Mariei, părintele François a apucat mâna muribundului. Muzica lui Eugène Marcelot pe care Clara o auzea prin palma pe care o strângea micuţa franţuzoaică era asemenea visului pe care îl văzuse mai devreme pe cer. Acesta

spunea o poveste de dragoste şi de război, un dor după o femeie şi după o pădure cu parfum de verbină şi după frunze, povestea despre simplitatea unui bărbat născut şi rămas în sărăcie şi despre complexitatea unei inimi simple sub o bordură de dantele mistice, se înfăşură în priviri sincere şi în suspine inefabile, în hohote de râs şi-n însetări religioase care nu cereau nimic de la bunul Dumnezeu, şi se umplea cu asprimea şi cu generozitatea care făcuseră din el mandatarul unui ţinut în care îşi găseau refugiul micile spanioloaice. Clarei nu îi mai rămânea decât să cânte şi să-i transmită graţia, care îi amintea de cea a bătrânei Eugénie în pioşenia ei superioară, şi şi-a lăsat degetele să alerge pe clape cu o magnifică fluiditate, până ce părintele François a auzit la rândul lui această muzică ce spunea povestea lui Lorette şi a lui Eugène Marcelot. Când pianul a amuţit, şi-a pus cealaltă mână pe fruntea lui alde Gégène.

— O să-i spui lui Lorette? a întrebat el.

— O să-i spun lui Lorette, a zis părintele François.

Eugène Marcelot a zâmbit şi şi-a ridicat ochii spre cer. Apoi, un firicel de sânge i-a apărut în colţul gurii şi fruntea i-a căzut într-o parte.

Murise.

Părintele François şi Maria s-au ridicat. Oameni şi elfi tăceau. La Roma domnea aceeaşi linişte şi Petrus îşi scosese din nou batista uriaşă.

— Toate războaiele seamănă, a spus el într-un sfârşit. Fiecare soldat pierde prieteni.

— Cei care au murit nu erau soldaţi, erau doar nişte oameni curajoşi, a zis Maria.

A urmat un nou moment de tăcere. Pe colină auziseră ce spusese micuţa şi căutau în sinea lor un răspuns pe care îl ştiau prin definiţie de negăsit. Însă calul roib l-a descoperit şi l-a formulat solemn pentru toţi ceilalţi.

— De aceea trebuie să câştigăm războiul, a spus el. Însă mai înainte trebuie să vă luaţi rămas-bun de la morţii voştri.

Apoi a luat poziţie în rând cu ai săi, care s-au înclinat ca unul în faţa trupei de ţărani uluiţi şi, în acest salut, se vădeau respectul şi fraternitatea bătrânilor camarazi de arme. Maria a închis ochii şi micile vinişoare întunecate de sub pielea feţei i s-au accentuat. Atunci, prin cercurile palmelor ei, ceţurile au început o mişcare de învăluire care a ascuns făpturile ciudate

unele după altele, până la emisarul care le-a zâmbit şi le-a făcut un gest cu mâna înainte de a dispărea şi el. În ţinut nu a mai rămas decât o mână de oameni sfâşiaţi între suferinţă şi stupoare şi pe care plecarea aliaţilor îi lăsa mai descumpăniţi decât pe nişte mucoşi. Însă după un timp în care nu au fost altceva decât orfanii abandonaţi ai amarului, şi-au revenit, pentru că pierduseră un fârtat căruia aveau datoria de a-i aduce tributul prieteniei pe care el o avusese pentru ei până la hotarele morţii. Aşa că s-au străduit să-l poarte în cel mai demn mod cu putinţă pe camaradul căzut la văduva lui, şi Léon Saurat a fost cel care, preluând ştafeta, a tras concluzia luptei, zicând:

— L-au nimerit, de acord, dar şi el a miruit câţiva înainte.

Când au ajuns aproape de biserică, unde îi aşteptau femeile şi copiii, Lorette le-a ieşit înainte. Ştia. Faţa ei era desfigurată de cicatricea întunecată a durerii, însă l-a ascultat pe părintele François zicându-i vorbele pe care Eugène ar fi dorit ca ea să le audă.

— De la Eugène pentru Lorette, prin vocea mea, dar din inima lui: dragostea mea, am călcat treizeci de ani sub acest cer fără să mă gândesc vreodată că am trăit în glorie; niciodată nu m-am clătinat; niciodată nu m-am împiedicat; am fost, mai mult decât oricine, un chefliu şi un gură-mare, la fel de stupid şi de neserios ca vrăbiile şi păunii; m-am şters la gură cu dosul mânecii şi am râgâit de câte ori am avut chef, printre hohote şi pahare. Dar în fiecare ceas am stat cu capul drept în furtună, pentru că te-am iubit şi pentru că tu m-ai iubit, şi această iubire n-a fost una cu mătăsuri şi poezii, ci cu priviri în care ni s-au înecat necazurile. Iubirea nu salvează, ea înalţă şi măreşte, poartă în noi tot ce este mai luminos şi îl ciopleşte în lemnul pădurii. Se ascunde în miezul zilelor grele, al datoriilor neplăcute, al ceasurilor inutile, nu pluteşte pe plute de aur şi pe fluvii sclipitoare, nu cântă, nici nu străluceşte şi nu proclamă niciodată nimic. Dar seara, când camera este măturată, spuza acoperită şi copiii adormiţi – seara intră în aşternuturi, în privirile grele, mute şi adânci – seara, în sfârşit, în plictiseala vieţilor noastre amare, în trivialităţile existenţelor noastre de nimic, devenim fiecare izvorul în care celălalt se adapă şi ne iubim unul pe celălalt şi învăţăm să ne iubim pe noi înşine.

Părintele François a tăcut. Ştia că se află cel mai aproape de misiunea de a sluji care îi dădea vieţii sale singurul sens posibil,

niciodată fugind din faţa tăcerii asurzitoare a lumii, şi atunci sa hotărât să-şi dedice tot restul vieţii fiind purtătorul de cuvânt al celor fără cuvinte. Dreaptă şi superbă, Lorette plângea, dar cicatricea neagră dispăruse şi, printre lacrimi, surâdea uşor. Atunci, punându-şi mâna pe pieptul soţului ei răposat, a zis privind-o pe Maria:

— O să-i facem o înmormântare frumoasă.

Se înnopta. S-au strâns sub acoperişurile care mai rămăseseră neatinse şi, la ferma Marcelot, s-a făcut priveghiul morţilor. Apoi au stat să chibzuiască. Ţara de jos fusese devastată în mod crunt şi ar trebui luştri[14] pentru a regăsi viaţa obişnuită dinainte. Va trebui mai întâi să-i îngroape pe duşmanii căzuţi; câmpurile fuseseră răvăşite şi nu se ştia ce s-a ales de culturi; trebuiau refăcute casele şi biserica nu va fi lăsată la urmă, pentru că nimeni nu voia ca un asemenea preot să plece la o altă parohie. În fine, se întrebau ce va urma, căci nimeni nu se îndoia că, deşi mâna neagră bătuse în retragere, ea supravieţuise totuşi prin pionii săi şi va pregăti alte atacuri. Dar luptaseră alături de mistreţi şi de veveriţe fantastice şi ştiau, în ciuda tuturor durerilor şi a doliului, că erau schimbaţi pentru totdeauna.

Astfel, în ziua următoare, a doua din februarie, la ferma din vale s-a organizat un consiliu. Erau acolo André, părintele François, tovarăşii lui Gégène, Rose, mătuşile şi Maria.

— Nu pot să rămân în sat, a zis Maria.

Bărbaţii au clătinat din cap, însă bătrânele şi-au făcut cruce.

Apoi, privind la părinte, a spus:

— Trei bărbaţi vor veni mâine. Vom pleca cu ei.

— Vin din Italia? a întrebat bunul părinte.

— Da, a spus Maria. Clara e acolo şi trebuie să ne unim forţele.

O tăcere grea s-a lăsat la aflarea veştii. După evenimentele din ajun, înţeleseseră că exista o altă micuţă, dar nimeni n-avea nici cea mai mică idee despre rolul ei în toată tărăşenia. În sfârşit, făcându-şi curaj, Angèle a întrebat:

— Părintele François trebuie, deci, să plece cu voi?

Părea chiar mai încurcată de această dezertare decât de plecarea Mariei.

— Asta pentru că vorbeşte italieneşte, a făcut Julot.

Părintele François a dat din cap.

— Plec, a spus.

Bătrânele au îndrăznit să bodogănească, dar o privire a lui André le-a făkcut îndată să tacă.

— Vom fi în legătură? a întrebat el.

Maria a părut să asculte ceva ce i se comunica.

— Vor fi mesaje, a spus ea.

André a privit-o pe Rose, care i-a zâmbit.

— Da, a spus el, cred. Prin aer sau pe pământ, vor fi mesaje.

În sfârşit, a venit şi dimineaţa înmormântării, la două zile după ce o îngropaseră pe Eugénie şi urgia se abătuse peste ţinut. Părintele François nu a făcut slujba în biserica lipsită de acoperiş, însă, la ceasul de bun-rămas de la cei şapte răposaţi, a rostit doar câteva cuvinte care vor răsuna încă multă vreme în inimile cernite. Când a tăcut, trei bărbaţi au intrat pe poarta cimitirului. Au urcat aleea sub ochii ţăranilor, care, pe măsură ce înaintau, îşi scoteau pălăriile şi îşi aplecau capetele. Când străinii au ajuns în faţa Mariei, s-au înclinat la rândul lor.

— *Alessandro Cent per servirti,* a spus cel care semăna cu un prinţ dezmoştenit.

— Marcus, a zis al doilea, şi a părut că umbra unui urs brun s-a suprapus o clipă peste silueta lui greoaie.

— Paulus, a zis al treilea, în timp ce o veveriţă roşcată a părut să se iţească fugar.

— *La strada saràlunga, dobbiamo partire entro un'ora*[15]*,* a continuat primul.

— Părintele François a tras adânc aer în piept. Apoi, cu ceea ce părea un crâmpei de mândrie, a răspuns:

— *Siamo pronti*[16]*.*

Alessandro s-a întors spre Maria şi a zâmbit.

— *Clara mi vede attraverso i tuoi occhi,* a spus el. *Questo sorriso e per lei pure.*[17]

— Îţi trimite şi ea un zâmbet, a zis Maria.

De la sfârşitul bătăliei, se vedeau amândouă prin transparenţă în imaginile viziunilor lor obişnuite. Or, permanenţa acestei legături era pentru Maria un balsam după care tânjea, cu atât mai mult cu cât împrospătarea puterilor sale, copleşind-o cu o intimitate dureroasă cu elementele naturii, o izola acum

tocmai de fiinţele pe care le iubea cel mai mult. Când vorbise cerului de zăpadă, simţise în sinea ei forţa fiecărei particule naturale, ca şi cum ar fi devenit ea însăşi o cantitate de materie, dar asta şi cu preţul unei schimbări interioare care o îngrozea şi a cărei violenţă presimţea că poate fi domolită de Clara. Astfel, a păstrat în ea temerile, aşteptând clipa întâlnirii pentru a i le împărtăşi.

Imediat după bătălie, Clara pusese idolul pe genunchi. Când Armata Ceţurilor închisese breşa din cer, acesta redevenise inert.

— Acum ce se va întâmpla? îl întrebase pe Maestro.

— Maria va pleca spre Roma, răspunsese el.

— Când am să-l văd pe tata? întrebase ea din nou.

— Nu-ţi pot răspunde astăzi. Şi nu eşti singura care se află în căutarea luminii.

— Propriul meu tată, spusese Pietro.

— Punţile, zise Clara. Mai trebuie şi altele, nu? Voi cunoaşte cândva lumea cealaltă?

Însă Maestro tăcuse.

În fotoliul lui, cu privirea întunecată, o clipă Petrus îi păruse Clarei dezaprobator.

Astăzi, în această nouă zi de îngropăciune, se aflau toţi patru în sala pianului.

Maestro s-a întors spre Pietro.

— Prietene, a zis el, după atâţia ani în care ai acceptat să nu ştii, îţi promit: vei şti înainte de sfârşit. Şi către Clara:

— Vei cunoaşte lumile pe care le-ai deschis pentru alţii.

Apoi a tăcut şi l-a privit pe Petrus cu nişte ochi în care fetei i s-a părut că zăreşte urma unei capitulări binevoitoare.

— Ascultă aici, a zis Petrus, din partea măturătorului şi a soldatului. Mi-ar plăcea tare mult să beau liniştit în timp ce tu cânţi în parfumul frumoşilor trandafiri din grădina interioară. Am putea să ne plimbăm pe aleile bibliotecilor noastre şi să ne extaziem în faţa muşchiului splendid sau să mergem la Abruzzo cu Alessandro şi să tăifăsuim şi să mâncăm prune până crăpăm. Deocamdată, însă, programul este puţin diferit. Ştiu totuşi din experienţă că în mijlocul primejdiilor vor fi şi lumini. Vei cunoaşte ceţurile şi pietrele vii şi îţi vei întâlni şi tu visul. O vei cunoaşte pe Maria şi va fi o mare poveste de prietenie şi vei

vedea ce înseamnă tovărăşia unor oameni uniţi în fraternitatea focului. Vom merge împreună în ţara semnului muntelui şi vom bea ceai, dar într-o zi, slavă ceţurilor, vei fi destul de mare pentru un pahar de muscat. Şi, la fiecare pas din peregrinarea asta, voi fi cu tine, pentru că sunt prietenul tău pentru totdeauna. Or, deşi nu sunt chiar un erou din poveşti, ştiu să mă bat şi ştiu să şi trăiesc. Şi nu preţuiesc nimic mai mult decât prietenia şi râsul.

S-a servit cu un pahar de muscat şi s-a tolănit confortabil în fotoliul viselor.

— Însă acum, a spus el, vreau să ridic paharul în cinstea celor care au căzut şi să-mi aduc aminte ce-a zis părintele François de dimineaţă în memoria acestui mare om care se numea Eugène Marcelot: *Frate, întoarce-te în pământ şi să ştii pentru toată eternitatea pădurilor şi a arborilor cât de mult ai fost iubit. Această biruinţă şi această putere le voi păstra veşnic.* Şi fără îndoială nu din întâmplare s-a strecurat în aceste cuvinte deviza ceţurilor noastre.

Manterrò sempre.

Consiliul Ceţurilor

JUMĂTATE DIN CONSILIUL CEŢURILOR

— Ai noştri au fost atacaţi în noaptea aceasta prin surprindere la Katsura, a zis Şeful Consiliului.

— Care simt pierderile noastre? a întrebat un consilier.

— Toţi sunt morţi, a zis Paznicul Pavilionului.

— Este începutul unui nou război, a spus alt consilier.

— Am ridicat o mare armată, a spus Şeful Consiliului, în ciuda trădărilor şi a punţilor infidele. Şi cele ale oamenilor se adună. Vom lupta în curând pe toate fronturile.

— Putem să facem faţă la două războaie în acelaşi timp? Trebuie să găsim puntea inamicului.

— Maria este noua noastră punte. Însă nicio făptură umană nu a trecut de partea aceasta şi nu ştim ce primejdii va trebui să înfrunte.

— Este o incertitudine care mă îngrijorează mai puţin decât trădările de acum, a zis Şeful Consiliului. Şi am încredere în puterile fetei mele.

— Poate că în acest moment un trădător se află printre noi, a zis Paznicul Pavilionului. Dar transparenţele drumului sunt curate şi cel puţin de această enclavă putem fi siguri. În ceea ce priveşte puterile fetei mele, le vor depăşi în curând pe ale mele.

— Consilieri, a zis Şeful Consiliului ridicându-se, dispariţia ceţurilor nu ameninţă doar frumuseţea tărâmului nostru. Dacă ele dispar, dispărem şi noi. Or, lumea nu a încetat să se fragmenteze şi să se piardă. În timpurile străvechi, oamenii şi elfii nu erau oare specii frăţeşti? Răul cel mai mare a venit întotdeauna de la sciziuni şi de la ziduri. Mâine, cei cărora inamicii noştri le tezaurizează aspiraţiile se vor trezi într-o lume modernă, adică îmbătrânită şi tristă. Dar nădăjduim într-o lume în vremuri de alianţă şi continuăm iluzia poeţilor antici. Vom lupta cu armele Pavilionului nostru şi ale ficţiunilor lor, şi nu este scris nicăieri că legăturile ceaiului şi visele nu vor învinge tunurile. Puntea noastră, care concentrează forţa armoniilor naturale şi uneşte lumea vie într-o alianţă de nezdruncinat, este rezistentă. În spatele micuţelor, vedem bărbaţi şi femei care aspiră la nişte punţi durate de natură şi de vis. Sunt Maria şi

Clara cele pe care le aşteptăm? Nimeni nu ştie încă. Dar se luptă cu curaj şi lor le datorăm speranţa care ne însufleţeşte, iar prima bătălie a arătat bravura şi inima protectorilor lor umani. Orice s-ar alege din acest război, ţineţi-le minte numele şi luptaţi la rândul vostru cu cinste. Şi acum, după ce aţi vărsat lacrimi pentru cei pe care i-aţi pierdut, retrageţi-vă[18] şi pregătiţi-vă de luptă. Iar eu voi face ce trebuie. Voi păstra.

Mulţumiri şi recunoştinţă lui Jean-Marie, lui Sebastien şi Simonei

[1] Morvan - masiv de coline înalte din Burgundia, în centrul Franţei cu vârfuri cu înălţimea maxima de 900 de metri (n. tr.)

[2] Voi păstra veşnic (n. tr.).

[3] Abruzzo - regiune din centrul Italiei, traversată de munţii Apenini, a cărei capitală este L'Aquila (n. tr.).

[4] Gran Sasso d’Italia - masiv muntos din regiunea Abruzzo. Vârful cel mai înalt este Corno Grande (2 912 metri) (n. tr.).

[5] Apulia - regiune în sudul Italiei (în „tocul cizmei"), între Marea Adriatică şi Marea Ioniană (n. tr.).

[6] „Sandro, ai tu grijă de vin" - în lb. it. în orig. (n. tr.).

[7] Orfanelor, harul (n. tr.)

[8] „Iepurele şi mistreţul veghează asupra voastră când păşiţi pe sub copaci / taţii voştri traversează puntea pentru a vă săruta atunci când dormiţi" - în lb. it. în orig. (n. tr.).

[9] Frază a lui Spinoza din *Tratatul teologico-politic,* strecurat în carte de autoare (n. tr.).

[10] Rugăciune catolică, celebrând întruparea Mântuitorului, binevestită Fecioarei de către Arhanghelul Gavriil. Numele său vine de la primul vers, *Angelus Dominat nuntiavit Marine* („Îngerul Domnului a vestit-o pe Maria"). Angelus este rostit în bisericile catolice de trei ori pe zi: la şase dimineaţa, la amiază şi la şase seara (n. tr.).

[11] Numele unei familii importante din Roma antică, purtat şi de împăratul Hadrian. Pons Aelius este numele unui pod celebru din Roma, construit de Hadrian şi păstrat până astăzi, cunoscut şi ca Ponte Sant’Angelo (n. tr.).

[12] „Nu este om acela care nu visează" - în lb. it. în orig. (n. tr.).

[13] „În tine simt toate visele şi tu mergi pe sub un cer de zăpadă, pe sub pământul îngheţat de februarie” - în lb. it. în orig. (n. tr.).

[14] Lustru, *luştri ,* s. m. Interval de cinci ani. – Din fr. lustre, lat. lustrum.
[15] „Drumul va fi lung, trebuie si plecăm până într-o oră" - în lb. it. în orig. (n. tr.).

[16] „Suntem gata" (în italiană) (n. tr.).

[17] „Clara mă vede prin ochii tăi. Acest surâs este doar pentru ea" - în lb. it. în orig. (n. tr.).

[18] Frază preluată de autoare din oraţia funebră rostită de Pericle în *Războiul peloponesiac* de Tucidide *(n. tr.)*